Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

KW 235
F 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

1678

Ad usum

Joannis Corn. Leig

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Amſterodami,
ud Ludouicum Elzeuirium. Aº. 1644.

Koninklijke Bibliotheek te 's Hage.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Perilluſtri Iuveni,

D. ERICO OXENSTIERNA,

Illuſtriſſ. & Exc. Herois,

D. AXELII OXENSTIERNA, L. B. de Kimitho, Domini de Fyholm & Tideun, &c. Eq. A., S. R. Majeſtatis, regnique Sueciæ Senatoris, Cancellarii, Norlandiarum judicis Provincialis, atque Euangelici fœderis in Germania Directoris &c.

FILIO.

QVum in lucem publicam Epiſtolæ virorum principum, illuſtriumque hominum, ævi cujuſvis ac argumen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

menti, in ſereniſſima Veneto-rum urbe olim editæ, ſed diu vel ignotæ vel deſideratæ, ab ornatiſſimo Iuvene Sueco Laurentio Broman mihi traditæ, meoque impulſu ab erudito quodam viro ſerio emendatæ, cum exſtarent mendoſiſſimæ, in publicam lucem exirent; te inprimis, Illuſtris Domine, ſalutare, ac plus lucis à nominis tui ſplendore mutuari debuerunt. Autores earum conſulenti, tu adeündus videbaris; tradux illius ſanguinis, qui non dedit niſi heroas, quales

heic

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

heic maximi ſanctiſſimique plurimi leguntur; & qui, ne ad remota deflectam, genitus es ex eo parente, cujus prudentiſſimis conſiliis, & animo invicto, inter adeo ingenteis, tamque aſſiduas & tot annorum curas, non Suecia tantum, ſed omnis Europa, quæ libertatem præfert iniquæ omnium libertati inſidiantium dominationi, plurimum ſeſe gaudet debere. Argumentum autem inſpicienti, ubique ſerium, graviſſimum, & res atque artes Imperii, domi

domi foriſque, inter ſubditos & ſocios, amicos & hoſtes, neceſſarias, complexum, tua eximia indoles, & conceptæ de te, ac à te in ipſo juventutis tuæ pulcherrimo aditu aut flore confirmatæ, ſpes offeruntur. Qui te iis maxime ſtudiis feliciſſime dediſti, iiſque etiamnum inhæres conſtantiſsime, quibus, ad paterni inſtar, quo nullum majus ſe dare tibi poteſt, exempli, non de tuis tantum, ſed tuorum federatis & ſociis, id eſt, etiam nobis, optime aliquando & maxime es meri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

*meriturus. Non eſt meæ te-
nuïtatis, aut æſtimare ſatis aut
exprimere tuas virtutes; quæ
ut heic tantum memorem no-
ſtrateis eruditos, quibus ita
illum animi tui incomparabi-
lem vigorem, illas rariſsimas
dotes tuas approbaſti, ut in
ſtuporem dederis) ab Heinſiis,
Voſsiis, Boxhorniis, prom-
ptius aliquando laudabuntur.
Pietatis tamen erat, cultum
obſtrictiſsimi tibi animi mei,
quum mea non poſſem, aliena
offerendo, ſic publice teſtari;
& privatim identidem repe-*

tere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

tere vota, quæ tuæ, & illuſtriſſimæ domus tuæ æternitati, ſummæque omnium de te expectationi, debentur. Amſtelredami, ipſis Kal. Maii, ↄIↄ Iↄ C XLIV.

Illuſtri tuo nomini
devotiſſimus
LUDOVICUS ELZEVIRIUS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

PRINCIPVM
ET
ILLUSTRIUM
VIRORUM
EPISTOLÆ.

N. *Alfonſo Argonum Regi.*

QUod vincis, merito omnes gaudent; ego vero, & quod vincis gaudeo, & quod victoria clementer & moderate uteris. Recte quidem virus tibi victoriam peperit; verum hoc pſum tibi commune cum multis. Nam & ſunt qui vicerunt, triumpharunt, imperarunt, hique innumerabiles, & interlum etiam injuſti, ac penitus indigni; qui ero & victis pepercerint, nihil intempe-

ranter, nihil avare, nihil crudeliter agentes, ii noſtro atque omni tempore perpauci, ſed & Diis ſimiles habiti ſunt, & habebuntur. Cato tuus ajebat, peſſimum Imperatorem eſſe qui ſibi ipſi imperare non poſſet: ideo, ut arbitror, quoniam abſurdum videretur, eum plures vincere, qui unum non vinceret. Macedo ille magnus, ut armis invictus laudatur, ita victus vituperatur. Hannibalis gloriæ multum crudelitas detraxit. Equidem malo tibi victoria laudem inveniat, quam fortuna victoriam. Quicquid in bello accidit, fortunæ laus eſt: verum ſi vincendo benigne, leniter, caſte, manſuete, conſtanter te geſſeris, fortunam ſua laude fraudabis, tuamque prorſus efficies victoriæ laudem. Cum ergo hoſtes deviceris, ac temet ipſum, jure optimo tibi gratulor, mihi gaudeo: Tibi, quia perpetuam ex virtute laudem tibi comparabis, eriſque poſteritati clementiæ & humanitatis exemplum: mihi, quia tali Rege ac domino fortunatus ſum, ubi poſſim & vivendo melior fieri, & ſcribendo clarior. Vale, & triumpha.

N. Al-

N. *Alfonſo Regi.*

DUrum eſt, amorem cohibere: & ego te perdite amo; ac, niſi eloquar, diſrumpar. Fama eſt, inclutum Ducem Mediolanenſium Philippum Mariam nuptui dare velle unicam filiam, eamque locaturum arbitratu tuo. Vide quam magna ſit hominis illius fides atque obſervantia erga te, ut ſua viſcera, ſuam omnem jucunditatem, ſuum conſilium, ſuam ſpem in te uno reponat. Novi ego illum; ex animo loquitur. nec minus etiam te novi, qui virtute ac animi gratitudine vinci non pateris. Videre itaque mihi videor hac in re conſilium tuum, grave quidem illud, atque utiliſſimum: jucundiſſimum fratrem tuum Petrum, niſi vates male vaticinor, puellæ illi honeſtiſſimæ maritum deligis ac deſtinas. Id ſi ita eſt, quid maximo illi Duci gratius? quid fratri illi fortunatius? quid tibi laudabilius excogitari poteſt? hoc uno beneficio Ducem ex creditore tibi debitorem conſtitues, ex amico amiciſſimum, ex patre filium. Sileo utilitatem ex iis nuptiis futuram. & ex patre ipſo Duce, qui filius Ducis erit, idem & hæres erit. poſtremo nemo eorum erit, qui merita

clementiſſimi hujus Ducis erga te cognoverint, qui te ex hoc facto laudibus ad cœlum non ferat, quive matrimonium non judicet pro meritis optimi Ducis honorificentiſſime factum. Hæc ego, humaniſſime Rex, amore ac mea erga te obſervantia locutus ſum. Vale.

Florentini ad Malateſtas, De morte D. Galeoti.

MAgnifici viri. Lugubres & funeſtas literas veſtras triſtes accepimus, quibus nobis obitum chariſſimi fratris noſtri D. Galeoti noſtro maximo dolore ſcripſiſtis. Nos orbati amico, & Duce optimo, quantum in nobis fuit, doluimus; qualem nec poſſe aliquando inveniri ſperamus, &, quod etiam ingenue fatemur, qualem & quantum adhuc invenire nequivimus. Dolemus igitur noſtris & veſtris incommodis, dolemus Sacroſanctæ Eccleſiæ cladem, & diſpendium Italiæ, & totius rei publicæ detrimentum. Cecidit igitur fortiſſimus Dux, Auſoniæ decus, Eccleſiæ propugnaculum, conſilii maturitas, rei militaris ſcientia, vnicum noſtri temporis fidei & integritatis exemplum: cecidit reipublicæ noſtræ verus frater, & ſecundæ atque adverſæ fortu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

ortunæ noſtræ particeps; ut hunc caſum vix ſatis digne pro magnitudine rei poſſit noſter populus lamentari. Conſolamur tamen in eo, quod ſcribitis, ipſum dilucida ratione mentis, rebus ſuis, ut decebat, bene diſpoſitis, communicatione fideli ſacrorum Eccleſiæ deceſſiſſe. Spes ſalutis ipſam ſævitiam doloris aliquantiſper levat: &, ut in iis item conſolari debeatis, vos etiam atque etiam rogamus. Cogitate tamen, qualis & quanti viri, quantæque gloriæ ſitis hæredes; voſque dignos tantis rebus & fortunis virtute animi ac omni præſtantia exhibeatis. Maximum enim habetis ad amplitudinem & gloriam exemplum, & ſtimulum, quem in tanto paterni luminis ſplendore, & quaſi in theatro Italiæ, oculis obſervare debeatis. Nos autem perpetuo amorem erga vos noſtrum, ſtudium, opes, fortunas omnes, vobis pollicemur. Eſtote unanimes, ne aliquando imperio excidatis. Valete.

Florentini Bononienſibus, de Comite Vrbini.

SI vobiſcum conquerimur; ſi vobis, quæ contra dignitatem noſtram aguntur, amice ac libere lamentamur: non

eſt quod mirari debeatis. Nam, cum nullum in amicitia reperiatur officium majus, quam cuncta cum amico, tanquam ſecum, tuto impartiri; cumque nos (quæ veſtra eſt humanitas) arctiſſimum vinculum neceſſitudinis ac benevolentiæ devinciat: quid magis æquum inter nos agitari poteſt, quam cuncta viciſſim leniter & quiete conferre, quæ forſan alterutri contigerint vel levia, vel moleſta? Intellexiſtis, quo animo reſpublica noſtra veteres injurias atque novas paſſa ſit; quas Comites de monte Feretrio noſtræ reip. hoſtili manu intulerunt, oblivioni mandaverit. Comitē Antonium ejuſdem familiæ, tunc à patriæ finibus exulantem, nedum inglorium, ſed omnibus ignominiis affectum, ne dum pauperem, ſed & omni ratione miſerrimum, Florentiæ hilari vultu alacriterque ſuſcepit: noſque ipſum, noſtris ſociatum gentibus, non modo patriæ reſtituimus, ſed in avitum imperium noſtris ſumptibus & periculis repoſuimus; deinde iteratis officiis etiam contra magnificum fratrem noſtrum D. Galeotum de Malateſtis viribus noſtris tutati ſumūs: eumq; ad hanc uſque diem incolumem florentemque opibus ſervavimus. Nunc autem, cum miſerrimam civitatem Eugubii, inteſtinis bellis æſtu-

antem,

antem, dominandi cupiditate cepiſſet, & res ſuæ in ea vrbe longis bellorum incommodis fluctuarent; nos, avidi pacis ac tranquillitatis, pluries hactenus, & tum demum per Oratorem noſtrum, ad concordiam cum magnifico milite D. Franciſco de Gabrielibus rationibus honorificentiſſimis deducere conabamur; demumque pacis deſiderio noſter Orator eundem D. Franciſcum, iuxta petitionem ejuſdem Comitis, promiſſa impunitate & tuto acceſſu, ſuo ſe conſpctui præſentavit. Heu, nuſquam tuta fides! hic Comes, contra jus gentium, affecto etiam Oratore noſtro multis contumeliis, violata fide publica, peſſumdatis fœderibus, cepit D. Franciſcum; eumque vi & metu, cedere quibuſcunque juribus, quæ in caſtris pluribus & ubique locorum habebat, compulit. hæc ſunt ampliſſima grati animi officia, quæ pro tot impenſis & laboribus à perditiſſimo homine reportavimus. Veruntamen purgat ſe, quod hæc omnia facta ſunt in populari tumultu, cui obſiſtere non potuerat. Sed, ſi prorſus culpa vacabit, id plane ſciemus, cum eum ex vinculis & carceribus miſſum faciet. Nos autem, in vltionem tantæ injuriæ, bellum adverſus Comitem Eugubinumque populum paramus; in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

quo Deum hominesque teſtamur, non imperii cupiditate, non lædendi conſilio, ſed ulciſcendæ injuriæ gratia, bellum iſtud juſtiſſimum inchoari; expectaturi tamen aliquantiſper, an Comitem aliquando pudeat vel pœniteat perfidiæ ac improbitatis ſuæ.

Paduani ad Comitem Virtutum.

TUa te fallit opinio, ſi, quæ in depreſſionem & excidium rerum noſtrarum, non in Italia ſolum, ſed in Germania & Gallia, pluribus jam menſibus, non una tantum, ſed & multis rationibus, accurratiſſime procuras, me latere exiſtimas. Senſimus quidem, etſi non omnia, tamen plurima ſceleſtiſſima; quæ ne à vobis quidem excogitari poſſe animum induxiſſemus; cum talia ſint, qualia hoſtis in hoſtem, non niſi ſæviſſimis laceſſitus injuriis, moliri deberet. Nos autem quibus injuriis affecerimus, queis contumeliis, penitus ignoramus; niſi forſan, labentes corruenteſque fortunas veſtras bello, quo cum Antonio della Scala concurrebatis, tueri, voſque etiam in maximo periculo ſervare, injuriam contumeliamque judicatis. Satis mihi conſtat, quæ & qualia inter nos utrin-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

utrinque actis temporibus agitata fuerint: quæ quoniam per literam breviter enarrari non poſſunt, quam breviſſime potero, dicam. Satius & tutius eſt, me te apertum hoſtem & publicum, quam occultum ſub amici nomine habere. &, bellum apertum paci fictæ & doloſæ anteferendum. nihil enim aliud doli & fraudes quam vim & injurias pariturae ſunt. Proinde vobis bellum elapſa die xxx hujus menſis Junii per has literas indicimus; ſperantes, auxilio & copiis Illuſtriſſimorum Venetorum, quibuscum nuper fœderati ſumus, vos improbitatis ingratique animi veſtri pœnas daturos; &, clamantium ad cœlum oppreſſorum à vobis voces Deus optimus maximus aliquando audiet. Intendimus, quod omni jure datum eſt, vim vi repellere, & armis paratas nobis injurias propulſare.

Nob. viro Iacobo de Campo Frigoſio, Cardinalis de Petra Mala.

SUadent multa, vir nobilis, ut ad te quamvis minus cognitum aliquid ſcribam, & tecum quæ communia ſunt partiar. ſolent animum levare moleſtiis, impartita aliis conſilia; & plerunque mens mœrore confecta inſtauratur. Primo

mo ſuadet virtus, optima efficaxque animorum conciliatrix; qua te plurimum præſtare intellexi. Quid enim virtute prædito impertiri conſiliorum non licet? Suadet communis eademque voluntas, quæ neſcio quo pacto ignotos præponit notis, & peregrinos vicinis. Horum igitur fretus præſidio, ſcribere auſus ſum. Vides, vir optime, partem, immo remp. noſtram, quantum imminuta ſit; quantumque Italiæ urbes aquilæ nomen abhorreant, ut vix præter urbem hanc alium poſſit incolere locum? O inſtabilis, velox, præcepſque fortuna! O mutabilia fata, & variabile mundi decus! O momento durabilis honor! Fuit namque ſic illuſtre, ſic clarum aquilæ nomen, ut, poſt conditam urbem, (ne ab antiquiſſimis exordiar) nihil memorabile, nihil dignum, quod ipſa non viderit, à patribus noſtris traditum geſtumque ſit. Quorum aliqua præſtantiora recenſebo. Luctus, qui ex horum memoratione tam felicium me aggreditur, me etiam excuſet. Aquila duce, Camillum, occupata à Gallis urbe patria exulem, liberatorem urbis vidit: ſub ſe militare glorioſiſſimum Fabricium inſpexit: Decios ſe pro patria immolaſſe admirata eſt: Africanos ante ſe mortuos deploravit: Fabii maximi

mi conſtantia adverſus Hannibalem: Carthaginem everti vidit, Scipione authore: Philippum Macedonem reduxit: Antiochi Aſiæ regis vires domuit: Cæſarem Auguſtum imperio primum decoravit, cum eo cæteriſque Imperatoribus orbem univerſum peragravit, & eidem juſtiſſimis legibus imperavit. Unde igitur nunc ſic abhorrendum, ſic exoſum aquilæ nomen? niſi quod opera mortalium docet eſſe mortalia. Præfectorum & præſidum ignavia hoc effecit, qui nihil minus curant quam ut expilent urbes, ac voluptatibus inſerviant. Reliquum eſt, ut, quod horum præſidum impudentia omiſit, ſuppleat Iuppiter optimus maximus. Qui eam è cælo miſit in terras, eam ad honores priſtinos reſtituat. Vale.

Comes Virtutum Bononienſibus.

DOlemus, & compatimur, Cives egregii, quod aliorũ demeritis contra civitatem veſtram, quam ſemper perdite amavit pater, quamque nos paterna veſtigia ſectantes inter amiciſſimas habebamus, nunc bellica arma movere rogamur. Quæ in ſolos authores pertinaciſſimos tanti mali, ſalva re veſtra publica, ſi fieri poſſet, verteremus; Archi-

guel-

guelphos videlicet Florentinos, paucos numero; qui civitatis Florentiæ regimen ſub ſpecie libertatis uſurpant; qui, non contenti demoliri urbem in qua nati ſunt, nunquam ceſſant, quouſque, ſeminatis odiis, ſuſpicionibuſque ſubdolis, vos non ſolum ad imitandam ipſorum voluntatem, ſed ad quandam ſervitutem ſecum ſeduxere. Sed vos calliditatibus ipſorum illaqueati permiſiſtis, ut neceſſe ſit per ſe, ut propoſuimus contra ſtatum ipſorum, pro ultione condigna magnificis filiis noſtris Senenſibus, & Peruſinis, violatis per eos capitulis univerſalis fœderis, agere armis contra vos & Imperium veſtrum; ne, quieſcentibus intactiſque rebus veſtris, poſſitis eos ullis favoribus vel præſidiis ſuſtinere. Proinde, non ut ulciſcamur injurias aliquas vel offenſas: nullas enim hucuſque inter nos interceſſiſſe fatemur; cum tamen multa interceſſerint beneficia, quæ, ne videamur exprobrare, ſilentio prætermittemus: ſed, ut Archiguelfos auxilia veſtra deficiant, contra vos & imperium veſtrum, à die harum noſtrarum literarum coacti potius quam ſponte vobis bellum indicimus. Papiæ, die XXII Aprilis, 1390.

Bono-

Bononienſes Comiti Virtutum.

BEllicam indictionem veſtram lætis & jucundis ſuſcepimus animis, tanquam feliciſſimum nuncium. Nulla enim, ut literæ veſtræ teſtantur, à nobis unquam injuria affecti fuiſtis. Ex quo ſit, ut bene ac feliciter de victoria ſperemus. Nam illa ſemper juſtiorem cauſam conſequitur. Et juxta illud Lucani:

Omnia dat, qui juſta negat; nec numina deſunt.

Adde etiam, quod invictiſſimi Caroli Francorum præſidium nunquam nobis deerit. Cui, ut & toti orbi, palam fiet, bellum iſtud, quod ſuperinduxiſtis, fuiſſe parum dignũ forti virtute prædito principe, ut veſtrum nomen vos prædicat: ac vos veſtriſmet literis mendacii ac doli arguendos; quippe qui ante præfixum tempus agrum noſtrum multis maximiſque incurſionibus vaſtari juſſiſtis. Datum Bononiæ, II Maji, 1360.

Genuenſes Regi Aragonum S.

QUanquam, Sereniſſime & Præclariſſime Rex, quam exploratum habuimus, amplitudinẽ veſtram pacis & quie-

tis

tis conſilia incertis bellorum eventibus anteferre, nihil prætermiſerimus, quod pro contrahenda pace, & concilianda cum veſtra ſublimitate gratia, nos facere æquum fuerit: ubi tamen regiis literis ac reſponſis plane cognovimus, exitum ejus rei in aſſenſu Illuſtriſſimi D. Ducis Mediolani poſitum eſſe; differendam duximus legationem noſtram, quoad uſque id impedimentum ſublatum eſſet. Et cum perſpectum haberemus, animum illius clariſſimi Principis eſſe nobis propenſum; ad pacis fœdera, cum amplitudine ſua, magna animorum ſynceritate pervenimus; ducentes, id fœdus Majeſtati veſtræ haud mediocriter gratum fore; quippe qui videremus, nunquam de pace noſtra ſermonem habitum fuiſſe, quin mox & de aſſenſu illius principis mentio adiiceretur. Cum igitur id, quod obſtabat, ſublatum ſit, ad vos properare juſſimus egregium virũ Bartholomæum Facium, ut & literas Ducis Mediolani Majeſtati veſtræ reddat, & in ſublatione offenſionum, cæteriſque eam rem reſpicientibus, regiam voluntatem exploret: cui quoniam in eo negotio & arbitrium & mandata dedimus, ſupereſt, amplitudinem veſtram orare, ut, habita relationibus illius indubitata fide, jubeat eum

&

& benigne & quam citiſſime expediri. Datum Genuæ, x Sept. 1444.

Eidem Raphael Dux, Conſilium, & Officium.

NIhil eſt, ampliſſime Princeps, quod tantopere unquam concupierim, & nunc etiam mirum in modum exoptem, quam appetere tempus, quo hanc rempub. cum ſublimitate veſtra vero amore conjunctam viderem. Nam cum dudum cognoverim, quam ingentia, quamque immortalia ſint in domum noſtram beneficia M. V.; cumque hoc ipſum judicium meum ampliſſimis verbis firmaverit affinis meus Obertus Iuſtinianus, à conſpectu Serenitatis veſtræ nuper regreſſus; qui de ſummis virtutibus, veraque in nos benevolentia ſua, multa non ſine maxima laude diſſeruit: arbitratus ſum, ſi quando optati dies veniant, facile dari poſſe occaſionem, qua non ſolum E. V. gratias agere liceat, ſed etiam obſervantiæ ac ſtudii mei magnitudinem aliquo inſigni teſtimonio declarare. Verum, quanto gaudio affectus ſum, dum Obertum audio præconia regiarum virtutum recenſentem, tanto item mœrore confectus ſum, quod ex ſcripto illi dato

cogno-

cognovi, ad inducias veniendum eſſe, & exigi aſſenſum illuſtriſſimi D. Ducis Mediolani. Nam, conditionem illam reddendarum pecuniarum, cum ex ipſis contractibus Celſitudo veſtra veritatem perſpexerit, nullo labore tolli poſſe confido. In qua ſententia ſi Serenitas veſtra diutius perſiſtit, quid aliud id eſt, quam, quod petebatur, negare? cum & maxima Prudentia veſtra congnoſcat, & Obertus ipſe plurimis verbis egiſſe confirmet, quo conſilio princeps ille obſtiterit, ne ad concordiam cum M. V. deveniremus. Cum igitur eam conditionem difficillimam, & quæ nulla ratione impleri poſſit, ab omnibus refelli videam, ita ut ne unus quidem ſuaſerit, legationem, ea ſtante, mittendam fore: ſtatui, hoc ipſum Celſitudini veſtræ literis nunciare; ne forte miraretur, legatum ad ſe decretum non fuiſſe. Quamquam enim adverſus ſim, &, quantum licebit, adnitar, ut legati ad M. V. deligantur: cognoſco tamen, eos, qui contra nituntur, argumentis & ratione prævalere. Reliquum eſt, ut Amplitudo veſtra hoc ſaltem obſervantiæ & ſtudio meo tribuat, ut aut difficillimæ conditionis conditionem tollat; aut aperte confirmet, id fieri non poſſe quod petitur: quod etiam at-

que

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

que etiam rogo: & ſi quid mea opera illi opus ſit, in quibuſcunque rebus me utatur. Genuæ. Vale.

Raphael, Dux Genuæ, Pontifici Romano.

MUlta ſunt, Sanctiſſime ac Beatiſſime pater, quæ ad nos ſæpiſſime in dies afferuntur prodigiis ſimillima, ex beneficiis, quæ plerique mortalium ope beati Bernardini ſe conſecutos eſſe arbitrantur. Longe tamen ea certiora eſſe non dubitamus, quæ ad Beatitudinē veſtram perferuntur, ut quæ locorum, temporum, teſtium, nominatione fulciuntur. Quæcunque autem ea ſint, magna in populis opinio diſſeminata eſt, hunc virum concionibus, doctrina, abſtinentia, vitæ puritate quondam admirabilem, Sanctorum catalogo aſcribendum eſſe. Quæ ſpes multos erexit eorum, qui vel concionantem illum audiverunt, vel conſuetudine conſiliiſque ſuis oblectati ſunt; gratulaturos tandem huic ævo noſtro, ſi inter fluctus & ærumnas, quas multas & varias noſtra ætas perpeſſa eſt, ea nobis felicitas contingat, tuliſſe noſtra ſecula hominem cœlo dignum, & æternæ memoriæ conſecratum. Quam ob cauſ-

ſam

ſam ſtatui & ego multis verbis S.V. orare, ut, ſi ea conveniunt quæ poſtulantur, inter Sanctos referatur, & ad id ſe non præbere difficilem dignetur. Lætitia totus afficietur orbis. Multæ Deo optimo maximo habebuntur gratiæ, quod non uſque adeo ſceleribus noſtris à nobis averſus eſt, ut mitiſſimi ingenii ſui oblitus ſit, qui hunc virum ex inquinato cœtu noſtro ſibi deſumpſit, ac doctorem præconemque ſæculo noſtro dedit. Id cum B.V. edixerit, erit quod nos omnes gloriemur. Me autem, meaque omnia, benignitati veſtræ ſupplex commendo. Datum Genuæ, MCCCCXLV, die XX Septembr.

Raphael Dux, & Conſilium Genuæ, Duci Burgundiæ.

SCimus, non oportere, Illuſtriſſime & præclariſſime Princeps, ut hoc loco dicamus, quo ſtudio ac obſervantia omni tempore coluerimus clariſſimos parentes, avos, cæteroſque majores veſtros, ac deinde ſublimitatem tuam: quoniam, ſi hæc, ut ſunt, Excell. V. nota ſunt, non eſt cur hæc ipſa nunc recenſeamus. Hoc unum dicimus, quam primum innotuit nobis, triremes veſtras contra Imp. Turcarum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

carum Helleſpontum petere, mandata dedimus, non modo prætori noſtro Peræ, ſed cæteris inſuper Rectoribus noſtris tranſmarinarum urbium, ut earum præfectos, trierarchoſque, omni humanitate ac benevolentia foverent, portaſque illis urbium patefacerent, portus commeatuſque præberent, & demum nullum prætermitterent benignitatis officium, quo non in illos uterentur. Hæc illis à noſtris an præſtita ſint, Excell. V. curioſius exquirat. Nobis à præfectis noſtris illarum urbium renunciatum eſt, fuiſſe à ſe præceptis noſtris enixe obtemperatum; veſtroſque non ſecus omni commoditate earum urbium uſos fuiſſe, quam ſi civitates illæ ſub nomine amplitudinis veſtræ gererentur. nam, præter portus commeatuſque amice præſtitos, præterque fores confidentiſſime patefactas, & ſe veſtris convivia præbuiſſe, & ſua omnia liberaliter detuliſſe: inter quæ nec illud obſcurum eſt, magnificum D. Gotofredum, præfectum triremium, cum non longe à Phaſide fluvio in regione Colchorum in terram armatus deſcendiſſet, captuſque ac vinctus fuiſſet, operâ viri nobilis, Hieronymi de Nigro, civis noſtri, ſervatum, & vinculis ſolutum. Hæc autem à nobis ita contexta ſunt, ut Ampli-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Amplitudo veſtra intelligat, quam indigne ab iis triremibus noſtri poſtea læſi ſint. Nuper nobis à rectoribus noſtris Caphæ redditæ ſunt literæ, quibus nunciant, has veſtras triremes, ſub auſpiciis D. Gotofredi mare Ponticum ingreſſas, multas cepiſſe noſtrorum naves; qui, licet vel infideles, vel ſchiſmatici forent ſubditi, tamen noſtri ſunt. Et, ſi cum infidelibus bellum geritur, non adverſus illos ſaltem geratur, qui in Chriſtianorum oppidis habitant, quique ſe, vitam & opes, fidei noſtræ commiſerunt. Eſt præterea hoc injuria major, quod univerſum mare Ponticum tutelæ defenſionique Genuenſium ſupra annos centum commendatum eſt; quibus ſæculis ita eſt à nobis cuſtoditum, ut vel nunquam, vel raro admodum, piratæ ulli illo uſque penetrare auſi fuerint. Si quis in eo mari injuria afficitur, noſtrum eſt, ſubvenire læſo, & eum ab injuria tueri. Cum autem ii noſtri direpti ac ſpoliati ad noſtros præſides querelas detuliſſent, & ipſi apud D. Gotofredum pro reddendis ablatis agerent, reſpondiſſe dicitur, eſſe ſibi bellum cum omnibus infidelibus. Nec profuit memoraſſe, tutelam nos illius maris gerere, &, quod efficacius eſt, illos eſſe ſubditos noſtros, & intra mœnia oppi-
dorum

dorum noſtrorum habitare. Quoniam perpauca admodum fuere, quæ reddita illis ſunt; &, quod etiam auget injuriam, quidam, levi parte ablatorum accepta, coacti ſunt chirographo, aut alio ſcripto, fateri, ſibi cumulatiſſime ſatisfactum. Quæ omnia, adacti neceſſitate, Sublimitati veſtræ nunciamus, non tam ut contra D. Gotofredum querelas deferamus, (id enim quam inviti facimus, & alioqui virtutes ejus admiramur,) quam ut Excell. V., re cognita, jubeat, quæ inique ablata ſunt, reddi, &, ſi qui captivi ex noſtris detinentur, ſive infideles, ſive alio errore impliciti ſunt, protinus exolvi. Nam ſi contra Regem Turcarum arma capta ſunt, quid meruit Perſa, quid Armenus, aut Sarmata, qui maluit in noſtris urbibus habitare? cur diripiantur, aut capiantur? Oramus præterea Iuſtitiam veſtram, ut, ſive hæ, vel aliæ triremes, trans maria rediturae forent, vel ullæ ibi remanſuræ, dignetur ea illis dare præcepta, quibus ſeſe à damnis noſtrorum abſtineant. Genuæ, die XXIII Sept. 1445.

Raphael

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Raphael Dux Genuæ, & Conſilium, Regi Aragonum.

SUppudet nos, Præclariſſime Princeps, adeo ſero cognoviſſe recondita vitia Joannis de Fridericis, ut ſit opus nobis, poſt multa fidei ſuæ commiſſa, de perfidia hominis hoc tempore queri. Quam multa, quamque ingentia ſint ea, quæ ipſo ſuadente ſibi credidimus, nec Majeſtas quidem veſtra ignorare poteſt, ad quem illum ſæpenumero miſimus, nec pauca, nec levia tractaturum. Vir autem iſte totus vænalis, ubi & Majeſtatis V. & pectoris noſtri arcana novit, in eas ſe cogitationes convertere cœpit, quibus poſſet hæc ipſa ſibi lucrifacere, & de illis quaſi negociari. Fidei igitur vel oblitus, vel neſcius, multa quotidie nobis proponere, multa polliceri, multa etiam divinare: inter quæ tandem novum conſilium aperuit, quo nos à veneratione Majeſtatis Vaſtræ in viam diverſam traduceret. Sed, ubi conſtantiam noſtram concuti non poſſe cognovit, alia rurſus conſilia ingreſſus, curavit, ut ab Illuſtriſſimo D. Mediolani accerſeretur. à quo cum ejus impudentia contemptui habita fuiſſet, poſtremo ad eandem Majeſtatem

veſtram,

veſtram, quam prodere non erubuit, iterato reverſus eſt. Pervenerunt autem nunc nuper ad manus noſtras ejus literæ, quæ indicant, eum machinari, ut triremes aliquot rebellibus noſtris conciliet, quarum ope poſſit mare nobis infeſtum reddere, & quietem publicam perturbare. Etiam frater ejus, ad montana profugiens, rebellibus noſtris ſe ipſe conjunxit: nec ſumus dubii, ortum, mores, conditiones hujus viri Sublimitati veſtrę nota eſſe, ut qui, ſingula rimatus, nec paterna fortuna contentus, in id crimen miſerum patrem pręcipitavit, cujus damnatus, ſecuri poſtea percuſſus eſt. Sed non hujus loci ac temporis eſt, ſcelera ejus enumerare, quæ ſero nimium, ut diximus, ſed tandem tamen deprehendimus. Verum, quoniam aliquando illum, & quidem enixius, benignitati veſtræ commendavimus; nec dubitamus, commendationes hujuſcemodi apud Excell. V. illi maximo adiumento fuiſſe: nunc cognita ſeditioſi ac turbulenti hominis malignitate, viſum nobis eſt, hæc ipſa Sublimitati V. nota facere, ut poſſit ſibi ab illius fraudibus cavere: &, ſi quid preces noſtræ apud ipſum illi proderant, nunc ſciat, nos, detecta ejus nequitia, ſententiam mutaſſe, omnemque ejus

ſub-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

ſublimationem horrere. Hæc, quia ſtudium & obſervantiam noſtrā ita decuit, nuncianda duximus Serenitati veſtræ, ne forſan commendationes pro illo noſtræ falſum de homine judicium, & præterea incommodorum aliquid, afferrent. Quod reliquum eſt, ad omnem gloriam veſtram, ſciat M.V., nos, fortunaſque noſtras, præſto eſſe. Genuæ, 11 Octobris, 1445.

Bartholomæus Iuſtinianus Duci Mediolani.

ETſi vera ſunt, Illuſt. Princeps, quæ de ſtudio & obſervantia mea ad Celſitudinem veſtram ſcripta fuere, ego tamen nihilominus ab Excell. V. expectandum putavi aliquas gratiarum actiones. Nam cum memoria repeto vetera recentiaque beneficia, quibus familia noſtra à præclariſſ. majoribus veſtris ſæpenumero aucta exornataque eſt; inter quæ nec illud in poſtremis habendum puto, quod celeberrimæ quondam memoriæ D. parens veſter patrem meum Ant. non ſolum aurata militia donavit, ſed inter potiores ac chariores amicos ſemper habuit: me nullis meis viribus, nec ſi ſupra vires etiam enitar vel minimam

mam meritorum veſtrorum partem æquare poſſe intelligo. His accedit, id quod literæ Sublimitatis veſtræ pulchre loquuntur, quod, cum eæ fœdera, ad quæ contrahenda incumbitur, & decus & commoda hujus reip. haud dubie reſpiciant, ſupervacanea profecto eſt gratiarum actio, cum ea curando & meam & patriæ utilitatem curem. Ago quinimmo humanitati veſtræ gratias, & quidem ingentes ac immortales, quod inter maximas curas, tantarumque rerum molem, recordata eſt ſtudii ac obſervantiæ meæ. Ego, ampliſſ. Princeps, & quia id debeo, & quia eſſe utile haud dubito, & quia poſtremo ita velle Sublimit. V. intelligo, eum me profecto præſtabo, ut votis Excell. V. non diligentia, non ſtudio, non ardore unquam defuiſſe videar. Cujus benignitati me mirum in modum commendo, ac dedo. Hæc brevius ſcripſi, quod negocia Orientalis Ripariæ, nondum ſatis pacatæ, me extra urbem detinuerunt. Genuæ, XII Auguſti, 1443.

Raphael Dux Genuæ, Nicoto, Niciæ & Provinciæ Ducalis Gubernatori.

VEnit nuper ad nos egregius Secretarius veſter, Petremetus de Leone,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

quem & læti vidimus: qui nobis retulit, Magnificentiam veſtram cum illuſtriſſimo illo Principe non modo ſermonem habuiſſe, ſed efficacem operam dediſſe Aragonenſibus rebus, quas vobis Decembri ſuperiore propoſueramus; petiitque à nobis, ut conditiones ſcripto mandaremus, tam eas ſcilicet, quas Illuſtriſſimo Duci offerimus, quam eas quas æquum putamus nobis præſtari. Quocirca, ut ipſe amicitiæ veſtræ latius referre poterit, reſpondimus ei, nos tunc, cum ea de re ſermonem fecimus, vehementer optaſſe, ut perficeretur; arbitrantes, magnam animorum ſecuritatem, multaque non levia commoda, ex hujuſcemodi ſocietate partibus ipſis comparari poſſe. Verum ne ignoretis, poſteaquam Sereniſſimus ille Rex triremes ſuas, & in eis celebrem legationem, miſit huc ad nos, & pacis conditiones agitatæ ſunt, remiſimus ad Magnificentiam ſuam legatos noſtros, cum authoritate latoque arbitrio pacis conciliandæ; quæ forſan & jam contracta eſt. Et, cum à die profectionis legatorum jam menſis completus ſit, certam ejus rei notitiam ſingulis horis expectamus. Itàque, qui tunc liberi exolutique eramus, nihil nunc certi promittere poſſumus, ut qui arbitrium noſtrum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

noſtrum, & hujus reipublicæ, in legatos ipſos transfudimus. Hoc tamen dicimus & affirmamus, ſi re infecta legatio noſtra redeat, id quod tunc nobis placebat, iterum placiturum fore. neque enim videmus aliquid ſuperveniſſe, quo conſilium mutare debeamus. Verum quod ad conditiones pertinet, non poſſunt in hoc rerum ambiguo ſtatu, ſicut prudentia veſtra probe intelligit, conditiones vel offerri, vel peti: æquum tamen nobis videtur ſic à longe judicantibus, ut, quot pedites excellentiſſimus ille Princeps ad ſecuritatem præſidiumque noſtrum præſtaret, totidem nos Celſitudini ſuæ præſtaremus; quotcunque ille triremes armaret, nos totidem numero educeremus: multaque alia ejuſmodi, quæ adveniente caſu res ipſa tempuſque docebit. Hæc tamen brevibus dicimus, ſi ad pacem non deveniatur, & auguſtiſſ. Dux à re conficienda abalienatus non ſit, nos ab æquis honeſtiſque conditionibus non eſſe receſſuros. X Martii.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Raphael Dux Genuæ, & Conſilium, Invictiſſimo Principi Friderico, Ro. Regi, ſemper Auguſto.

LIteras regias, invictiſsime Princeps, viceſimequarta Iunii ſuperioris die, Viennæ datas, ſero quidem, ſed debita veneratione accepimus; ut quos ſacrum Imperium in peculiares filios ſemper habuit; honoribuſque ingentibus, ſæpe beneficiis, exornavit. Et, quanquam exploratiſsimum haberemus, animum Sublimitatis V. ad univerſale bonum Eccleſiæ maximo ſtudio & ſumma vi anhelare; juvit tamen nos, vix dum lecto literarum initio, hoc ipſum earum etiam teſtimonio cognoviſſe. In quo quidem Majeſtatis veſtræ propoſito digne collaudando, quanquam nullas vires, nulla hominum ingenia ſatis eſſe arbitremur; nos tamen, quantum datur, illud laudamus, prædicamus, & omni genere laudum extollendum ducimus. Neque enim videmus, quid ſit aliud, quod æque poſsit nomen veſtrum æternitatis gloriæ conſecrare, quam, pro Dei ſponſa Eccleſia, ejuſque incrementis ac vera tranquillitate, excellentiam veſtram nullas curas, nullas vigilias, nullos demum labores effugiſſe.

Quod

Quod autem ipſis iiſdem literis Majeſtas veſtra nos hortatur, prælatos, legationemque, die ſtata ad eam urbem mittere, ubi novum haberi concilium decretum fuerit; dicimus, non ignorare, rem, de qua agitur, maximam & ſummam omnium eſſe, in cujus rationem omnes mortalium res, parvæ, tenueſque, judicandæ ſunt; cum præſertim ipſius Dei cauſam directe adſpiciat; cui & animorum ſimplicitas, & rectitudo conſilii, maxime debeantur. Itaque, ne quid ex properatione peccemus, curabimus, quid nos deceat, intelligere; ita ut, cum ſtatuta dies advenerit, nil eorum, quæ dignitatem, amplitudinem, veram tranquillitatem Eccleſiæ tueantur, nequaquam pro virili deſeramus: qui nos, noſtraque omnia, Benignitati V. ſemper commendamus ac dedimus. Datum XVIII Sept. 1443.

Galeotus de Carecto, Marchio Finarii, Regi Aragonum.

NOn dubito, Majeſtatem veſtram cognoviſſe, navem unam Genuenſium, cujus erat ductor Caſanus Gentilis, nuper à magnifico D. Embaſtita captam, & Majoricam deductam fuiſſe.

Hæc navis cum oppugnaretur,&prælium anceps videretur, deditionem tandem fecit, ut viri omnes ſalvi eſſent. Inter hos eſt adoleſcens quidam nomine Nicolaus, gnatus Franciſci Regis. Cui ego jampridem omni genere familiaritatis&amicitiæ deuinctiſſimus ſum; ita quidem, ut ſecunda adverſaque omnia, quæcumque illi eveniant, ſemper duxerim mihi eſſe communia. Is adoleſcens, amiſſis fere omnibus fortunis, adhuc retineri videtur, nec, ut fidei datæ convenit, liberatus eſt. His adductus ſum, ut orarem Majeſt. veſtram, ut per fidem, quæ Barbaris etiam ſervanda eſt, & quia patrem & filium ita diligo, ut eos inter maxime conjunctos ſemper enumeraverim, dignetur Sereniſſ. D. Reginæ ſcribere, ut mox jubeat hunc adoleſcentem liberari. Id quidem, humaniſſime Princeps, & nominis gloriæque veſtræ utile erit, & ego id beneficii mihimet ipſi collatum exiſtimabo: Majeſtati autem veſtræ me, meaque omnia, defero. Vale.

Fran-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Franciſcus Cataneus, Genuenſis, Franciſco Foſcari, Duci Venetiarum.

ALiis literis, Illuſtriſſ. Princeps, certiorem feci vos, me, propter integritatem ſanctitatemque illius veſtri imperii, & veterem benevolentiam, quæ mihi cum pleriſque civibus veſtris intercedit, illuc me conferre ſtatuiſſe, ibique multos annos mercatorio more manſurum: eamque oravi, ut, quamquam raro ſoleat veniam & ſalvos conductus peregrinis concedere, dignetur me inter paucos enumerare; non quia ego mihi metuam, aut pecuniis, ſed potius, ut, qui merces & bona ſua Venetias diverſuri erunt, majore fiducia res ſuas mihi committant, ſi ſciant, me, & quæ mihi commiſſa ſunt, fide publica tuta eſſe. Huic petioni meæ, Excell. Princeps, nec repulſa nec aſſenſus datus eſt. Sed in aliud tempus rejecta eſt. Quæ dilatio ita me diſtrahit, ita incertum ſuſpenſumque habet, ut nequeam conſilium capere, niſi ab Excell. V. id impetrem quod conſiliorum meorum fundamentum eſt. Ex quibus ſtatui rurſus ſublimitati veſtræ ſupplicare, ut pro mea erga vos obſer-

vantia, ac ſtudio, dignetur voto huic meo reſpondere, & hanc ſyngrapham liberi acceſſus decernere, quo mea omnia, & quæcumque meæ curæ committentur, in omni eventu tuta maxime ſint: quod mihi mirum in modum gratum erit. Vale.

Raphael Dux, & Conſilium Genuenſium, Romano Pontifici.

NOn dubitamus, Sanctiſſime pater, cognitam eſſe Sanctitati veſtræ veterem egeſtatem Genuenſium ſacerdotum; de qua, ſi quod eſſet operæ pretium, multa parvo labore afferri poſſent teſtimonia, quibus liqueret, quam ſibi etiam lege naturæ parce viventibus res anguſtæ ſint. Verum quoniam de hac Sacerdotum egeſtate, quæ nota eſt, nunc minime loquimur, eam tantummodo attingemus, quæ hujus temporis eſt. Annonæ caritate, quæ multos annos hanc regionem vexavit, qua item externis bellis, terra marique circumtonantibus, diu fortunæ noſtrorum attritæ ſunt, effectum eſt, ut neque ab agreſtibus, neque à civibus tenuioribus, exigi pecuniæ poſſint. Et, cum pars maxima redituum ſacerdotalium ex annuis penſionibus conſtet: egeſtate conducen-

ducen-

ducentium neceſſe eſt res anguſtiores locatoribus fieri. Accedunt & onera publicorum munerum, quorum partem haud levem jamdudum Sacerdotes pertulerunt. Nam, cum infelicitas temporum coegerit nos pro ſalute patriæ ac libertatis noſtræ undique pecunias corradere, pars prope quarta fructuum, quos ex locis communitatis ſuæ noſtri percepturi fuiſſent, ſibi quotannis eripitur, & in ſumptus publicos erogatur. Quæ ſic, ut ſunt, ſi ſumma ſapientia veſtra cogitare voluerit, facile cognoſcet horum Sacerdotum egeſtatem. Cum vero inotuerit nobis, literas Apoſtolicas perlatas eſſe, quæ jubent hos Sacerdotes contribuere in claſſem contra Turcas parandam; non potuimus non miſerari ærumnas eorum: qui, cum naturæ deſideria ægre poſſint explere, ad ejuſmodi ſumptus invitentur. Propter quæ B. V. oramus mirandum in modum, ut ad ea, quæ diximus, animadvertẽs, dignetur id onus iis Sacerdotibus remittere, cui, etiamſi velit, obtemperare non poſſit. Quod quanquam per ſe ita æquum eſt, ut vix æquius quid haberi poſſit; nos tamen loco beneficii accipiemus; qui nos noſtraque omnia S. V. deferimus. Genuæ, die Octob. 1443.

Idem, Regi Aragonum.

PRofecto, Regum Illuſtriſſime, quorundam tuorum audacia diutius ferri non poteſt, nec temeritas tolerari; dum nimis quidem vel lenitate abutuntur, vel ſeveritatem non formidant. Et, dum ſub invidia Majeſtatis tuæ regnare ſe putant, aut quod alius ſit prægustator, aut alius architriclinus, aut à cubiculis, dici non poteſt, dum provinciis aut urbibus præſunt, quanta ſibi licere exiſtiment, quam ſe omnia impune facturos putent, vel quantam humanitati tuæ dedecoris notam & maculam inurant; ut nihil ex eorum injuriis ad Majeſtatem tuam niſi dedecus, ad ſe præda, ad miſeros dolor perveniat. Atque utinam contenti ii forent, in tuos tantum hæc genera iniquitatis exercere, nec in peregrinos etiam ſævirent, & audaciæ ſuæ atque immanitatis furorem extenderent. Si quidem de gloria tua tantum detrahunt, ut, cum tu ſis humaniſſimus, ii quidem ſint immanes & ſæviſſimi. Vrbanus Teſta, Princeps humaniſſimus, civis noſter, quintus jam agitur annus, quum in Sardinia ſub fide publica captus fuit; quam is, qui vicem tuam illic gerebat, ſibi dederat: nec ſolum

lum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

lum bonis omnibus & fortunis ſpoliatus eſt, & contra jus gentium turpiter vexatus, verum etiam in carcerem conjectus tetrum adeo & horrendum, ut, qui eum illuc conjecerint, nihil viderentur niſi de morte ejus cogitare. Tandem, cum multos menſes in iis tenebris multa & maxima paſſus fuiſſet, præter omnium ſpem ſemivivus eductus eſt: nec putavit, alium eſſe, ad quem injurias ſuas & querelas citius deferret, niſi ad Majeſt. tuam; cui hæc non minus quam ſibi futura gravia exiſtimabat. Summo cum dolore te uſque in Brutios eſt proſecutus: qui cum cauſam ſuam humanitati tuæ aperuiſſet, graveſque iniurias expoſuiſſet, ita commotus fuiſti, ut plane id liqueret, has tuorum injurias minime tibi placere, nihilq; magis te cupere, quam ut omnes æquo ſub te jure continerentur. Itaque literas ad præfectum Sardiniæ dediſti, plenas certe & minarum & indignationis; quibus ſignificabas, de hujuſmodi rebus quis ſenſus tuus foret, & quam ex animo tuo non eſſet, ejuſmodi injurias à Purpuratis tuis tenuioribus inferri. Verum homo ille non ſolum rapax & inhumanus, ſed, quem audacia & confidentia cæcum & præcipitem ageret, ita Majeſtatis tuæ literas contempſit, ita il-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

latæ injuriæ non pœnituit, ut civis noſter non tantum nihil ab eo conſequi ſuarum rerum potuerit, verum etiam quinque totos menſes ludibrio habitus ſit. Itaque nihil ad ſuos retulit niſi injuriam & inopiam, nihilque ex literis tuis conſequebatur præter labores & ſumptus graviſſimos. Hæc nos cum fieri à tuis videremus, ut qui nullo metu, nec minis literarum tuarum, terreantur, & quos nullus Majeſtatis tuæ pudor detineat; dolendum admodum duximus, ſi in hac tanta tua fortuna hominibus inhumanis & prædonibus audaciæ tantum & licentiæ daretur, aut ſi tanta Majeſtati tuæ moderatorum & continentium virorum eſt penuria, ut illos provinciis aut urbibus præficias, qui non modo nulla ſint humanitate prædití, verum immanes, atque maxime cupidi; qui quia procul ab oculis tuis abſunt, aut quia non potes omnia reſpicere, ſub hac ſive ignoratione ſive umbra latentes, nullum eſt crudelitatis & avaritiæ genus quod non exerceant. Dicam enim libere, dicam audacter, niſi ſæveritas tua, aut ſapientia, hos cohibuerit; niſi terror, quando æquitas eos non poteſt: in magnum multarum gentium & luctum & dolorem hæc Amplitudo tua

redun-

redundabit. Ii ſoli poſſunt, immanes & agreſtes, tantum de gloria tua detrahere, quantum vix tua vel humanitas vel virtus queat adjicere, dum, quia de te aliquid ſe meritos putant, credunt, hoc quaſi munimento ad omne injuriarum genus poſſe uti. Itaque Majeſtatem tuam oramus, ut omnem curam poſteriorem ducat hac, qua modeſtos & continentes hujuſmodi curis præponat, neve tam eos, qui bene de ſe meriti, quam qui honore digni ſunt, præficiat. Verum noſtrorum ſive amor, ſive ſtudium, longius fortaſſe nos abduxit; ad Vrbani cauſam venimus. Rogamus te mirum in modum, quando his omnibus bonis ſpoliatus venire iſtuc non poteſt, ut, cujuſmodi literas ad proregem dederat, eaſdem ad urbem Sateris & prætorem ſcribat. Hoc itaque modo facilius civem noſtrum jus ſuum conſecuturum ſperamus, & urbi illi non futurum ingratum. Nam ob hanc cauſam tota Sardinia quatuor jam annos urbis hujus commercio caruit; à qua ſpiritum fere ac vitam ducit. Lege enim cautum eſt, ut nemo Sardus niſi fide Urbani poſſit huc venire. Decet itaque Majeſtatem tuam non ſolum civis noſtri commodo & æquitati conſulere: verum provinciæ com-

commercia reſpicere. quæ cum tamdiu urbe hac caruerit, tanto affecta eſt incommodo, quantum iſte tuus præſes pirata nunquam poſſet reſtituere. Genuæ XVIII Junii, 1445.

Raphael Dux Genuæ, Marchioni Mantuæ, & fratribus.

EX literis veſtris, & ex ipſa rei natura, facile nobis fuit conjecturam facere, quanto in luctu eſſetis amiſſo parente Clariſſ. viro, ob ejus egregias ſingularesque virtutes omnibus populis cognitas. quo nos, qui privati eum coluimus, principatum vero adepti, ſumma benevolentia complexi ſumus, accepto lugubri nuncio, ita conſternati ſumus, ut neque animum continere potuerimus, neque lacrymis temperare. Nam quo pacto ſiccis oculis audiamus illius viri obitum, quem merito tota Italia lugere debuiſſet? Quã ob cauſam nolumus, amicitiæ veſtræ hoc tempore à nobis expetant conſolationis officium; cum ægritudinis expertem eſſe oporteat eum, quicunque ſe conſolatorem profitetur. Neque ignoramus, ſolere in leniendo dolore multa memorari; Nihil magis quotidie audiri quam hominum funera: interire quandoque urbes, regna,

regna, imperia; nedum humana corpuſcula: fuiſſe aliquando populos, qui natalem hominis diem fletu exciperent, exitum conviviis ac lætitia celebrarent: quæque alia ſapientes in remedia lachrymarum pulchra excogitarunt. At nos ſummam neque ulli calamitati comparandam jacturam ſemper arbitrati ſumus, quotiens aliquis nobis eripitur ex illis ſummis ac prope divinis hominibus, quorum prudentia, integritas, innocentia, multos ab injuriis & interitu eripuiſſet, quorumque beneficio multi adiuti fuiſſent, multi etiam ſervandi fuerint. Verum præclaras optimi parentis virtutes & nos ſæpe laudavimus viventis, & nunc defuncti non minus prædicabimus; digni profecto, qui primum fulgorem illum Marchionatus in ſuam domum tranſtulerit. Quod reliquum eſt, vos, ut Imperii, ita virtutum hæredes eritis, viuæque parentis optimi imagines, nobis, amicis, affinibus, tantæ jacturæ ſolatium: illudque memineritis, eſſe vobis, præter urbes, imperium, opes, gratiam, amplam quoque ab illo hæreditatem amicorum relictam; de quibus tantum vobis ipſi polliceri poteritis, quantum intelligetis à nobis poſſe præſtari. Primo Octobris, 1449.

Raphael

Raphael Dux Genuæ, Duci Mediolani.

SI, Illuſtriſſime Princeps, amplitudinem tuam metiri voluerimus, nihil invenietur apud nos, quod ſit tanto faſtigio dignum munus. at ſi contra, ſummam illam humanitatem veſtram intueri potius licebit, quæ non rem, ſed animum æſtimare ſolet, ſcimus, nihil ei tenue viſum iri, quod libentiſſimo & gratiſſimo animo datum ſit. Propterea dilectum familiarem noſtrum Valerianum Borlaſcam cum exiguis muneribus ad te mittendum duximus: quem precamur, ut animum noſtrum, non rerum tenuitatem metiatur; illoque accipiat vultu & animo, quo data ſunt; cum etiam ſciamus, magni viri eſſe magna contemnere, & vilia plerunque maximi æſtimare. xi Decembris, 1545.

Dux Mediolani, Franciſco Barbavaræ, & Opicino de Alzate, Locumtenentibus Reip. Genuenſium.

DIlectiſſimi noſtri, vidimus omnia quæ ſcripſiſtis de eligendo novæ claſſis præfecto: ſatis ſuperque animadvertimus id quod innuitis, quod electio

Au-

Aurienſis Ducis univerſis longe magis probaretur. Brevibus igitur reſpondentes, dicimus, quod, ſi in familia illorum de Auria aliquis eſt in maritimis rebus peritus, qui nobis inimicus non fuerit, neque ſit, ita nos gerere debetis, non attentis maculis & inuſtis notis in ea familia aliquando compertis, ut in illum cadat electio. Nobis enim Aurienſis Imperator multo magis probaretur, ſi talis eſſet qualem dicimus. Præterea exinde ſatisfiet nobilibus illis, in quos jure optimo munus Imperatorium pervenire debet. Si vero in ipſis Aurienſibus vir ea præſtantia & partibus, quas dicebamus, præditus non ſit; volumus, quod eo caſu operam detis, ut alter illorum duorum deligatur, in quos etiam propenſi videmini; Nicolaus ſcilicet de Nigrono, & Otobonus Imperialis. Sed animadvertite, quod in eum potius electio & ſors cadat, qui maritimarum rerum peritiam majorem & longiorem habuerit, non habita ad alias eorum conditiones ratione ulla. Habetis mentem noſtram ſuper electione; vos date operam, ut quamprimum totum negocium conficiatur. Mediolani, die xxv Aprilis, 1433.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Dux Mediolani, Franciſco Barbavaræ, & Opicino, & Antonio de Alzate, locumtenentibus reip. Genuenſ.

EX literis veſtris intelleximus difficultates, quas adducunt cives illi noſtri in muniendis oppidis & arcibus noſtrarum partium Genuenſium, & inprimis in muniendo Bulzanetũ & Pontem Docimum, de quibus tibi, Antoni, præcipuam curam mandatumque dedimus. Vidimus etiam quæ ipſi cives nobis ſuper iiſdem rebus ſcripſerunt: qui etſi nonnullas rationes deducant ad luendam ſententiam ſuam, tales tamen non ſunt, ut videatur ab ipſis rebus procurandis & muniendis deſiſtendum. Nec poſſumus non mirari, quod nobis ita ex corde, vos Franciſe & Opicine, ſcribatis pro iis munimentis non agendis, attenta opportunitate & vſu eorundem. Licet enim partes veſtræ ſint, pro Genuenſibus intercedere; atque id etiam nobis placet: non tamen in rebus tam neceſſariis & utilibus ita loqui & agere deberetis. Non ſunt quidem illa munimenta & propugnacula inutilia, ut inquiunt Genuenſes; imo pro eventibus, alias & ſæpe ſecutis, qui etiam futuris temporibus evenire poſſunt,

ſunt, ne dum videntur utilia, ſed apprime neceſſaria. Et quamvis olim propugnacula Bulzaneti diruta fuerint, id temere & inconſulto potius quam prudenter factum fuit; nec longum tempus præteriit, quod nos ejuſmodi facti pœnituit. Quis neget, Pultiferenſes, & alios male affectos, ac novarum rerum cupidos, in officio manſuros, & pacatiores futuros, ſi arces & propugnacula in caput eorum muniantur? Quis neſciat, civitatem melius ac tutius cuſtodiri ducentis peditibus, ſtantibus caſtris, & arce egregie munita, quam mille, ipſis non extantibus? & exinde impenſam pro cuſtodia civitatis ibi diminui, non augeri? Hæc cum ita ſint, omnino diſponimus atque volumus, ut fiant exordia & initia horum munimentorum, ſine aliqua exceptione, & omni contradictione rejecta. Quare vos, Franciſce, & Opicine, detis operam, ut quamprimum hæc omnia conficiantur. Mediolani, XXII Iulii, 1433.

Philippus Maria, Dux Mediolani, &c. Papiæ Angleriæque Comes, ac Genuæ Dominus.

SIcut pro danda nobis & muneribus noſtris tranquillitate & quiete pacem ample-

amplexi ſumus: ita omni ſtudio, & exacta diligentia, quærimus & intendimus omnia prorſus abſtergere ac præcidere quæ in noſtris populis diſſidia generare poſſint. Proprium eſt enim Dominorum & Principum, ea ſemper animadvertere, quæ ad ſalutem & commodum ſociorum & bene vivendi formam attineant. Sentientes igitur, in civitatibus ac locis noſtris aliquando fieri conventus inter plures variaſque familias, quæ ſub eorum modis & formulis novas affinitates ineunt, ac faciunt ſe omnes iiſdem cognominibus nuncupari; & cognoſcentes aperte, conventus hujuſmodi non eſſe laudabiles, licet umbram quandam boni præ ſe ferant; ut qui tandem potius diviſiones & civiles diſcordias, quam fructum aliquem, parituri ſunt: His literis noſtris edicimus, atq; decernimus, quod tales conventus, cujuſvis generis exiſtant, per, & inter ſubditos noſtros, nullo modo, nullaque ratione, vel cauſſa, fieri debeant, abſque venia noſtra & ſpeciali indulgentia, ſub indignationis noſtræ pœna, nec non ſub mulctis noſtro arbitratu auferendis. Mandantes univerſis & ſingulis officialibus, & ſubditis noſtris, quatenus hoc ipſum decretum noſtrum deſcribi faciant. Medidano, die XXIIII Maii.

Dux

Dux Mediolani, Franc. Barbavaræ, & Opicino de Alzate.

DIlectiſſimi noſtri, quicquid dicat Leo de Taliacocio, nos de Thoma de Campo Fregoſio bene ſentimus; neque perſuadere nobis poſſumus, quod aliter quam bene operari velit. Nihilominus laudamus, ut dicta illius quam diligentiſſime obſervari faciatis: &, ſi, præterquam ſperamus, aliquid attentaverit, ex quibus fides ejus in dubium vocetur, id, quod opportunum fuerit, faciatis, ita ut nihil mali agere poſſit: ſed gerite vos ita caute & prudenter, ne ipſe veniat in ſuſpicionem, quod de eo male ſentiamus, ne poſtmodum in deterius ruat. Placet, quod Reverendiſſimum Cardinalem Rotomagenſem honorifice exceperitis: Omnia mihi probata ſunt; bene eſt quod me certiorem feceritis. Mediolani, die XIII Martii, 1433.

Dux Mediolani, Franciſco Barbavaræ, & Opicino de Alzate, & Officialibus Genuenſium.

DIlecti noſtri, ſentimus, quod in negocio componendæ claſſis ſegniter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

vos geratis, ob ſubortum quendam rumorem firmatæ pacis. Miramur, quod vos incertis rumoribus ab inceptis deſiſtatis, aut minus diligenter agatis, quicquid agendum eſt: cum certiſſimi eſſe poſſitis, quod, ſi pax confecta eſſet, vobis, & quidem inprimis, eam notam feciſſemus. Oramus igitur vos iterum atque iterum, ut omni ſtudio, cura, & diligentia, ad exornandam claſſem incumbatis; neque vos deterreat aut quovis modo retrahat cauſſa pacis; quia nec concluſa eſt, nec de concluſione ſpes habetur. Florentini enim, conſilio Baptiſtæ de Campo Fregoſio, & Ioannis Ludovici de Fliſco, nunc innovant, quo Pontremolum, & omnia quæ illi de Campo Fregoſio & de Fliſco tenere ſolebant, reſtituantur. Cui petitioni, cum inhoneſta ſit, tam pro bono noſtro, quam illius Magnificæ urbis, nequaquam aſſenſum præſtare decrevimus. Nullam ergo ſpem in pace ponatis, ſed claſſem amplam & firmam parate quam majori properatione fieri poteſt: nullus locus ſit moræ, ne hoſtes nos imparatos offendant. Agite ut magnanimos & prudentes viros decet; nos maximam ſpem in vobis poſuimus. Mediolani, die VII Aprilis, 1433.

Dux

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Dux Mediolani, Franciſco Barbavaræ, & Opicino de Alzate, & Ancianis Genuæ.

DIlectiſſimi, ut ſuperioribus literis ſcripſimus, maxime cupientes, ut Genuenſes noſtri Venetiis çaptivi liberarentur; non expectato exitu conſilii jam cæpti, quod nimis longum videbatur, miſimus ad Illuſtriſſ. Dominium Venetorum ſolemnes oratores noſtros, D. Andream Barth, Imperialem, & Ioannem Franciſcum Gallinam, ut cum ipſo Dominio pro liberatione omnium captivorum, tam ſuorum, quam noſtrorum, ordinem & modum expendant. Ipſum D. Andream Barth ad hanc legationem elegimus, quod huic ratione patriæ viſus eſt optime conveniens. Neque dubitamus, quin in liberatione dictorum captivorum iſtos inter & Venetos bene conveniet. Habent enim latiſſimas habenas à nobis. Et, ſi præfatum Dominium ſuos apud nos detentos, in quibus adſunt multi viri præſtantes, charos habuerit, dimiſſioni noſtrorum conſentiet, maxime quia plures ex ſuis habemus. Conſiderantes igitur, quod acceſſus Domini Damiani Pallavicini, quem Vene-

tias

tias mittere volebatis, non eſt opportunus; imo poſſet in ſolutione dictorum captivorum majores difficultates adducere: (Quo major fit inſtantia, eo minus interdum obtinetur:) Decrevimus, ut ipſe D. Damianus Genuam revertatur. Quod vobis ad excuſationem ſui enarrare libuit; utque intelligeretis, quibus conſiliis adducti eum domi detinuerimus: vobis pollicentes, nihil nobis magis cordi futurum quam captivorum veſtrorum ſolutionem, cum ex ſola occaſione ipſorum liberandorum paci conſenſerimus. Mediolani, die VIII Julii, 1433.

Dux Mediolani, Franciſco Barbavaræ, & Opicino de Alzate.

Quaternas à vobis literas habuimus de ornanda claſſe, ſicut etiam Blaſius de Axereto retulit. Mihi gratiſſimum fuit, intelligere rationem & diligentiam, quam adhibuiſtis pro inducendis ad vota noſtra civibus. Volumus, ut aſſentiatis, quo ipſi cives ad nos ſuos oratores mittant, prout eos decreviſſe ſenſimus. Illud tamen date operam, ut, qui venturi erunt, fide & benevolentia erga nos propenſi ſint, ac tales, qui in claſſe comparanda nequaquam à voluntate noſtra diſſen-

diſſentiant. Quo citius ergo id curabitis, eo nobis gratius erit. Datum Mediolani, Majo, 1433.

Dux Mediolani, Franciſco Barbavaræ, & Opicino de Alzate.

OPtima eſt ſententia civium illic noſtrorum, de attrahendis & complectendis omnibus receſſuris ex locis Agri Piſani, qui reip. Florentinæ ex pace reſtitui debent. Sed, ut prudentiſſime dicis, non ſunt ea de cauſa edicta publica facienda, ne Florentini propterea conquerantur. Omiſſis ergo edictis, date operam, ut, quicunque ex iis locis illuc venturi ſunt, amice colligentur, & humane tractentur, cum in conceſſione immunitatum, tum in aliis quibusvis: ad hæc, eos clam certiores faciatis per nuncios, de propenſo erga eos animo Genuenſium, ut ad veniendum proniores fiant. Mediolani, XVIII Maii, 1433.

Dux Mediolani, Franciſco Barbavaræ, & Opicino.

AUdivimus quæcunque ſcripſiſtis de longo colloquio habito cum D. Andrea de Biute: fuitque nobis jucunda le-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

ctio literarum veſtrarum, & id officii mihi gratiſſimum fuit. Neque enim melius dici potuiſſet, neque de amico erga regem Aragonum animo tanta referri poterant, quanta ſunt. Ut igitur conſilium ipſius D. Andreæ ſequamur, decrevimus Regi aliqua ſcribere de pace cum Venetis & Florentinis nuper inita: ut intelligat, nos erga Majeſt. ſuam eo animo eſſe quo ſemper fuimus, & meliori, ſi tamen melior eſſe poſſit; & præterea ipſum Regem hortari ad præſidia & opem ſacro concilio ferendam, ſicut ipſe D. Andreas laudare videtur: namque, ut tu probe noſti, poſſet ex ipſo concilio multos favores commodaque ſentire. Verum, ſiquando contigerit ipſum D. Andream ex Catalonia redire, nomine noſtro ei plurimas gratias habebitis. Mediolani, XXI Maii, 1433.

Iiſdem.

QUicquid affirmant ii cives noſtri Genuenſes, nos prorſus propoſuimus, & volumus, ut non modo naves onerariæ, ſed & triremes exornentur. Cum ſatis in hoc genere animum noſtrum perſpicere potueritis. Detis igitur operam quibuſcunque rationibus, & inſtetis diligen-

ligentiſſime, ut negocium ornandæ claſſis abſolvatis. Videtis enim, æſtatem imminere; & multum nobis temporis ad conficiendas res deperiit. non ita ſegniter agunt hoſtes noſtri: ii omnia jam in promptu habent. Mediolani, 18 Aprilis, 1433.

Genuæ Dux, & Conſilium, Senatui populoque Mediolanenſi.

QUamprimum nobis nunciatum eſt de obitu Illuſtriſſ. Philippi Mariæ Ducis, cogitare cœpimus, quæ conjunctio animorum, & pervetuſta amicitia, ſancte quidem ac religioſe ſervata nobis, cum Mediolanenſi populo interceſſerit. qui ſecundis rebus noſtris lætari conſueverat, clades autem & incommoda quaſi ſua iniquiſſimo animo ferebat. Venitque in mentem, inſtare tempus, quo de amicorum benevolentia periculum faciamus, abſque eo quod alios rogamus; cum ultro amici amicorum commodo omnia deferre debeant, quæ vel utilitate vel adjumento eſſe poſſint. Itaque, etſi jure mirari poſſumus, nihil nobis literarum allatum eſſe, eaſque ſumma cupiditate expectamus: tamen optimum duximus, vobis conſilia noſtra deferre,

ferre, & ita quidem omnia, ut nihil prorſus excludamus, ſed conſilium, operam, auxilia, demum quæ noſtra ſunt, pro incolumitate ſaluteque veſtra vobis polliceamur; atque, ut hoc ſibi perſuadeant, etiam atque etiam oramus. Erit humanitatis officiique veſtri, reſcribere, quid potiſſimum agamus. Nam nos, perſpecto animo veſtro, nihil prætermittimus quod à nobis perfici poſſit. Mirum eſt quantopere literas expectemus. Et quoniam ignotum nobis, quæ forma imperii illi nobiliſſimæ urbi data ſit, id perſuaſum maxime habeatis, quod, quaſcumque rationes reſp. ſibi delegerit, nos id ut prudentiſſime conſtitutum non modo comprobabimus, ſed & pro tuendis rebus veſtris, tanquam pro ſalute noſtra, laborabimus. Genuæ, XVI Auguſti, 1433.

Dux Mediolani, Papiæ Angleriæque Comes, ac Genuæ dominus, Genuenſibus.

Audite, quam pulchre Deus Opt. Max. rebus noſtris faveat, quantoque cauſæ noſtræ juſtiſſimæ ſit adjumento. Heſterna die, matutino tempore, claſſis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

claſſis noſtra potens & felix contra navem maximam hoſtium prope Padum prodiit: ſuper quam aderat egregius gener & filius noſter, Franciſcus Sfortia, Vicecomes, & ſpectabilis Nicolaus Picininus de Peruſio, imperator noſter, viri profecto magnanimi & fortiſſimi, cum nobiliſſima noſtrarum gentium acie; ipſumque hoſtile navigium ad Cremonam tanto ordine tantaque vi agreſſi ſunt, ut illud quamprimum devicerint, captis etiam majoribus, quos Galeones appellant; quatuor exceptis, qui miſere evaſerunt. Qui capti ſunt, munitiſſimi erant gentibus & multarum rerum copia, interceptis etiam navibus minoribus, quam plurimis commeatibus oneratis. Id igitur glorioſum & triumphale nobis munus primum Diis immortalibus, inde virtuti noſtrorum acceptum ferimus, volumuſque vobis impartiri. Facite in oppidis & vicis veſtris decerni ſupplicationes triduo, animiſque lætis & præſentibus eſtote.

Dux Mediolani Franciſco Barbavaræ, Vicario Ducalis Saonæ.

INtelleximus, Dominicum quendam Gravarium, Alexandrinum civem, du-

dum à locis noſtris abſentem, decedentem ex Montefarrato, profectum Venetias, deinde Romam; nunc vero per viam Ripariam Genua Monteferratum iter ſuum direxiſſe, nonnulla inquirendo & gerendo contra dignitatem & imperium noſtrum. Eſt autem vir proceri corporis, macer, habens latos & magnos pedes: quod ad faciem attinet, eſt ruſi & albi coloris, calvus frontem, balbutiens, & naſo aquilino. Cupientes igitur eum in manu habere, damus tibi id oneris, ut in quibuſcunque locis apponas viros diligentiſſimos, qui eum prætereuntem ſiſtant, capiant, ad noſque quamprimum deducant. Mediolani, die XVIII Octobris, 1433.

Dux Mediolani Franciſco Barbavaræ, Vicario noſtro Saonæ; nec non Reverendiſſimo Epiſcopo & Antianis civitatis Genuæ ac Saonæ.

NUper intelleximus, collata fuiſſe ſigna maxima contentione animorum, die dominica poſt feſtum corporis Chriſti, bello illato ab Huſſitis hæreticis Boëmiæ. quo prælio tredecim millia Huſſitarum ceciderunt; interempto etiam Impe-

Imperatore eorum, & aliis duobus ſupremis authoribus & principibus factionis; nec non ſeptingentis ex ipſis captis. ex noſtris vero ducenti tantum deſiderati ſunt. Hoc tam felici nuncio, quicumque de fide noſtra bene ſentiunt, lætari debent. Volumus igitur hoc feliciſſimo rerum eventu decerni triduanas ſupplicationes. Mediolani, die XXIII Iunii, 1433.

Dux Genuæ, & Officium proviſorum, Baptiſtæ de Bœno, & collegis, legatis apud Mediolanenſes.

ACcepimus priores literas veſtras, Papiæ datas, die XXII menſis: quæ ſignificabant, alias prius literas à vobis ad nos datas fuiſſe; quas nunc intelligimus periiſſe dolo aut incuria tabellarii. Secundæ quoque literæ veſtræ, die XXIII & XXV Mediolani datæ, ſignificant, etiam alias prius literas ſcriptas; quæ etiam nunquam ad nos perlatæ fuerunt. Atque ita dum ratiocinamur, quot accepimus, tot perierunt. Quod ideo à vobis ignorari noluimus, primum ut literæ poſthac cautius committantur; deinde ut, ſi quid erat in literis illis, cujus ignoratio poſſet rebus diſcrimen afferre, curetis id, quicquid erit, literis iterare. Has poſtremas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

non modo raptim non legimus, imo nulla eſt in eis ſyllaba, quam non ſemel atque iterum verſaverimus. Verum quo magis illas excutimus, eo vehementius miramur tres illas petitiones populi Mediolanenſis. Ante omnia mirum eſt, quod prudentia ſua dubitare videatur, oppida, quæ multis ſeculis quiete poſſedimus, noſtra eſſe. Deinde quod quantacumque modeſta fuerit illius reip. querela, conqueſtaque ſit, quod terras noſtras recepimus; quaſi aliis licuerit noſtra occupare, & capta detinere, nobis vero non liceat hæc ipſa vindicare. Poſtremo nondum intelligere potuimus, quid Mediolanenſi reip. interſit exquirere, quo jure has terras receperimus; niſi forte hæredē ſe facit Illuſſimi Ducis defuncti. Quod ſi eſt, teſtamentum proferat. Et tamen, quia de juribus Novarum gravius dubitare dicuntur; ut ſciant Magnifici illi Senatores, nihil ambire quod noſtrum non ſit; ſi unquam in hujuſmodi ſermonem incideritis, volumus eos certiores faciatis, Novas huic reip. vendidiſſe Ioannem Marchionem Montisferrati, pretio aureorum XVII. mill. Quod oppidum cum diu poſſeſſum ſine ulla controverſia fuiſſet, nobis à Ioanne Balcario Duce primo ſubtractum eſt. Qui poſt multos annos

non

non modo illud nobis reddidit, ſed de illo liberalem inſuper donationem nobis fecit. Sunt hic apud nos publica documenta; quæ ideo non mittimus, quia de ſalute ac firmamento illius reip. major quam de juribus Novarum hoc tempore nobis cura eſt. Atque utinam adeo tranquillæ & in tuto poſitæ res illæ forent, ut ejuſmodi diſputationem tempora exigerent: miſiſſemus ad vos chirographa, ut, ſi quis ex iis dubitaſſet, omnem prorſus hæſitationem exueret. Sagittariorum petitio recte à vobis geſta eſt, ut neque aſſenſeritis, neque repuleritis eam. Si enim cæterea parari ac perfici videremus, non recuſaremus pro ſalute ac libertate illius populi aliquid oneris, aliquid etiam impenſarum ſubire. Ingens vero illa pecuniarum mutuatio nos profecto uſque ad admirationem commovet. Quo enim pacto nobiſcum ageretur, ſi fame macerati, valloque & obſidione cincti, auxilium à Mediolanenſibus peteremus? Nobis, dono Dei Opt. Maximi, tuta ſunt omnia; nullum terra, nullum mari bellum gerimus. offerimus illi populo amicitiam noſtram, auxilia, opemque; & ita quidem offerimus, ut hæc nullo pretio vendicemus. Vnde eſt igitur, ut, qui nihil petimus, ſed ultra pollicemur, quaſi redem-

ptioni ſubiiciamur? An forſan illud nomen Gallorum, quod aliquando etiam Romanis formidini fuit, nos quoque terrere debuit? Falluntur, qui ex hoc nobis terrorem incutere opinantur. Nos Chriſtianiſſimum Francorum Regem ita quidem & veneramur & colimus, ut non metuamus. Neque aliquid eſt, ex quo à præclariſſimo illo Rege lædi mereamur; cum ſciamus, ab eo mirum in modum amari. Quas ob res volumus, ut non expectetis has vobis minas rurſus incuti; ſed vos ultro dominos Auditores veſtros & Præfectos alloquamini, eoſque etiam noſtro nomine certiores reddatis, ſummam nobis ac prope unicam eſſe cupiditatem libertatis & amplitudinis ſuæ. Ad quam tuendam augendamque ſi arbitrantur tutum eſſe utileque conſilium, cum Rege Excellentiſſimo fœdus percutiendi, nulla eos noſtra ratio deterreat. Quicquid enim libertati ſuæ conducet, erit omni tempore jucundiſſimum nobis. Attigimus, ut arbitramur, eas partes literarum veſtrarum, quibus jure reſponſum debebatur. Venimus nunc ad eum articulum, qui vel moram, vel adventum veſtrum reſpicit. Quocirca dicimus, non videri nobis rem minimi ponderis, ſi hoc temporis diſceſſum veſtrum permittamus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

mus. Multa ſunt enim, quæ poſſunt quotidie ſupervenire; quibus præſentia illic veſtra prodeſſe plurimum poſſit; digreſſuſque veſter, niſi cum ratione fieret, facile poſſet ſuſpectos rumores non ſine pernicie parere. Rurſus cogitamus, moram illic veſtram non parum obeſſe poſſe; præſertim ſi, quæ dona dextra porrigimus, ſiniſtra accipiantur. In hac autem dubitatione poſiti, ad hanc omnes ſententiam inclinavimus: videlicet, ſi vel capitanei, vel alii magiſtratus illi reipub. præſidentes, vel ſi egregii cives, etiam magiſtratum non gerentes, vel ſi ille Franciſcus Comes, moram illic veſtram laudarit, vos inde injuſſu noſtro nequaquam diſcedatis. Si vero quiſpiam tardationem illic veſtram multi faceret, nec eam vobis ſuaderet, hoc tunc caſu volumus, ut D D. præfectos, & ſaltem XII ex nobilioribus civitatis, alloquamini: quibus ſynceritatem animorum veſtrorum ad ſtudium & ſalutem ſuam aperiatis, eamque ſolam cauſam fuiſſe profectionis veſtræ: nos in conſilio noſtro optimo perſeveraturos fore; &, ſi quid evenerit in quo poſſimus rebus ſuis prodeſſe, id nos factorum teſtimonio probaturos. Iiſque, & ejuſmodi perſuaſionibus, animos eorum impleatis. Quibus

paratis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

paratis, arbitrio veſtro & moram & reditum relinquimus. Hoc tamen vos iterum iterumque monemus, ut, ſi redire ſtatueritis, ita ſane veniatis, ut intelligamus, non deſiderium patriæ, aut liberorum, ſed probabilem rationem, vos huc attraxiſſe. Scitis, quanta res agatur, quæ pericula rebus impendeant. Scelus eſſet, hoc tempore privata commoda publicæ ſaluti prætuliſſe. Nos, niſi virtuti veſtræ confideremus, hoc profecto arbitrium nunquam vobis committeremus. Si inde excedere ac regredi decreveritis, relinquite iſtic Franciſcum Vernatium, qui omnia quotidie quam diligentiſſime exploret, & eorum, quæ gerentur, nos faciat certiores, quoad veſtro conſilio adjuti rebus illis aliter conſulemus. Vos, quantum patriæ debeatis, prius cogitate, quam de veſtro reditu quicquam ſtatuatis. Genuæ, XXVIII Auguſti, 1447.

Pius Pontifex II, ad Archiepiſcopum Genuæ.

PIus, Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Venerando fratri, Paulo, Archiepiſcopo & Duci Genuæ, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Ducatum patriæ tuæ omnibus civium ſuffragiis te aſſe-

aſſecutum ſcribis, eumque per noſtram benedictionem confirmari petis. Admirati ſumus conſilium tuum, qui ejus civitatis temporale imperium acceperis, quæ plures omnibus urbibus Italiæ tumultus & ſeditiones quotidie movet, nec ullum diu rectorem Ducemve patitur. Et tu anno ſuperiore, quanta ſit tuorum civium conſtantia, in te ipſo didiciſti; qui, cum ab eis ad hunc ipſum principatum fuiſſes aſſumptus, non tam cito magiſtratum iniiſti, quam deponere coactus fuiſti. Nobis quidem eodem fere tempore & aſſumptio tua & depoſitio nunciata fuit. quid nunc futurum ſit, ignoramus. Huc accedit rei novitas: nunquid idem homo duas gerere perſonas poſſit. An abſit ſanguinis effuſio, neſcimus. Tamen, quod Archiepiſcopus ante te alius, ut inquis, Ducatum inierit, maximam eſſe cauſſam oportet, quę hanc novitatem induxerit. Forſan experti ſunt Genuenſes, ſecularia imperia injuſta eſſe; atque, inde tot rerum mutationes oriri putantes, ad te confugerunt, ſperantes abs te melius & mitius gubernari. Magna tibi eſt bene agendi neceſſitas impoſita: Niſi rectam juſtitiæ lancem tenueris, niſi vim prohibueris, niſi modum pravis cupiditatibus impoſueris, niſi te ipſum & tuos ſtipato-

res

res in honeſti fræna redegeris ; non ſtabit imperium tuum ; brevi dominaberis urbi ; nec regnum Genuæ tantum, ſed & ſacerdotalis muneris honorem non ſine maximo dedecore amittes ; ſi tamen eiiciaris, & non pejora tibi contingant ; ut ſunt ante oculos domeſtica exempla. Vide quid agas ; Non eadem eſt & ſacerdotalis & ſæcularis imperii ratio. Paternam & omni clementia plenam eſſe pontificalem adminiſtrationem oportet, non tyrannidem. Multa in ſæculari dignitate ferunt homines, quæ abhorrent ab eccleſiaſtica : Quæ in laico puſilla & levia exiſtimantur delicta, in clerico maxima & graviſſima judicantur. Sacerdotes, quorum vita veluti ſpeculum inferioribus eſt, non modo à malis operibus abſtinere, ſed omnia mala declinare oportet, quæ quoquomodo ſuſpicionem mali ferunt. Vide quem gradum aſcenderis : Si potis es pie & juſte imperare, ac non ſubditos ſolum, ſed & te ipſum coercere ; ſi vales virtute iniquitatem evertere ; ſi pro commodo communi, non libidinis tuæ explendæ cauſa, ducatum accepiſti ; ſi ad tutandam religionem adverſus impios Turcas quem animum geris, devovere proponis, & injuriam proximi non quæris, confidenter, ritu, & juxta

ta leges tuæ civitatis : tum demum hoc tibi imperium demandatū eſt. Et, quod, ut polliceris, utiliter populó tuo præeris : illum tibi, & tuis civibus, & univerſæ reipublicæ Chriſtianæ, in nomine Sanctæ Trinitatis benedicimus. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, ſub annulo Piſcatoris, pridie Calendas Februarias, 1463, Pontificatus v anno.

Morbaſanus Habery Yeſſi, cum fratribus ſuis, Corali, Iusbacchi, Imperatores Orgami collaterales, & in partibus Achaiæ domini, Magno Sacerdoti Romanorum, juxta merita dilecto.

NUper auribus noſtris intonuit, quod in partibus Italiæ, ad preces populi Venetorum, in baſilicis veſtris feciſtis edicta, quod, quicunque contra nos noſtroſque arma capeſſeret, ſuorum in hoc ſeculo remiſſionem peccatorum, eiſque beatam vitam promittitis in futurum. Cujus rei veritatem oculata fide perſpeximus per adventum quorundam peditum cruciferorum, qui nuper in eorum navibus transfretarunt. Propter quod admirari cogimur vehementer : quia, dato, quod à ſummo Tonante vobis data

ſit

ſit poteſtas etiam abſolvendi animas & ligandi; tamen ad hoc procedere maturius deberetis; neque Chriſtianos, maxime Italos, cruce ſignatos, inducere ſuper nos: cum, ſecundum quod patres noſtri ante dixerunt nobis, populus noſter Turcarum innocens fuerit mortis & injuriæ Chriſti veſtri, & terras & loca veſtra Sancta nos non poſſideamus: imo populum Iudæorum ſemper odio habuimus, habemusque: & quia in annalibus & chronicis noſtris audivimus ipſi, proditorie, & per invidiam, eundem Chriſtum veſtrum Hieroſolymis traditum præſidi Romanorum; quem cruci affixit. Inſuper miramur noſtro maximo dolore, quod ſurgat Italia contra nos, cum latens amor nos ad eos amandos alliciat, quod ipſi priſcis illis temporibus à Trojanorum ſanguine oriundi ſunt. Scimus enim, Antenorem, & Aeneam, vel de Priami ſanguine genitos, vel Trojanos fuiſſe ſaltem. In cujus locum nos etiam ducti ſumus; & Imperium in partibus Europæ tenemus; &, juxta promiſſa, quæ à Diis veſtris patres noſtri habere noſcuntur, Trojam magnam inſtaurare & ulciſci ſanguinem Neſtoris, ac Ilionis ruinam, nobis Gręcorũ Imperiũ ſubjugãdo, & deę Palladis fatũ puniendo, intẽdimus.

In-

Inſuper, quia intẽdimus Cretam & alias maritimas inſulas noſtro Imperio vendicare: iccirco prudentiam veſtram requirimus, quatenus diplomatibus veſtris per Italiam miſſis, ad inſtantiam Venetorum, ſilentium imponatis; non provocantes amplius ſub pietatis ſpecie populũ Chriſtianum; cum nos erga ipſum nullum bellum religionis cauſſa geramus; cumque nihil nobis referat, ſi Chriſtum colitis, quia & nos ipſum credimus prophetam; neque nos ex lege ipſius, prout audivimus, poteſtis ad credulitatem compellere. Si autem lis vel diſcordia orta eſt inter nos & populum Venetorum, hoc accidit, quia per vim, & nullo juſtitiæ muniti colore, jamdudum quaſdam inſulas maritimas & alia loca ſuo imperio ſubjugarunt; quod diutius perpeti non poſſumus, cum futurum tempus noſtræ promiſſionis inſtet. Propter quæ, & alia, poteſtis merito ab inceptis diſiſtere; & inprimis, cum audiverimus, ipſum populum fore alienum à moribus & vita Romanorum. Alioquin ſi ab inceptis veſtra prudentia non deſiſtat, ampliare curabimus vires noſtras, ſumpto Divi Imperatoris Orgami aliorumque Orientalium Regum auxilio, qui ſimulant hodie ſe dormire: quorum præſidiis adiuti, ar-

mato-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

matorum multis millibus, non modo cruciferis veſtris reſiſtemus, verum, ſi contra nos Italiam, Germaniam, Galliamque concitetis, vos omnes retundere intendimus. &c. Anno Machometi, die menſis Calcubii.

Maonenſes Civitates, & Inſulæ Chii, Romano Pontifici.

ETſi videmus, Beatiſſime Pater, maximis noſtris periculis nos objectos furori Machometi Turcarum regis, qui in omnes Chriſtianos promiſcue arma ſumpſit: hucuſque tamen quadam animi alacritate ſævas illius minas, & illata plurima mala, ideo perferebamus, quia certam conceperamus ſpem, Chriſtianos, clade tam nefaria accepta, pia arma ſumpturos, & ſummo conſenſu ac faciliore eventu hoſtem infidelem atque nimium inſolentem oppreſſuros. Cumque indies graviora ab ipſo capiti noſtro imminerent, non aliter eadem ſoliti eramus pendere, quam ut quoddam commune Chriſtianorum incitamentum ad vindictam accelerandam. Quibus rebus ſpem noſtram foventes, omnibus artibus & præſidiis contra ejus vim nos muniebamus. Sed heu nimis longam ſpem! ô Chriſtianorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

norum arma nimis dilata! ſiquidem omnibus quieſcentibus jam oppugnamur, jam ingens vis & rabidus furor in nos converſus eſt. Nos erimus in eo nunc occupati, Sanctiſſime Pater, ut veſtræ Sanctitati explicemus, emiſſam nuper in nos claſſem, & damna plurima illata eſſe. Illud potius eſt præſentis terroris: illud inſtantis & maximi diſcriminis, quod, inſpecta loci opportunitate, primo proximo vere eadem claſſis, auctis viribus, & comparatis bellicis operibus, quæque ad oppugnationem pertinent, in nos eſt reditura: quod ita fore, non vano rumore, ſed certis authoribus comperimus. Contra quos impetus ut perſtare poſſimus, fidelis quidem & conſtans animus non deſperat: ſed quotæ ſunt vires noſtræ? quonam pacto ſine communi Chriſtianorum auxilio tam modica colonia defendetur? quæ, licet parva, quanti tamen ſit momenti, omnibus Chriſtianis tranſmarinis haud ignotum putamus, cujus ruina plurimos in eandem ſecum traheret calamitatem. In tantis igitur noſtris & aliorum Chriſtianorum periculis ad Veſtram Sanctitatẽ ſapientiſſimam confugimus; quam non dubitamus divina providentia hoc potiſſimum tempore ad Apoſtolicam ſedem aſſumptam, ut ſuo

impulſu

impulſu & authoritate univerſalis fides & Chriſtianorum decus inſtauraretur. Apud eandem, quas præſens neceſſitas exprimit, preces fundimus, obſecrantes, ut cauſſam noſtram & Chriſtianorum foveat, cœptum opus ne deſerat. Chriſtiani concitentur, ſumantur arma: quæ ſi non ita ſtatim inferri terra marique poſſunt; at illud ſaltem maritimi auxilii non denegetur, quo tantiſper hanc paratam vim ferus hoſtis contineat, & nos ſalvi eſſe poſſimus. Hæc ita fieri, non maximi laboris eſſe putamus, & Apoſtolicæ authoritati non difficile. Conſervantur autem, non Græci, non ſchiſmatici, ſed Italici generis antiquiſſimi Chriſtiani, qui ſemper Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ pio affectu & dediti ſſimi & obſequentiſſimi fuerunt: in quorum tutela aliorum pericula propulſantur. Quod ſi ea infelicitas eſſet, ut tam juſtæ preces apud Chriſtianos deperirent, Ieſum Chriſtum, dominum noſtrum, judicem invocamus; veſtram Sanctitatem teſtantes, nos impie à ſociis Chriſtianis deſtitutos, pro fide tamen uſque ad extrema pericula pugnaturos; paratiſſimi ſemper omnibus obſequiis B. V.; cujus pedes humiliter exoſculamur. Ex Chio, die XIIII Aug. 1455.

Petrus

Petrus Fregoſius, Dux Genuæ, Aragonum & utriuſque Siciliæ Regi.

COgitantes, quod bella adverſus nos ſæpenumero, Sereniſſime ac Excellentiſſime Rex, injuſte tamen, ſuſcepiſti; magnitudinem animi tui, etiam ſi plura forſitan cupit quam capere poſſit, admirari &extollere aliquandiu potuimus. Sed ubi aperte deprehendimus, nullam inter nos belli cauſſam eſſe, niſi ſi tuos movet prædæ aviditas; id indignum tanto Rege, nemo eſt qui neſciat. Non admirari tamen non poſſumus, ſapientiam tuam, cum per ætatem, tum rerum graviſſimarum uſu adeo periculis edoctam, totiens adverſus nos male expertam fortunam tuam rurſus velle tentare: eo magis, quod nos, tot veteribus, totque recentibus injuriis, quot tua Majeſtas nobis intulit, prorſus abjectis, ſummique Pontificis tui conſilio & precibus moti, ſuperiore anno ad inducias ſemeſtres pervenimus. In quo etſi pro fide tanti Numinis, & pro noſtra animi æquitate, ac in tuam amplitudinem devotione, jam animum tuum ad tranquillitatem pacemque confirmatum credidimus: exiſtimavimus, pericula Turcorum, quibus ſine tua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

tua & noſtra pace tuto ſatis occurri non poſſet, non modo ſervandæ paci, ſed augendæ inter nos benevolentiæ prodeſſe poſſe. Nam cum ſciremus, hanc animi tui eſſe magnitudinem, ut in gerendis bellis vera gloria tibi conſtituta eſſet; oblatum tuæ Majeſtati hoſtem eſſe videbamus, cum quo non humanā modo, ſed cœleſtem gloriam poſſes adipiſci; in quo gerendo, etſi per te potentiſſimus videbare, nos propitios ac omnino obſequentes tibi habere potuiſſes. Quę igitur, ſapientiſſime Rex, cauſa excitare te aut compellere potuit, ut rurſus, & tam repente, bellum adverſus nos in tot calamitatibus orbis Chriſtiani ſuſciperes, ubi nihil à nobis non modo agi, ſed nec cogitari videres, quod tuæ amplitudini, tuæque dignitati obeſſet? At ſaltem, ſi tanta nobiſcum pugnandi cupiditas te movet, quæ certe movere non deberet, quomodo fœderis percuſſi inter nos oblitus es, ut prius triremes ad noſtra damna præmiſeris, quam id modo aliquo denunciatum nobis fore volueris? Eſt ne hæc fides tanti Regis, ut triremes tuæ, quas paullo ante amicas, hoſpitesque, & omni commeatu ac humanitate plenas, à nobis dimiſeramus, vix portu noſtro egreſſæ, ad noſtra damna diſcurrere

rere non erubuerint? Quis eſt inter Chriſtianos Principes, qui tam injuſte, tam repentine, bellum ſuſcepiſſet? Rex es, qui multa per ætatem tuam expertus es, ita, ut felicitatem tuam, qui te diligunt, & qui te non norunt, plerumque poſſint extollere, qui vel nullius conſilio indigere videare. Sed memento tamen, nihil tã firmum ac ſtabile eſſe, cui periculum non ſit ab invalido. Hæc jam laborum vitæ tuorum pars ſupereſt, ut, quam pugnando gloriam adeptus es, pace demum & ocio magis quam diuturnis laboribus ſervare poſſis. Plura Reges pacis, artibus juſtitiaque, quam armis, adepti ſunt; & plures fuere, qui injuriam inferentes, plerumque ſunt ab impari hoſte ſuperati. Si tamen ullam Majeſtas tua querelam deferre velit; habes Pontificẽ, ſunt Reges, ſunt alii Principes, quorum conſilio omnis noſtra controverſia dirimi poſſit. Quod ſi fugis, tu ipſemet, juſte an injuſte facias, facile judicabis. Si nos, ut cœpiſti, laceſſere non deſines; Deum fidei & cauſſæ noſtræ teſtem judicemque obteſtantes, ſaluti noſtræ ita conſulemus, ut hujus ſuſcepti conſilii Majeſtatem tuam aliquando pœniteat. Genuæ, die XVII Julii, 1455.

Alphon-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Alphonſus, Rex Aragonum, Petro Fregoſio, Duci Genuæ.

QUi vos fortaſſe non norunt, ſi modo aliqui ſunt in terris qui vos non norint, poterunt ii quidem metu aut aliqua admiratione affici. Ego vero, qui totiens jactantiam veſtram, totiens levitatem atque perfidiam expertus ſum, non ſolum, quod ſcribitis, neque magnifacio, neque formido: ſed is potius ſum, cui facere videamini quod impudica mulier ſolet; quæ ſi ſemel pudorem ex animo abjecerit, poſtea in caſtas probasque objectare adulteria non deſinat. Etſi vobiſcum verbis contendere animus non ſit, reſpondebo tamen abunde ſatis pro tempore literis veſtris; quo mortales atque immortales omnes intelligant, me nequaquam bellum contra nationem Genuenſium in præſentia ſuſcitaſſe; cum qua & amice & benigne vivere perpetuo, niſi nobis publice fiat injuria, decrevimus: imo vero pro civitate Genuenſi, id eſt, pro optimatibus, ſummiſque viris, ac civitatis flore, qui veſtra vi atque opera extorres degunt, nos contra fedifragos triremes noſtras immiſiſſe; pro illis, inquam, quos multis ante-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

antehac experimentis inſpectos ſciremus firmos ac conſtantes publice & privatim in propoſito perſtitiſſe, humanitatem ac juſtitiam colere conſuetos; quos haud dubie ſperamus, ſi noſtris auſpiciis noſtraq;ope in urbem reſtituti rempubl.capeſſant, melius fidem, gratitudinem, fedus, pacẽ, & decus omne nobiſcum ſervaturos. At primum omnium, ſi qua vobis præteritarum rerum memoria extat, primam & ſecundam inter nos pacem veſtra avaritia atque perfidia violatam invenietis. Sed hanc, ut nimis veram, omittamus, & ad hæc recentiora, de quibus querela & controverſia eſt, veniamus. Precibus veſtris demum factum eſt, uti Calixtus Pontifex maxime nos ad inducias vobis ineundas compulerit. Quæ res tametſi parum duratura pro veſtris moribus mihi videbatur; tamen Pontifici domino noſtro potius parere volui, quam de fide veſtra parum confiſus videri. Sed nec illud, præſertim Gotardo dictante, jactare debuiſtis, pacem ſcilicet inter nos factam conſilio & precibus Pontificis mei. Aderat Gotardus quidem ipſe, tunc legatus veſter, cum epiſcopus Atrebatenſis, communi omnium legatorum nomine, diſerta quidem oratione me oraret, ut Genuenſes quoque in gene-

neralem pacem ſuſciperem. Cumque ego reſponderem, Genuenſes pro ſua perfidia pœna potius quam pace dignos videri; exclamavit Gotardus, Quis non veneretur genibus provolutum? tua nos ſaltem clementia, ô Rex humaniſſime, communi hac pace dignos efficiat. Factæ igitur, Gotardi precibus, ſed interventu Pontificis, induciæ, fedus ictum. CumquePontificis ſaltem authoritate aliquid fidei ſuſtentari poſſe exiſtimarem, præſidium, quod in terra Corſica habebam, revocavi. Vos interim, occaſione oblata, oppida, quę illic regia domus noſtra poſſederat, ut erant propugnatorum vacua, occupaſtis, præfectos & populares noſtros fœdiſſime trucidaſtis, pacem de Pontificis ſinu adhuc calentem extinxiſtis; federa, juſiurandum, fidem, pietatem, religionem pro nihilo æſtimantes: inter hæc etiam naves nonnullas ſubditorum noſtrorum, nihil hoſtile metuentes, cepiſtis, diripuiſtis, abduxiſtis. Quibus de rebus cum ego per Franciſcum Caſtelletum, legatum veſtrum, & item per Bernardum, præfectum claſſis noſtræ, apud vos ſæpius quererer, nec non apud Pontificem per Solerium, nobilem Theologum: ita ubique ſuper his negligentes extitiſtis, ut lætari atque exultare

potius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

potius malo, quam illud velle corrigere videremini. Nam, quas frivolas & ineptas excuſationes affertis, magiſtratum, quem vos D. Georgii cognomento appellatis, non vos, hujuſcemodi facinus patraſſe; idem eſt atque ſi caput ad ventrem culpam rejiciat, venter ad caput. Facitis ſane, ut ſacerdos ille Herculis apud D. Auguſtinum, qui ſolus, utraque manu alternantę, dextra quidem pro ſe, læva velut pro adverſario, teſſeris ludebat. Non itaque nos temere, aut repente, ut dicitis, contra vos triremes immiſimus, qui totiens per Solerium, totiens per Præfectum noſtrum, totiens per Legatum veſtrum, qui apud nos adhuc agit, damna illata à vobis fruſtra repetierimus; ſtudentes, quantum in nobis eſſet, amicitiā etiam cum improbis ſervare, ſi modo errorum & expilationū aliquando pigeret pœniteretque. Illud autem admirari ſatis nō poſſumus, quomodo Turcarum pericula nominare vos non pudeat: quippe qui probe ſcire debeatis, quo de genere Chriſtianorū ſint hi, qui prius illos ex Aſia in Europam, precio & ſingulari ſtudio avaritiæ adducti, onerariis navibus devexerunt, & ubique terrarum conatus omnes Regum Ducumque Chriſtianorum pro viribus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

ſubvertunt; Machometanis quotidie tela, arma, tormenta, commeatum, contra jus fasque, ſubminiſtrando. Rurſum & hoc noſſe debitis, quinam ſint illi, qui, cum Turco contra Chriſtum perpetuo fere conjurantes, expeditionem noſtram, quantum in ipſis eſt, impedire conentur. Nam, per immortalem Deum, quid aliud eſt, pacem inter nos initam hoc tempore violare, quam Turcorum cauſam agere, quam Epiſcopum abjurare, quam Chriſtianorum omnium exitium optare? Advertet Chriſtus ipſe, cujus cauſſa agitur, nos ſemel atque iterum pacem Italiæ ſumma diligentia procuraſſe, atque firmaſſe, cum ob alias cauſas, tum vel maxime, quo Chriſtianorum in Turcas faciliores eſſent conatus, atque animi alacriores. Hanc quoniam per vos nunc, ô Dux, octoque viri Genuenſes, diſturbatum iri palam eſt, in vos conatus noſtros, velut in Turcas in Italia exortos, convertamus oportebit. Nec prius ab incepto deſtituri ſumus, quam vos, Chriſto ipſo adjuvante, ſupplices Deo vero reddamus. Nec minus, Chriſto Duce, & in Turcas Aſiaticos expeditionem, quam ſemel ſuſcepimus, executuri ſumus; palamque facturi, nos ea tantum cupere, quæ facile aſſequi aut capere valeamus.

Poſtre-

Poſtremo nos haudquaquam præterit, victoriam alternam rem eſſe, nec hominum robore, ſed Dei Opt. Max. arbitrio conſtare: Iccirco contigiſſe quandoq;, ut ab invalidis fortiores vincerentur, plures à paucioribus. Vos contra latere non debet, fortiores ut plurimum evadere ſolere, ſi juſtam præſertim Deoque acceptam cauſam ſuſtinent. Quod ſi victoriæ alicujus recordatio vos ſubit, memineritis ſimul & in ea federis violati; ut, quantum ex victoria lætitiæ, tantum ex perfidia mœſtitiæ contrahatis. Poſthac vero vobis perſuaſum ſit, non amplius dolo aut perfidia, ſed armis atque juſtitia, vincendum eſſe. Datum in caſtro noſtro novo, Neapoli, x Auguſti, 1456.

Petrus, Dux Genuæ, Regi Aragonum.

COgitantibus nobis, quam incertus & fallax eſſe rumor ſoleat, æquum viſum eſt, ut eos motus, quos utero dudum conceptos hæc tandem civitas peperit, Majeſtas veſtra ex nobis certius, quam aliunde, cognoſcat; ut, ſi quid erit, quod noſtris de rebus vel cogitandum vel intelligendum ſit, ex minus vera hominum affirmatione falli non poſſit. Cum exploratum haberemus, multa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

multos in perniciem reipublicæ noſtræ moliri; idque hominum genus in dies magis magisque augeretur: ſtatuimus temporum neceſſitati obtemperare, illorumque furori paullisper cedere. Itaque cum 28 Iulii arci Caſtelleti præfeciſſemus fratres noſtros, Pandulphum, & Thomaſinum, tradita illis trecentorum prope militum manu, primis tenebris urbem reliquimus, ternasque triremes, quas inſtructas habuimus, paucis comitantibus ſtatim conſcendimus. inde tranquillo mari vecti, Segeſtum oppidum in Orientali ora poſitum tenuimus. Interim omnis adverſariorum factio, haud exiguum equitatum, magnas mercenarii militis copias, nec minora agreſtium hominum agmina ſecum trahentium, intra urbem accepta eſt. Nec multo poſt, cum de inſtaurandis publicis rebus agi cæptum eſſet, exortis, ut aſſolet, inter factiones diſcordiis, quia ratione componi poſſe non videbantur, ad vim & ad arma concurſum eſt. Ita, non diſcedentibus modo principibus factionum, ſed inter ſeſe mutuo pugnantibus, tandem prima menſis hujus die, in ipſo Solis exortu, Genuenſem in portum delati ſumus. Quo cognito, multi adverſariorum diſcordias execrati, in partes noſtras tranſire cœperunt.

runt. Expoſitis igitur in terram copiis quas ea claſſe nobiſcum advexeramus, fratribus noſtris, qui mox nobis occurrerant, conjuncti, adverſarios adorti ſumus. Quibus brevi fuſis ac fugatis, intra pauculas horas palatio quoque publico potiti ſumus. Cumque adverſarii tota in urbe nobis ceſſiſſent, ignotum omnibus eſt, &, abjectis mox armis, pax civitati reſtituta. Hic fuit, Illuſtriſſime Princeps, civilis belli exitus; quod tertium intra diem, nullo prope ſanguine, nulla civitatis clade, ſedatum eſt. Cæterum, etſi haud dubitamus, omnia Majeſtatem veſtram intra tempus egiſſe quæ pacta ſunt; nullo tamen regio ſcripto liquet authentico, nobis fuiſſe ab ea ratificatas inducias; quas nos ſuo tempore comprobavimus: &, quicquid pepigimus, intra ſtatutam diem præſtaturi ſumus. Ex quo Sublimitatem veſtram precamur, reſcribi ad nos jubeat quid ſuper ipſa ratificatione ſit actum: qui ſumus ſemper ad omnem gloriam veſtram magno ſtudio parati. Genuæ, 1455, die 4 Auguſti.

Belliſarius Totilæ S.D.

SI hoc bello victoria potitus fueris, Romamque deleveris, rem non alie-

 nam,

nam, ſed tuam, perditum ibis: ſin victus eris, ſervata urbe Roma, gratias immortales; delata vero, humanitatem nullam à victore expectare debes.

Francorum Rex, Totilæ S. D.

SI ad amplitudinem regni tui ac rerum geſtarum gloriam reſpiciam, dignus profecto eras, cui tuto filiam meam uxorem darē. Sed illud ſævitiæ ac improbitatis me penitus deterrebat, quod te perditiſſimum regum Romanā urbem omnium præclariſſimam incendere ac evertere non puduerit. Tantum enim abeſt, ut filiam meam tibi deſpondeam, ut tu etiam tanti ſceleris aliquando pœnas mihi daturus ſis.

Alaricus Gothorum Rex, Honorio Imp. Rom.

GEritur bellum prope Ravennam abhinc triennio varia fortuna, maxima utriuſque exercitus clade; quod libidine Stiliconis, Ducis tui, nobis indictum eſt. Nos Italiam non vaſtaturi, ſed habitaturi venimus: nec erat cur Stilico Dux tuus, ſpe novarum rerum, te ad hoc bellum ſollicitaret. Non ſatis mihi conſtat, majo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

majore ne avaritia, an odio & perfidia, huic bello ſe immiſceat. Peto igitur abs te, (quando nobis Italia excedendum putas,) eam ſaltem Galliæ partem copiis noſtris incolendam dari jubeas, ad quam Suevi, Alani, & Burgundiones, ducibus Vandalis, irrupturi ſunt. nam & ſatius eſt, te ex amicitia noſtra aliquos fructus capere, quam ex ſimultate detrimenta aliqua ſentire. quandoquidem militum noſtrorum robore iis populis Imperio tuo minitantibus egregie ac fortiter occurram; efficiamque, ut prius amicitiæ noſtræ fructus, quam federum noſtrorum certos nuncios habeas. Vale. Prope Ravennam, in caſtris noſtris.

Honorius, Romanus Imperator, Stiliconi.

PEtiit à me per literas humanitatis plenas Alaricus, Gothorum Rex, ut ſibi in Gallia id loci habitandum darem, quod propediem Suevi, Alani, Burguandionesque, ingentibus copiis occupaturi videntur. Ego vero Regis illius amicitiam ac federa tanti facio, quanti iis periculoſiſſimis temporibus fieri debet. Video enim, ſi tot Barbarorum exercitibus, qui noſtris cervicibus imminent, occurrendum ſit, totum Imperium noſtrum in

diſcrimen vocari. Statuas igitur diem, qua Alaricus cum exercitu Italia in Galliam excedat. Cui des velim eam potiſſimum partem provinciæ incolendam, quę hoſtium incurſionibus ac direptionibus expoſita eſt. Illudque te moneo, ut fidei ac diligentiæ ſemper memineris. Vale. Conſtantinopoli.

Galla Placidia, Honorio, ac Theodoſio Iuniori, S.

IAmpridem intellexiſtis, Stiliconis Ducis perfidia, & Gothorum virtute, captam fere totam Italiam, urbemque Romam poſt longam & gravem obſidionem in manus Alarici Regis deveniſſe. Ego vero, quam primum mihi licuit, dedi operam, ut cædibus & rapinis aliquando temperaretur, & ut nomen Romanæ urbis una cum aliqua libertatis ſpecie viveret. Nam & Romanis magiſtratibus opera noſtra urbs reddita. eſt. Illud etiam effeci, ut (ſiquando pacem ac fœdera probetis) in tanta Imperii veſtri ac rerum perturbatione ab armis deſiſtatur. Quod ut probetis, vos & moneo, & etiam atque etiam rogo. Spero enim futurum, ut Alaricum, virum noſtrum, Regem optimum veſtraque affinitate ac benevolentia dignum judicetis. Valete.

Aëtius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Aëtius Patricius, Theodorico Regi.

DUm mutuo odio ac bello implicamur, Attila, Hunnorum Rex, innumerabilibus copiis Pannoniam, Romani Imperii provinciam, occupavit; Macedoniam, Myſiam, Achajam & univerſam Thraciam ferro ac flamma vaſtavit; tantaque Imperii incrementa accepit, tantos exercitus comparavit, ut brevi omnia vnico hauſtu abſorbere poſſe videatur. Hæc cum ita ſint, optimum & utriusque ſaluti utile fuerit, ut nos communi impenſa ac periculo illi occurramus. Si enim Alanos, Burgũdiones, Francos, Saxonesque auxiliares copias habeamus, facile & regna noſtra tuebimur, & pulcherrimas Romani Imperii provincias de hoſtium manibus recipiemus. Quod ſi quamprimum capeſſere arma, paribusque auſpiciis bellum hoc gerere, neglexeris, vide, ne, quando volueris vires illius imminuere, minime poſſis. nam tanta eſt Regis illius tum ſævitia, tum regnandi cupiditas, ut huic totus terrarum, illi univerſus hominum cruor, ſatis eſſe non poſſit. Vale. Romæ.

Aëtius

Aëtius Patricius, Conſulibus Romanis.

MAximis itineribus in Galliam veni, legionesque noſtras ad Tholoſam cum Theodorico Viſigothorum Rege ac cæteris conjunxi: quod ubi primum Attila reſcivit, relicta Aurelienſi obſidione, propius noſtros exercitus acceſſit, ac copiam pugnandi fecit. Sperabat autem barbarus hoſtis, prælium ſibi ex ſententia eventurum; cum per Vatum reſponſa fortunam belli ſciſcitatus, cædem Imperatoris legionum noſtrarum ſperaret. Pugnatum eſt magno ardore animorum, diu neutra acie inclinante, aut cedente: ſed tanta hoſtium cædes facta eſt, ut montium cadaveribus ſepti videremur. Verum nox ſuperveniens pugnam diremit. Ad centum octoginta millia hominum in acie utrinque ceciderunt: victoresque maxima gloria evaſimus; ita tamen, ut Theodoricus egregie pugnans in altero cornu ceciderit. Attila fractus & fugatus in ſua regna ſe recepit. Thuriſmundus, Theodorici filius, quam primum receſſit; veritus, ne, cognita parentis nece, à fratribus regno ſpoliaretur. Nos vero reliquias exercitus inſtauramus; ac ſperamus, fore, ut, pacata Gallia & pro-

& provinciis omnibus, longo ocio ac quiete fruamur. Valete. Ex caſtris ad Tholoſam.

Priſtus, Theodoſio Iuniori Imp.

TAndem, tranſmiſſis ingentibus fluminibus, & ſuperatis montium jugis altiſſimis, in Scythiam deveni, aulamque Attilæ regis attigi. Is habitat vicum inſtar ampliſſimæ civitatis, in quo lignea mœnia ex tabulis nitentibus fabricata viſuntur: quarum tabularum compago ita ſolidum mentitur, ut vix ab intento oculo poſſit junctura comprehendi. Triclinia ambitu prolixiore diſtincta; porticus egregie ornatæ ac diſpoſitæ; area vero atrii ingenti ambitu cincta, ut amplitudo ipſa regiam domum oſtentet. Rex Attila inceſſu eſt ſuperbus, huc atque illuc circumferens oculos; motuque corporis ingenium ac barbariem demonſtrat. Bellorum eſt amator; ſed ipſemet non magnopere manu promptus, conſilio ſatis maturo. Supplicibus immitis: favens ac fovens eos, quos ſemel in fidem & clientelam accepit. Forma brevis, lato pectore, capite grandiore, minutis oculis, rarus barba, canis aſpectu, ſimo naſo, tetro colore, originis ſuæ ſigna

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

gna præ ſe ferens. Is demum mihi totus viſus eſt ad bellum apparatus, qui terris & imperiis omnibus cladem minitari ſoleat: nam & quingenta hominum millia in aciem educere poſſe prædicant. Hæc volui te præmonere, ut ſcires, periculoſum tibi bellum imminere. Cui quibus viribus occurrere valeas, tu pro tua prudentia videbis. Ego vero, quanto ocius potero, has literas ſubſequar, coramque plura dicam. Vale.

Theodoricus Oſtrogothorum Rex. Zenoni Imperatori Conſtantinopolit.

MUltis maximisque tuis erga me officiis, quanti amicitiam noſtram faceres, cognovi; eaque inprimis ratione, quod mihi equeſtrem ſtatuam ex ære in roſtris erexeris, patricium declaraveris, exercituique noſtro ſtipendia ampliſſima dederis. Verum, cum mihi jampridem nunciatum ſit, Italiam totam Odoacri armis ceſſiſſe, diuque in contumeliam Rom. Imperii eam provinciam detineri; mihi gratiſſimum feceris, ſi me, cum exercitu, ad deturbandum Odoacrum regno Italiæ proficiſci patiaris, mihique, perveteri neceſſitudine tibi conjuncto, hujuſce profectionis author fueris.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

ris. Cur autem id tibi minus placere debeat, non video, ut amico potius quam hoſti Italia pareret; cum Viſigothæ, Suevi, Alani, Vandali, Burgundiones, Eruli, & Turingii, tum Italiam, cum etiam Galliam, Hiſpaniam, atque Africam ferro igneque vaſtaverint. Hæc tecum pluribus non agam, ne tuæ erga me benevolentiæ diffidere videar. Vale.

Theodoricus Oſtrogothorum Rex Zenoni Imperatori Conſtatinopolitano.

AD ſtatutam diem ex Pannonia caſtra movebam, cum in Noricis Strapilia Gepidarum Rex armatus mihi fit obviam. Hunc primum prælio fudi ac fugavi. Eodem ferme tempore Buſarim, Bulgarorum Ducem, mihi infeſtum delevi. Quamprimum vero Italiam attigi, Odoacrum apud Soricium, Aquilejæ flumen, cum inſtructo exercitu, obvium habui; quem etiam, cruento tamen prælio, vici. Is, ad Padi vada & loca munitiſſima delatus, aliquantiſper ſubſtitit: ego Veronam urbem, dedentibus ſe civibus, recepi; Odoacrum in campis patentibus Veronæ ſubjectis ſecundo fudi. Victus Odoacer, Romam petens, à populo Romano excluſus eſt: ſuburbana loca incen-

incendens, Ravennam ſe contulit: per legatos tentavit animos populorum: ad cujus partes multi accolæ Padi fluvii, & Aſtupha præfectus Flaminiæ Æmyliæque, tranſierat. Demum Ticino movens, Ravennam contendi; urbemque ac hoſtes ea obſidione cingo, ut aliquando ſperem, ex ſententia huic diutino bello finem impoſiturum. Vale. In caſtris prope Ravennam.

Theodoricus, Oſtrogothorum Rex, Zenoni, Imperatori Conſtantinopolit.

NIhil eſt, quod deſidiæ me accuſes, quod nimis ſero de iis, quæ hic geruntur, te certiorem faciam. multa ad te rumor ipſe attulit. Id ſcias, velim, me diu ac multum in hac Ravennæ obſidione laboraſſe: ea enim fuit hujuſmodi, ut, ſæpenumero ab Odoacro eruptione facta, de fortunis omnibus dimicandum fuerit. Verum tamen bis & fractus & in urbem conjectus eſt. Totum triennium in hac obſidione conſumpſimus; hoſtis, hortantibus eum civibus, ſe nobis dedidit. Ego, quamprimum urbem ingreſſus ſum, de Odoacro ac filio ſupplicium ſumpſi; qui agros incenderat, urbes everterat, tantumque ubique locorum humani ſan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

ni ſanguinis effuderat. Hæc volui, neſcius ne eſſes. Vale. Ravennæ.

Theodoricus, Oſtrogothorũ Italiæq; Rex, Clodovæo, Francorum Regi.

Mihi nunciatum eſt, te collatis ſignis in agro Volgadenſi cum Alarico genero meo dimicaſſe; eodemque prælio egregium adoleſcentem, mihique conjunctiſſimum, cecidiſſe. Quod, pro eo ac debui, ægre moleſteque tuli. Nihil enim erat, quod me majori moleſtia afficere poſſet, quam videre, hinc ſocerum meum, inde generum, armis decertantes, quorum vel victoria vel caſus mihi peracerbus futurus eſſet. Erat tamen Alarici juſtior cauſſa. Ex quo fit, ut te jure optimo accuſare auſim; cum adhuc nullam ſatis dignam rationem mihi fingere potuerim, qua tu ductus, optimum adoleſcentem, generum meum, regno ac vita ſpoliaveris. Ad cujus injuriam ulciſcendam pietas amorque ſingularis orbi nepotis me plurimũ movet; niſi tute ſponte tua regnum illi ac fortunas omnes prius reſtituas. Peto igitur abs te quam diligentiſſime, ut ei avitum regnum, omniaque, reddas. nam & id dignitas tua, & innocentiſſimi pueri ratio æquiſſima poſtu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

poſtulat. Quod ſi quamprimum efficere ac curare neglexeris; dabo operam, ut tu, qui me jampridem generum devinvinctiſſimum expertus fueris, hoſtem maxime infenſum cognoſcas. Vale.

Iuſtinianus, Imp. Auguſtus, Theodato, Gothorum Regi.

CUm memoria repeto, quibus te officiis Amalaſiunta Regina affecerit, quamque liberaliter poſt obitum filii te conſortem regni delegerit; non poſſum non ingrati animi tui indignitatem accuſare, quem non puduerit, mulierem omnium maxime memorabilem, optimis diſciplinis ornatam, multarumque linguarum cognitione inprimis claram, in inſulam Vulſinenſis lacus relegatam, interficere, ac excarnificandam aliis dare. Vide tu, quem ego te philoſophum appellem, & qua ratione Platonem divinum jactari dicam. Profecto, ſi aliquem ultorem ſcelerum ſupereſſe exiſtimaſſes, nunquam tanti ſceleris tibi conſcius, Theodate, fuiſſes. Tu tamen tantæ cædis abs te patratæ aliquando Diis immortalibus & mihi pœnas dabis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Belliſarius, Iuſtiniano Imperatori.

SUperioribus literis, quam felici navigatione uſus eſſem, te certiorem feci; paucíſque diebus inſulam Siciliam de hoſte recepi. Dumque ibi aliquot dies commoratus eſſem, mihi nunciatum eſt, Theodatum à ſuis interfectum, Vitigemque in Gothorum Regem delectum. Ego vero, è Sicilia ſolvens, in Campaniam veni, ac urbem Neapolin vi cepi. Inde vero Romam cum exercitu properans, urbem ingreſſus ſum; tantumque terroris hoſtibus incuſſi, ut omnes, relictis mœnibus & portis, Ravennam confugerint. Sed cum mihi ſignificatum fuiſſet, Vitigim multis legionibus, ac fere centum millibus armatorum, Romam adventare; cum aperto Marte nequaquam ei par eſſe poſſem, mœnia urbis vallo ac foſſa quam celerrime munivi. Obſideri tota urbs jampridem cœpta eſt. Quæ cum ita ſint, peto abs te, ut, habito veteranorum militum delectu, pro rei magnitudine, exercitum ad obſidionem ſolvendam mittas. nihil eſt enim, quod quinque millibus hominum, obſidionem ſolvere, ac Gothos profligare, ſperemus. Tota ſpes eſt in præſidio ac celeritate

tua.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

tua. Igitur pulcherrima provincia Romani Imperii agitur, ac gloriæ certiſſimus triumphus. Vale. Romæ.

Symmachus, Romanus Pontifex, Theodorico, Italiæ Regi.

POſteaquam in locum demortui Anaſtaſii ſuffectus ſum, nunquam per improbitatem Laurentii mihi divinam rem curare licuit. Nam tumultus in Senatu ac populo concitatus eſt, & adhuc percrebreſcit. Ad hos ſedandos indictum fuerat Ravennæ Concilium. Ubi, uno omnium conſenſu, te etiam audiente, mihi locus Romanæ Eccleſiæ adjudicatus eſt. Sed, cum Romæ, concitatis populorum animis, maxima incendia miſceri viderentur; miſſus eſt ad hos ſedandos Petrus, Altini Epiſcopus, qui etiam, nobis viventibus, Romanæ Eccleſiæ præeſſet. Ille vero, ne dum incendia extinguere, ſed nec Eccleſiæ nobis à Deo creditæ rem ullam contingere potuit. Centum & viginti Epiſcoporum concilio idem Petrus ac Laurentius damnati ſunt. Ubi omnia crimina, quæ mihi ab improbis viris obiiciebantur, innocentia mea dilui, ac frequenti ſenatu liberatus ſum. Verumtamen, cum adhuc aliquid ſuperſit re-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

ſit reliquiarum, quod divina & humana perturbet; peto à te, (quod commodo tuo fiat,) ut iter tuum Romam matures: desque operam, ut perditorum hominū audacia aliquando cohibeatur. Quod ſi minus commode fieri poterit, malo me imperio abdicare, quam rempublicam funditus Chriſtianam evertere.

Hormiſda, Romanus Pontifex, Iuſtino Imperatori S. D.

MIſeram jampridem legatos ad Anaſtaſium tuum, ut diſſidia noſtra de religione ac ſacris rebus conciliarem. Quos ille legatos contra jus gentium maxima contumelia affectos ea conditione à ſe reiecit, ut navi quaſſa & rimoſa in Italiam recta redirent, nec ullum Græciæ litus contingerent. Hac injuria deterritus, diu ac multum dubitavi, qua ratione potiſſimum mihi tecum agendum foret. Verebar enim, ne Campano Epiſcopo ac cæteris legatis meis, quos ad te deſtinaveram, aliquid hujuſmodi eveniret. Poſtremo virtus tua, amorque erga nos ſingularis, adde etiam, Theodorici noſtri regis teſtimonium, effecit, ut eos ad te mittere non vereremur. A quibus viris optimis, deque tota Chriſtiana republi-

publica benemeritis, in omni genere nihil eſt quod expectare non debeas: idque tibi perſuadeas, nos in illos authoritatis, gratiæ, ac amplitudinis noſtræ vim omnem effudiſſe; eosque eſſe hujuſmodi, ut doctrina, pietate, ac rerum uſu pares iis nullos facile comperias. Vale.

Theodoricus, Italiæ Rex, Iuſtino, Auguſto.

VIx ferre poſſum clamores & ejulatus multorum, qui, fortunis ac rebus omnibus diſpoliati, quotidie nobis ſeſe offerunt, auxilium fidemque noſtram implorantes. Cum autem diligentius caſus & eorum calamitatem ſciſcitatus fuiſſem, eos ita male mulctatos abs te audiebam, quod eos Arrianos, & à Rom. Eccleſia deſciſcentes, comperiſſes. Ego vero has quæſtiunculas nunquam tanti feci, ut provinciarum & Imperii incendia inde excitari debere judicarem. Quare abs te humaniſſime peto, ut horum Arrianorum cauſam mitiori ratione tractes, eoſque quam commendatiſſimos habeas. Quorum ſalutem ac incolumitatem quanti faciam; Ioannes, Romanus Pontifex Theodorus, & duo Agapeti, coram, meo nomine, tibi declarabunt. Quod ſi ſecus, atque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

atque debes, erga illos animatus fueris, ac uſque ad internecionem inſectari volueris; id pro certo habeas, me omnes Italiæ Eccleſias, Romano Pontifici faventes, demoliturum, deque ſacris & religioſis viris ſæviſſime ſupplicia ſumpturum: idque tum in ultionem innocentiſſimorum hominum, tum ob tuendam dignitatem noſtram efficiemus. Quæ incommoda ſi evenerint, ea potius ingenii tui pertinaciæ, quam ſævitiæ noſtræ aſcribenda erunt. Vale. Ravennæ.

Amalaſiunta, Atalarico filio, Gothorum Regi.

NIhil unquam mihi antiquius fuit, quam te doctrinis & moribus optimis inſtituere. Sed per procerum Ducumque tuorum improbitatem id nunquam licuit ex ſententia mihi efficere. Exiſtimarunt enim rudes homines, Regem ſuum ſub præceptore minime eſſe debere. Arma tibi magis, quam omnes diſciplinas, uſui futura prædicant. Hæc ſatis iniquo animo tuli. Nam ſcientiarum optimarum cognitionem tanti, quanti ampliſſimos Theſauros, ſemper feci. Verumtamen cum animadverterim, ætatem, ſimplex ingenium tuum, ac utriuſque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

que fortunam, perditorum hominum audaciæ obnoxiam eſſe; injuriæ quamprimum obviam eundum duxi: perditiſſimaque quorundam hominum conſilia anteverti, qui odia & ſimultates inter nos inſigni pietate conjunctos diſſeminabant, quæ quaſi præſentiſſimum venenum nos una cum Imperio facile perderent ac everterent. Ravennam igitur maximis itineribus contendi; captisque aliquot noxiis, de iis ſupplicium ſumpſi; nihilque prius duxi, quam de iis omnibus te quam primum certiorem facere, monereque, ut ab hujuſmodi viris & inſidiis, quantum per ætatem poſſes, caveres. Lubrica eſt ætas; amplitudo Imperii ea eſt, ut ſapientiſſimum virum, multis etiam ſeptum conſiliis, præcipitem agere poſſit. Tu autem, fili, cave exiſtimes, te ulli quam mihi chariorem eſſe. Vale.

Theodora, Auguſta, Sylverio, Romano Pontifici.

QUanti fecerim ſemper Anthemium epiſcopum noſtrum, te facile intelligere arbitror; cum & exilium illius moleſte tulerim, & omnes calamitates viri optimi jam pridem maximæ curæ mihi fuerint. Sed hæc omnia illi incommoda

Aga-

Agapeti Romani Pontificis injuria potius, quam ſua ipſius improbitate, contigerunt. Verum, cum multa mihi de pietate, tuaque erga nos benevolentia, dicantur, peto abs te mirum in modum, ut Anthemium fortunis & priſtinæ dignitati ſuæ reſtituas. Hoc æquitas ipſa, hoc tota urbs, aulaque noſtra tota, ſibi abs te condonari petit. Ego vero polliceor tibi, in meque recipio, eundem, gratum, Chriſtianum, innocentiſſimumque virum, ita ſa geſturum, ut nunquam pœniteat te liberalitatis ac clementiæ tuæ. Velimque tibi perſuadeas, ſi illum priſtinæ fortunæ reſtitueris, me tibi devinctiſſimam futuram. Sin durius aliquid te cogitare, precesque noſtras aſpernari intellexero; id memineris, me preces hujuſmodi ad vim & injuriam eſſe converſuram. Tu vero, quod optimum & ſaluti tuæ maxime utile fuerit, decernas. Vale. Conſtantinopoli.

Sylverius, Romanus Pontifex, Theodoræ, Auguſtæ.

PErmoleſtæ mihi fuerunt literæ tuæ, quibus Anthemium, perditiſſimum hominem, ſacerdotio, patriæ, ac fortunis omnibus reſtitui petis. Nam nihil eſt

omnium rerum, in quo minus voluntati tuæ morem gerere poſſim; cum homo hæreticus, juſtis ſententiis damnatus, & noxius, liberari ſine ſcelere & maxima perturbatione non poſſit. Quem tantum abeſt ut reſtituendum exiſtimem, ut ob pertinaciam ſuam graviori etiam ſupplicio afficiendum putem. Quibus enim ſatis dignis pœnis plecti poſſit, qui populos, fidei ſuæ commiſſos, doctrinis & pravis opinionibus, quaſi veneno, necaverit, urbemque omnium florentiſſimam ſuo dogmate perdiderit? Quare ab amplitudine tua etiam atque etiam peto, ut ne hoc à me petas; quod nec dignitas tua, nec ulla ratio ſacrarum rerum fieri patitur. Id tantum ad vim & minas tuas brevibus dicam, me tanti honorem Dei Opt. Maximi, tanti ſalutem animi facere, ut necis etiam pœnas non pertimeſcam. Vale. Romæ.

Narſes, Dux, Iuſtiniano, Imperatori.

CUm mihi nunciatum eſſet, Thejam Gothorum Regem Nuceriam, dedentibus oppidanis, recepiſſe; eo copias & robur exercitus converti, atque ad ejus conſpectum deveni. Vterque exercitus medio flumine ſecernebatur; cujus

pon-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

pontem hoſtis occupaverat. Per paucos dies multis levibus certaminibus, & varia fortuna, demum totis viribus, pugnatum eſt. In quo prælio Thejas ipſe confoſſus interiit. Ea pugna uſque ad noctem intermiſſa non eſt. Cum Gothorum reliquiæ acriter pugnando aliquas pacis conditiones ſperarent, iis petentibus pax ita data eſt, ut, quæcumque oppida in tota Italia detinerent, reſtituerent Gothi; duas tamen urbes Galliæ Ciſalpinæ, Lucam, & Forum Cornelii, reliquas haberent. Sed & illas nullo labore propediem capiemus. Hæc victoria hujuſmodi eſt, ut Gothorum Imperium prorſus exciſum ſit, nomenque etiam propediem interiturum; quod annos ſeptuaginta duos in hac provincia cum maxima gloria floruit. Centum millia hominum deſiderati ſunt. Paucos autem, qui tantæ cladi ſuperfuerunt, non Gothos, ſed verius Italos appellare poſſumus. Hæc ad te paucioribus eo ſcripſi, quod de iis omnibus multorum verbis certior fieri melius poteris. Vale. Nuceriæ.

Narſes, Dux, Iuſtiniano, Imperatori.

POſt inſignem pugnam, quæ ad Nuceriam facta eſt, cum prorſus nihil belli

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Gothici ſupereſſe exiſtimarem; ecce tibi Gothi, qui trans Padum erant, Lucam, & Forum Cornelii, inſtaurarunt, præſidia impoſuerunt, & Duces Teobaldi in belli ſocietatem ſibi aſciverunt. Propere eo cum legionibus acceſſi, ad fluvium Auſerim caſtra poſui, cohortesque aliquot ad Forum Cornelii ire juſſi. Vtraque urbs acriter obſeſſa eſt. Luca ſeptimo menſe capta. Forum Cornelii paulo poſt expugnatum eſt, & ob civium improbitatem ſolo æquatum. Reliquiæ tam diuturni & varii belli, tum veteranorum virtute, tum Dagiſtei Ducis egregia opera, ſublatæ ſunt; ac ita ſublatæ, ut nihil ſit, quod à Gothorum armis perpetuo timeamus. Totum id bellum tametſi decem & octo annorum laboribus ac impenſis geſtum ſit, tamen tantum gloriæ tibi penes univerſos, futuris etiam temporibus, comparavit, ut Romanorum triumphos, & Italici nominis gloriam, unus viceris. Quæ omnia proſpera ac felicia tibi faxit Deus optimus maximus. Vale. Lucæ.

Aurelianus, Dux, Carolo VIII, Gallorum Regi.

EGo jampridem commodo & judicio Amplitudinis tuæ Novariam cepi; quan-

quantumque in me fuit, gloriam Gallici nominis defendi ac tutatus ſum. Sed cum ita rerum euentus ac incerti caſus tulerint, ut hæc urbs duobus exercitibus hinc & inde obſideretur, rei magnitudo effecit, ut meam & tot fortiſſimorum militum ſalutem tibi commendarem. Pertinet enim ad publicam Gallorum exiſtimationem, & ad dignitatem inprimis tuam, Novariam defendi, ac ab obſidione liberari. In quo ſi aliquornm improbitate vel incuria, & flagitioſis conſiliis, deſerar, Itali acceptæ cladis memores crudeliter erunt ſævituri. Novarienſes, qui ſummæ fidei ſunt, & milites, qui ſummæ conſtantiæ laude aſpera omnia paterentur, propter commeatus inopiam, jam prope ad rerum omnium deſperationem devenerunt, neque ulla re magis eorum corpora atque animi ſuſtinentur, quam certa ſpe tui aduentus. Si exercitum à Vercellis amoveris, & hoſtes, quos jam ad Terrum profligaſti, ex compoſito aggreſſus fueris, nos continuo cum octo millibus pugnaciſſimorum hominum erumpemus, egregioque facinore edito victoriam ingeminabis. Hoc te Novarienſes omnes, hoc te Helvetii, Antiuſque ipſe: hoc etiam atque etiam Ludovicus Salaſſus rogat: quorum ſalutem tan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

ti, quanti dignitatem fortunasque tuas, facere debes. Vale. Novariæ.

Carolus VIII, Rex Galliarum, Aureliano, Duci.

MUlta me ad ſalutem tuam & ſociorum hortantur: vel affinitas, qua mecum arcte conjunctus es: vel milites, de me optime meriti; quorum virtuti tantum debeo, quantum ſolvere difficile eſt. Accivi nuper ex Helvetiis pedites, & è Gallia equites cataphractos, in ſupplementum exercitus. ſpero, ea auxilia quam mature ventura: quæ ubi applicuerint, extemplo caſtra movebo; daboque operam naviter, ut Itali fœda fuga obſidionem ſolvant; vel, ſi opperiri noſtrum adventum velint, maximo ſuo incommodo Gallorum virtutem iterum experientur. Tu interim Novarienſibus, Antio, Ludovicoque Sallaſſo, meis verbis ſalutem ac præſidium pollicearis. Vale. Vercellis.

Narſes, Alboino, Longobardorum Regi.

NUllus eſt, qui neſciat, quantis laboribus ac periculis pro tuendo Imperio & in Italia & ubique locorum decerta-

certaverim. Qui tametſi Gothos, aliasque gentes, conſilio armiſque devicerim; invidia tamen, perditorumque hominum audacia, me oppugnari, ſero tandem animadverti. Nam & Sophia Auguſta Juſtino ſuaſit, ut Longinum patricium mihi ſucceſſorem mitteret: fore enim melius, inquit impudens mulier, ut me eunuchum ad diſpartienda inter ancillas penſa revocarent. His affectus contumeliis, non poſſum non toto animo commoveri; eoque magis, cum videam, ſervatam à me pulcherrimam provinciam libidini avaritiæque hoſtium meorum committi. Sed, cum diu animo volviſſem, qua potiſſimum ratione Italiam è faucibus ſceleratorum hominum eriperem: tu mihi inprimis dignus viſus es, cui hanc nobiliſſimam provinciam quaſi de manu traderem. Quare te etiam atque etiam hortor, ut, quam maximis poteris copiis, quamprimum Italiam petas: nam tibi polliceor, in meque recipio, fore, ut nullo labore, nullis impenſis, ampliſſimo hoc Imperio potiaris. Quod ſi hujuſce cœli clementiam, agrorum fertilitatem, collium amœnitatem, urbium magnificas ædes, divitias, opes, aliquando cognoſces; huic nullam provinciam comparandam duces. Ego, ut primum co-

pias adventare ſenſero, Neapoli movens, clientum neceſſariorumque præſidio tibi accurram; efficiamque, ut latiſſimas vias ad hoc regnum adipiſcendum ingrediaris. Vale. Neapoli.

Præfectus Vrbis Romæ, Mauritio Imperatori.

CUm Romana urbs parente ac pontifice orbata eſſet, communi omnium conſenſu Gregorius Gordiani ſenatoris filius Pontifex factus eſt. Qui licet, monachus, genus vitæ ab omnibus curis amotum ſibi jampridem delegiſſet; mores optimi viri, doctrina, virtus denique ſingularis ac prope divina, effecerunt, ut nolentem invitumque ſacerdotes populusque Romanæ Eccleſiæ illum præficerent. Nos vero memores, qua benevolentia ac familiaritate idem Pontifex tibi conjunctus eſſet, majori alacritate eum abs te comprobari poſtulamus. Hoc profecto utrique noſtrum gratum fore confidimus. Sed, judicium noſtrum de Gregorio abs te laudari, tam erit nobis jucundum, quam quod jucundiſſimum. Vale. Romæ.

Iſabel-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Iſabella, Vicecomes, Ferdinando, Avo, ac Alfonſo, patri, Regibus.

SCio, vos, qui & claritudinis Aragoniæ domus & regiæ dignitatis memores ſemper fuiſtis, nunquam me prolem veſtram atque in ſinu veſtro educatam Ioanni Galeacio fuiſſe deſponſuros, ſi, quem paterno atque avito Imperio, quum per ætatem licuiſſet, ſucceſſurum arbitrabamini, eum, exacta adoleſcentia, liberiſque ſuſceptis, ambitioſiſſimo atque ſæviſſimo patruo ſerviturum putaſſetis. Ludovicus enim, non jam patruus, ſed immitis & atrox hoſtis, nunc primum aperte, quod multis ante annis longa gubernandi conſuetudine allectus percupide ſemper affectavit, Mediolanenſis Imperii ſceptra ſolus obtinet, & cuncta cum uxore ad arbitrium moderatur. Ipſe Principum legatos audit, belli pacisque fert leges; & denique necis ac vitæ, vectigalium, atq; ærarii ſupremam habet poteſtatem: nos miſeri, ab eo circumſcripti, & deſtituti ab omnibus, cum ſolis rerum inanium titulis decoremur, in obſcuro luctuoſam ac miſerabilem vitam agimus; ſolicitique etiam de ſalute, quæ Imperio ac honoribus amiſſis reliqua eſt, niſi mature opem feratis, durio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

rem indies afflictis rebus exitum opperimur. Eripite, obſecro, natam, generumque veſtrum, ærumnis his: &, ſi vos divina atque humana jura permovent, ſi qua juſticiæ & pietatis, ſi qua denique in illis veſtris regiis animis priſtini decoris cura reſidet, libertati atque Imperio reſtituite. Non deſunt nobis ſtudia optimorum civium. in Ioanne Galeacio animus viget curarum atque Imperii capax. veteres amici, qui nunc Tyranni ſævitiam reformidant, promptum ac fidelem ex occaſione operam nobis tacite pollicentur. atque omnes peregregia erga nos voluntate civitates exiſtunt; quibus ille inuſitata & prægravi acerbitate pecuniam imperavit. Poſtremo Dii ipſi immortales, ſcelerum vindices, nobis non deerunt, ſi vos, qui alieniſſimis etiam miſera atque indigna ſervitute oppreſſis præſidio eſſe æquum & regium ſemper exiſtimaſtis, ſanguini veſtro, & juſtiſſimæ cauſæ, minime defueritis. Valete. Ticini.

Pelagius, Romanus Pontifex, Iuſtiniano, Imperatori.

TAnta eſt clades urbium Italiæ, tam magna incendia, ut jam nullus ſit locus impetu & iræ Totilæ regis immunis.

nis. Is Tyberi tranſmiſſo Beneventum petiit, eamque urbem mœnibus ſpoliavit; Neapolim & Cumas obſedit; Apuliam, Lucaniam, atque Calabriam recepit. Duces tui urbes ſibi creditas inter ſe partiti ſunt: Ioannes Romam, Beſſas Spoletum, Cyprianus Peruſiam, Juſtinus Feſulas, Conſtantinianus Ravennam accepere. Quorum libido & auri amor uſque adeo crevit, ut ipſi præſides tui, expilando provincias, Gothorum ſavitiam æquare videantur. Nos Romanæ urbis excidio eo magis timemus, quod obſeſſam Neapolim eſſe in maximo periculo intelligimus. Hæc cum ita ſint, ut saluti reliquorum paucorum proſpiciatur, peto abs te: ut, quam citiſſime ac maxime poteris, novas legiones, Ducesque fide ac virtute præſtantes, in Italiam mittas. Nam, ſi diutius præſidia expectentur, acriuſque oppida premantur, vereor, ne conatus omnes vani irritique cenſeantur. Iis vero perditiſſimis temporibus tota ſpes noſtra in Deo Optimo Maximo, virtuteque tua, ſita eſt: qui ſi quicquam de tua diligentia curaque remittas, de Imperio Romano, deque Italico nomine, actũ iri videmus. Vale. Patavii.

Dio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Diogenes, Legatus, Iuſtiniano, Imperat.

POſteaquam Belliſarius Italia exceſſit, Imperium multa & maxima detrimenta accepit. Nam & Peruſia, quamprimum Gothorum armis ceſſit, Calabria atque Apulia amiſſa eſt: urbs Portuenſis in hoſtium manus devenit. Denique ad hæc acceſſit obſidio Romanæ urbis: quam tametſi ter mille veteranis militibus egregie tueamur, tamen anguſtia rerum omnium & cives & milites miſere afflictantur: facileque fieri poteſt, ut, annonæ caritate, & reliquarum rerum penuria, & longæ obſidionis tædio, vel civium vel militum animi ad deditionem flectantur. Erit ergo prudentiæ invictique animi tui, afflictæ urbi, Italiæque laboranti, opem ferre. Si enim hæc ita magna fundamenta denuo à Gothis jacta ſubſiſtant, tale ædificium conſtrui ab iis videre videor, ut omnia Gothorum imperio ceſſura facile credam. Hæc quanti facienda ſint, tu videris. Ego vero, quod ad meas partes pertinet, dabo operam, ut iis rerum difficultatibus diligentiam fidemq; noſtram inprimis probare homines Diique poſſint. Vale. Romæ.

Mauri-

Mauritius, Imperator, Gregorio, Romano Pontifici.

GRatiſſimæ fuerunt nobis literæ, quibus nunciatum eſt, te in Romanum Pontificem delectum fuiſſe. Sed totum id gaudium perturbabat rumor quidam obortus, te ab hoc ſacro munere rei magnitudine maxime abhorrere. Quid eſt, quæſo, in tanta rerum perturbatione, quod egregius, præſtantius, aut magis pium fieri poſſit? Meminiſſe debes, non tibi ipſi te, ſed utilitati hominum, ac divino honori, plurimum debere; quem ſemper tute rebus omnibus, ſpretis opibus, poſthabitis voluptatibus, atque omni ambitione, prætuliſti. Quod ſi oneris magnitudinem reformidas, tota ſpes tibi in Dei Optimi Maximi præſidio collocanda eſt. Me (qui meus in te amor) nunquam tibi niſi ſalutare conſilium dare, tute optime noſti; magiſtratus item, imperia, ſacerdotiaque, à Diis immortalibus dari, tantique eſſe, ut unius optimi principis pietate, innocentia, ac virtute, univerſæ provinciæ incolumes firmæque conſiſtant. Reliquum ergo eſt, ut huic divinæ vocationi aquieſcas, reique pub. Chriſtianæ curam geras, & tibi de no-

bis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

bis, de toto Imperio, rebus, fortunisque noſtris, omnia pollicearis. Vale Conſtantinopoli.

Gregorius, Pontifex Romanus, Mauritio, Imperatori.

PRæfectus Romanæ urbis, cæterique cujuſcunque ordinis viri, mihi ſunt locupletiſſimi teſtes, quantum ab onere gerendæ Romanæ Eccleſiæ abhorrerem: ſed & literæ tuæ humaniſſimæ, precesque quotidianæ, me à propoſito conſilio deterruerunt, tantoque oneri ſuccedere voluerunt. Verum, cum multa animum mihi angant excrucientque, id perquam moleſtum eſt, te paullo ante quandam legem Eccleſiæ libertati adverſam ac pernicioſam tuliſſe. Quippe qui, homines Romanæ militiæ adſcriptos, niſi finita militia, aut mancos, aut debiles, Deo militare prohibueris. Idem qui Ioannis epiſcopi tui dementiam & foviſti, & univerſalem patriarcham appellari cenſuiſti. In tantis rerum difficultatibus, niſi præſto mihi ſit Deus Opt. Maximus, ſuccumbam neceſſe eſt. Nam & legem illam divinis rebus inprimis pernicioſam prorſus tollendam cenſeo, & Ioannem audaciæ ſuæ puniendum arbitror.

bitror. Quod vero ad mutuam pacem pertinet, ego ita illam probavi, ut nihil illa potius aut antiquius judicaverim. Sed erit prudentiæ, amplitudiniſque tuę, eum ab errore revocare, legesque impias abrogare. Quod ſi effeceris, tibi velim perſuadeas, dignitatem, Imperium, reſque tuas omnes, Deo Optimo Maximo curæ futuras. Vale.

Eſchines ſenatui Populoque Athenienſi.

EGo ad remp. acceſſi XXXIII ætatis anno, non, per Jovem, ex ſcena, ut aiebat Demoſthenes, ſed & libere ſcribere edoctus, & ſtudiis bonarum artium mediocriter eruditus, atque ita in dicendo verſatus, ut me Athenis loqui deceret. Neque hanc dicendi facultatem ad alicujus calumniam meditatus fui; aut, ut alicui ex civibus negocium facere deprehenderer pecunia corruptus, ſeu contumelia laceſſitus, prorſusve contumelioſe tractatus. Neque cauſam præſtiti, ut contemptui haberer. Nec civium quemquam in judicium traxi, præter unum Timarchum. Minuſque id prædico in conſpectu veſtro, quod, cum grandem admodum pecuniarum ſummam capere potuiſſem, eas accipere noluerim; ſed,

quo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

quoad per leges licuit, pœnas ſumpſerim. Præterea Cteſiphontem rurſus, cum multa ab eo, multa ab Demoſthene paſſus eſſem, illicitæ rogationis detuli, æquiſſima alioquin, per deos, accuſatione. Sed ne admirandum quidem eſt, ſi ſuperior, quam leges veſtræ & orationes meæ, fuerit eloquentia Demoſthenis: quod viſum eſt forte ex iis de quibus ante à Demoſthene delatus fui; longe quippe iis majoribus propter quæ in præſentia ſuccubui. Illud non parvum apud vos argumentum bene per me adminiſtratæ reipublicæ, quod, Demoſthene accuſante, condemnatus non fuerim. Poſt hanc vero calamitatem id vel ſummæ apparuit gratiæ univerſis, nedum vobis, quinam, ut reor, ipſe fuerim. Quis enim non novit, quod homines defuncti, ſicut & exules ab eorum patria, eo vel maxime tempore, mortis ſcilicet, & exilii, quibus fuerint moribus, apparent; &, quæ ipſi prius celaverant, illis è medio ſublatis, palam conſpiciuntur. Multo enim magis ab eorum inimicis vellicantur, dum illis reſiſtere nequeunt. Qui vero ob hujuſmodi cauſam exulant, quod hoſtibus ſemper adhæſerint, manifeſtos prorſus faciunt ſuos mores, & quas aperte ſententias in republica adminiſtranda ſecuti fue-

fuerint. Nam, & qua de re calamitatem acceperim, & quo ſim animo erga patriam, non diſſimulanter diſquiritur. Nunquid quod Philippo patriam meam tradiderim, & ita legationem fuerim ementitus adverſus rempublicam, ut Macedonibus obſequerer? Poſteaquam à vobis è veſtigio exul receſſi, ad Alexandrum me contuli, eorum, quæ illi præſtiteram, gratiam reportaturus, & conſultationis præmium ab eo accepturus. Neque enim fieri poteſt, ut non videam Demadem in Bœotia diverſoria habentem, & xx jugera terræ arantem, aureasque phialas tenentem: Hegemonem vero & Callimedontem, hunc quidem in Palla, illum vero in Berrhœa, & muneribus pariter condonatos, & honeſtiſſims nuptiis condecoratos. Attamen neque ad Thebanos, neque in Theſſaliam à vobis profectus fui, neque ad alium quemquã, apud quos me oporteret patriam maledictis violare, aut eam ab aliis violari audire. Verum Rhodum appuli; ad hominum ſane urbem, neque vobis, per Jovem, infenſorum, neque qui alioquin odio habeant qui neque prope patriam ſuam remanent; his potius mihi ſimiles eſſe videntur, qui pœnam illudunt, quam quod Civitatem revereantur. Quapropter

pter mihi neceſſe fuit vel quam longiſſime ab ea proficiſci, ne quid ejuſmodi cogitationis ob oculos verſaretur quod mentem meam turbare poſſet. Atque ne hic quidem, Rhodi ſcilicet, manſiſſe viderer; parvum quoddam oppidum, Amnum Stereæ, delegi. Ubi cum jugera duobus talentis emiſſem, (tot quippe, quot eum, qui, pecunia corruptus, ad Philippum primum, deinde poſteriori loco ad Alexandrum, defecerat, decebat, quique Phocenſes, ac Græciæ libertatem, Macedonibus tradiderit:) hic vitam dego; cum famulis VII; & duobus, vel uno, domeſticis; ac matre, quæ, jam tertium ac ſeptuageſimum annum cum attingat, mecum navigavit, ut ærumnæ mihi à vobis inflictæ particeps eſſet; una quoque cum uxore, quæ mecum profecta fuit, quamvis pater eam prohibuiſſet, ac leges forte cogerent manere, dum mores potius quam civitatis leges edocta eſſet; tribus inſuper cum filiis, qui ſuam nondum miſeriam ſentiunt, nec quam eis, cum geniti ſunt, patriam Deus dederit, Athenarum quippe civitatem, quave rurſus, ubi nati fuere, ab urbe ejecti ſunt; in quam alii (ut videre licet) eorum liberos, ſive in Bœotia, aut in Aetolia, genitos, ad vos mittunt, ut ibi erudiantur; quibus

vero

vero datum eſt, ut natura iſta ſint comparati, ut non è novo patre nati exiſtant, turpive de cauſa damnati exulant, adhuc infantes, hi tenuiter aluntur in ſolitudine, exilioque paterno. Demoſthenes enim vobis literas ſcripſit de filiis Lycurgi, vosque humaniter eſt deprecatus, illud petendo, ut paternam culpam illis condonaretis. Vos nihil aliud, quam quod moris eſt Athenienſium, agendo, eorum miſerti eſtis, ipſisque rem gratam feciſtis. Etenim facile iraſci conſueviſtis, rurſusque mitigari. Ego pro filiis meis non adducar ut vos rogem, ne mihi ſoli in orbitate alantur, ſed ne orbi ſimul & exules ſint; cum neque cuiquam injuriam intulerint, vel aliqua alia de re damnati fuerint; quæ tamen damnati luunt, omnia fuerint perpeſſi. Deinde me tandem ad memoriam veſtram revocetis, & iis precibus meis obtemperare velitis, mutata rurſus voluntate veſtra. Verum enim, Athenienſes, agite, & amplectimini quod apud vos ipſos in more eſt poſitum, & in modeſtia veſtra perſeverate. Neque enim à moribus veſtris recedetis, civitatiſve exiſtimationē contemnetis: quæ probe & humaniter agendo multo magis floruit, quam reliquæ aliæ civitates. Neque Melanopus

plus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

plus potuit, vos prohibendo, ne probitate aut urbanitate veſtra utamini; quã adhortando. Ut nec Æſchines. (neque enim ad rem illam, per Deos, idoneus eſt.) Sed nec ego aptus ſum, ut patriæ meæ hoc perſuadeam; præſertim cum id in gratiam meam agere viderer. Sed civitatis conſuetudo, antiquum nomen veſtrum, ac mos majorum veſtrorum; cui æquius ſane eſt quam Melanopo, qui adverſus vos deprecatur, ut animum adhibeatis.

Mauritius, Imperator, Gregorio, Romano Pontifici.

SEro tandem animadverti, me à recta vivendi ratione ad deteriora prolapſum. nam & tam multa portenta Deum Opt. Maximum mihi infenſum ſignificant, ut dies & noctes perniciem cladem que mihi inſtare plane videam. Sed quando unus is tantum pœnitentiæ locus ſupereſt, oro te, reliquoſque viros Deo addictos & charos, ut irata mihi numina precibus veſtris mitiora efficiatis, meque ad ſinum matris Eccleſiæ redeuntem excipiatis. Confido enim, fore, ſi me amice & more majorum complecti velitis, mecum præclarius actum iri, ac futurum, ut,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

quæ incommoda Romana urbs, ipſaque Eccleſia, per nos paſſa eſt, multis maximis officiis aucta, inſtaurari, excitari, cumularique poſſit. Vale. Conſtantinopoli.

Heraclius, Imperator, Conſtantino, Filio, Imperatori.

QUamprimum mihi nunciatum eſt, Perſas una cum Coſroa Rege Azoti ſe continere, eo cum legionibus contendi: qui, copiarum noſtrarum adventum ſentiens, in Perſidem fugit, exuſtis primum ſegetibus, quæ tum flaveſcebant. Is Sarabacum, & Sarabaſſem, Duces impigros, reliquit, qui noſtrorum impetum ſuſtinerent. Quo cognito, magnis itineribus ſuperato Tauro monte, Sarabacum, qui Saron amnem occuparat, fugavi. Saym deinde cum majoribus copiis obviam habui. Cum quo, prælio totam diem varia fortuna dimicavi, ac demum victor evaſi. Ad hæc Razatenem cum omnibus Perſarum viribus oppugnavi, viginti ſeptem ſigna militaria abſtuli, ducemque ipſum interemi. Hæc te certiorem feci; tum, ut ſcires, tibi cum imperio multam gloriam comparari; tum etiam, ut honeſtas pacis conditiones hoſti negandas nunquam putes.

Hera-

Heraclius, Imperator, Severino, Pontifici Romano.

MAxima moleſtia me affecerunt literæ tuæ, quibus Iſacium exarchum noſtrum accuſabas, quod Lateranenſe templum expoliaverit, prædam Ravennam detulerit, mihique optimam ſpoliorum partem etiam adiudicaverit. Ego ſane, ut Imperatorem Chriſtianum decebat, virum ſacrilegum odi; Deosque obteſtor, me nihil plane rerum ſacrarum aut cepiſſe, aut capi voluiſſe; daturumque operam, ut Iſacium ſceleris ſui pœniteat: quandoquidem nihil eſt, quod animum meum magis quam res ſacra moveat. Vix credas, quam acerbus mihi nuncius fuerit Mahumetis nuper invecta religio. Qua affecti Saraceni, qui mihi ex Arabia militabant, in Syriam ſeceſſere; Phœnicem, Syriam, Aegyptumque occupavere. Arabes enim omnes Mahumeti legem ſuſceperunt, Perſarumque regnum opulentiſſimum, cæſo rege Orimaſda, invaſerunt; eoque periculi ventum eſt, ut tantis viribus nullus exercitus occurrere tuto poſſit. Quare abs te etiam atque etiam peto, ut rem Chriſtianam multis piis precibus Deo commendes, meque tibi devin-

vinctiſſimum putes. Vale. Conſtantinopoli.

Iacobus Stuardus, Scotiæ Rex, Henrico, Angliæ Regi.

NUllis literis enarrare poſſem, quam multa in contumeliam Scotici nominis jampridem egeris. eaque pro jure affinitatis ac fœderis forti animo ſemper tuli; cum graviſſima damna finitimis Scotis, ut conſtitutum fuerat, minime reſarciveris; cum in percuſſores Bartonis piratæ Scoti non animadverteris, & Spurium Neronem, qui præfectum finium Scotiæ interfecerat, impune agere in Anglia paſſus fueris. Legatos noſtros contra jus gentium non admiſiſti, oratorem uxoris invito retentum non dimiſiſti, complures nobiles Scotos in Scotia captos vinctosque crudeliter etiam nunc in cuſtodia habes. Ea omnia, quanquam per ſe magna, & intolerabilia, diſſimulare tamen potui. Scias tamen, me non paſſurum ulterius, Ludovicum, amicum regem, cognatione & fœdere mihi conjunctum, abs te ad internecionem oppugnari; Caroli Geldrii conſanguinei agrum pluſquam hoſtiliter ab Anglis devaſtari: præterea, eſſe ſupremum animi mei judi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

cium, cauſſam ſocii regis jure fœderis defendere velle; neque interim me finem facturum populationibus atque incendiis, quamdiu Ludovicus abs te in Gallia vexabitur. Hæc autem cujuſmodi ſint, pro tua prudentia videbis. Vale.

Henricus, Angliæ Rex, Iacobo Stuardo, Scotiæ Regi.

NIhil eſt, quod mirari debeam, te pro vetere gentis inſtituto fidem nobis fallere. Novi enim jampridem animi tui inconſtantiam, & conſiliorum levitatem; quibus eo dementiæ adductus es, ut alienam cauſſam proprio periculo tueri, & florentes res tuas cum perditis Gallorum rebus permiſcere contendas. Quod ſi, violare juſiurandum, fidem prodere, & arctiſſimæ neceſſitudinis oblivisci, æquum & regium putares, neque eo dedecore permoveris; timere ſaltem Deos immortales deberes, qui turbatæ pacis & ruptorum federum vindices eſſe conſueverunt. Adduci etiam exemplo regis Navarræ poteras, quem, Diis ita jubentibus, ex patrio regno in eas miſerias præcipitatum, Ludovicus in Gallia ſine regno tranquille regnare permittit. Proinde deſine memorare atque obiicere,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

quæ ad violandam pacem ipſe confinxiſti: ea enim jampridem, ut vetera & vana, literis & legationibus dilui. Cæterum impudentiſſime agere videris, quod nihil earum rerum, antequam mare trajicerem, commemoraſti. Veruntamen ſcias, apud me, etiam abſentem, non eſſe tantæ exiſtimationis Scotorum Regem, ut ejus repentina atque inſperata perfidia terreri poſſim. Agas modo ut lubet; ego vero nulla denunciatione periculi deſtiturus ſum à felici incepto, neque injuriam animo depoſiturus. Tu interea, quæ deceant regem nobilem, inprimis cogita. Vale. Ad Teroanam in Caſtris.

Conſtantinus, Imperator, Benedicto II, Romano Pontifici.

CUm uſu receptum fuiſſet, ut nullus Romanus Pontifex rite electus diceretur, niſi id nobis, vel exarcho noſtro, ratum firmumque haberetur; noſque animadvertamus, id minus pie ac commode fieri conſueviſſe, nihilque exinde religioni ſacriſque rebus emolumenti naſci: placuit nobis, deinceps, quem ſacerdotes exercitusque Romanus in Pontificem delegerint, eundem ſtatim verum Chriſti vicarium, nulla expectata nomi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

nis noſtri authoritate, judicari. Tu vero, beatiſſime pater, quæ ad amplitudinem Chriſtianæ reipub. pertinent, ita geras, ut everſis hominum moribus cura diligentiaque tua ſuccurratur. Vale. Conſtantinopoli.

Cardinalis Aracœli, Duci Venetiarum.

CUm me omnibus ſummis ac Principibus viris, quicunque mea hac in Cardinalium cooptatione mihi gratulati ſunt, haud mediocriter obligatum eſſe intelligo, tum vobis ſingularia quædam atque eximia ſtudia debere confiteor. Ita enim amanter ad me ſcripſiſtis, atq; eam animi lætitiam ob meum ſummum honorem literis veſtris declaraſtis, eamque mihi voluntatis ſignificationem demonſtraſtis, ut mirarer, in tanta rerum copia ac potentia, tamque florenti fortuna veſtra, tantam humanitatem eſſe conjunctam. Indicia vero, quæ de me ita præclare facitis, etſi illud mihi expectationis onus imponunt quod nullo modo poſſim ſuſtinere; tamen ipſa quoque non mihi non jucundiſſima eſſe potuerunt. Quid enim tam amplum mihi aut honorificum eſſe poſſit, quam à ſanctiſſimo & ſapientiſſimo Senatu, cujus prudentia in tantis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

tantis Italiæ & Chriſtiani orbis tenebris quaſi clariſsimum lumen aliquod eluceat, probari? Quare, cum Summi Pontificis erga me meritis divinum quendam prope cultum debeam: vos in ſtudio ac obſervantia mea perpetuo proximos habeo; omneſque res, (ſi quæ ad me delatæ erunt) quas pertinere intelligam ad dignitatem atque amplitudinem præclaræ iſtius reipublicæ veſtræ, in qua ſummus ſplendor ac tutela Italici nominis inprimis ſemper fuit conſtituta, omni mea cura, diligentia, opera, ſtudio denique omni meo, ita complectar, ut vos tantam veſtræ voluntatis propenſionem non omnino male neque in ingratum hominem poſuiſſe exiſtimetis. id quod pluribus verbis clariſsimo viro legato veſtro demonſtravi; qui literarum veſtrarum humanitatem mirifice ſua lenitate eſt proſequutus. Datum Romæ, VI Idus Aprilis, 1557.

Damianus, Epiſcopus Ticinenſis, Archiepiſcopi Mediolanenſis nomine, Patribus ad VI Synodum Conſtantinopolitanam congregatis.

NUnquam mihi probati ſunt quicunque unicam eſſe in Chriſto Deo vo-

luntatem aſſeruerunt. Nam ea eſt vera Dei & hominis fides, ut duæ credantur in eo voluntates, duæ operationes. Ego (inquit, quod ad divinitatem) & pater unum ſumus. quantum vero ad humanitatem pertinet: Pater major me eſt. Præterea vero, quod ad humanitatem, eum in navi dormientem cernitis. ſi divinitatem inſpiciatis, ventis, & mari, imperat. Male igitur ſentit quicumque ab hoc pio dogmate recedit. Hæc eo ſcripſi potius, ut apud vos teſtatum relinquerem quid ſentirem, quam quod de ſanctiſsimorum doctiſſimorumque Patrum ſententia minus conſiderem. Sed hæc eadem melius coram egiſſem, ſi mihi per adverſam valetudinem licuiſſet. Valete. Deus Optimus Maximus vobis adſit. Mediolani.

Ioannes VI, Romanus Pontifex, Giſulpho, Beneventano Duci.

PRoximis fere diebus, Romani exercitus ac Exarchi diſſidiis fretus, Campaniam invaſiſti, Shoram & Arpinum occupaſti, villas incendiſti, ruſticos & pecora abegiſti. Quæ quamprimum intelleximus, tanta admiratione affecti ſumus, ut etiam dubitaverimus, nunquid tantum cladis à Chriſtiano Principe in Chri-

Chriſtianos innocentiſsimos, vel potius in ipſam Romanam Eccleſiam, excogitari potuiſſet. His adducti ſumus, ut ad te legatos cum literis mitteremus, deque omnibus certiorem faceremus; mandantes tibi, ut quamprimum, omiſsis Campaniæ & Hernicorum oppidis, in Samnium redires. Quod ſi ſecus feceris, juſſaque noſtra aſpernatus fueris, ſcias, brevi futurum, ut Deo Optimo Maximo (cujus res agitur) pro illata ſibi injuria pœnas des. Vale. Romæ.

Beda, Sacerdos, Carolo Marcello, Galliarum Regi, ac cæteris Regulis.

DUm bellum geritur inter Chriſtianos acerrimum, tota Europa primum everſa eſt. Saraceni, occupata Libya atque Africa, ex Septa ſolventes, omnes Hiſpanias, præter Aſtures & Cantabros, occupavere. Africa igitur, quæ à Belliſario egregio Duce recepta de hoſtibus, centum & ſeptuaginta annis Romano Imperio paruit, ea demum à Saracenis cum Bætica Hiſpaniæ nunc capta, eorum moribus & legibus, cum maxima Chriſtiani nominis ignominia, obtemperat. Quid magis egregium, quid præſtantius fieri aut excogitari potuit, quam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

adverſus Dei hoſtes arma capeſsi? Quid meruere Suevi, quid Germani homines, quid reliqui Chriſtiani nominis viri, quos tot cladibus affeciſtis? Adſunt prope, imminent cervicibus Saraceni, qui univerſo terrarum orbi jugum minitantur. Hic regna pulcherrima, opulentiſſimæ urbes, opima ſpolia, præmia victoriæ, vos morantur; ſed inprimis incomparabilis gloria ac merces penes Chriſtum ſalvatorem noſtrum; qui ad hoc facinus pium multis occultis apertiſque acclamationibus vos hortatur ac impellit. Valete.

Aribertus, Longobardorum Rex, Ioanni VII, Romano Pontifici.

MUltis maximiſq; rationibus tandem in eam ſententiam deveni, quod nihil nobis majori ſtudio enitendum ſit, quam divino cultui vacare, animique noſtri aliquando ex iis vinculis exituri aliquam rationem habere. Quare, cum mihi ſatis conſtitutum ſit, ut obſequii etiam mei erga Romanam Eccleſiam pignus aliquod habeatis; ex hoc noſtro latiſſimo decreto eidem Romanæ Eccleſiæ liberaliter Alpes Cottias, in quibus & Genua eſt, donamus; ita ut in bonis beati Petri ipſæ Alpes, à Taurinis montibus uſque

ad Liguſticum mare, cenſeantur. Quod eo libentius fecimus, quod de Romanorum Pontificum pietate, juſtitia innocentiaque, nobis maxima polliceri ſoleamus: hoc quod noſtri animi decretum à quibuſcunque noſtri Regni ſucceſſoribus ratum firmumque haberi inprimis volumus. Tu autem, Sanctiſſime pater, Deo Optimo Maximo piis precibus me pluribus commendes. Vale. Papiæ.

Anaſtaſius, qui & Arthemius, Imperator Conſtantinopolitanus, Romano Pontifici.

CUm Philippicus male de Eccleſia ſentiret, ac una cum Ioanne Monacho urbem Conſtantinopolim ad pernicioſam doctrinam concitaſſet, ad hæc multis maximisque incommodis me affeciſſet: arreptis armis, deorum immortalium præſidio fretus, illum fregi, fugavi, ac imperio dejeci. Tamen, pacatis Imperii rebus, nihil antiquius duxi, quam te quamprimum de omnibus certiorem facere, meæque erga Romanam Eccleſiam propenſæ voluntatis aliquid literis teſtandum relinquere. Id itaque tibi velim perſuadeas, nullum unquam majorum noſtrorum ſextæ Synodi defenſorem

rem me acriorem extitiſſe, nullumque cui ritus ceremoniæque omnes Romanæ Eccleſiæ probatæ magis fuerint. Adde etiam, quod me tibi devinctiſſimum multis maximis officiis profitear. Pro quibus omnia mea ſtudia, curam, diligentiamque, pro tuendis Romanis rebus, dignitateque tua, polliceor, ac devoveo. Vale. meque ama.

Carolus Martellus, *Eudoni Aquitaniæ Duci.*

Nullus eſt qui neſciat, quantis periculis rei Chriſtianæ Saraceni Hiſpaniam invaſiſſent, in Galliamque evocati eſſent. Quod cum nulla ratione ferendum cenſuiſſem, comparato exercitu, prope Turonem eorum copias profligavi. Tanta autem hoſtium cædes facta eſt, ut trecenta ſexaginta millia hominum cæſa ſint, ex noſtris vero mille tantum deſiderati fuerint. Quæ cum ita ſint, erunt partes tuæ, rem Chriſtianam, Gallicamque gloriam, quam maxime poteris, tueri, delereque illam labem, quam eorum adventu contraxiſti. Ferunt enim, Saracenos nuper abs te in Galliam evocatos. Quod ſi paribus auſpiciis gloriæ Gallici nominis ſtudueris, exinde tantum orna-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

ornamenti ac dignitatis tibi comparabis, quantum dedecoris ex hac gravi ſuſpicione contraxiſti. Illud te demum hortor ac moneo, ut, habita dignitatis tuæ ratione, malis me amicum quam hoſtem experiri. Vale.

Gregorius II, Romanus Pontifex, Leoni III, Imperatori.

SAepenumero per legatos ac literas te monui ac hortatus ſum, ut aliquando reſipiſceres, atq; à comburendis imaginibus abſtineres. Sed tantum abeſt, ut monitis noſtris optemperaveris, ut etiam innumerabiles viros ac innocentiſſimos ultimo ſupplicio affeceris, quod Romanæ Eccleſiæ ritus & ſacras Sanctorum imagines venerarentur. Quo autem animi mœrore hæc excepimus, tibi nunquam ſatis pro dignitate enarrare poſſum; cum præ dolore ac ægritudine animi id minime conari queam. Illud tamen adhuc te monitum velim, ut, ſi nulla alia ratio ad ferendas Divorum imagines te movet; ſaltem id meminiſſe velis, illorum memoria ac pia recordatione homines ad virtutem imitationemque excitari. quæ in quibuſdam minus eruditis hominum tantum virium habent,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

ut plurimi ad bene beateque vivendum iis exemplis adducti inflammatique fuerint. At ego non vereor, ne te aliquando conſilii tui pœniteat, ſi puram ſimplicemque Chriſti ſapientiam indueres, idque cogitares, quod ſæpenumero uſuvenire ſolet, Quicunque conſiliis doctrinaque ſua nituntur, eos in profundiſſima errorum pronos præcipitesque agi. Reſipiſcas tandem, Auguſte. Hoc te tota Italia rogat, hoc maxima rerum Roma, hoc denique totus terrarum orbis. qui ſub Imperatore minus recte ſentiente ſalutis aleam jacit. Quid præterea dicam, prorſus neſcio. Ipſe Deus Optimus Maximus, qui novit occulta cordium, te tandem ad veram pietatem ab impio & nefario dogmate avertat. Vale.

Gregorius III, Romanus Pontifex, Carolo, Galliæ Regi.

NUllis rationibus adduci potuit Leo Imperator, ut ab impietate ad ſanam doctrinam avocaretur, licet literarum multarum officiis ac nunciis ſæpenumero excitus fuerit. Ex quo factum eſt, ut uno omnium conſenſu Imperio & fidelium communione privaretur. Id autem quamprimum reſcivit Luitprandus

Lon-

Longobardorum Rex, augendi regni cupiditate ductus, urbem Romanam obſidere cœpit; oppida, quæ urbi parebant, invaſit: ac propediem Italicis Imperii ſceptris potiturus, niſi quis obſiſtat, videtur. Nihil eſt, quod à Leone Romanæ Eccleſiæ hoſte infenſiſſimo, diuque ac graviter à Saracenis obſeſſo, auxilia expectemus. Supereſt igitur, ut copiarum tuarum virtute obſidionem noſtram ſolvi ſperemus. Nam & rerum geſtarum gloria maxime præſtas, & de Chriſtiana republica bene meritus es: tanta etiam cum Luitprando tibi neceſſitudo intercedit, ut nullo labore, unicoque nuncio, ab hac præclariſſima Vrbe cladem omnem avertere poſſis. Quod ut facias, te etiam atque etiam rogamus: pollicemurque, tantum te gloriæ tibi adepturum, quantum Romana urbs, Eccleſiaque Sacroſancta, ampliſſima omnia anteceſſit: ad hæc & præmia nunquam interitura expectare debes. Vale.

Iſmael Sophi, Venetis.

ARbitror, vos meminiſſe fœderis, quod jampridem per legatos veſtros in Armenia cum Uſſumcaſſane materno avo percuſſiſtis. Quod cum mihi etiam pluri-

plurimum probetur, ut paribus auſpiciis bellum cum Othomanis geratur; peto à vobis pro amicitia noſtra, ut artifices, qui æneа tormenta conflent, ab Italia nobis per Syriam mittatis, & claſſem in Græciam atque Aſiam adverſum Bajazetem decernatis: ego vero terreſtribus copiis minorem Aſiam primo quoque tempore invadam; daboque operam, ut claſſe, veſtra oppida, quæ in ora Græciæ ſuperiore bello amiſiſtis, recipiatis. Volo autem, vos mihi chariſſimos eſſe, judicare; dignitatemque ac amplitudinem veſtram tantæ mihi curæ eſſe, quantum à legatis meis facile intelligetis; quorum verbis & pollicitationibus plenam indubitatamque fidem vos adhibere velim. Valete.

Leonardus Lauredanus, Venetorum Dux, Iſmaeli Sophi, Perſarum Regi.

GRatiſſimæ nobis fuerunt literæ tuæ, hilarique vultu legatos tuos viros optimos excepimus. Tanti enim amicitiam tuam facimus, quanti jure optimo fieri debet. Neque veteris amicitiæ ac fœderis, quæ nobis cum Perſarum regibus extitit, obliti ſumus; grataque ſemper apud nos futura eſt ejus rei memoria.

At

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

At ſummopere lætamur, te, novum Perſarum Regem, Turcarum hoſtem eſſe; quodque tibi curæ ſit, nobiſcum belli cauſam communicare, atque ea polliceri, quæ ſi Vſſuncaſſanes, Iacuppuſque filius, præſtitiſſent, nequaquam nobis cum Othomanis bellum gerendum foret. Cæterum illæ ſunt rerum vices, ut, ſicut Perſarum Reges, domi ea tempeſtate ocioſi, occupato in Europa Bajazete nihil ſibi movendum exiſtimaverunt: ita nos, in deteriore & periniqua temporum conditione, quod volumus ac maxime optamus, præſtare non poſſimus; quod pacem quinquennio cum Bajazete factam minime violandam exiſtimamus. Implicamur autem graviſſimo bello, quod feroces Europæ gentes, conjuratione facta, & maximi Reges, nullis laceſſiti injuriis, ſed ſola concitati Venetæ felicitatis invidia, nuper intulerunt. Speramus tamen, ſtaturos à juſtiori cauſa Deos immortales, & rempublicam, quam ulla vis per ſeptingentos amplius annos non fregit, ab immanitate tot hoſtium ſervaturos. Proinde tibi velim perſuadeas, nos, quum per occaſionem licebit, operam daturos, ut intelligas, nihil nobis Perſarum amicicia antiquius eſſe, aut ſpecioſius quicquam futurum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

turum, quam ut Turcas, Chriſtiani nominis hoſtes, quibus ipſe infenſus ſemper fuiſti, mutuis conſiliis, aut paribus animis, oppugnare poſſimus. Sed hæc omnia & plura coram per legatos tuos intelliges. Vale. Venetiis.

Zacharias, Romanus Pontifex, Proceribus Francorum.

PEtiiſtis à nobis, quid potiſſimum decernendum foret; cum Childericus Rex veſter minus aptus ad tanti Regni onera videatur; Pipinus autem, tum rei militaris ſcientia, magnitudineque animi, tum etiam omni rerum uſu excellat, unusque gerendo orbi par eſſe poſſit. In hac ancipiti cura, etſi Theodorico vita functo Childericum germanũ illius ſucceſſorem regni datum intelligam; verumtamen magnitudo rei, curaque gerendi opulentiſſimi Imperii, belli paciſq; munera ampliſſima obire, in eam me ſententiam vocant, ut plane eum, qui melius regia munera impleat, regno præficiendum ac in regem ungendum putem. Verum ſi Childericus ad divina religionis ſtudia, pacatæque vitæ mores pronior videatur; illum quamprimum Sacris initiandum, militiæque noſtræ adſcribendum cenſeo. Vale. *Ba-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Baiazetes, Turcarum Imperator, Selymo, filio.

MIror, te in Europam ante ſedatum Techellis & Perſarum bellum tranſiſſe: quodque privato conſilio adverſus pugnaciſſimam Hungarorum gentẽ difficile bellum inieris. Meminiſſe autem debebas, quanto cum periculo nos ſuperioribus temporibus ea bella geſſerimus. Mahometisque avi exemplo commoveri debebas, qui infeliciter Pannoniorum arma ſæpe expertus eſt. Proinde commodiorem rerum occaſionem operiri optimum fuerit; ut maturiore, ideoque tutiore conſilio, & majoribus viribus, id bellum conficere, & certa cum ſpe victoriæ gerere poſſis. Pecuniam, tela, commeatus, veſteſque, tibi afferri mandavimus, ut quibuscunque rerum eventibus omnia uſui neceſſaria tibi exercituique præſto eſſent. Multa coram per legatos noſtros intelliges.

Selymus Othomanus, Baiazeti, Patri, S. D.

NIhil eſt, quod tantopere mireris, me ex Aſia propere deceſſiſſe; cum Achoma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

chomatis injuriis excitato, contumeliiſque affecto, in Europam tranſeundum mihi fuerit. Quærenda mihi erat amplior præfectura, pro anguſta, ſterili, ſpectanteque ad Hiberos & Colchos inter ſaxa montium. Quod autem Hungaros tanquam inſuperabiles bello minime laceſſendos dicis, velim putes, me non eſſe ejus animi, ut ullis periculis aut difficultatibus deterrear; quando illa antiqua jam mutata ſunt, mutatis regibus, & non labante modo, ſed fere everſa gentis vetere diſciplina. Vladiſtaus, diſpar ingenio virtuteque, Matthiæ fortiſſimo ſucceſſit. Nec mortem, aut belli communes caſus, ab ineunte ætate timere didici: forti enim animo, & honeſta quidem petenti, audemtique, neque Deos, neque homines, defuturos credam. Decrevi, pro tuenda dignitate mea, quam tu nimia fratrum potentia confregiſti, aut in acie non indecoram mortem oppetere, aut propagare Imperii fines; ne omnino, poſtremo loco natus in Othomanica domo, poſtremus quoque virtute & gloria videar. Quod autem ad munera ampliſſima pertinet, ago tibi gratias quam majores poſſum. Vale.

Grego-

Gregorius III, Romanus Pontifex, Conſtantino V, Copronymo, Imperatori.

MAximo ſtudio curaque operam dedi, ut pacata omnia Italiæ loca tuerer. quod ut mihi ex ſententia eveniret, Aiſtulphum Longobardorum regem largitionibus, & quacunque ratione potui, ad pacem quadraginta annorum excitavi. Sed & hac inita, & mox violata, rex impius divina humanaque omnia permiſcuit. nam & ſingulis Pop. Romani, cæteriſque hominum, ſingulos aureos nummos, in capita collatos, ſibi tributum pendere decrevit; univerſa hoſtiliter invaſit; Ravennam, & alias urbes, quæ intactæ fuerant, vi cepit; tantoſque ſpiritus gerit, ut animi magnitudine Imperium totius Italiæ concipiat. Qui niſi, virtute tua, copiarumque tuarum robore, cohibeatur ac frangatur, nihil eſt cur omnia graviſſima à victore hoſte non timeamus. Quare abs te peto majorem in modum, ut Imperii gloriam, Eccleſiæ dignitatem, quam maxime tueri velis. Hoc Deo, hoc hominibus gratius facere nihil potes.

Sely-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Selymus Othomanus, Baiazeti, Patri, Imperatori.

CUm ad remotiſſima loca procul abſim, pietateque ſumma complexum tuum maxime exoptem; antequam Trapezuntem petam, te inviſere mihi gratiſſimum fuerit; eoque magis, quod exacta & præcipiti ætate facile futurum ſit, ut nunquam forte te videam. Pertinet etiam ad quietem Aſiæ, mutuamque fratrum concordiam, ſi apud te patrem, communem arbitrum & diſceptatorem, proponantur controverſiæ, quæ mihi cum Achomate intercedunt, nec tuto ſervorum fidei committi poſſunt. Tu pro tua prudentia diem locumque colloquio ſtatues: nec grave duxeris, me ſaltem tibi manus exoſculari; quod tenuibus & vilioribus amicis, ne dum liberis, majores tribuere conſueverunt. Hoc ut mihi condones, te etiam atque etiam rogo. Vale. In Caſtris ad Andronopolim.

Baiazetes, Turcarum Imperator, Selymo, filio.

NOn poſſum non magnopere audaciam tuam reprehendere, quod alienam

nam provinciam, introductis copiis, occupaveris, quod armatus colloquium poſtulaveris, denique quod humanitate noſtra ac patientia tam inſolenter abuſus fueris. Non eſt quicquam pacis concordiæve expectandum ab eo, qui externo equitatu circundatus injuſſu patris bellum moliatur, & fideliſſimas Othomanico nomini gentes effuſe populetur. Proinde ſcias, te recte facturum, ſi Thracia Europaque exceſſeris, &, dimiſſo exercitu, in Pontum provinciam tuam revertaris. Id ſi feceris, ex aliquo tibi uſu eſſe poterit. Sin in incepto perſtiteris, velim tibi perſuadeas, te non mihi filium, ſed hoſtem futurum; nec defuturos, qui tantam audaciam, ſummæ proximam perfidiæ, ſtatim ulciſcantur.

Gregorius III, Romanus Pontifex, Pipino, Francorum Regi.

SÆpe per literas nunciosque petii ab Imperatore Conſtantino, ut Romanam urbem, atque adeo Italos omnes, è manibus Aiſtulphi Regis vendicaret. Qui cum Romanis omnibus necem, cruciatus, excidiumque interminari ſoleat, propediem futurum eſt, ut de omnium ſalute deſperemus. Deſunt nobis legiones domi,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

domi, conſilium, pecuniæ: hoc tantum nobis ſupereſt, ut abs te Chriſtiano invictoque Rege præſidia expectemus; cujus pietas, magnitudo animi, militarisque diſciplina, ea eſt, ut facile nobis pacem, tibi victoriam, gloriam, omniaque Imperia, aliquando pariant. Ergo primo quoque tempore laboranti Vrbi, Italiæque, accurras, & precibus & lachrymis abs te petimus. Vale.

Pipinus, Francorum Rex, Gregorio III, Rom. Pontifici.

CUm ſalus tua, Romanæque urbis, agatur, quæ non ſine ſcelere Imperatoris negligi videtur; optimum apprimeque neceſſarium viſum eſt, ut, dum militum delectus habetur, eaque parantur, quæ ad conficiendum bellum opportuna ſunt, injuriæ hoſtium te ſubtrahas, ad noſque in Galliam quamprimum contendas. Habes delectos viros quibuſcum tuto ad nos accedas. Totam rem maturius coram agemus. Hoc nobis facere gratius nihil potes; cognoſceſque, nullum te mihi chariorem. Vale.

Vrba-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Vrbanus II, *Rom. Pontifex, Alexio, Conſtantinopolitano Imperatori.*

CUm ſtatutum fuiſſet ad Clarum montem Alverniæ, ut communibus auſpiciis bellum adverſus Saracenos gereretur; tanta hominum multitudo cruce ſignata eſt, ut ad trecenta hominum millia cenſita fuerint. Ducum autem fortiſſimorum tantus ardor, ut de recuperanda Hieroſolyma multum ſperare debeamus. Primus omnium Petrus Eremita innumerabilibus ſe Ducem præbuit: cui Gotofredus, Euſtachius, & Balduinus, fratres, Bulionii Comites, ſe addiderunt; majores etiam copias paraturi. Hinc Podienſis Epiſcopus belli Dux, & Raimundus Sancti Ægidii Comes, inde Vgo Magnus, Philippi Francorum Regis frater, & Robertus Nortmaniæ, ac alter Robertus Flandriæ, & Stephanus Cornelii, Comites. Quid dicam de Boëmundo ipſo, qui ingenti animi magnitudine iis ſe comitem adiunxit cum VII millibus delectæ juventutis Italicæ, relicta fratri rerum omnium cura, quicum diu bello contenderat? Ad hos belli maximos apparatus unum illud eſt inprimis neceſſarium, ut tuo præſidio commeatuq; tantæ

copiæ juventur. Quare abs te peto majorem in modum, ut, quibuſcunque rebus poteris, iuſtiſſimo bello glorioſoque faveas. Illud autem tametſi non dubitem abs te curatum iri, volui tamen, te per literas noſtras ſcire, id mihi & univerſæ Chriſtianæ reipublicæ jucundiſſimum fore. Vale. Romæ.

Boëmundus, Rogerio Nortmano, fratri.

POſteaquam Nicæam urbem per deditionem accepimus, copiæ, commeatus inopia, in duo diviſæ ſunt. Erat inde nobis iter per inculta & deſerta loca. Demum, cum ad flumen quoddam deveniſſemus, opportunitate loci aquari & inſtaurari exercitus cœpit. Vix datum fuerat momentum temporis quieti, cum Saraceni una cum Solymano principe innumerabilibus copiis caſtra invadunt. Pugnatum eſt aliquantiſper noſtro aliquo incommodo, cum Gotofredus, & Vgo, Bulionii fratres, quadraginta millibus equitum opem tulerunt. Magna cædes edita eſt hoſtium: videre erant ſtrues & montes Saracenorum; qui maxima ex parte deleti ſunt. Fuere in caſtris hoſtium Medi, Syri, Chaldæi, Turcæ, Saraceni, Arabes; quorum ſpiritus compreſſi

ſunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

ſunt. Nos hac ſatis inſigni victoria futurum ſperamus, ut Chriſtianorum armis omnia cedant. Tancredus filius plurimam tibi ſalutem dicit. In caſtris.

Fabricius Carrectus, Rhodi Magiſter, Leoni X, Pontifici maximo.

SCripſeram jampridem B. veſtræ de apparatu Turcarum adverſus Perſas. Proximis autem diebus per certiſſimos nuncios nobis nunciatum eſt, Iſmaelem Sophi Perſarum, & Selymum Turcarum, Reges, in Calderanis Armeniæ campis ad Araxem fluvium prælio decertaſſe. Turcarum copiæ ad centum quinquaginta millia hominum in acie erant; Perſarum ad triginta tantum millia equitum, quos inter decem millia cataphracti inerant, ſpectatæ virtutis milites. Tanta contentione utrinque animorum pugnatum eſt, ut poſt hominum memoriam majore decertatum nunquam fuerit. Quo prælio Selymus ſupra triginta hominum millia, in queis, præter Caſſembaſſam Græciæ Bellerbechum, ſeptem Sanzachos, innumerabilesque Duces, amiſit. De Perſarum cæde nihil eſt quod vere dicere poſſimus, præter illud, Iſmaelem primum prælio exceſſiſſe, urbemque nobiliſſimam

Tauri-

Taurisium deditionem feciſſe. At Perſæ aucto inſtauratoque exercitu, accitis Iberorum, Albanorum, ac Parthorum copiis, maxima celeritate Turcas iis locis decedentes inſecuti ſunt, extremumque agmen ad Euphratem tormentaque aliquot intercepere. Prælium geſtum eſt anno 1514, ſeptimo Calendas Septembris. Multa mihi de utroque Imperatore nunciantur. Inprimis autem de Iſmaelis probitate tam multa, ut de ipſo tanquam de optimo rege loqui honorifice poſſimus. Is ex prima nobilitatis claſſe liberisque hominibus militiæ robora conſcribit: apud quos temperatæ juſtitiæ, humanæ comitatis, & popularis indulgentiæ ſtudium maxime valet. In eodem Rege mira pietas uſque adeo refulget, ut, ſi qui ſint regii faſtus, ejus fulgore perſtringantur. Ad maximarum virtutum cumulum, pulcherrimo naturæ munere, decora facies accedit, magnanimo digna Rege: ore namque roſeo, radiantibus oculis, flava barba, &, quod antiquum apud Perſas regiæ ſtirpis inſigne eſt, adunco naſo, illuſtrique facundia, omnium oculos atque animos capit. In Selymo omne virtutis ornamentum inhumana crudelitas elidit & obſcurat; qui & pœna & præmio vim Imperii tuetur, ſed

& ali-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

& aliquanto graviore ſeveritatis quam beneficientiæ fama. In hoc rege triſte ſupercilium, prægrandes torvique oculi, & Scythico pallore ſuffuſa facies, rigentesque ſetæ à ſuperiore labro ad cervicem retortæ, & nigreſcens ad mentum ſubtonſa barba; ita ut naturam militarem & inexorabilis animi vim exprimant. Iſmael, aditu pariter & alloquio facilis, in magna procerum frequentia epulatur: in ſtadio & palæſtra cum nobilioribus honeſta atque utili contentione corpus exercet: multasque ex Regulorum ſuorum virginibus uxores ducit: quas, ſi fœcundæ ſint, neque faſtidit, neque repudiat, vetere Perſarum inſtituto: qui conjuges amare, impenſius colere, in regia familiarius habere, & ad longinqua bella ſecum trahere conſueverunt. Alia ratione Selymus in arcano cuncta vitæ munera obit. Puerorumque imberbium & Eunuchorum miniſterio contentus, ſine conviva diſcumbit; ac uno fere ſimpliciſſimo cibo naturæ deſideriũ implet: uxores à regiæ limine procul arcet; quas tantum prolis cauſa, nec familiari quidem vultu complectitur; quod, natura modicæ libidinis etiam in mares pronior, corpus atque animum virilem fœminarum illecebris enervari exiſtimet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Hæc, quæ mihi ex Syria nunciata ſunt, Sanctitati tuæ conſcribenda duxi. Si quid autem de Selymi adventu ex Amaſia, deque armis illius, tentandum fuerit, faciam te quam diligentiſſime certiorem. Vale. Rhodi.

Iſmael Sophi, Perſarum Rex, Selymo, Turcarum Regi.

CUm nulli dubium eſſe poſſit, Armeniam mihi jure optimo deberi, nullisque temporibus ea provincia Othomanis Regibus ceſſerit; miror ſane, cur hoc regnum invaſeris. Quod ſi forte antiquæ virtutis æmulus, imitatus Alexandrum Macedonem, tantum ſoli terrarumque jure tuum futurum exiſtimas, quantum tibi promotis armis victoria fortunaque pepererit; pares te, in craſtinum diem, tuas atque alienas vires periclitari.

Selymus, Turcarum Imperator, Iſmaeli Perſarum Regi.

QUid eſt, quod te belli hujus cauſſam mirari dicas? cum adhuc extet recentiſſima memoria, uti Mahometes, Caſſemus patruus, Bajazetes pater, ego que,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

que, dum fratris Achomatis armis oppugnor, à Perſis ſumma detrimenta & inſignes contumelias acceperimus. ea tamen & ſi magna & graviſſima ſint, dignas belli cauſſas nunquam judico. Unum tantum abs te peto; Amurathem, fratris filium, hoſtem meum, & Cappadociæ prædatorem, ſi ex æquo amiceque mihi tradideris, ut mutua inter nos pro tuendis firmandisque Imperiis jura poſtulant, polliceor tibi, in meque recipio, fore, ut copias hinc abducam, in meaque regna revertar. Si vero facere neglexeris, ferro igneq; Armeniam Perſidemque me vaſtaturum ſcias. Quod autem ad pugnam pertinet, nihil eſt quod copiis noſtris accidere gratius poſſit, quam virium utriuſque periculum quamprimum fieri.

Boëmundus, Rogerio Nortmano, fratri.

QUæ à militibus noſtris præclare ad Muraſim geſta ſint, intellexiſti. Verum tamen, ubi locorum nunc ſimus, quæque à nobis gerantur, te certiorem facere, optimum duximus. Proximis diebus ad urbem Antiochiam caſtra poſuimus, obſidionemque cœpimus. Ea urbs omnium opulentiſſima à Caſſiano

Rege detinetur, egregieque à civibus defenditur. Duplici muro circumdatur, interiori lateritio, exteriori quadrati lapidis. Quadringentæ & ſexaginta turres inſunt: colles quatuor includuntur; in quorum celſioris cacumine, ad Orientem vergentis, arx natura loci adeo munita eſt, ut omnis conatus & omnia oppugnantium ingenia facile fruſtrentur. Fluminibus fontibuſque irrigua, & agro fertili, vicinoque lacu, dives. Recedit à mari Cilico paſſuum XII millibus. Farfar fluvius portum efficit ſatis amplum. Ad Septentrionem mons eſt excelſus, qui Græca ſignificatione, à fontium amœnitate, Ero dicitur. Ad orientalem plagam campeſtris latiſſima regio, quam Farfar prope mœnia irrigat. Hæc urbs mille annis ſub Chriſtiano Imperio jampridem floruerat. Centum qainquaginta tres Epiſcopi ſub Antiocheno patriarcha fuerunt; in ipſa autem urbe trecentæ ſexaginta ſex Eccleſiæ. Ex quibus, quanta qualiſque urbs ſit, quantæque acceſſiones Chriſtiano nomini hujus oppugnatione fient, facile pro tua prudentia judicabis: tametſi munitiſſima videtur tanta militum noſtrorum virtus, pertinaciaque tanta eſt, ut propediem de victoria certiſſimum nuncium expectare te velim. Tancredus filius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

filius bene valet. Vale. In caſtris ad Antiochiam, 1197. Primo Novembris, quo cœpta eſt obſideri Antiochia.

Boëmundus, Rogerio Nortmano.

ARbitror, te ex Tancredi filii literis cognoviſſe & quorundam trepidationem, & prælia, quæ maxima cum gloria paullo ante geſſimus. At de induciis, deque toto negocio confecto, malo te ex meis quam ex aliorum literis certiorem fieri. Petierat inducias Caſſeamus Rex, quibus tutiſſimus abſque ullo metu in urbem aditus militibus erat, quouſque, Gallico milite ab hoſtibus cæſo, fœdera rupta à Vollo fuerunt. Dum autem oppugnandæ urbis negocium difficile ſatis videretur, Pyrrhus quidam, Antiochenus, civis potens, mihi apprime propenſus, de dedenda urbe mecum ſermonem habuit: ea tamen ratione, ut penes me (cui plurimum fidebat) Imperium urbis eſſet. Egi totum negocium cum Ducibus & proceribus, facileque communi omnium conſilio mihi adjudicari urbem obtinui. Exercitus, per apertam à Pyrrho portam ingreſſus, urbem capit. Per eos etiam dies Aret oppidum, aliquo noſtro incommodo ſalutiſque pe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

riculo ob vulnus acceptum, oppugnatum eſt. Multa tibi de Tancredi filii virtute polliceor; quem tanti ipſe facio, tanti exercitus totus, quanti fortiſſimus Dux & optimus Imperator fieri ſolet. Vale.

Tancredus Hormanus, Rogerio, patri.

POſt captam Antiochiam quamprimum Senſadolus, regis filius, cum maximis Perſarum copiis accurrit, & per arcem, quæ adhuc hoſtium erat, urbem invaſit. Pugnatum eſt in urbe varia fortuna. Deinde legiones noſtræ in latos campos egreſſæ ſunt: ibique tanta contentione ardoreque prælium geſtum eſt, ut centum millia hoſtium cæſa fuerint, quindecim millia camelorum capta, ſpolia ditiſſima recepta, & annonæ maxima vis: eadem ipſa die arx deditionem fecit, & Boëmundo tradita fuit. Hac inſigni victoria perculſi hoſtes, remotiſſima loca acceſſerunt. Tandem, egregia militum virtute, uno eodemque tempore, fames, hoſtes, arx, omniaque, devicta ſunt. De reliquis nihil eſt quod non optime ſperemus. Boëmundus plurimam tibi ſalutem dicit. Vale.

Got-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Gotfredus Bullionæus, Boëmundo, Antiochiæ Regi.

MAximis itineribus, captis primum aliquot oppidis, Hieroſolymam venimus. Quæ urbs arduis montibus circumdatur: fluminibus caret, & fontibus; excepto unico Siloë amne, & eo tenui. Multæ inſunt ciſternæ, ubi aſſerventur aquæ, & in urbe & in agro. Hic Arabes, Moabitæ, & Amonitæ Orientales ſunt: Idumæi, Ægyptii, & Philiſtæi meridionales: maritimæ civitates, Ptolemais, Tyrus, & Tripolis: Occidentales, Tyberias, Cæſarea Philippi: regio Decapoleos, & Damaſcus, ſeptentionales. Ego in oppugnatione urbis partem muri, quę mihi obtigerat, primus aſcendi, & Balduinum in urbem deſcendere juſſi: qui cæſis aliquot hoſtium cohortibus portas perfregit, & Chriſtianos admiſit. Raimundus Turrim Davidis cum precioſiſſima gaza per deditionem accepit. Ad Salomonis templum ventum eſt. ibi pariter fuit pugna; tantaque hoſtium cædes, ut cæſorum cruor noſtrorum talos ſuperaret. Nocte adventante, ſuperiora templi expugnare non potuimus. At altera die, civibus miſerabili voce pacem

acclamantibus, data. Atque ita urbs Hieroſolyma à nobis Idibus Julii capta eſt, anno ſalutis noſtræ 1099, die 39 poſt cæptam obſidionem, qui annus fuit 409 poſtquam ſub Heraclio Saracenis ceſſerat. Adhæc me, etiam reluctantem, ſummo omnium conſenſu Hieroſolymæ regem acclamavere. Qui, tametſi tantum regnum horreſcerem, veruntamen dabo operam, ut me Chriſtianum regem, deque fide publica optime meritum, facile agnoſcant. Tu autem me, quod facis, ama. Vale.

Tancredus Nortmanus, Rogerio Patri.

CUm plane ſciam, te de nobis magnopere laborare, curſuque rerum noſtrarum feliciſſimo lætari: nihil mihi potius unquam duxi, quam te de omnibus quamprimum certiorem facere. Capta urbe Hieroſolyma nunciatur nobis, Solymanum Babyloniæ regem cum magnis copiis Aſcalone conſediſſe: quæ urbs viginti quinque millibus paſſuum ab Hieroſolymis diſtat. Gotfredus hoſtibus occurrere ſtatuit; quem ego cum duabus Legionibus, mecumque Euſtachius, ſecuti ſumus. Primo ex captivis didicimus, Clementem, Solymani Ducem, cum quin-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

quingentis millibus hominũ nobis imminere. Nos, tametſi numero impares, præſenti animo ad Aſcalonem Babylonios aggreſſi, univerſos fudimus ac fugavimus. Ad centum hominum millia cæſa ſunt. Hac inſigni victoria Hieroſolymæ ſalus ac quies parta eſt. Quod autem ad res Italicas pertinet, gratiſſimum feceris, ſi, quæ iſtic gerantur, ad me quam diligentiſſime perſcripſeris. Vale. Aſcalone.

Balduinus, Hieroſolymæ II *Rex, Caliſto, Romano Pontifici.*

VEnetorum ducentæ naves maximo nobis adiumento fuerunt; tantumque addiderunt virium, ut Ioppæ, quingentis navibus obſeſſæ, opem tulerimus, ac, ſoluta obſidione, Barbaros innumerabiles cæſos captoſque perdiderimus. His proſpere actis, paribus auſpiciis in Tyrum ductum eſt: quam, jampridem tentatam, nunquam milites noſtri oppugnare poterant: ſed tum demum opulentiſsima munitiſsimaque urbs, multo Venetorum ſanguine, capta & Hieroſolymæ Imperio adjecta eſt. Tertia pars Tyri, & Aſcalonis, ſi caperetur, multis immunitatibus honorificisque decretis

Imperio Venetorum aſsignata eſt. At Emanuel, Græcorum Imperator, tantam nobis victoriam invidens, ſedulo operam dat, ut Venetorum auxilia à nobis ſejungat. Quare abs te majorem in modum peto, ut eundem Imperatorem à perditiſsimo conſilio avoces, ipſosque Venetos quammaxime in fide contineas. nihil eſt, quod literis ac nunciis à Senatu illo non facile impetres. Tanto autem nobis uſui claſsis Veneta futura eſt, ut eo præſidio munitiſsima quæque oppida oppugnare, mariaque latiſsime olim tuto percurrere poſsimus. Vale.

Saladinus, Iſacio, Conſtantinopolitano Imperatori.

OBſidebam Tyberiadem, cum mihi nunciatum eſt, Guidonem, Hieroſolymæ Regem, equitum triginta millia, peditum quadraginta, in aciem eduxiſſe. Hunc ego citato agmine præveni, ac è regione Chriſtianorum cum copiis omnibus conſtiti. Oriente Sole initum eſt prælium; hoſtium aliquot cæſi, aliquot capti: Guidonem regem, & templi magiſtrum, cum nobilioribus Chriſtiani nominis, captos ſervavi: de paucis ſupplicium ſumptum. Hac victoria uſus, Aconem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

nem duxi; quam per deditionem accepi. Spero, brevi futurum, ut Beritum, Biblium, & omnis maritima ora uſque ad Aſcalonem, Imperio noſtro adiiciatur. Hæc eo ſcripſi, quod te rebus noſtris proſpere geſtis pro neceſſitudine noſtra maxime lætari intellexi. Vale. In Caſtris.

Saladinus, Iſacio, Conſtantinopolitano Imperatori.

POſteaquam Aſcalonem valido præſidio, commeatibus, rebusq; omnibus communivi, copias ad oppugnandam Hieroſolymam deduxi. Decem totos dies ad plagam Occidentalem oppugnavi, vigintique aliis diebus obſedi: hoſtes, deſperatis auxiliis potius quam oppugnationis metu, ea conditione deditionem fecerunt, ut cum ſupellectili, quæ ſinguli humeris ferre poſſent, abire permitterentur. Facta eſt deditio ſecunda Octobris, anno 89 poſt, quam Chriſtianis ceſſerat. Ii decedentes, pars Antiochiam, pars Tyrum, aut Alexandriam, petiit. Verumtamen, qui Aſia oriundi erant, pauciſſimi Hieroſolymæ conſtiterunt. Reliquum eſt, ut Tyri oppugnationem tentemus: quæ ſi nobis ex ſententia evenerit, video, res noſtras in tutiſſimum locum poſitas iri. Vale. Hieroſolymæ. Ch-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Clemens III, Romanus Pontifex, Iſacio, Conſtantinopolitano Imperatori.

IAm omnia Saladini virtuti ceſſerant, cum edicto noſtro ad inſtaurandam gloriam Chriſtiani nominis, principes noſtri excitati ſunt. Præcipui fuere Federicus alter Imperator, Philippus Francorum Rex, Riccardus Angliæ, & Oddo Burgundiæ; Veneti quoque, & Piſani, paratiſſimas claſſes eduxere. Venetæ præfuit Ravennas Archiepiſcopus, Piſanæ præſul Piſanus. Gulielmus Rex Siciliæ, pacato à piratis mari, annonam ex Sicilia & Apulia profecturis miniſtravit. Friſones quoque & Dani triremes quinquaginta, & duodecim Flandrenſes armavere: qui tranſeuntes in Mauritaniam, & ad Africæ litora flectentes, Saracenos magnis incommodis afflixerunt, & Sylvinam urbem vi captam diripuere. Bela Rex Ungarus, habita ratione rei Chriſtianæ, Venetis pacem dedit. Quæ cum ita ſint, oro te majorem in modum, ut hoc bellum inſtauratum ac Chriſtiano nomini glorioſum, quibuſcumque rebus poteris, (poteris autem pluribus) juves, ne quando Saraceni validiores effecti regnum etiam tuum clade aliqua afficiant. Vale.

Ricar-

Ricardus, Angliæ Rex, Cæleſtino III, Romano Pontifici.

ERat meæ erga Sanctitatem tuam obſervantiæ, ut de belli rationibus felicique rerum eventu certiorem facerem, ac inprimis de Ptolemaidæ diuturna obſidione aliquid ſignificarem. Ea urbs biennio poſt, quam obſideri cœpta eſt, tandem in deditionem venit. Quod autem ad captivos pertinet, quos toto hoc bello innumerabiles cepimus, illos cum Chriſtianis ſuperiori bello captis commutavimus. Ad hæc Porphyriam, Cæſaream, Aſcalonam, Gazâm, & Dan, occupavimus, cum Saladinus multis maximiſque cladibus affectus eas tueri prorſus diffideret: is etiam Hieroſolymam nobis ſponte reddidiſſet, niſi, diſſidiis noſtris cognitis, conſilium mutaſſet. Verum tamen Dei Optimi Maximi beneficio reliqua omnia feliciſſimo curſu eventura ſperemus: multumque ſpei in piis precibus veſtris nobis repoſitum eſt. Vale. Ptolemaidæ.

Maximilianus Sforcia, Helvetiis.

CRebris rumoribus ad me affertur, multorum militum delectum in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Gallia haberi; & Regem ipſum Franciſcum, belli Ducem, ſuperatis Alpibus in Italiam primo quoque tempore venturum; commeatus, arma, equos, tormenta, atque omnis generis præſidia, ſummo ſtudio adverſus nos comparari. Quæ cum ita ſint, pro amicitia noſtra vos oratos velim, ne me in tanto rerum diſcrimine deſeratis: cum & voſmet ipſi facile cognoſcere poſſitis, me ex Regno Inſubrum pulſo, victores Gallos & Venetos Imperii ſui finibus contentos non fore; ut qui Pontifici maximo etiam præſcribere audeant, &, cæteris gentibus Italia pulſis, omnium rerum imperium ſibi animo deſtinaverint. Quod ſi arma veſtra noſtris conjungere, communemque aleam ſubire velitis, polliceor vobis, in meque recipio, & id vobis maximo uſui futurum, & me, meaque omnia, ita veſtra fore, ut iis vos pro arbitrio veſtro frui perpetuo poſſitis. Valete.

Henricus, Comes Nivernienſis, Regi Franciæ.

DIu obſidebatur Damiata, cum Cayri Sultanus medio itinere inter utramque urbem caſtra poſuit. A prælio maxime abhorrebat, cum Galli parva admo-

admodum manu illum irritaverunt, ac erumpere coëgerunt. Ea pugna Gualterius, camerarius tuus, Hilo Nantolienſis, & Vicecomes Sanctæ Suſannæ, intercepti ſunt: Ioannes vero Rex Hieroſolymæ ignibus aliquantiſper læſus. Sed nec propterea obſidio intermiſſa eſt. Nam, exacto anno cum dimidio, Damiata tandem capta eſt; quod militum præſidium, & magna pars civium, contagione interiiſſent. Neque enim pluſquam tria millia hominum reperta ſunt, cum ab obſidionis principio ſeptuaginta millia fuiſſent. Ea civitas ab Helio Pertinaci conditore Heliopolis dicta eſt, & triplici muro cincta; quam Nili rivus ad Romani Tyberis magnitudinem ambit, ut inſulam oblongam arctamque faciat. Turris Pharea ſuburbia à prædonibus cuſtodit; cujus ager Nili incremento ſæpenumero longe lateque operiri ſolet; quod & aliquando copiis noſtris maximam intulit cladem. Exercitus, urbis opulentiſſimæ oppugnatione ditiſſimus, incommodi, quod jampridem paſſus fuerat, non meminit; majoraque pericula adire ultro appetit. Nos ingentia quædam animo volvimus: quæ cujuſmodi ſint, propediem intelliges. Vale.

Senen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Senenſes, Manfredo, Regi Neapolis.

MAture nobis præſidio fuit Iordanus tuus cum equitatu. Quo egregiam operam nobis pręſtante, primum levibus certaminibus utrinque certatum eſt. Deinde Miniatenſes, Piſtorienſes, Aretini, Florentinique, ad Arbiam fluvium, quarto lapide procul urbe, caſtra poſuere. Nos, eruptione facta, copiis noſtris, ac auxiliaribus, Iordaniq; virtute, ad quadraginta millia hoſtium fudimus, fugavimuſque. Prælium initum eſt 16 die Septembris, 1240. Tria millia Florentinorum cæſa ſunt; quatuor cum curru publico, vexillisque omnibus, capta; reliqui ad ſuas urbes fuga miſerabili dilapſi ſunt. Guelfi, alii Bononiam, alii Lucam conceſſere. Qua victoria civium noſtrorum animi ita erecti ſunt, ut & amplitudo tua, omneſque Gibellini nominis, non niſi optime ſperare debeant. Sic & hos feliciſſimos rerū eventus poſt Deum tibi omnes acceptos ferre inprimis debemus: cui jampridem nos ac fortunas omnes propenſiſſimo animo dicavimus.

Plutar-

Plutarchus, Traiano, Romanorum Imperatori.

ANimadverti, te verecundo quodam pudore Imperium Rom. nunquam concupiviſſe; tametſi morum innocentia, egregiaque virtute, operam dederis, ut id promerere poſſes. Hoc ampliſſimo Regno eo dignior exiſtimaris, quo minus rationem ejus adipiſcendi quæſiviſti. Id cum virtuti tuæ, tum felici fortunæ noſtræ, acceptum fero. Mihique id gratius futurum eſt, ſi animadvertam, te recte gerere id Imperium, quod recte etiam promerueris. Nam, ſi ſecus geſſeris, ne maximum periculum aditurus ſis vereor, meque malevolorum voces ſubiturum plane intelligo. Scelus enim diſcipulorum plerunque præceptoribus vitio dari conſuevit. Vt facile Senecæ exemplo dignoſci poteſt; qui, ob immanem ſævitiam, moreſque Neronis perditiſſimos, apud univerſas gentes male audivit; cujus præceptor pueritiæque inſtitutor fuerat. Adde etiam quod eorum, quæ deliquere Quintiliani diſcipuli, innocentiſſimus præceptor accuſatus fuit. Tu omnia præclare ages, ſi tui memineris, ſi te audiveris, ſi primum te cohibueris, omniaque ad virtutem

tutem referre volueris. Quæ ad tuendum Imperium moreſque ornandos facerent, abunde ſatis libellorum meorem monumentis conſcripta ſunt. ea ſi ſecutus fueris, Plutarchus vitæ tuæ moderator erit: ſin ſecus, atque te educavi, geſſeris, has literas meas teſtes eſſe volo, conſilio meo nihil prorſus, niſi ex uſu reipub. Romanique Imperii, fieri. Vale.

Ioannes Prochicius, Martino IIII, Romano Pontifici.

EGo, tametſi mihi conſcius ſim, te, Caroli Gallorum Regis amicum, ejus incommoda iniquo animo ſemper tuliſſe: illud tamen volui te meis literis cognoſcere, Gallorum ſuperbiam eo deveniſſe, ut Siculi omnes uno conſilio adverſus eos arma ſumſerint. Ii enim, conſtituta veſperarum hora, quamprimum campanæ Chriſtiano ritu auditæ ſunt, excitato tumultu, omnes cujuſcunque ordinis ætatisque interfecerunt; adeoque à populo ſævitum eſt, ut clauſi utero materno, qui Gallico ſemine concepti crederentur, extincti ſint. Quæ omnia non magis Siculorum ſcelere, quam Gallorum libidini ac ſuperbiæ aſcribenda ſunt. Erit igitur prudentiæ ſanctitatisque tuæ, improba maxi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

maximique ſpiritus gente exploſa, Arragoniis rebus favere. Nam optimi Regis in Eccleſiam eam fidem ac pietatem cognoſces, ut demum nihil quam magnum atque amplum illius neceſſitudini anteponendum cenſeas. Vale.

Carolus, Galliæ Rex, Petro, Arragoniæ Regi.

NUnquam adduci poteram, ut crederem, te, maximi animi nominisque Regem, mihique conjunctiſsimum, regnum Siciliæ per ſcelus invaſurum. Nam & ſanguinis cura, & amor meus erga te ſingularis, id minime fieri abs te patiebatur: eoque minus, quod nullum jus, nulla ſatis juſta ratio, id ſuadere videbatur. Quare te monitum velim, ut quamprimum Panormo totaque Sicilia excedas. Sin id agere neglexeris, ſcito, Deos immortales, æquiſſimos ſcelerum vindices, aliquando Gallorum armis de te pœnas ſumpturos. Vale.

Petrus, Arragoniæ Rex, Carolo, Gallorum Regi.

NUnquam tanti fieri jura ſanguinis cenſueverunt, ut Regna æquo jure mihi

mihi cedentia, & lacrymas populorum, voces ac ejulatum opem implorantium, aſpernari debuerim. Nam & Siciliæ Regnum ob uxorem Conſtantiam, quæ Manfredi filia & Corradini neptis fuerat, deberi mihi, omnes fatentur: & Siculi ipſi tot tantisque calamitatibus affecti ſunt, ut univerſa inſula, fortunis rebusque omnibus ſpoliata, extrema omnia experiretur. Quæ ſi à me minus recte facta eſſe contendes, dabo operam, ut jure belli, & quacunque malueris ratione, pro juſta cauſa me ſtare intelligas: mihique propterea Deorum immortalium præſidium præſto futurum plane confido. Vale.

Henricus Lucemburgenſis, Imperator, Florentinis.

QUamprimum me in Romanum Imperatorem Germani Principes delegerunt, Clemenſque Pont. id ratum firmumque habuit: nihil mihi potius fuit, quam in Italiam primo quoque tempore Imperatoriam coronam accepturum contendere. Sed cum prope omnia profectioni opportuna mihi conſtituta eſſent; id à vobis petendum mihi inprimis fuerat, ut copiis noſtris ad urbem veſtram

tutus

tutus acceſſus adituſque præberetur. Nam ea rerum mearum ratio eſt, ut urbis veſtræ hoſpitio juvandus prorſus ſim. Illud etiam à vobis pro mutua benevolentia peto, ut Aretinos longiori bello incurſionibuſque vexari diutius ne patiamini. Quod autem ad pacandam Etruriam pertinet, ita operam auxiliumque meum vobis polliceor, ut me reipublicæ veſtræ amicum fautoremque plane judicetis. Valete.

Florentini, Henrico Lucemburgenſi, Imperatori.

FRequenti ſenatu recitatæ ſunt literæ tuæ, quæ nobis perquam moleſtæ fuerunt. Nunquam enim nobis probari potuit Imperator, qui in Italiam barbaras copias ducat; cum id potius cavendum eſſet, ut hanc nobiliſſimam provinciam è barbarorum manibus vendicaret. Quod Aretinos foveas, vide quam præclare agas; cum meminiſſe poſſis, eos Guelfos cives ſuos innoxios eieciſſe, qui ope tua patriæ reſtitui inprimis debebant. Nihil eſt quod nunc de recipiendo exercitu tuo in urbem decernamus: id tum demum curabimus, cum copias tuas adventare cognoſcemus. Studium tuum

pacandę Etruriæ tantū probamus, quantum id univerſæ Italiæ maximo uſui futurum ſperamus. Tuæ vero erga nos propenſæ voluntati immortales gratias agimus. Vale.

Campſoni Gaurio Sultano, Selymus Othomanus.

MItto ad te Cadileſcher legatum meum, ut de ipſo rationem belli Perſici totam cognoſceres. non enim intelligo, cur mihi impedimento eſſe debeas, quo minus Iſmaelem bello perſequar, qui tot tantasque Aſiæ calamitates intulit, inductisque novis ſuperſtitionibus Mahometanæ religiònis, certiſſimas leges depravare dilacerareque contendit. Ipſi legato meo in omnibus & quibuſcumque rebus plenam indubitatamque fidem adhibeas velim: à quo, quidquid federis percuſſum vel ſancitum fuerit, ratum firmumque eſſe volo. Vale.

Selymo Turcarum Regi, Campſo Sultanus.

EA Sultanorum conſuetudo invaluit, ut principem locum in religione obtineant, Mahometanos reges, populosque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

que omnes, in pace omni cura contineant. Ego vero in Syriam provinciam meam armatus veni, ut pacem tibi ſuaderem. Verum ſi in ea inferendi belli pertinacia perſiſtas, atque Iſmaelem, fœdere neceſſitudineque mihi conjunctiſſimum, oppugnare perrexeris, me dignitati meæ ac exiſtimationi conſulturum ſcias, nec paſſurum diutius, ut unius inſolentis ambitioſique hominis libidine ac furore humana divinaque omnia permiſceantur. Animadverti jampridem ingenium tuum, quam vaſtum, quam atrox, quam inquietum ſit, poſtquam, Bajazete patre optimo, tantæque virtutis fratribus, ac tantæ ſpei ſeptem impuberibus conſanguineis, per ſummum ſcelus enecatis, totque amicis ac fortiſſimis Ducibus crudeliſſime trucidatis, immanitati atque audaciæ nunquam modum impoſuiſti. Eam itaque extremam pacis conditionem eſſe ſcias, Si ab Iſmaëlis provinciis abſtinueris, & Aladoli filio paternum reſtitueris regnum, quod in Sultanorum clientela ac fide ſemper fuerit. Id ſi feceris, præter gratiam atque amicitiam noſtram, quæ tibi maximo uſui atque ornamento eſſe poterit, tu longe majorem ex tuta pace quam ex ancipiti bello laudem es relaturus. Vale.

Tomus-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Tomunbeius Sultanus, Iſmaeli Perſarum Regi.

CUm bellum Turcarum, cervicibus tuis imminens, Campſonis opera in nos converſum fuiſſet, Syria Ægyptusque maximis cladibus affectæ ſunt. Nam, cæſo ad Singam Rege, deletisque militibus, multa bello nobis opportuna deſunt. Tantum enim Selymi exercitus invaluit, ut, niſi tu minorem Aſiam incurſionibus invadas, & Comagenem nudatam præſidiis irrumpas, de pulcherrimo Ægypti Imperio fortunisque omnibus agatur. Selymus, qui nunc Iudææ finibus continetur, duobus exercitibus facile intercludi poteſt, & commeatu prohiberi; quando litora nullis Turcarum claſſibus teneantur, quæ terreſtres copias juvare commeatibus, vel eas, ſi aliquam calamitatem acciperent, avehere poſſent. Id ſi curabis; & Ægypti rebus, tecum conjunctis, prope labentibus, ſubvenies, & de tot inſignibus injuriis ab infenſiſsimo hoſte acceptis nullo prope negocio ſupplicium ſumes. Vale.

Ioanna,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Ioanna, Neapolis Regina, Ludovico, Vngariæ Regi.

AUdio, multos mirari, quod, interempto viro, fratre tuo, de paricidio ſupplicium nullum ſumpſerim. Quid eſt autem, cur populus tanti ſceleris ream me faciat, cum Andream Regem, virum optimum, & perdite amaverim, & ipſe mecum ſine querela, quamdiu vixerit, verſatus ſemper fuerit? Sed, quicquid ſuſpicentur cæteri hominum, id tibi inprimis velim perſuadeas, me, & ignoratione ſicariorum, & rerum difficultate, maximam hanc injuriam mihi illatam ulciſci non potuiſſe; eoque animo amantiſſimi viri necem tuliſſe, ut à dolore exanimata, iiſdem vulneribus pene conciderim.

Ludovicus, Vngariæ Rex, Ioannæ Neapolis Reginæ.

IMpudica vita, quam jam pridem duxiſti, occupatum regnum, neglecta vindicta, & excuſatio ſubſequens, necis viri tui probant noxiam te prorſus fuiſſe. Proinde Deos immortales ſcelerum vindices ſupereſſe memineris.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Alexander Magnus, Illyricis Populis.

QUoniam ſemper nobis præſto fuiſtis, in fide firmiſſimi, in armis ſtrenui, egregiam bello operam navantes: damus vobis libere & cedimus perpetuo totam plagam terræ ab Aquilone uſque ad fines Italiæ Meridionales, ut nullus valeat ibi conſiſtere, reſidere, ſeu ibi locare, niſi veſtrates. Si quis autẽ ibi commorari deprehenſus fuerit, ſit ſervus veſter, & poſtea ii omnes ſint ſervi nepotum veſtrorum. Datum in civitate noſtra Alexandrina. Anno XII Regnorum noſtrorum, arridentibus magnis Diis, Jove, Plutone, Marte, & Maxima Dea Minerva. Valete.

Franciſcus Philelphus, Senatui populoque Peruſino.

ET humanitatem erga me veſtram vehementer amplector, & liberalitatem maximi facio. Doleo autem, & permoleſte fero, quod iis temporibus literæ mihi veſtræ redditæ ſint, quibus jam aliis fidem dederam. Hanc vero inviolatam ut præſtem, & ipſe cogor, & vos item velle non dubito. Quod ſi tempeſtive

ſtive veſtræ ad me literæ advolaſſent, eſſem profecto deſiderio veſtro incredibili mea cum voluptate obſecutus; ornaſſemque veſtram ipſam ſplendidiſſimam juventutem pro virili parte, non modo eloquendi, ſed etiam vivendi laudatiſſimis artibus. Quoniam igirur honeſtatem cauſſæ intelligitis, ignoſcite mihi, ſi minus hac in re expectationi veſtræ reſponderim. Valetę. Ex Senis, Idibus Septembris, MCCCCXXXVIII.

Philelphus, Gerardo Leandriano, Cardinali Comenſi.

FEciſti mihi rem pergratam, quod Philonem meum, imo noſtrum, ex Auriſpa recuperatum, ad me dederis. Quod autem Moſei vitam, quam idem Philon & copioſe & eleganter apud Græcos & Græce ſcripſerat, in Latinum à me tantopere verti poſtulas, & audivi libenter, & obtemperabo libentiſſime. Itaque factum puta, quod jubes. nulla te tua de meo erga te animo fallet opinio. jam operi me accingo. Vale. Mediolani, IIII Calen. Novemb. MCCCCXL.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Philelphus, Beſſarioni, Cardinali Nicæno, S.

EAm Homeri Iliada, quam vir eruditiſſimus Theódorus Gaza exſcripſit mihi, & eam quidem magna cum impenſa atque ſumptu, facio tanti, ut ne Crœſi ingentibus illis admirabilibusque theſauris cuiquam ſim ceſſurus. Te autem, Pater reverendiſſime, majorem in modum miror, qui (cum vel ab uſque Conſtantinopoli, in publico diſcendi ludo me noris, ubi poſt obitum mei ſoceri Chryſoloræ fuimus apud Chryſococem condiſcipulum) mores atbitreris cum ætate mutaſſe, ut qui omnium liberaliſſimus eſſe cenſerer, benignitatem illam cum avaritia commutarim. Donare didici ſæpe permulta, at vendere nihil unquam, præſertim libros, quibus ſane pretioſius nihil duco. At hunc Homeri codicem tam charum habeo, tam jucundum, ut vix quicquum in vita magis. Itaque ignoſce in hac re mihi. Si quid aliud tibi poſſum gratificari, juſſeris: nihil fruſtra. Vale. Mediolani x Calendas Februarias, 1448.

Phi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Philelphus, Leonello, Marchioni Eſtenſi.

SI tibi coram narrare poſſem, præſtantiſſime Princeps, quantum me tibi debere putem, quod nullis meritis de te meis ultro me invitaris ad Regium hoſpitium tuum ac familiaritatem; intelligeres profectò, quam ſit apud me egregia virtus tua, quamque admirabilis, peneque divina. Non enim expectaſti, ut te literis anteverterem ac rogarem, ut me intra regales tuos parietes exciperes, dignumque redderes benevolentia tua; ſed id diu mihi atque multum aggredi cogitanti ſponte occurriſti, teque ipſum liberaliter perbenigneque obtuliſti, ac nullum prætermiſiſti officium humaniſſimi ſapientiſſimique Principis; &, quod à Platone ſcriptum legimus, non obſcure confirmaſti, beatas illas fore reſpublicas, quæ aut à ſapientibus, aut à ſapientiæ ſtudioſis, adminiſtrarentur. Nec enim ignoramus, inter Regem & Tyrannum illud intereſſe; quod hic omnia refert ad utilitatem ſuam, contempto divino omni atque humano jure; at Rex ſecus omnia; qui, juſtitiam atque pietatem ante oculos ſemper ferens, ſibi omnia vult cum civitate eſſe communia, ſuum atque

proprium nihil ducens, quod a publica utilitate dignitateque ſeparetur. Dignus es tu profecto, qui quam diutiſſime ſis in vita, & non minus univerſæ Italiæ, quam tuo iſti pacatiſſimo atque feliciſſimo puſillo regno, domineris. Totus es ad laudem & gloriam natus; cujus univerſa vita plena eſt poteſtatis, plena ſapientiæ. Faciat Deus Optimus Maximus, ut mihi aliquando liceat uti atque frui, quod mihi beneficium quam beneficentiſſime proponis: nunc enim ea ſunt tempora, ut aliud nihil queam non modo deliberare, ſed ne reſpondere quidem. Vale. Mediolani, v Calendas Auguſti, 1449.

Philelphus, Petro Medici, Coſmi filio.

PRæcipuum tuum in me amorem & expertus ſæpe ſum præſens, & audivi abſens. Facisque ac feciſti ſemper pro officio gratiſsimi diſcipuli & viri optimi. nam de tua erga me voluntate cum ab aliis multis, tum ex Angelo Actiolo, ſplendidiſsimo equite, & veſtræ familiæ ſtudioſiſsimo, egregie accepi. Reliquum eſt, ut Achillis, quod fabulantur, jaculo utamur in ſecundo ictu: quod ſi factum cognoro, haud patiar, ulla me beneficii juris-

juriſque magnitudine ſuperatum iri. Mediolani, IV Nonas Auguſtas, 1449.

Philelphus, Sfortiæ Secundo.

PEto abs te majorem in modum, ut, & quod coram mihi recepiſti, & ex proximis meis literis audire potuiſti, id apud patrem tuum, præſtantiſsimum & munificentiſsimum Principem, quamprimum & quam optime conficias. Hac mihi re neque gratius quicquam, neque magis neceſſarium, præſtare potes. Mediolani, pridie Idus Decembris, 1450.

Philelphus Sfortiæ Secundo.

PEtii abs te proximis literis, quod etiam nunc tertium peto, & te quoque (ſi pateris) rogo, ut rem meam apud Principem munificentiſſimum, patrem tuum, ubi minus conſeceris, ita conficias, ut mihi abiens coram recepiſti. In hunc diem neque tu reſpondiſti quicquam, nec ex alio ſum certior factus, quid egeris, aut non egeris. Itaque aut reſponde quamprimum, aut equum mitte, quo vehar ad vos. nam ſi ad vos venero, facile futurum ſuſpicor, ne vacuus Mediolanum repetam; præſertim cum

jam inſtet Natalis Chriſtianus, quo Princeps ſolet ad beneficentiam exhortari. Mediolani, v Calendas Ianuarii, 1450.

Philelphus, Sfortiæ Secundo.

POllicitus es non modo non petenti mihi, ſed ne cogitanti quidem, te dono daturum neſcio quid. Ita nolim te falli opinione tua, ut intelligas, nihil eſſe redditum mihi tuo nomine, nec item alterius cujuſque, in hanc diem. Quare facito, ne vel oblivionis accuſeris, vel negligentiæ. nam utrumque crimen tua præclara indole eſt indignum. Vale. Mediolani, v Idus Martias, 1451.

Philelphus, Ludovico Gonzagæ. Principi Mantuano,

PRoximis diebus literas ad te dedi, quibus intelligere haud obſcure potuiſti, quam mihi rem gratam, eandemque admodum neceſſariam, facturus eſſes, ſi quamprimum ad id, quod petieram, te humanum (ut ſoles ſemper) benignumque præſtitiſſes. Nunc autem, quod ſcriberem, novi nihil acciderat, niſi ut te rogarem, orarem, obſecrarem, id pro animi tui magnitudine efficeres, ne

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

me cunctando ambiguum ex certo redderes. Nam, etſi tua erga me benevolentia mihi certius eſſe vix quicquam poteſt, vereor tamen, ne quandoque benevolentia cum difficultate certamen ineat. Sed quo bonum difficilius eſt, eo clarius & laudabilius duci ſolet. Itaque ſi difficultatem iſtam (ſi qua tamen, non tuo, ſed fortunæ vitio, apud te eſt) beneficientia atque induſtria ſuperabis, nihil apud me glorioſius, nihilque magis obſervandum, colendum, prædicandum de munificentiſſimo Principe futurum eſt. Mediolani, XI Calendas Februarii, 1452.

Philelphus, Renato Regi.

TErnas literas ad te dedi anno ſuperiore, his de rebus, quæ tua maxime intererant. Itaque non poteram non mirari, quod nihil reſponderes, præſertim cum, te humaniſſimum facillimumque eſſe, jampridem uno omnium conſenſu ſermoneque audieram. Sed Ioannes Coſſa, vir clariſſimus, idemque graviſſimus, qui modo & tuus & Chriſtianiſſimi Francorum Regis legatus in Italiam venit, liberavit me omni dubitatione: quippe qui coram affirmavit, nullas ibi omnino redditas eſſe literas meas.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Deus malefaciat hominum vel negligentiæ vel perfidiæ, qui & me honeſtiſſimo officio, & te non mediocri, ut opinor, vel utilitate vel voluptate fraudarint. Quibus literas ad te dedi, Franci fuerunt omnes; quorum uni Malurticæ cognomentum eſt, homini bellicis artibus ſtudenti, & tui, ut aiebat, obſervantiſsimo. Sed quoniam, quæ ſcripſeram, non accepiſti, ea in præſentia tibi coram exponet idem Ioannes Coſſa, cujus fides & diligentia tibi Sole clarior eſſe debet. Vale. Mediolani, VI Calen. Februarii, 1453.

Philelphus, Ludovico Gonzagæ, Mantuano Principi.

NOn equidem ſum oblitus, quam mihi nuper in agro Brixiano benevolentiam oſtendiſti, & quanta me non humanitate ſolum, ſed benignitate etiam perſæpe exceperis. Itaque ex eo tempore intellexi, permagnam mihi in te ſpem & poſitam eſſe, & conſtitutam: indeque factum eſt, ut ita te obſervem, ac venerer, ut me abs te putem dignum exiſtimari, in quo nullum beneficium tuum ſit intermoriturum. Quæ mea me de te opinio ne falſum habeat, eſt magnitudinis, & munificentiæ tuæ: quid autem abs te

velim, Hetruſco ſermone intelliges: eſt celeritate non minus opus, quam beneficentia. Vale. Mediolani, IV Nonas Aprilis, 1453.

Philelphus, Nicolao V, Romano Pontifici.

STephanum Caciam Novarienſem, jureconſultum, & Taurinatem archidiaconum, tuæ Sanctitatis cubicularium, in iis, quæ mihi expoſuit tuo nomine, & ſumma cum obſervantia, & libentiſſime audivi; nec diligenter minus quam fideliter geſſi omnia, geroque aſſidue, quæ tum ex literis tuis, tum ejus nuncio, tibi grata fore cognovi. Habeo autem Beatitudini tuæ gratias immortales, quod fidei meæ pietatique erga te ita fidis, ut debes. Quid enim pro te facturus non ſim, cujus ſingularem ſum jam pridem benevolentiam & præcipuam modo benignitatem in me expertus? Tantum me tibi debere intelligo, ut ne vitam quidem ipſam in mea magis, quam in tua poteſtate, poſitam eſſe velim. Itaque imperare ſit tuum pro voluntate omnia; parere autem meum, omni integritate, veneratione, induſtria. Vale, Pater beatiſſime. Mediolani, IV Calen. Maji, 1454.

Phi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Philelphus, Petro Barbaro, Cardinali Veneto.

XEnophonti filio Romam venienti idcirco literas ad te dedi, ut intelligeres, me tanti facere benevolentiam tuam, quam mihi nuper, cum iſtic eſſem, certiſſimis documentis declaraſti, ut omnia de te mihi ſperare poſſe videar. Id autem & facio, & majore cum fiducia, & libentius, quia novi, nullum apud me unquam intermoriturum beneficium tuum: nam eſt apud me antiquius nihil gratitudine, atque pietate. Reliqua tu ex Xenophonte cognoſces. Vale. Mediolani, IV Calend. Martias, 1454.

Philelphus, Dominico, Cardinali Firmano.

NOn poſſum non accuſare erratum meum, quod, cum nuper fuiſſem Romæ, ad te minus ſalutatum ierim, cui me jam pridem norim eſſe chariſſimum. Nolim tamen exiſtimes, id vel negligentia mea, vel quod tui oblitus fuerim, accidiſſe: ſed, dum cupio in te adeundo minus ineptus exiſtimari, fui in officio ſervando minus erga te officioſus. Volebam

enim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

enim & pro amplitudine tua, & pro decoro adire te, & eos conferre ſermones, qui & auditione tua, & oratione mea, non indigni judicarentur. Quare, dum ſtudeo ea expedire negocia, quæ mihi erant apud ſummum Pontificem; in iis, quam putaram, plus temporis conſumo. Tandem coactus ſum non te ante adire quam abire. Itaque in ipſo diſceſſu meo ex urbe Roma inter equitandum accedo ad ipſas tuas ædes: is, qui triclinii præeſt officio, reſpondet, in larario te eſſe divino intentum miniſterio, nec licere ſibi interea temporis adire te. Quid multis? tres horas expecto, cum ne ipſe quidem oſtiarius amplius quicquam reſpondet mihi. Quamobrem, cum video, mirum ſervari ſilentium, & ipſe ad abeundum ſollicitarer à comitibus, ne aut importunior aut ineptior dici poſſem, abivi equidem ſubtriſtior, quod viſere te nequiverim, quem mirifica obſervantia proſequor. Tenes ecce rem omnem. Tuæ fuerit vel clementiæ, mihi ignoſcere; vel juſtitiæ, oſtiarium caſtigare; qui, ut eſt genere Germanus, neque humanitatem ſapiat, nec hominum habeat diſcrimen. Reliqua ex Xenophonte filio cognoſces. Mediolani, I V Calend. Martias, 1454.

Phi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Philelphus, Ioanni, Marchioni Montiſſerrati.

SI nihil jamdiu ad te ſcripſi, puto, te icirco non mirari: quod noris, mihi facere non licuiſſe ob tempeſtates procellaſque bellorum. Nam ego te & amo, & obſervo, non ſolum quod de me ſis meritus optime, ſed quia dignus es, quem boni viri, ac docti omnes, & colant, & venerentur. Itaque, ſi quid in me eſt, quod tibi ſit gratum, id jure peculiari tuum cenſe: ego autem abs te nihil aliud peto, niſi ut me ames, ut ſoles: præterea majorem in modum rogo te, ut meos illos de exilio libros Xenophonti filio ad me des. Vale. Mediolani, Idibus Maji, 1454.

Philelphus, Dominico, Cardinali Firmano.

EO majore cum fiducia tuis beneficiis uſurus advenio, quo te jam plures annos beneficentiſſimo uſus ſum. Nam vel à Bononienſi uſque legatione tantam mihi benevoletiam oſtendiſti, ut nihil eſſe arbitrer, nec magnum, nec parvum, quod mea cauſſa facturus non ſis:

præ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

præſertim cum eum me eſſe cognoris, apud quem nullum ſit intermoriturum officium: nam cum referre parem gratiam nequeam, eam habere quam maximam & velim, & ſoleam. Quid autem abs te cupiam, Xenophon filius tibi coram tempeſtive declarabit. Vale. Mediolani, Nonis Novembris, 1454.

Philelphus Beſſarioni, Cardinali Nicæno.

CUm Ioannes Marius, filius, Mantuam peteret, Pii Pontificis maximi ſalutandi & adorandi gratia, juſſi, ut omnium primum tuam amplitudinem adiret, cui mentem ſuam omnem, animumque, explicaret. Itaque rogo te, ut omnibus in rebus ita eum commendatum habeas, ut illos ſoles, quos vel ipſos, vel ipſis natos, chariſſimos habes. Hac una re mihi vix quicquam gratius potes facere. Vale. Mediolani VI Calend. Ianuarias, 1459.

Philelphus, Ludovico, Cardinali Aquileienſi.

QUam mihi vehementer non ſolum opera tua, ſed ope etiam atque au-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

xilio opus ſit, Pater humaniſſime, cum ex aliis ſuperioribus literis animadvertere potuiſti, tum ex iis maxime, quas ad octavum Calendas Martias ad te dedi. Nunc autem, quod ſcribam, novi aliud nihil habeo, niſi ut intelligas, tanto me deſiderio expectare literas tuas, ut majore aliud nihil. Omnis profecto ſpes mea in te uno poſita ac locata eſt. & quamtum valeas, ſcio, & quam me diligas, non ignoro. Itaque te etiam atque etiam rogo, oro, obſecro, ut, quod abs te petii, tam ſummopere, quam celerius fieri poterit, effectum reddas. Hoc erit mihi vehementer gratum, nec tu officium in me tuum unquam accuſabis. Mediolani, XIII Calendarum Aprilis, 1460.

Angelus Politianus, Laurentio Medici.

CYgno poeta ſimilis; uterque candidus, uterque canorus, uterque fluvios amans, uterque Phœbo gratus. Sed negatur canere Cygnus, niſi cum Zephyrus ſpirat. Quid igitur mirum, ſi taceo tandiu tuus poeta, cum tandiu non ſpires meus Zephyrus? Vale.

Ioan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Joannes Picus Mirandulanus, N. S. R. E. C.

MAtthæus noſter, vir officioſiſſimus, & ſalutem mihi plurimam tuis verbis dixit, & quo me amore, qua benevolentia proſequare, apertiſſime declaravit: pollicitus inſuper & tuo nomine ſtudium operamque tuam, ſi quando iis mihi uti contigerit. Cui officio utinam par eſſem, Pater ampliſſime. Suſcipi enim in tuam fidem, & inter tuos connumerari, & optavi ſemper, & ſperavi: at obvium habere te, ultro me tam benigniter, tam amicis, tam liberalibus pollicitationibus adeuntem, & quaſi ad amicitiam (ſi licet; ſed per te licet) vocantem tuam, & ſpem meam & votum omne ſuperavit, Quid enim, aut quantum eſt, ab eo invitari, à quo fuerat ſatis non excludi? Quamquam feciſti rem, etſi non me, te tamen dignam. Poteram enim pro meis meritis non admitti, non poteram pro tua humanitate etiam non vocari. Quamobrem, quantum aut mihi gaudeam, aut tibi debeam, quo pacto explicem, qui nec concipio? Certe ob hæc tanto magis tibi debeo, quanto minus hæc ulla ex parte mihi tu debebas. Neque enim illa mihi ſunt nimis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

nimis grandia & nimis multa, quæ & Matthæus, & amici reliqui, retulerunt, ex voluntate potius quam ex judicio me æſtimantes; ſed, qualis tamen, aut quantus ſum, patiare me quoque inter omnes eſſe, qui tuas virtutes (ut taceam cætera) colunt & admirantur; per quas in te eſt videre, & quod vincat antiquitatem, & quod vinci à junioribus non poſſit; ut dixerim hoc merito, cum in te nihil, quod vel in honeſto, vel prudentia, vel doctrina ſit poſitum, deſideretur, deſiderari hoc unum debere ab omnibus, ut per te aliquando, iuxta Platonis votum, ſumma potentia cum ſumma ſapientia conjungatur. Sed hæc adeo à te iterum peto & rogo, ut mihi non referendæ gratiæ, (neque enim locus eſt aut per tuam amplitudinem aut per meam tenuitatem) ſed teſtandi animi erga te mei, teſtandæ fidei & obſervantiæ, occaſionem præſtes: experiens Ioannem Picum hominem ſupra omnem opinionem tibi deditum & devotum: de quo polliceri plus tibi non potes, quam ea omnia, qualiacunque ſint, quæ ſunt in eo: quibus tu ipſe cum uteris, ſplendoris tui aliquid invenies; fientque magna cum tua eſſe cœperint, quæ, dum ſunt mea, magna eſſe non poſſunt.

Caro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Carolus V, Romanorum Imperator, Philiberto Aurantio, Vgoniq; Moncatæ. S.

MOleſte graviterque tuli Romanæ urbis direptionem. Sed quando facta infecta eſſe non poſſunt, æquum piumque mihi videtur, ut Clementem Pontificem miſſum faciatis, ac dimittatis, ac omni honore in priſtinam dignitatem aſſerere curetis. Mihi etiam gratiſſimum feceritis, ſi ſacroſanctam ejus dignitatem obnixe defendi & coli patiamini; modo alicunde pecunia paretur, qua militibus merita ſtipendia perſolvantur; ut, cum tempus depoſcet, Germanorum legiones urbe Roma adverſus hoſtes educantur. Sedulo autem cavete certis obſidibus, ne Pontifex (ſi forte injuriæ nondum oblitus hoſtilem animum indueret) vobis non magnopere nocere poſſit. Illud demum vos etiam atque etiam velim curare, ne res noſtræ aliquid capiant detrimenti. Valete.

Tarquinius Rex, Vitelliis Fratribus.

VOs arbitror meminiſſe, Adoleſcentes optimi, quo vos amore ac pietate complexus ſemper fuerim, ita ut veſtrum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Tarquiniorumque ipſorum, diſcrimen nullum habuerim. At nunc, ea vivendi libera ratione amiſſa, ſpecioſo libertatis nomine, non uni, ſed pluribus perditiſſimis hominibus, ſervire adacti eſtis. Me mitiſſimum regem plane omnes cognoviſtis: à quo facile omnia impetrare erat: nunquam locus gratiæ beneficiove penes me defuit. Leges horum temporum ſunt res ſurdæ, & inexorabiles: nihil laxamenti, nihil veniæ habent, ſi quiſpiam veſtrum per adoleſcentiam modum excedat. Periculoſum eſt, in tot humanis erroribus ſola innocentia vivere. Proinde, ut amicos Tarquino nomini forteſque adoleſcentes decet, inite cum legato meo eam dedendæ urbis rationem, ut & vos liberam vitam degere poſſitis, Rexque veſter regnum, ſibi proditorum ſcelere ablatum, tandem conſilio præſidioque veſtro recipiat. Valete, ac maturate.

S. P. Q. R., Porſenæ Hetruſco, Regi.

SEdulo actum eſt per legatos tuos de Tarquiniis regibus admittendis. Sed res ea eſt hujuſmodi, ut brevi tota confici non poſſit. Mittimus ad te honeſtos patriciosque viros, ex quibus omnia facile intelligas; ac inprimis, eam eſſe omnium volun-

voluntatem, ut, qui libertati in hac urbe finis erit, idem urbi ſit. Proinde, ſi ſalvam Romam eſſe velis, oramus, ut eam liberam eſſe patiaris. Sed hæc omnia coram per legatos noſtros copioſius. Vale.

S. P. Q. R., Æquis.

CUm Q. Fabius pacem ex vobis paullo ante tuliſſet Romam, æquum erat, ut idem vobis volentibus bellum Roma afferret. Quorum autem perfidia ac perjurio bellum excitatum ſit, norunt Dii ipſi teſtes & ultores. Verumtamen, utcunque levitate veſtra res ceſſerint, liberum eſt vobis, pœnitere, aut hoſtilia à nobis pati. Si vos pœniteat, tutus receptus ad expertam clementiam vobis patet: ſin perjurio gaudebitis, id memineritis, vos hoc intempeſtivum bellum majori Deorum immortalium, quam hoſtium ira, veſtro etiam incommodo maximo, geſturos. Valete.

M. Furius Camillus, Dictator, S. P. Q. R.

IAm pridem nunciatum vobis fuit, Patres conſcripti, in agro Nepeſino non modo hoſtes à legionibus noſtris fuſos fugatoſque fuiſſe, ſed caſtris quoque to-

tis exutos, indeque ex ingenti præda quæſtorem magnam vim pecuniarum cepiſſe. Cum autem ad Veios exercitus deductus ſit, certamque mihi victoriam in manibus prorſus videam; hujus opulentiſſimæ urbis oppugnatione ſpoliiſque maximis tantum prædæ futurum compertum habeo, quantum non, omnibus in unum collatis, ante bellis ſuperfuerit. Senatum ſuper partiendæ prædæ difficili negocio conſulendum duxi. A vobis igitur, P.C., peto, ut me de tota hac re, ſpoliiſque hoſtium, certiorem faciatis, ac, propediem omnia ex ſententia nobis ceſſura, pro certo habeatis. In caſtris ad Veios.

M. Furius Camillus, Faliſcis.

MItto ad vos ludimagiſtrum à liberis veſtris virgis cæſum, quod illos novo ſcelere nobis prodere voluerit. Pueros veſtros miſſos facimus, quod belli paciſque jura eſſe recordamur, juſteque ea non minus quam fortiter didicimus gerere. Arma habemus non adverſus eam ætatem, cui etiam captis urbibus parcitur: ſed adverſus armatos, & ipſos, qui, nec laceſſiti à noſtris, caſtra Romana ad Veios oppugnarant. Ludimagiſter, quantum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

tum in ipſo fuit, vos vicit: ego Romanis artibus, virtute, opere, armis, ſicuti Veios, vos aliquando vincam.

Faliſci, S. P. Q. R.

Satis periculi factum eſt virium noſtrarum, P. C. Victi à vobis & ab Imperatore veſtro ſumus ea victoria, cui nec dii, nec homines invideant. Dedimus nos vobis, rati, quo nihil victori pulchrius eſt, melius nos ſub Imperio veſtro, quam legibus noſtris, victuros. Eventu hujus belli duo ſalutaria exempla prodita humano generi ſunt. vos fidem in bello quam præſentem victoriam maluiſtis: nos, fide provocati, victoriam ultro detulimus. Sub ditione veſtra ſumus; mittite qui arma, qui obſides, qui urbem patentibus portis accipiant; nec vos fidei noſtræ, nec nos Imperii veſtri pœnitebit. Si quid autem eſt quod à nobis præterea velitis, de iis omnibus legatos noſtros certiores faciatis. dabimus enim operam, ut nullis in rebus ſtudium noſtrum deſideretis.

Capuani, S. P. Q. R.

URbis noſtræ inſtitutum vetus fuit, ut afflictis periclitantibuſque amicorum

rum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

rum rebus opem ſemper tulerit. Samnites bellum Sidicinis, nobis conjunctiſſimis, intulerant; quos dum pro viribus ab hoſtium injuria vendicare nitimur, cæſis profligatiſque copiis noſtris, eo devenimus, ut pro laribus & focis tandem nobis pugnandum ſit. Verum, cum inprimis veſtra interſit, cujus imperio urbs Capua, Sidicinique, hoſtium, an amicorum, cedant: rerum fortunarumque noſtrarum quicquid bello ſuperfuit, arbitrio veſtro dandum cenſuimus. Si nos defenditis, veſtri; ſi deſeritis, hoſtium erimus. Capuam ergo, & Campaniam omnem, veſtris, an Samnitium viribus accedere malitis, deliberate. Pugnavimus tum pro Sidicinis, tum pro nobis, cum videremus, finitimum populum nefario latrocinio Samnitium peti, &, ubi conflagraſſent Sidicini, ad nos trajecturum incendium illud eſſe. Quod & facile evenit: nam, & duobus exercitibus cæſis, eos ſanguis fuſus explere non potuit, non populationes agrorum, non prædæ hominum atque pecorum, non incendia villarum, non ruinæ, non omnia ferro igneque vaſtata, ſed cupiditas explenda eſt. Ea Samnites ad oppugnandam Capuam rapit; aut delere urbem pulcherrimam, aut ipſi poſſidere volunt. Sed vos

potius,

potius, Romani, beneficio veſtro occupate eam, quam illos habere per maleficium ſinatis, opemque labentibus nobis quam primum feratis.

Alexander, Iovis Hammonis Filius, Olympiadi, Matri, S.

IAm omnia cedunt virtuti noſtræ. Tandem capta eſt Tyros omnium urbium munitiſſima. Sed & in oppugnatione hujus, omniumque urbium, tu, in quibuſcumque belli periculis, nihil eſt quod de ſalute noſtra quicquam dubites; cum Iovis filium, Iovis præſidio tutum, neci ſubtrahi, perpetuoque ſervari, maxime deceat. Vale.

Olympias, Alexandro Macedoni, Filio.

MAxima lætitia me affecit victoria oppugnatæ urbis munitiſsimæ, reſque à te præclare geſta; ni inſcriptio literarum me aliquantiſper læſiſſet, quod Iovis filium te appellaveris. Amabo te, mi fili, quieſcas; neque deferas me, neque criminere adverſus Iunonem. magnum mihi prorſus illa malum dabit, ſi tu me literis tuis pellicem illi eſſe confitearis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Q. Fabius Maximus, Magiſter equitum, S. P. Q. R.

MIhi nunciatum fuerat per exploratores, apud Samnites hoſtes eſſe omnia ſoluta, acſi nemo Romanus in Samnio eſſet: ego vero occaſione rei bene gerendæ adductus, exercitu inſtructo paratoque, ad Imbrinium profectus, acie cum hoſtibus conflixi. Ea fortuna pugnæ fuit, ut res geri melius non potuerit: equis, qui aliquoties impetu capto perrumpere non poterant hoſtium agmen, frænos detraxi, atque ita concitatos calcaribus immiſi, ut ſuſtinere eos nulla vis poſſet: ſecutus pedes impetum equitum, turbatis hoſtibus intulit ſigna. Viginti hoſtium millia cæſa ſunt. Hac re injuſſu Dictatoris præclare geſta, non video cur Papyrius dignitati ſuæ detractum exiſtimet. Illud tamen mihi conſcius ſum, me, cum maximo etiam capitis ac fortunarum periculo, nihil unquam prætermiſſurum, quod ex uſu reip. futurum putem.

C. *Pontius, Samnitium Imperator, Herennio, patri optimo.*

AUdieram, Romanas copias ad nos adventare. Quas conſiliis potius

quam armis delere animum induxi. Milites decem, paſtorum veſte indutos, in conſpectum Romanorum cum multa vi pecorum miſi: qui, ubi inciderent in prædatores, uno ore legiones noſtras in Apulia ad Luceriam eſſe dicerent. Jam & hic rumor ad Romanos pervaſerat. Sed fidem auxere captivi. Hoſtes, anguſta via breviſſimum iter in Apuliam capeſſentes, inſidiis circumventi ſunt ad Caudinas furculas, inter duos ſaltus clauſi, ut nulla ratione, nulla vi evadere poſſint. Quid de Romanis legionibus decernamus, ſatis non conſtat; te per literas conſulendum cenſuimus. Tu pro tua prudentia ſtatues, quomodo triginta annorum injurias ab Romanis paſſas ulciſci poſſimus. Vale.

Herennius, C. Pontio, Filio.

LEgiones Romanas Caudinis furculis circumventas, gaudeam neceſſe eſt. Ego vero primum illæſas & nulla contumelia dimittendas putaveram; quod & nuper per nuncios vobis mandaveram. Sed cum diutius percontando de me quæratis, quid de iiſdem copiis decernendum ſit, ego tum demum ad unum omnes cædendos cenſeo. Vale.

Neapolitani, S. P. Q. Romano.

SCimus, Romanum ærarium bello Punico exhauſtum; bellumque adverſus Hannibalem, pro urbibus agrisque ſociorum, atque pro arce Italiæ, ab urbe Romana geri. Aequum igitur cenſuimus, quod aurum nobis, cum ad templorum ornamentum, tum ad ſubſidium fortunæ, à majoribus relictum eſt, eo rempublicam veſtram juvare. Si quam autem in nobis opem eſſe arbitramini, eodem ſtudio illam vobis obtulimus. gratum enim nobis facturi eſtis, ſi res Neapolitanorum omnes veſtras duxeritis, dignosque judicaveritis à quibus donum accipere velitis. Valete.

Harpagus Medus, Cyro Perſæ.

CYre, Cambyſis fili, Deorum immortalium cura: (neque enim alia ratione fortuna te eo amplitudinis evexiſſet:) jam appetit tempus ulciſcendi Aſtyagis, qui tibi necem paraverat. Quod ad ipſum pertinet, perieras! at Deorum, meoque beneficio, adhuc vivis. Nec dubito, quin intellexeris, quas ſævitias ob incolumitatem tuam expertus indigne fue-

fuerim. At, ſi me audieris, univerſum Aſtyagis Imperium occupabis. Hujuſce egregii conſilii authores ac fautores habes regni optimos; quorum etiam nomina aſcribere libuit. Tu modo pro tua prudentia, quod ſupereſt, conficias. Vale.

Tomyris, Maſſagetarum Regina, Cyro, Perſarum Regi.

DEſine experiri bellum, ô Rex Perſarum; quod an tibi utile futurum ſit, neſcis: tuum opulentiſſimum Regnum regas, nosque loca noſtra deſerta ac rupes incultas colere æquo animo patiare. At cum omnia magis quam pacem tibi probare ſoleas, verbis meis obtemperare profecto noles. Quod ſi Maſſagetarum virtutem experiri malueris, nihil eſt quod flumen Araxem armatis pontibus jungas, aut copiæ noſtræ trium dierum itineribus à vobis recedant, tuque in Regnum noſtrum tuto venias: at, ſi magis hoc voles, nobis des tantùm ocii, locique, ut ad tua loca concedamus; ibi tum demum de Imperio ac virtute ſummum periculum faciemus.

Tomyris, Cyro, Perſarum Regi.

DEſine gloriari, Cyre, quod copias noſtras deleveris: non virtuti tuæ,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

ſed vino laus victoriæ tribuenda eſt. Decet autem magnanimos Imperatores virtute belli, non dolo, præſtare. Tum demum animadverti tandem, cruoris humani te aviditate, non gloria, dimicare. Proinde edico tibi, ut infra triduum filium meum, bello captum, miſſum facias, ac quamprimum ex Maſſagetis recedas. Quod ſi minus curaveris, teſtor Solem, ſolum dominum meum, me daturam operam, ut tandem humani cruoris ſatietas te capiat.

Amaſis, Ægypti Rex, Policrati, Samio Principi.

Mihi gratiſſimum eſt, amico & ſocio meo omnia ex ſententia cedere. Sed tam diuturnus felicium rerum curſus animum meum aliquantiſper movet ſollicitum; quippe qui ſciam, quantum invidiæ ſecunda fortuna obnoxia ſit. Mallem ego, res meas omnes, meorumque ſociorum, variis caſuum eventibus, quam ſecunda tam longi temporis ſerie, agitari. Mihi ipſi igitur morem geram in deligenda medicina, quam fortunæ tuæ demonſtrabo. Delige rem, quam plurimi facias, cujus jacturam iniquo animo feras: hanc abiicias, & procul neglectam deſe-

deſeras; ita tamen, ut in nullius manum devenire ſinas: hac utaris quaſi medicina ad eluendam fortunam; ac medicos imiteris, qui humores hominum variis medicamentorum rationibus purgare conſueverunt. Hæc ſi effeceris, ſpero, futurum, ut periclitantibus rebus tuis optime proſpicias. Vale.

Policrates, Samius, Amaſi, Ægyptio Regi.

NIhil mihi fuit antiquius, quam amantiſſimo conſilio tuo parere. Perlecta enim epiſtola tua, ſmaragdum pulcherrimum, mihique chariſſimum, de biremi in mare dejeci: cujus jacturam præ animi ægritudine ferre vix poteram. at, ſexta die poſt annulli jactum, mihi à piſcatore piſcis dono datus eſt; cujus in ore annulus latebat; quem familiares, quamprimum agnoſcentes, hilari vultu reddiderunt. Rei magnitudo effecit, ut te quamprimum certiorem facerem. Vale.

Othanes, Perſa, Phedimæ, Filiæ.

FIlia; Splendorem familiæ decet, nullum periculum horreſcere quod parentis imperio tibi injungatur. Nam ſi

is, qui cum dormis, non eſt Cyri filius, ſed quem ſuſpicor; non debet ille per impunitatem decus familiæ noſtræ turpi tuo complexu deturpaſſe. Igitur, quamprimum is nocte ſomno captus fuerit, illius aures attingas: quas ſi deprehendas; illum Smerdem Cyri filium eſſe, plane credas: ſin captum auribus cognoveris; hunc Smerdem mendacem magum eſſe, nihil eſt quod dubites: quicumque ille fuerit, me certiorem facias, velim. Vale.

Orethes, Perſa, Policrati, Samio Principi.

INtellexi, amplitudini animi tui nihil præter theſauros deeſſe; ego vero optima ratione & egeſtati tuæ, & ſaluti meæ proſpexi. Nam, cum mihi nunciatum fuiſſet, Cambyſem regem vitæ meæ inſidiari, ac Lydium Regnum per injuriam mihi ablaturum: peto abs te, ut in inſula tua tutum mihi locum pares. Polliceor enim, theſaurum regium ita me tecum partiturum, ut, eo adiutus, magnas res bello paceque conficere facile poſſis. De pecuniarum vi maxima, per certum nuncium tuum, certior fies.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Darius, Perſarum Rex, Idanthyrſo, Scytharum Regi.

QUid tandiu fugis, magnanime Imperator, cum alterutrum facere poſſis. Si enim te mihi virtute parem cognoſcas, prælio certemus. ſin te longe imparem comperias, honores debitos exhibeas: nec aliud vectigal, quam terram & aquam, mihi depoſco. At, ſi me convenias, ſpero, futurum, ut omnia inter nos pace ac fœdere optimo firmentur. Vale.

Idanthyrſus, Scytha, Dario, Regi.

CAve exiſtimes, res meas eo deductas eſſe, ut vel tu vel totus terrarum orbis terrorem mihi incutiat, fugamque ſuadeat. Id ago nunc, quod vetere gentis inſtituto paceque conſuevi. Sed, ſi tecum prælium inire nolui: hoc ſedulo egi, ne tibi pugnam optanti obtemperarem. Nos Scythæ neque urbes, neque ſeminatos agros, habemus, pro quibus tuendis pugnandum ſit. Si ſepulchrum cinereſque meorum attingas, tum demum cognoſces quales bello ſimus. Quod vero a me tibi honores exhiberi depoſcis, miror profecto; quippe qui Solem dominum vene-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

veneratus ſemper fuerim: pro terra autem & aqua, quæ vectigalium loco tibi dari contendis, aliquando dona, & te & me digna, tibi mitti curabo.

Ariſtagoras, Mileſius, Cleomeni, Lacedæmoniorum Regi.

PUdor maximus Ionicæ gentis, quæ jamdiu Barbaris inſervit, me ad depoſcendum auxilium veſtrum impedit. Quod tametſi Græciæ univerſæ magno dedecori ſit, majori tamen vobis Lacedæmoniis, qui virtute ac gloria cæteris præſtatis. Quapropter vos per Deos immortales, per affinitatem, per veſtrammet gloriam obteſtor, ut nos è Perſarum manibus tandem vindicetis. Quod perquam facile vobis cedere poteſt. Nam nec vobis pares, aut ſimiles, vel arte, vel natura, barbari cenſendi ſunt. Vos rei militaris ſcientia, bellicíſque artibus, omnium facile principes ſemper fuiſtis. Ii, pugnaturi, lanceis brevibus, parvis arcubus, ac pinnis, utuntur, bracatique incedunt. Gens profecto nec aſſueta urbium oppugnationibus, nec patiens laboris, vel inediæ. Quippe quæ tantum habeat divitiarum, quantum vix reliquum orbis terrarum habeat. Perſis aurum, argentum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

tum, veſtes, jumenta innumerabilia nunquam deſunt. Quæ omnia minimo labore vos adipiſci nunc poteſtis: nam & regionibus veſtris imminent; ut vobis in ſcripto tabella demonſtrabit. Deos quæſo, ut, quod optimum ſit, ac univerſæ Græciæ ſalutare, decernatis.

Datys, Perſa, Deliis S.

QUo fugietis, viri ſacri? Vos de me (nullo meo ſcelere) male ſentitis. Juſſum Darii Regis, ac voluntas mea, me impellunt, ut illi inſulæ parcam, ubi duo lucidiſſima ſidera nata ſunt. Jam redite ad patriam veſtram, & tuto illam inhabitate.

Fabricius, & Q. Æmylius, Conſules, Pyrrho, Regi, S.

NEque amicorum neque hoſtium fortunatus exiſtimator eſſe videaris: cognoſces enim, cum hanc epiſtolam ad nos tranſmiſſam perlegeris, te bonis quidem ac juſtis confidere. Hæc autem non tui gratia nota fecimus tibi: ſed ne mors tua nobis calumniam afferat; & quem virtute nequiverimus ſuperare, dolo contendiſſe videamur. Vale.

Linus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Linus Colutius Salutatus, Innocentio Papæ.

NEſcio cui magis gratuler, Beatiſſime Pater, tuæ ne Sanctitati, an filio dilecto Leonardo Aretino, quem in tuum à ſecretis nuper aſciviſti. Lætor equidem, & exulto, quod talem familiarem delegeris, quali ſanctitas tua indigebat: non quod bonos & induſtrios viros non haberes; ſed quoniam ſemper pluribus egetis, quotquot tibi, vel dominis aliis, in quorum manibus orbis terrarum eſt, boni contigerint. Eſt igitur quod maxime lætari debeam, contigiſſe tibi hujuſmodi virum, ætate florentem, corpore validum, aſpectu gratum, ſcientia clarum, eloquentia ſingularem, Latinis excellentem literis, eruditum non mediocriter Græcis; quodque in primis nobile eſt, integra fide, & ſingulari probitate præſtantem. De quibus quidem omnibus, licet pleraque videas, & omnia forte perceperis, ego tamen tibi verus & fidiſſimus teſtis adſum. Cum enim jamdiu ipſum accepiſſem in filium, & ipſe ſe totum mihi addixerit, totum agnoſco, totumque diſcuſſi: nec me poteſt in aliquo tanto tempore latuiſſe. Continua & ſtudio-

ſtudioſa nobis conſuetudo fuit. Et, cum eorum, quæ de contractis componerem, judex eſſet, & ego rerum ſuarum arbiter verſa vice, nos mutuo, ſicuti ferro ferrum acuitur, exercebamus. Nec facile dixerim, ex hoc dulci & honeſto contubernio uter noſtrum plus profecerit; uterque tamen eruditior evaſit: ut fateri oporteat, mutuo nos fuiſſe nobis viciſſim diſcipulos & magiſtros. In quorum memoriam, dum hæc ſcriberem, nimis commotus ſum, cum me ſenſerim tali ſocio tantoque præſidio deſtitutum. Maxima quidem certitudine, de quacumque re amborum conſentiret autoritas, tenebamur. Nunc autem nec habeo quem doceam, nec à quo diſcam. Sed hæc ſatis. Tuo quidem commodo, & honori ſuo, mea debeo incommoda poſthabere. Jamque ad Leonardum noſtrum revertatur oratio. Habes virum aptiſſimum rebus magnis, virum fidelem, & innocentiſſimum. Scio quid loquar, & quod Chriſti Vicario vera loquor. Quamobrem hortor, & opto, ut tuæ clementiæ & humanitati jucundus ſit, & charus. Eum cum expertus fueris, multis maximiſque honoribus cumulabis. Cujus laudi, quicquid fides mea & propenſio animi poteſt, accedat. Illud etiam B. tuam memi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

meminiſſe velim, cum in Leonardo dimidium animæ meæ ſit, quibuſcunque honoribus eum affeceris, me iiſdem auctum exiſtimaturum. Spero tamen, illum nec mea, nec aliorum commendatione, ſatis virtute ſua, & benignitate tua, gratiam Sanctitatis tuæ initurum. Vale.

Cæſar Auguſtus, C. Mecœnati S.

A me ipſo ſufficiebam ſcribendis epiſtolis amicorum: nunc autem occupatiſſimus & infirmus, HORATIUM noſtrum abs te cupio abducere. Veniat ergo ab illa paraſitica menſa ad hanc regiam; & nos in ſcribendis epiſtolis adjuvabit. Vale.

Cato, Cæſari S. D.

EXiſtimandum eſt, mi Cæſar, animum noſtrum, de quo ſæpe locuti ſumus, ex altiſſimo domicilio fuiſſe depreſſum, & quaſi demerſum in terram, locum divinæ naturæ æternitatique contrarium. Deos immortales præterea credendum nobis eſt ſparſiſſe animos in corpora humana, ut eſſent qui terras tuerentur, quique cœleſtium ordinem contemplantes, eum ipſum imitarentur modeſtia vitæ atque conſtantia. Vale.

Alexan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Alexander Rex, Divo Ariſtoteli.

NOn parva teneor admiratione, quod diſciplinas acroamaticas, quibus à te eruditus ſum, libris foras editis evulgaris. Nam, qua alia re cæteris præſtare poterimus, ſi ea, quæ ex te accepimus, omnium prorſus fient communia; Quippe doctrina anteire mallem quam copiis & opulentiis. Vale.

Ariſtoteles, Alexandro.

ACroamaticos libros, quos editos quereris, & non proinde ut arcana abſconditos, neque editos ſcito eſſe, neque non editos; quoniam iis ſolis, qui me audient, faciles cognitu erunt. Vale.

Olympias, Mater, Alexandro.

SCripſiſti ſuperioribus diebus, te Jovis filium. Poſthac, amabo, fili mi, quieſcas; nec deferas me, neque criminare adverſus Junonem: magnum mihi prorſus malum dabit, ſi tu me literis tuis pellicem illi eſſe confitearis. Vale.

Philip-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Philippus, Rex, Ariſtoteli S.

FIlium mihi genitum ſcito. Quo equidem Diis habeo gratias, non tam pro eo quia natus, quam pro eo quod eum naſci contigit temporibus vitæ tuæ. Spero enim fore, ut edoctus eruditusque à te, dignus exiſtat & nobis & iſtarum rerum ſuſceptione.

Philippus, Rex, Athenienſibus.

QUoniam perſæpe jam legatos miſi, qui vobiſcum agerent, ut pacta conventionesque ſervaremus; nec ea res potuit adhuc vos continere: decrevi ſcribere ad vos, quibus in rebus injurias mihi illatas arbitror. Ne miremini autem longitudinem epiſtolæ meæ. Nam, cum multa ſint crimina, neceſſe habui, cuncta ſimpliciter exponere. Principio quidem, contra vitia. Caduceatore ex meo regno per vim rapto, eos, qui contra legẽ commiſerunt, nulla pœna affeciſtis; ſed ipſum injurias paſum decem menſes in carcere tenuiſtis, &, quas ad me ferebat epiſtolas, in concione legiſtis. Deinde, cum Thaſii Byzantinorum triremes & latrones quoſcumque reciperent, vos ea fieri

omnia

omnia neglexiſtis; quamquam fœdera noſtra aperte dicerent, eos, qui talia feciſſent, pro hoſtibus habendos. Per hæc eadem tempora Diopites in res noſtras impetum fecit, &, Cromyla & Tariſciſo vaſtatis, omnia loca Thraciæ vicina diripuit: tandem eo injuriarum proceſſit, ut Amphilochum legatum, pro captivis redimendis ad ſe profectum, inter captivos retineret, ſummamque neceſſitatem imponeret, ut pro ſe redimendo talenta novem exolveret. Et hæc omnia facta ſunt populo approbante. Atqui, violare caduceatores, vel legatos, cum cæteris omnibus, nefas viſum eſt; tum maxime apud vos Athenienſes, qui Megarenſibus interdixiſtis ſacris, quod ab illis Athemocritus caduceator fuiſſet interemptus; & Columnam ante portas poſuiſtis, ut perpetuo extaret memoria tanti ſceleris. Enimvero nonne id turpe eſt, pro quibus factis ita odiſtis Megarenſes, eadem nunc à vobis fieri? Callias igitur prætor, à vobis miſſus, univerſas in Pegaſeo ſinu poſitas naves manu cepit: quæ quidem mihi erant ſociæ, & in federibus noſtris comprehenſæ: eos autem, qui navigabant in Macedoniam, pro hoſtibus habuit, ſpoliavitq; omnes: & ea de cauſſa eſt à vobis in decretis veſtris laudatus.

Itáque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Itaque ego ignoro, quid tandem ſit futurum, ſi aperte mihi bellum inferretis. Nam, cum occulto differebamur, latrones mittebatis, navigantes ad nos ſpoliabatis, hoſtibus meis auxilia dabatis. Præter hæc autem adeo vos tranſverſos egit odium adverſus nos injuſte conceptum, ut legatos miſeritis ad Perſarum Regem, petentes, ut mihi bellum inferret. Quod equidem ſatis admirari non poſſum. Nam antequam ille Phœniciam Aegyptumque cepiſſet, decreviſtis, me & omnes Græcos contra illum convocare, ſi quid ab illo moveretur: nunc vero tantum vobis ſupereſt odii, ut cum ipſo contra me conjurare cupiatis. Atqui majores noſtri (ut ego accepi) priſcis illis temporibus ea maxime de cauſa Peleſtratedas oderunt, quod authores fuiſſent Regi Perſarum in Græciam tranſeundi. Vos autem non erubeſcitis nunc ea ipſa facere quæ olim feciſſe Tyrannos accuſabatis. Etiamque præcipitis in decretis, ut Teram & Cerſobletem ſinam regnare in Thracia, utpote Athenienſes cives. ego autem nec in federibus ſcio comprehenſos à vobis, neque in columnis aſcriptos, neque omnino Athenienſes eſſe; ſed Teram quidem mecum in exercitu contra vos fuiſſe; Cerſobletum vero, cum

legatis

legatis meis ferire fœdera volentem, prohibitum fuiſſe à prætoribus veſtris, oſtendentibus, illum eſſe hoſtem Athenienſium. Nunc autem quomodo id juſtum eſſe aut æquum poſſit, non video, ut, cum vobis conducit, civitatis hoſtem affirmetis; cum rurſus me calumniari vultis, eundem civem veſtrum oſtendatis. Et, ſi calleo quidem, quem vos ſimiliter civitate donaveratis, eo mortuo, ſtatim cum interfectore ejus amicitiam firmaſtis. Pro Cerſoblete autem contra me ſuſcipitis bellum; quanquam certo ſciatis, neque decreta, neque leges, quemquam eorum tenere, qui hoc modo facti ſunt cives. Sed fuerint cives, teneantur legibus; nihil ex iis refello. Verumtamen vos Euagoram Cyprium, & Dionyſium Syracuſanum, atque eorum poſteros, civitate donaſtis. Si igitur perſuadebitis iis à quibus illi expulſi ſunt, arces atque oppida ſpoliatis reſtituere, reſtituam & ego illam Thraciæ partem quam tenuit Cerſobletes. Si vero illas poſſidebitis, nec ſuccenſere quidem quicquam dignum putatis, me autem vexatis; non ego jure optimo conatibus veſtris reſiſto? Et de iis quidem, quamquam adhuc multa mihi ſuppetant, ita finem faciam dicendi. Cardianis vero fateor me auxilium præbere;
quippe

quippe & ante pacem inter nos factam erat mihi cum illis ſocietas. Cum retractaretis judicium aliquod, ego perſæpe una cum illis provocaveram. An itaque non ego eſſem omnium ignaviſſimus, ſi, deſertis vetuſtis ac fidelibus ſociis, vobiſcum ſentirem, qui nullo modo deſiſtitis me laceſſere? Sic igitur oportet ne hoc quidem prætermittere: Eo vos impulit cupiditas veſtra, ut, cum pro iis duntaxat, quæ dicta ſunt, me concitetis, mox tamen, ut acceſſit Peparetiorum querela, mandaſtis prætori veſtro, ut à me pro illis pœnas exigeret, quos ego levius, quam dignum erat, caſtigaveram. Nam illi, cum pax eſſet, Allonerſum occupavere; nec loca, nec præſidia mea, reddere mihi voluere, cum ego perſæpe hoc ab ipſis petiiſſem. Sed, quibus ego injuriis à Peparetiis ſim affectus, eas injurias vos facile ſubticetis: ſi quid autem illi à me ulciſcendi gratia paſſi ſunt, id vos propemodum conquerimini. Atqui inſulam illam neque vobis abſtuli, neque illis; ſed Soſtrato latroni, qui illam invaſerat. Siquidem confiteamini, vos Soſtrato dediſſe, confiteamini neceſſe eſt, latrones ſubmittere. Si vero invitis vobis Soſtratus occupavit; quæ tandem injuria erat, mea loca, à latronibus extorta, poſſidere, at-

que

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

que ipſa navigantibus tuta præſtare? Sed, cum ego tanti facerem civitatem veſtram, eoque erga illam eſſem animo, ut inſulam vobis tradere vellem; oratores quidem veſtri accipere diſſuaſerunt, capere autem vos perſuaſerunt; ut, ſi hoc modo traderem, in ſuſpicionem populo venirem. Quod cum ego intelligerem, vocavi vos in judicium; ut, ſi mea judicaretur, vobis illam donarem; ſi veſtra probaretur, redderem vobis. Hæc, me perſæpe in jus producere poſtulante, vos neglexiſtis. Interea Peparetii inſulam invaſerunt. Quid igitur decuit me facere? nonne ulciſci eos, qui ita petulantes fuerant? nonne pœnas ab iis ſumere, qui fœdera tranſgreſſi erant? Nam, ſi Pepa-retiorum erat inſula, quid attinebat, Athenienſes repetere? ſin autem veſtra, cur ferrem indigne, illos occupaviſſe aliena? Eo vero inimicitiæ devenimus, ut, cum ego vellem in Helleſpontum navibus tranſire, conatus fuerim per Cherſoneſſum cum exercitu proficiſci; colonis quidem, ſecundum Policratis decretum, mihi bellum inferentibus; vobis autem id fieri approbantibus, & prætore veſtro Byzantinos convocante, atq; oſtendente. His ego laceſſitus, tamen à civitate, à regione, & à claſſe abſtinui. Cum eſſet mihi fa-

hi facultas pleraque ex iis capiendi, aut omnia; neque deſtiti vos in judicium vocare pro quibus rebus nos invicem accuſabamus. Atqui conſideretis velim, non pulchrius eſſe, armis, quam verbis, decernere, &, rerum vos ipſos eſſe judices, cæteris perſuadere. Et, quam illud indignum eſt, Phaſios quidem & Maronitas coactos fuiſſe à vobis deſeri, me vero ad invicem concertare; vos autem nunc nolle mecum eodem modo rem tranſigere, præſertim cum ſciatis, ſi victi fueritis, omnia ea recuperaturos quæ nos in præſentia poſſidemus. Omnium vero mihi videtur injuſtiſſimum, quod, cum ego cunctorum ſociorum legatos iſtuc mitterem, ut teſtes nobis forent, vellemque juſtas pactiones pro Græcis facere, ne legatorum quidem vocem pro iis rebus paſſi eſtis audiri; cum vobis liceret, aut metu liberare eos qui gravius quiddam à nobis ſuſpicantur; aut redarguere, me omnium mortalium eſſe nequiſſimum. Verum hæc Athenienſi quidem populo utilia erant, oratoribus vero non conducebant. Aiunt enim ii, qui adminiſtrationem reipublicæ habent, venalem pacem quidem bellum ipſis eſſe; bellum vero pacem. Tunc enim favendo ducibus, aut impugnando, pecunias ac-

qui-

quirere: præterea nobiliſſimum quemque civem aut extraneum criminando, & in concionibus maledicendo, comparare ſibi apud populum authoritatem. Quum maxime ſint populares, perfacile mihi eſſet pauca largienti efficere, ut à maledictis ceſſarent, & me laudibus in cœlum tollerent. Sed erubeſcerem equidem, ſi benevolentiam veſtram ab illis viderer emiſſe qui ea audacia ſunt. Ut verbum apud vos faciam de Amphipoli, de ea multo juſtiora me dicere puto, quam ipſi qui mihi adverſantur. Nam, ſive priorum poſſidentium res fiant, quis negabit, nos juſte eam tenere, cum author noſter Alexander eum locum occupaverit, quo tempore & ſtatuam auream ex Medorum manubiis in Delphis ſtatuit? Si nec horum quidem eſſe quis contendat; eum eſſe, qui poſtea fuerit, dominum, eſt & pro me, qui ab iis extorſi, qui à Lacedæmoniis ibi locati erant, vobis expulſis. Atqui cuncti civitates poſſidemus, aut à majoribus relictas, aut jure belli à nobis ipſis quæſitas: vos autem, nec à principio poſſeſſionem, nec nunc poſſidentes, ſed per breve tempus illic commorati, civitatem eſſe veſtram contenditis, præſertim cum judicio veſtro addita atque conceſſa ſit. Nam, cum ſæpe

pe de ea ſcripſiſſem, vos, intelligentes, me juſte illam tenere, fœdera mecum iniiſtis, pacemque firmaſtis, nulla de Amphipoli mentione facta. Verum enim, quæ poteſt eſſe certior poſſeſſio, quam illa, quam primo majores noſtri poſſederunt, deinde nos jure belli quæſivimus, &, tertio, vos conceſſiſtis? qui conſueviſtis de iis &, quæ ad vos nihil attinent, litigare. Quæ ego crimina adverſus vos habeo, hæc ſunt. Quæ cum à vobis facta ſint, & in diem magis atque magis propter meam continentiam ac ſimplicitatem me laceſſitis; jure vos ulciſcar, &, Diis teſtibus invocatis, pro rebus meis pugnabo.

Libanius Ariſtæneto.

TU de nobis quidem male loqueris, nos autem de vobis bene prædicamus. Verum neque tibi aliquis, neque mihi, fidem habebit. Vale.

Themiſtocles, Ioniis S.

IMprobe agitis, Ionii, qui Græciam ſervam fieri contenditis; quam & parentem vobis eſſe, recordari, & pro tuenda libertate veſtra dimicare, æquum fuerat.

rat. Quod ſi vobis minus probatur; in neutram tamen partem concedatis:idque Carios agere hortamini. Quod etiamſi facere commodum vobis non ſit, cum prælio interfueritis, ita vos geratis, ut vos à nobis oriundos, bellumque à vobis primo excitatum, eſſe cognoſcatur. Valete.

Pius II, Pontifex maximus, Chriſtophoro Mauro, Duci Veneto, S.

QUod jampridem occulto concepimus animo, nunc in lucem venit, & omnibus patet; Æſtate proxima bellum contra Turcas movemus, & Apoſtolicus ſacer ſenatus comes erit: nec deerunt robuſtæ militum cohortes, quæ, nobis oratione pugnantibus, ferro dimicent. Decretum noſtrum publice lectum eſt undecimo Calendas Novembris. Quod promiſimus, favente Deo Optimo Maximo, perficiemus; neque irrita ſient verba noſtra: quanto plus viribus poterimus, tanto fortiores ad bellum proficiſcemur. Comitabitur nos etiam dilectus filius, Philippus, Burgundiæ Dux, claro Francorum ſanguine natus; quem validas & veteranas legiones adducturum non dubitamus. De hujus exercitu maxime ſpe-

 ramus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

ramus. Nec minus de claſſe veſtra, quam paullo antePelloponneſum navigare juſſiſtis: cujus multa egregia facinora, & priſcis æquanda factis, cum gloria referuntur. Hanc perſeveraturam in bello contra Turcas nobiſcum & cum Philippo duce confidimus. nam & ita cum Oratore veſtro ſtatutum eſt. Nec dubium nos habet, quin totis viribus veſtris bello huic faveatis, quod pro amplitudine Fidei noſtræ ſuſcipitur. Hæc, quamvis magna ſint, feliciſſimos curſus mihi tamen polliceri videntur, ac certiora & majora victoriæ ſigna, ſi tu bello interfueris, teque nobis adiunges, reipublicæ ductor & princeps. Multum in bellicis rebus auctoritas valet, & ſplendor, & gloria Principum. Horrentque ſæpe à magnis nominibus hoſtes, & à fama magis quam re ipſa diſſipantur. Multum (crede nobis) terroris affert inimicis noſtris magni Ducis Burgundiæ authoritas: nos quoque per Apoſtolicæ ſedis dignitatem hoſtilem metum nonnihil augebimus. Quod ſi tu pariter acceſſeris buccinatoria navi, & ducalibus ſublimis inſignibus, non Græcia ſolum, ſed Aſia & omnis terrebitur Oriens. Nec dubites, quin, ſimul juncti, pro Sancto Euangelio, proque gloria noſtri Dei, authore ipſo, res clariſſimas gerere valeamus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

mus.Hortamur itaque te præſtantem virum, ut noſtro in hac parte deſiderio morem geras. Te igitur accingas huic bello,atque ita res tuas diſponas,ut,nobis mare ingredientibus,apud Anconam adſis, copias juncturus. Erit hoc rei Venetæ maxime glorioſum, & Chriſtianæ Reipublicę maxime ſalutare;tu vero beatæ vitæ præmio donaberis. Scimus,apud Venetos non eſſe novum, urbis Principem claſſem aſcendere,ac bellum gerere. Quod ſi unquam licuit, nunc inprimis decet, cum pro religione dimicamus, & Chriſti ſalvatoris noſtri cauſa geritur. Veni igitur, fili, neque labore graveris, quem nos ſponte etiam ſubimus. Neque ſenem te dixeris, tanquam per ætatem debeas excuſari.Philippus quoque ſenex eſt, & longioris, quam tu, viæ incommodo properat. Et nos ſenectus invaſit annos duo de ſexaginta natos. Accedunt morbi, qui nos dies & noctes torquent; nec tamen propterea laborem detrectamus. Noli tanquam ſenem aut imbecillum huic tam ſancto & tam juſto bello te ſubtrahere.Conſilium tuum & authoritatem quærimus, non lacertorum robur,aut alias corporis vires. Quod Philippus bello præſtabit, hoc & abs te petimus. Cura ut venias. Tres erimus eo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

dem bello ſenes; quo ternario numero inprimis Deus Optimus Maximus gaudet: Triadem noſtram ipſa cœleſtis adjuvabit, & coram nobis hoſtium cohortes conteret. Veni igitur, ac mecum bene ſperes. Datum Romæ, apud Sanctum Petrum, anno Incar. Dom. 1463, octavo Kalendas Novembris, Pontificatus noſtri anno *6*.

Bartholomeus Georgianus, Maximiliano, Boëmiæ Regi, S.

SÆpenumero mecum cogitans, Invictiſſime Rex, mirabar, quid illud eſſet, quod, cum omnia pro Chriſtianorum victoria ſtare viderentur, ipſi tamen multis abhinc annis in acie cæſi profligatique ſemper fuerint. Habemus Chriſtum, qui nocte unica exercitum Sennacherib delevit; qui mulieris Iudith manu Holophernem interfecit; &, ut brevibus dicam, ab ipſo Deo Optimo Maximo victoriæ omnes pro arbitrio condonantur. Econtra vero Turcæ habent Mahometem, qui, vivens, ſceleſtiſſimus fuit, & mortuus, ſine ſpe denuo vivendi, in ſepulchro jacet; ita, ut tantum inter utrumque deum interſit, quantum inter viventem Dei filium, & olentiſſimum cadaver

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

daver hominis ex mortali homine progeniti. Adeo in Chriſtianorum cladibus, ſi quis exacte naturam utriuſque numinis intueatur, mortui homines armis ac vi vivos vincere plane videntur. Nos enim, quamvis corporis robore animique viribus illis præſtemus, quæ ad victoriam plurimi fieri ſemper ſolent; verumtamen ubique locorum fundimur ac fugamur. Quis durior Ungaro? quis formidabilior Germano? quis præſtantior Gallo? quis firmior Hiſpano? quis clarior Italo? ut reliquos prætermittam, qui Turcis corporis viribus vel præſtantiores vel æquales judicari poſſunt. Quod ſi qualitates animorum conſideres, quis in vulneribus ac periculis ſecurior Ungaro milite? quis generoſior Germano? prudentior Italo? elatior Gallo? callidior Hiſpano? Quæ omnia ſponte ſua victoriam comparare nobis facile poſſunt. Sæpe nullis aliis viribus audacia victoriam parat, ſæpe animi altitudo, ſæpe præſtantia, ſæpe prudentia, ſæpe etiam calliditas. Nobis tamen miſeris continuo victoria fere parta effluit è manibus. Nunc ſi bello res opportunas, armorumque genera, conferamus, multis rationibus liquet, nos Turcis præſtantiores haberi. Tormentorum inventum noſtrum eſt, noſtrum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

tot omnium armorum genus. Perſæ inermes, aut fere nudi, in aciem prodeunt. Ii arcubus, nos ſclopetis; nos fulminibus, ipſi ſagittis utuntur, quæ armorum duritie eluduntur. Tormentis vero non rupes, non ſcopuli ipſi obſiſtere aut ſufficere queant. Ipſi, quos Muſalmanos vocant, ſclopetarios, ſed numero pauciores, ac minus peritos, habent. At, quæſo, quas gentes in aciem educunt? Scythas, & Thraces; quibus nihil Italæ ſapientiæ, nihil Hiſpanæ calliditatis ineſt. In eorum animis feritas, barbaries, ac rerum omnium ignoratio dementiæ immixta, dominatur. Iis additur Græcus, longa jam deſidia imbellis; Aſiaticus, præ luxu nimio languens; Ægyptius, & corpore & animo mollis; Arabs, exuſtus, puſillus & exanguis. Quis, ab hujuſmodi militibus fortiſſimos Gallos, audaces Germanos, Italorum ingenia, Hiſpanorumque verſutias, vinci poſſe, animum induceret? Veruntamen vincimur, & ab iis vincimur, qui jure optimo in ſervitutem à nobis vendicari poterant. Servi ipſi, ut jugum à majoribus noſtris ſibi impoſitum detrectent, nobis, quibus libertas ampliſſima ac pulcherrima relicta fuerat, bellum indixerunt. Si vero leges utriuſque gentis, ſi ritus proſpicias, nec

iis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

iis aliqua ex parte inferiores ſumus. Nam quæ res auguſtior Euangelio? quæ majori ordine diſpoſita quam Jus pontificium? quæ ſapientior ac gravior civili Jure? At econtra vivunt ii Alcorani legibus, non minus ineptis, quam vanis. Quem librum à Chriſtianis legi ac propagari miror: ac ſi nos eorum leges addiſcamus, de noſtris aliquando jacturam facturi; ut primum Turcæ animo efficiamur, deinde Otomanno Imperio adjungamur. Cur igitur, tot tantiſque rebus maximis præſtantes, iis ſuccumbimus? Unde eſt, ut vexilla, cruce ſignata, quæ aliquando & Turcis & dæmonum turmis formidini eſſe ſolebant, nunc tam facile capta hoſtibus ludibrio fiant? Id dicam, & brevi dicam: Nos Deum, magnum & verum, ſed nobis iratum infenſumque, habere ita, ut, una cum Vate illo, Non-populus-Dei dici poſſimus. Cur autem Chriſtus, tot falſis opinionibus & ritibus diſcerptus, nobis præſto eſſe debeat? præter nomen Chriſti, nihil nobis jampridem reliquum eſt. Noſtra hac tempeſtate agricola obſcœnus eſt & gladiator; civis nobilis doloſus & avarus; qui præſunt curiæ, retributiones quærunt, & munera amant; nobiles luxui proni ſunt ac deſidiæ: miles, præter ſtipendia ſpoliaque, nihil

nihil magnopere curat; quo ceſſura imperia ſint, nihil cogitat; ſine delectu amicis hoſtibuſque æque infenſus. viri autem ſacerdotes, præter pompam & regios faſtus, nihil ſancti habent, non religionem, non ſanctitatem, non doctrinam noverunt. Omnes, quæ ſua ſunt, non quæ Ieſu Chriſti, curant. Nihil eſt igitur, quod miremur, ſi Chriſtus hujuſmodi moribus adverſatur, nos autem ſine Deorum præſidio pugnamus, &, quod deterius eſt, adverſus Deum dimicamus. Nos crucem ſignis impictam proferimus; at Chriſtus cruci affixus exadverſum, acie nobis opponitur. Omnia igitur corruunt, & maximis calamitatibus involvuntur, cum alteri Chriſtianorum populorum adverſus Turcas pugnant, alteri vero aliis bellis implicantur, aut deſidio ocioque torpeſcunt. Miles in aciem eductus, pecuniis, non Chriſto, inſervit: niſi illi quamprimum ſtipendia pendantur, continuo caſtris excedit, aut transfugit. Quid igitur ſapientia Italorum, quid induſtria Hiſpanorum, quid robur Germanorum, quid indomitæ Gallorum vires, quid Ungarorum audacia proſint, ubi miles non Chriſtum, non gloriam, cogitat, bellumque quaſi tabernam ingreditur, eo conſilio, ut divina huma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

humanaque omnia evertat? Leges ſanctiſſimæ nobis propoſitæ ſunt, at moribus perditiſſimis tenemur; armis optimis, at animis peſſimis, militamus: ſummamque gloriam arbitramur, civilibus armis egregie digladiari. Si vero adverſus Turcas ſegniter pugnemus, aut nulli vitio datur, aut nulla pœna propterea plectimur. Dicat mihi aliquis, quando quiſpiam miles, militiam deſerens, aut transfuga, ſupplicio vel minimo affectus fuit? At priſcis iis temporibus, pro tuenda militari diſciplina, deſertores, transfugæ, & hujuſmodi, capite plectebantur, decumiſque legiones univerſæ aliquando imminuebantur. Prodimus ergo in bellum pauci numero, moribuſq; impuris contaminati, adverſus innumerabiles hoſtium copias, militari diſciplinæ apprime obſequentes. Turcæ enim in caſtris vitia exuunt; Chriſtiani induunt. Turcæ neſciunt delicias; caſtra Chriſtianorum ipſæ deliciæ dici poſſunt; ubi luxus & licentia dominatur, pluresque in exercitu meretrices quam milites numerantur. Ungarus proditionibus ſtudet, Hiſpanus furatur, Germanus vino indulget, Italus ſcortatur, Gallus cantat, Anglus vorat; ita ut vix ne unum militari diſciplina militē dicere jure poſſis. Nulli

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

mirum, ſi ſobrii frugique homines, continentes, ac vigilantes, vincant; vincanturque quorũ alii errantes furantur, alii inter pocula, alii ſomno ſtertentes, aut cum ſcortis deprehenſi, intercipiuntur. Hoc vero plebi populoque vitio dari debet. At quod nos Turcis pares copias in aciem educere non poſſimus, Reges ipſi in culpa ſunt. Nunc bellum Gallorum tandem finem ſuum ſortitum eſt: ex quo fit, ut non modo hæreſes univerſas, ſed & Principũ odia ſimultatesque omnes extingui, ac tandem firma ſubſidia adverſus Turcas mitti, poſſe aliquando ſperemus. Germania igitur ſola quinquaginta millia peditum in aciem educet, nec pauciores Italia armabit. Totidem, ac plures, è Gallia expectabimus. Hiſpaniaque pari militum numero Chriſtianorum rebus favebit. Quid de Brabantia? quid de Flandria, Hollandia, Zelandia, Friſiaque dicam? ipſæ decem millibus equitum, xx peditum præſto aderunt. Reliquiæ Pannoniorum, Moraviæ, Sleſia, Boëmia, & quicquid gentium Iſtro flumine alluitur, Poloniaque ac Ilyrico nomine continetur, quam facillime ſexaginta equitũ millibus adverſus communes hoſtes in aciem prodire poterunt. Quis dubitet, hujuſmodi copiis, procu-
ratis

ratis divinis rebus, moribus noſtris aliqua ex parte inſtauratis, nos de Turcis triumphaturos; Græciam, Thraciamque totam de hoſtibus recepturos? Quibus in locis adhuc etiam Chriſtiani ritus & religio vigent. Ii enim homines accenſis arrectisque animis Chriſtianorum arma expectant, ad minima quæque rerum momenta defecturi, Othomanorumque regum jugum detrectaturi. Poſt unicam victoriam video plane latiſſimos aditus ad Pannoniæ res inſtaurandas dari, futurumque, ut Iſtro flumine tormenta, reſque bello opportunæ, ad oppugnandum Byzantium comparentur: ad quarum rerum apparatus exciti Perſæ ipſimet ad uſque ſuburbia Byzantii excurſiones facient. Aderunt & nobis Ruthenus & Georgianus reges; quibus adverſus Turcas nec vires nec odia ullo tempore defuere. Æthiopum Rex Ioannes non conquieſcet, ſed, ab India movens, communi hoſti clades, quam maximas poterit, inferet. Hæc volui tibi dixiſſe, Maximiliane, optimorum Imperatorum fili; tum, quod maxima ex parte Chriſtianorum calamitates expertus ſim; tum etiam, quod omnes de virtute tua polliceri ea videntur ſibi, ut te alterum Maximilianum atavum, Ferdinandum pa-

ren-

rentem, Carolumq; Cæſarem patruum, futurum ſperent. Quæ hominum maxima ſpes percrebreſcit, vireſque ſumit, tuis aucta virtutibus. Nos igitur Deum oramus, ut tantæ de te expectationi faveat; cui te nunquam defuturum confidimus; ut tandem Chriſtianorum res profligatæ ac feſſæ in virtute tua conquieſcant.

Iſocrates, Philippo, Macedonum Regi, S. D.

SI eſſem junior, non per literas tecum agerem, ſed, iſtuc profectus, coram diſſeruiſſem. Sed, cum adoleſcentiæ meæ tempus, & rei gerendæ occaſio, non una inciderint, (nam & ego ſenectute pigreſco, & illa nunc rectiſſime adminiſtrari poteſt:) ita eam tibi explicare conabor, ut tali ſtatu rerum fieri poteſt. Equidem haud ignoro, quantum ad perſuadendum interſit, utrum viva voce, an per literas conſilium detur: non eo tamen, quod iiſdem de rebus præſenti cum præſentibus agere, quam ſcriptis, facilius eſt; aut quod omnes dictis quam ſcriptis plus credunt, & illa tanquam decreta, hæc ut figmenta audiunt: ſed propterea inprimis, quod in congreſſibus, ſi quid forte vel non recte intelligitur, vel non creditur, is, qui

is, qui coram adeſt, utrique incommodo levi opera medetur; in ſcriptis, ſi talis ſcrupulus inciderit, nemo eſt qui tollat, ipſo authore & defenſore non præſente. Sed, cum totius rei penes te judicium ſit, bona mihi ſpes eſt, orationem noſtram ponderis aliquid apud te habiturã; quem, rejectis omnibus id genus impedimentis, res ipſas inſpecturum arbitror. Quidam autem, qui in congreſſum & colloquium tuum venerunt, me ab hoc inſtituto deterrere ſunt conati, dicentes, apud te aſſentatores in precio eſſe, contemni monitores. Quorum verbis ſi crederem, altum ſane ſilentium tenerem. Sed nemo unquam mihi perſuadebit, poſſe fieri, ut quiſquam tanta rerum geſtarum gloria, et laude ſapientiæ, cæteris antecellat, niſi ex aliis diſcat, alios audiat, aliis benefaciat, & undecumque accerſat & colligat ea quibus ingenium excolatur. Et hæ me cauſæ, ut ad te ſcriberem, moverunt. Dicturus autem magnis de rebus, deque iis, quas audire nemini mortalium, quam tibi, magis convenit, te alacriter adeo eſſe hortandum exiſtimavi, ut ſcriptam orationem audire dignareris. Neq; enim aut ego nunc gloriolam capto, aut te hujuſmodi orationes vel ad ſatietatem audiviſſe ignoramus. Adhæc, illud etiam omni-

omnibus eſt perſpicuum, ſi qui oſtentare ingenia cupiant, celebres eis conventus eſſe petendos, in quibus plurimos inveniant eloquentiæ ſuæ admiratores. Si qui autem perficere aliquid ſtudeant, iis cum eo diſſerendum eſſe, qui rebus ipſis, quæ oratione fuerint expoſitæ, ſummum faſtigium quamprimum imponat. Quod ſi urbi alicui conſilium darem, cum magiſtratibus & principibus civitatis ſermonem haberem. Cum vero de ſalute Græcorum tuenda ſuadere inſtituerim, quisnam mihi æquius appellandus erit, quam is, qui & nobilitate & potentia Græcis omnibus præſtat? Nam, dum Lacedæmonii rerum potirentur, difficile tibi fuiſſet, gentis noſtræ ſuſcipere curam, illisque adverſari. Nunc vero in eo loco res eorum ſunt, ut bene ſecum agi putent, ſi ſuam ditionem tueri queant. Noſtra vero civitas promptiſſime tecum ſuas opes conjunget, ſi de Græcia bene mereri ſtudebis. Quæ igitur hac melior occaſio tibi dari queat? Mirari autem non debes, me, qui neque orator ſim, neque imperator, nec alioqui vir potens, negocium tam arduum ſuſcepiſſe, duasque res maximas conari, ut de ſtatu Græciæ orationem habeam, & tibi dem conſilium. Nam ego, ut nunquam geſſi rempublicam; (qua

qui-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

quibus de cauſis abſtinuerim, dictu operoſum fuerit;) ſic nemo negabit, opinor, me ea doctrina, quæ res minutas deſpicit, & conſequi arduas conatur, non eſſe deſtitutum. Quare abſurdi nihil fuerit, me, quid publice proſit, aliquanto acutius proſpicere, quam qui iſtic reipublicæ præſunt, magnamque authoritatem habent. Statim autem declarabimus, an alicujus precii ſimus. Cujus rei teſtis aptiſſimus ipſa erit oratio.

Iſocrates, Philippo, Regi, S.

EQuidem ſcio, ſolere gratiores eſſe omnibus laudatores, quam monitores, præſertim ſi quis præcipiendi munus non rogatus ipſe ultro ſuſcipiat. Ego vero, niſi prius optimo ſtudio te monuiſſem iis de rebus, quæ officii tui eſſe maxime videbantur; fortaſſe nunc de iis, quæ tibi acciderunt, pronuntiare non inſtituerem. Sed quia mihi propoſitum eſt, rerum tuarum gerere curam, cum patriæ meæ, tum cæterorum Græcorum cauſa; turpe mihi ducerem, de rebus non perinde neceſſariis conſilium tibi dediſſe, nunc longe graviorum nullam facere mentionem. Tum enim gloria tantum agebatur: hæc vero ad ſalutem tuam pertinent; quam negle-

xiſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

xiſſe viſus es omnibus qui convicia in te dicta audiverunt. Nemo enim eſt, quin ſtatuat, te in adeundis periculis magis eſſe temerarium, quam regia dignitas patiatur; & de laude fortitudinis, plus quam de ſumma rerum, eſſe ſollicitum. Atqui æque turpe eſt, &, hoſtibus circundatum, ſtrenue pugnando aliis non ſuperiorem eſſe; &, cum nulla talis urget neceſſitas, in ea te diſcrimina coniicere, quibus ſuperatis nihil memorabile geſſeris, interfectus omnes fortunas una evertas. Neque vero ſemper præclarum habendum eſt, in bellis occumbere, ſed, quando id fit pro tuenda patria, parentibus, liberis, tunc laudabile eſt. Cum vero talis obitus, & iis omnibus nocet, & ſuperiorum temporum ſucceſſibus labem aſpergit; turpis habendus & fugiendus eſt, ut ignominiæ conciliator. Eam potius in gerendis bellis rationem tibi ſequendam cenſeo, qua urbes utuntur: nam hæ omnes, quum aliquo mittunt exercitus, rempublicam & ſenatum, de rebus præſentibus deliberantem, in tuto collocare ſolent. Vnde id etiam evenit, ut, ſi qua plaga fuerit accepta, non tamen una robur totum amittant, ſed & multas clades perferre, & tandem vires ſuas reficere poſſint. Quod & tibi propoſitum eſſe debet: neque, ullum

ſalute

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

ſalute majus eſſe bonum, exiſtimandum; ut etiam victoriis, quæ contigerint, recte uti queas. Non vides, quanta ſit Lacedæmoniorum de Regum incolumitate ſolicitudo? adeo ut clariſſimi quique cives eos tueri ſoleant; quibus turpius eſt, à capite regis pericula non depuliſſe, quam clypeum abieciſſe. Neque illa etiam ignoras, quæ Xerxi, Græcis inſidianti, & Cyro, Perſarum regnum aggreſſo, acciderunt. Alter enim, tantis præliis victus, tot cladibus affectus, ut nullum ſimile exemplum quiſquam norit, tamen, quia vitam ſervavit, non ipſe modo regnum recuperavit, ſed idem filiis ſuis reliquit, & Aſiam ita firmavit, ut nihil minus ſit, quam prius, formidanda. Cyrus autem, victis omnibus regis exercitibus, cum ſumma rerum potitus eſſet, temeritate ſua non ſe ipſum duntaxat tanto Imperio privavit, ſed & milites ſuos in ſummas clades conjecit. Innumeros enumerare poſſem, qui cum maximorum exercituum Duces eſſent, quia ipſi immature perierunt, una ſecum multa millia in exitium traxere. Hæc exempla tibi conſideranda ſunt, ut eam fortitudinis laudem, quæ cum vecordia & intempeſtiva ambitione conjuncta eſt, non appetendam judices neque ipſe tibi in tot regnorum periculis,

alia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

alia ignobilia & militaria accerſas: neque cum iis certes, qui aut vitam calamitoſam perdere volunt, aut ſtipendii majoris impetrandi cauſſa temere in pericula ſe coniiciunt: neque gloriam deſideres, tibi cum aliis multis & barbaris & Græcis communem; ſed eam, cujus tanta ſit amplitudo, ut tibi ſoli noſtro ſæculo contingere queat: neque tales virtutes nimis adames, quæ contemptis etiam viris haud negatæ ſunt; ſed illas, quarum nemo malus particeps eſt: neque bella geras obſcura, & moleſta, cum magis honorifica & ſuavia ſuſcipere liceat; neque ea, per quæ & tibi conjunctiſſimos moleſtiis ac ſolicitudinibus afficias, & hoſtibus tuis magnam ſpem ſubminiſtres; id quod nunc abs te factum eſt; ſed barbaros iſtos, cum quibus nunc bellum geris, tantiſper viciſſe ſuffecerit, dum regnum tuum in tuto collocaris. Iſte vero, qui nunc Rex magnus appellatur, regno evertendus eſt, ut & gloriam tuam amplifices, & Græcis oſtendas cum quibus bella gerenda ſint. Vehementer autem optarim, me hæc ad te ſcripſiſſe ante ſuſceptum bellum; ut vel, ſi paruiſſes, in tantum periculum non incidiſſes; vel, ſi mea monita neglexiſſes, ego non viderer ea ſuadere, quæ nunc eventu magiſtro edocti omnes probant;

ſed ut exitus teſtaretur, vera & recta fuiſſe mea iis de rebus conſilia. Cum vero hujuſce diſputationis ea natura ſit, ut latam dicendi materiam præbeat, ego pluribus verbis non utar; quod exiſtimo, & te ipſum, & ex amicis tuis viros honeſtiſſimos, facile, quam multa volueritis, ad hæc adjecturos. Præterea vereor, ne fuerim in hoc loco tractando curioſior. Nam, dum paulatim progredior, non animadverti, me, neglecta epiſtolæ brevitate, in juſtæ orationis prolixitatem incidiſſe. Quæ quamquam ita ſunt, non tamen præterire debeo quæ de noſtra urbe dicenda ſunt: ſed danda eſt opera, ut te horter ad ineundam cum ea familiaritatem & amicitiæ uſum. Arbitror enim, eſſe multos, qui nuncient, atque dictitent, non odioſiſſima tantum, quæ apud nos de te dicta ſint, ſed quæ etiam de ſuo affingant. Minime autem te illos audire decet. Nam abſurdum fuerit, te, qui noſtrum populum eo reprehendas quod calumniatoribus faciles aures præbeat, illos magnifacere, qui artem calumniandi exercent. Satis enim intelligis, iſtos, quo facilius civitatem noſtram à quibuſlibet in quamvis poſſe deduci partem aſſerunt, tanto magis opportunam tibi eam oſtendere. Nam, ſi ii, qui nulla in rempublicam

bene-

beneficia conferunt, ſolis verbis, quicquid volunt, impetrant: qui conſentaneum eſt, te, qui ipſis factis nos plurimum juvare potes, quicquam à nobis non conſecutu-rum? Acerbis autem noſtræ urbis accuſatoribus illos eſſe opponendos video, qui Athenienſium omnia eſſe dicunt; neque minus eos, qui Athenienſes nulla, vel magna vel parva, in re deliquiſſe aſſerunt. Abſit autem, ut ego tale aliquid dicam. Nam, cum alii, nec Deos omni crimine vacare, putent; ego erubeſcerem gloriari, nos nihil unquam peccaviſſe. Illud tamen dicere non verebor, te nullam aliam urbem inventurum, quæ vel Græcis, vel tuis rebus, magis opportuna ſit. Quod tibi eſt quam diligentiſſime conſiderandum. Nec enim tantum, ſi tecum ſocietatem inierit, ſed ſi vel amica tibi eſſe viſa fuerit, maximas tibi allatura eſt utilitates. Nam & hos, qui tibi nunc parent, ſi non habebunt ad quos confugiant, facilius in officio continebis, & quoſvis barbarorum celerius ſubiges. An vero talis benevolentia non alacriter expetenda eſt, qua non modo partum imperium ſecure teneas, ſed amplam etiam ditionem ſine periculo acquiras? Miror equidem eorum Principum rationes, qui milites conducunt, & magnas in eos impenſas faciunt,

faciunt, à quibus & ipſi norunt plures eorum, quibus illi crediderunt, eſſe proditos quam ſervatos; tam potentis vero urbis adiungere ſibi ſtudia non conantur, quæ cum ſingulas urbes, tum univerſam Græciam, ſæpe jam ſervavit. Illud cogita, multos laudare prudentiam tuam, quod ita cum Theſſalis egeris, ut & æquum erat, & illis expediebat; qui quidem viri ſunt, non facillimis ingeniis, ſed animoſi, & ſeditionibus gaudentes. Iſthæc eadem ratio de nobis etiam erit ineunda; quum ſcias, ut regionem Theſſalorum, ſic Athenienſum potentiam, tibi eſſe finitimam. Quam tibi omni ſtudio conciliare debes; cum ſit multo præclarius, benevolentiam civitatum capere, quam mœnia. Hoc enim non modo invidioſum eſt, ſed, quicquid ſit hujus generis, exercitibus plerumque aſcribitur. ſi autem familiaritates contrahere potueris, & hominum benevolentiã colligere, ſapientiam tuam mirabuntur omnes. Hæc, quæ de urbe noſtra diſſerui, affirmanti mihi jure credas. Satis enim conſtat, me & meis civibus adeo aſſentari non ſolere, ut nemo ſit omnium qui ſæpius eos reprehenderit: neque etiam in magno eſſe pretio apud vulgus & temerarios æſtimatores, ſed illorum aliis & ignotum eſſe, & aliis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

æque inviſum ac te. Hoc tamen inter nos intereſt; quod tibi opes & potentiam invident; mihi, quod me illis ſapientiorem eſſe profiteor, pluresque ſunt, qui mea conſuetudine, quam illorum, delectentur. Vtinam vero tam facile mihi eſſet, quam tibi, conceptam de nobis vulgi opinionem abolere. Nunc id in tua manu eſt, modo velis. Mihi vero, cum propter ſenium, tum pluribus aliis de cauſſis, fortuna boni conſulenda eſt. Quare non video, plura dicere quorſum attineat: hoc tamen addam, licere vobis, ut veſtrum imperium ac felicitatem felicitati & benevolentiæ Græcorum commendetis. Vale.

Iſocrates, Philippo, Regi, S. D.

ETſi, cum Antipatro etiam, & de noſtræ urbis & tuis commodis, ſatis, ut mihi perſuadeo, copioſe, diſſerui: tamen ad te quoque ſcribere volui, quod, pace jam facta, mihi agendum eſſe videatur non multum abſimilia iis quæ in oratione perſcripta ſunt, ſed multo breviora. Tum enim ſuadebam, ut, compoſitis noſtræ urbis & Lacedæmoniorum & Thebanorum Argivorumque controverſiis, Græcos in concordiam reduceres. Exiſtimabam enim, ſi id à principibus civitatis impe-

petraſſes, quamprimum reliquas quoque ſecuturas. Ac illo quidem tempore alius erat rerum ſtatus. Nunc vero in eo loco res ſunt, ut ſuadere nihil ſit neceſſe. Nam propter commiſſum prælium omnes coacti ſunt ad ſanam mentem redire, & ea deſiderare quæ te velle tum agere tum dicere cogitabam; bellũ videlicet, omiſſa inſania & avaritia, qua contra ſe mutuo graſſarentur, in Aſiam eſſe transferendum. Præterea illud etiam complures ex me requirunt, utrum ego tibi ſuaſerim, ut expeditionem contra barbaros ſuſciperes, an vero, cum tu jam id decreviſſes, ego ſententiæ tuæ approbator acceſſerim. Ego vero, cum nunquam hactenus te convenerim, nihil de hoc comperti me habere dico, ſed putare tamen, te id jam antea conſtitutum habuiſſe, me vero tuis deſideriis ſuffragatum eſſe. Quæ illi cum audirent, me rogabant, ut te hortarer, ne mutares conſilium. nunquã enim edi poſſe illuſtriora facinora, vel Græcis utiliora; neque unquam poſſe dari meliorem gerendæ rei occaſionem. Si igitur ea, qua olim florui, facultas ingenii mihi ſuppeteret, neque ſenectus omnes vires ademiſſet, non per literas tecum agerem, ſed coram extimularem te & hortarer ad hoc negocium ſtrenue ſuſcipiendum. Nunc,

ut poſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

ut poſſum te hortor, ne hæc negligas, aut deſiſtas, priuſquam rem omnem confeceris. Alterius porro alicujus rei cupiditate inſatiabili æſtuare, non eſt honeſtum. Nam pleriſque probabatur mediocritas. Sed magnam illuſtremque gloriam deſiderare, nec ejus unquam ſatietate affici debent, qui aliis multum antecellunt. Id quod tibi contigit. Tum autem ad famæ tuæ ſplendorem nihil poſſe accedere putato, eamque rebus tuis geſtis parem fore, cum barbaros (iis exceptis qui ductum & auſpicia tua ſequuntur) Græcis ſervire coëgeris, illumque regem, qui nunc magnus appellatur, eo redegeris, ut juſſis tuis obediat. Hoc autem rerum ſtatu nunc hæc tibi perficere multo facilius eſt, quam eam conſequi potentiam & gloriam, quam tibi vetuſti regni ſubſidio comparaſti. neque enim quicquam tibi eſt reliquum, niſi ut deus fias. Ego vero ſenectuti ob hoc unum habeo gratiam, quod eo uſque produxi vitæ meæ tempus, ut ea, quæ adoleſcens animo agitavi, & tum in panegyrica, tum ad te miſſa oratione, ſcribenda ſuſcepi, partim nunc per te geri & adminiſtrari videam, partim deinceps perficienda eſſe ſperem.

Iſocra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Iſocrates, Philippo, Regi, S. D.

QUamquam, literas mittere in Macedoniam, non modo nunc quum bellum vobiſcum gerimus, ſed pacis etiam tempore, apud nos periculoſum fuit: ego tamen ad te ſcribere de Diodoto inſtitui. Aequum enim eſſe exiſtimo, ut magnifaciam, cum omnes familiares meos, qui ſe nobis dignos præbuerunt, tum vero hunc, propter & benevolentiam erga nos, & morum integritatem. Maxime autem vellem, eum per nos fuiſſe commendatum. Poſtquam vero aliorum opera ei aditus ad te patefactus eſt, hoc mihi relinquitur, ut teſtimonium de eo dicam, eamque cognitionem veſtram, quæ mutuo intercedit, confirmem. Nam, cum multi & varii viri, atque ex illis plerique gloria celebres, mea conſuetudine ſint uſi; reliquorum alii eloquentia, alii prudentia, & rebus gerendis, claruerunt. Ac alii quidem vitæ modeſtia & ſuavitate morum commendati ſunt, cum ad alios uſus & actiones prorſus inepti eſſent: huic autem contigit ingenii dexteritas, ut in iis, quæ diximus, omnibus ſit abſolutiſſimus. Quæ ego dicere non auderem, niſi & ipſe ab omni parte perſpectum eum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

haberem, & omnino putarem, te idem cogniturum, partim ex familiaribus cum eo congreſſibus, partim ex eorum, quibus notus eſt, ſermonibus. Quorum nemo erit, niſi ſupra modum ſit invidus, quin fateatur, eum & eloquentia, & conſiliis, nulli eſſe inferiorem, virumque juſtiſſimum, & modeſtiſſimum, & ab auri cupiditate alieniſſimum, inque vitæ conſuetudine ſuaviſſimum hominem, & diſertiſſimum. Adhæc, magnam eſſe in eo dicendi libertatem, non illam quidem indecoram, ſed hanc quæ jure maximum ſignum habetur benevolentiæ erga amicos; quam ex principibus ii, qui tantos animos habent, quantos Imperii majeſtas requirit, tanquam utilem venerantur: qui autem imbecillioribus ſunt ingeniis, quam potentiæ amplitudo poſtulat, ut moleſtam adverſantur, quaſi per eam cogantur aliquid contra ſui animi voluntatem facere; ignari nimirum, cum de utilitate deliberatur, eos, qui adverſari audent, maximam eis dare poteſtatem, ea, quæ velint, faciendi. Conſentaneum enim eſt, eos, qui ad gratiam loqui omnia ſtudent, non modo regum Imperia, quæ multa (idque aliter fieri nequit) pericula ſecum trahunt, firmare non poſſe; ſed ne rerum publicarum quidem, quæ aliquan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

aliquanto tutiores ſunt, libertatem. Decet autem, eos, qui propter audientium utilitatem libere, quæ ſentiunt, dicunt, multa conſervare poſſe quæ alioqui peritura videbantur. His de cauſis æquum eſt apud omnes principes, majorem eſſe eorum, qui vera dicere non dubitant, authoritatem, quam horum, qui ad gratiam omnia, nihil autem gratia dignum, loquuntur. Fieri tamen ſolet, ut illi apud pleroſque minore in precio ſint, quam aſſentatores. Id quod etiam Diodotum apud quoſdam Aſiæ proceres afflixit. Quorum commodis cum multis in rebus conſuluiſſet, non dandis modo conſiliis, ſed rebus etiam gerendis, adeundiſque periculis; quia tamen liberius eos officii ſui monebat; tum honoribus, quos in patria tenuit, ſpoliatus eſt, tum ampliſſimorum ſpe præmiorum decidit. Ita plus valuerunt leviſſimorum hominum adulationes tanti viri meritis. His de cauſſis tametſi ad vos ſe conferre ſemper in animo habebat, tamen neſcio quo timore eſt retardatus: non quod omnes in altiori dignitatis gradu collocatos ſimiles eſſe putaret, ſed quia propter objectas ab illis difficultates minus avide ſpem, quæ à vobis oſtendebatur, amplecti audebat. In quo idem illi accidiſſe videtur, quod na-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

vigantium pleriſque, qui ubi ſemel in tempeſtates inciderunt, non amplius ſecuris animis mare ingrediuntur, etſi ſciunt, ſæpe proſperam etiam navigationem ſolere contingere. Sed quoniam tibi commendatus eſt, id bene eſſe factum, eique profuturum, puto. Quod ut exiſtimem, tua inprimis facit humanitas; quæ ab exteris hominibus prædicatur. Deinde vos præterire non arbitror, nihil eſſe vel ſuavius vel utilius, quam, fideles ſimul & utiles amicos parare beneficiis; & de talibus viris bene mereri, propter quos multi etiam alii gratiam nobis habituri ſunt. Omnes enim boni & docti eos, qui præſtantibus doctrina & virtute viris honorem habent, non minus laudant & venerantur, quam ſi in ipſos collata fuiſſent omnia. Sed ipſum Diodotum ſuapte potiſſimum induſtria effecturum eſſe arbitror, ut ſui curam geras. Author autem ejus filio fui, ut ſe ad vos conferret, ſeque vobis in diſciplinam quaſi tradito, proficere atque operæ pretium facere conaretur. Quod ubi ex me audierat, ſe quidem veſtræ amicitiæ percupidum eſſe dixit: ſed eodem eſſe erga illam animo, quo erga certamina pugilum: quos cupere in illis victoriam conſequi; ſed ad ea propterea deſcendere non audere, quod ſibi

ſibi vires coronis dignas deeſſe animadverterent. eodemq; modo deſiderare honores à vobis conſequi, ſed eam ſibi facultatem negatam arbitrari. nam & imperitia ſua & ſplendore veſtro ſe deterreri. Huc accedere corpuſculum quoque minus elegans & reprehenſionibus obnoxium, quod exiſtimet in multis ſibi rebus impedimento fore. Et hic quidem, quod è re ſua eſſe putabit, id faciet. Sive autem ad vos ſe contulerit, ſive, quieti ac otio ſeſe dans, in hiſce locis verſabitur, curæ tibi eſſe velim; cum cætera, quibus indigebit, omnia ut ſubminiſtres; tum vero, ut & hujus & parentis ejus vita in tuto collocetur. Exiſtimare enim debes, te hunc tanquam depoſitum habere à ſenectute noſtra, (quæ minime certe negligenda eſt,) & ab ea authoritate (ſi quo forte nomine digna videbitur) quam habemus, & ab ea benevolentia qua vos per omnem ætatem ſum proſecutus. Neque mireris, ſi vel prolixiorem ſcripſi epiſtolam, vel aliquid in ea curioſius aut ſenilius diximus. ego enim, neglectis cæteris rebus omnibus, in hoc unum toto animo intentus fui, ut appareret, mihi maximæ curæ eſſe amicorum commoda, quos ſumma charitate complector. Vale.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Iſocrates, Alexandro, Regi, S. D.

CUm ad patrem tuum literas darem, abſurde me facturum putabam, ſi te, qui in eodem loco cum illo verſaris, neque compellarem, neque ſalutarem, neque tale aliquid ad te ſcriberem, quod efficeret, ne ii, qui me ignorant, putarent, me jam ſenio deſipere, aut prorſus delirare; ſed ingenium, quod adhuc mihi reliquum eſt, nec una cum vigore corporis interiit, non indignum eſſe ea facultate qua junior florebam. Prædicari autem te ab omnibus audio, ut & humanum, & Athenienſibus amicum, & ſapientiæ ſtudioſum: in quo profecto non inſipienter, ſed prudentiſſime facis. Illo quoque laudem mereris, quod ex noſtris civibus amare & magnificare diceris, non eos, qui nullum virtutis & doctrinæ ſtudium habuerunt, malarumque rerum cupiditate conſtricti tenentur; ſed hos, quorum diſputationibus audiendis nullas moleſtias capias; quorumque commerciis & conſiliis utendo, neque damnis, neque injuriis afficiaris. talium enim conſuetudo prudentibus expetenda eſt. Inter doctrinarum porro genera ne dialecticas quidem diſputationes improba-

re

re diceris, ſed ſic de illis ſentire, ut eas exiſtimes in privatis congreſſibus permultum valere; non tamen vel populi gubernatoribus, vel principibus, eſſe opportunas; neque expedire, nec decere, ut, qui dignitate cæteris præſtant, vel ipſi cum civibus rixentur, vel cæteris dent contradicendi licentiam. Hoc igitur ſtudium te non amare ferunt; ſed eloquentiæ diſciplinam permagni facere, qua utimur, & in quotidianæ vitæ negociis, & cum de republica deliberamus: per quam id tibi contigit, ut & nunc de futuris rebus prudenter tuis populis, &, quid ſingulos facere deceat, non ſtolide præcipere, & de rebus honeſtis & juſtis, horumque contrariis, recte judicare videaris; præterea ſic vel pœnis, vel præmiis, afficere utroſque, ut mereantur. Magna igitur laude digna eſt tua ſapientia, qui talibus ſtudiis occuperis. ſpem enim & patri & reliquis amicis facis, ubi ætate proceſſeris, & in iis actionibus perſeveraveris, fore ut reliquos tantum ſapientia anteeas, quantum pater tuus omnibus antecellit. Vale.

Iſocrates, *Iaſonis Liberis* S. D.

RENunciavit mihi noſtrorum legatorum quidam, ſe à vobis ſevocatum, ac

ſeorſum à cæteris interrogatum eſſe, an perſuadere mihi poſſit, ut peregre profectus veſtra familiaritate utar. Ego vero propter Iaſonis & Polyacis hoſpitium libenter ad vos venirem: eum enim congreſſum poſſe omnibus vobis prodeſſe ſcio. Sed multa me impediunt: atque illud inprimis, quod & itineris labores ferre nequeo, & tam grandi ætate peregre vivere indecorum eſt. Deinde, quod omnes, audita ea peregrinatione, jure me contemnerent, qui, reliquo vitæ meæ tempore ocium ſectatus, in ſenectute demum peregrinari inſtituerem; quum deceret etiam, ſi prius alibi vixiſſem, nunc domum feſtinare, poſtquam ab obitu tam prope abſum. Adhæc (vera enim dicenda ſunt) etiam civitatem meam formido, dum initas cum ea ſocietates celeriter ſolere video dirimi. Quod ſi & erga vos tale aliquid accideret, quomodo & crimina & pericula effugere poſſē, (id quod difficile admodum eſt,) & non admitterem dedecus, ſive aliqui putarent, vos à me propter urbem meam negligi, ſive propter vos patriæ rationem non haberi? Cum autem non communis ſit utilitas, haud ſcio quomodo utriſque gratum facere queam. Cauſſæ igitur, propter quas, quæ vellem, mihi facere non licet, tam

multæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

multæ inciderunt. Neque tamen decere exiſtimo, ut, de meis dumtaxat ſcribens, res veſtras negligam: ſed, quæ iſtic coram diſſeruiſſem, hæc eadem nunc ita, ut potero, explicare conabor. Minime vero putetis, hanc epiſtolam non hoſpitii veſtri, ſed oſtentationis cauſa, à me ſcriptam eſſe. Non enim ita inſanio, ut ignorem, me, hac affectum ætate, meliora iis, quæ prius edita & cum applauſu excepta ſunt, ſcribere nequaquam poſſe; ſin deteriora protulero, gloriæ meæ multum deceſſurum. Deinde, ſi oſtentationi ingenii ſervire magis, quam ſerio vobiſcum agere, ſtuderem, non hoc argumentum ex omnibus delegiſſem, de quo haud difficile eſt apte diſſerere, ſed alia longe pulchriora & uberiora reperiſſem. Sed neque hactenus unquam de iis mihi placui, ſed ob alia potius, quæ plerique ignorant: neque nunc eo animo laborem hunc cepi. At cum vos multis arduis negociis implicatos eſſe videam, oſtendere volo, quæ mea ſit de illis ſententia. Ac dandi quidem conſilii facultatem ætati meæ adeſſe cenſeo; nam experientia, & rerum multarum uſus ſenes erudit atque efficit, ut, quid expediat, acutius, quam alii, perſpicere videantur: de propoſitis autem rebus ſuaviter & concinne, atque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

elaborate, dicere, non jam noſtræ ætatis opus eſt. Proinde hoc mihi ſuffecerit, ſi meam ſententiam non diſſolute prorſus expoſuero. Neque vero miremini, ſi quid dicere videbor quod prius audiviſtis. nam eorum quædam fortaſſis invito in mentem venient; quædam, quod inſtituto meo idonea ſciam, aſſumam. ineptus enim eſſem, cum alios videam dicta mea mutuari, ſi ego ſolus iis, quæ prius ipſe dixi, abſtinerem. Hæc propterea præfatus ſum, quod id, quod prius occurrit, unum ex pervulgatis eſt. Soleo enim ad noſtræ diſciplinæ ſectatores dicere, ante omnia eſſe conſiderandum, quidnam oratione & partibus orationis efficiendum ſit: quod ubi invenerimus, & accurate confecerimus, rationes & ornamenta quærenda eſſe dico, quibus argumentum expoliatur, & finem eum, qui nobis propoſitus fuerat, conſequatur. Hæc de orationibus dicimus. Eſt autem idem, & aliarum rerum omnium, & veſtræ deliberationis, fundamentum. Non enim fieri poteſt, ut quicquam prudenter agatur, niſi hoc primum ſingulari ſapientia cogitaveritis & conſtitueritis, quales vos in poſterum præbere velitis, & quomodo vitam veſtram inſtituere, qualemque authoritatem expetere, & utrum

hono-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

honorem adamare, eumne, quem cives ipſi ultro deferunt, an qui ab iiſdem invitis extorquetur. His jam definitis & decretis, ſingulæ actiones, quæ in dies incidunt, conſiderandæ ſunt, & efficiendum, ut ad eum finem, qui initio propoſitus fuit, referantur. Quod ſi hoc modo quæretis, ſapienterque cogitabitis, veſtra conſilia ad rationem utilitatis, tanquam metam propoſitam, accommodabitis, eamque magis aſſequemini. ſin nullum tale fundamentum iacietis, ſed id, quod fortuito incidet, agetis; neceſſe eſt, ut animis veſtris erretis, & multis rebus fruſtremini. Fortaſſis autem eorum aliquis, qui temere vitam inſtituerunt, has rationes perſtringere conabitur, & ut, certi aliquid de quæſtione ſupra agitata dicam, poſtulabit. Non igitur, quid tota de re ſentiam, diſſimulandum eſt. Mihi ſecurior eſſe videtur & melior privatorum hominum quam Tyrannorum vita: & jucundiores eos honores eſſe puto, quos principibus viri magnanimi habere ſolent, quam quos à ſervitute oppreſſis extorquet metus. Quamquam autem ſcio, fore multos qui mihi adverſentur, & familiares veſtros; inprimis hac de re diſſerendum eſt. Hos enim vos magnopere ad retinendam firmandamque Tyranni-

rannidem incitare opinor. Non enim rei naturam univerſæ, nec ab omni parte, intuentur, ſed hallucinantur, & in errores ipſi ſe conjiciunt. Authoritatem illi quidem, & emolumenta, & voluptates, vident, iiſque ſe fruituros ſperant; ſed turbas, & terrores, & clades, principibus objici ſolitas, illorumque amicis, non conſpiciunt. Idemque illis evenit, quod iis, qui turpiſſima & maxime nefaria facinora moliuntur: qui, tametſi rerum pravitatem non ignorant, tamen id commodi, quod illis ineſt, excerpere ſe poſſe ſperant; pericula vero & mala omnia rebus annexa effugituros; eamque de ſe rationem in ituros, ut à diſcrimine omni ſint remotiſſimi, utilitatibus vero proximi. Si qui igitur ita ſentiunt, illos ego ſua ſocordia beatos eſſe facile patior: me vero puderet, in dandis conſiliis meum duntaxat compendium ſpectare, illos autem, quibus conſulerem, prorſus negligere, nec (repudiatis commodis, & cæteris rebus omnibus, ut à me alienis) utiliſſima ſuadere. Mihi igitur ſic auſcultetis, velim, ut, me hoc eſſe animo, non dubitetis. Valete.

Iſocra-

Iſocrates, Timotheo S. D.

QUa neceſſitudine inter nos conjuncti ſimus, ex multis te audiviſſe arbitror. Gratulor autem tibi primum, quod iſta poteſtate melius uteris, quam pater, ac prudentius: deinde, quod honeſtam famam parandi, quam magnas divitias coacervandi, es ſtudioſior. Non enim parvum ſignum virtutis oſtendis, ſed, quam fieri poteſt, maximum, qui, tali animo ſis præditus. Quare, ſi, ut cœpiſti, paſſimque de te dicitur, perrexeris, non defuturi ſunt, qui & ſapientiam tuam, & inſtitutum iſtud, laudibus illuſtrent. Arbitror autem, etiam ea, quæ de patre tuo dicuntur, momenti plurimum ad hoc eſſe allatura, ut ſapere, aliiſque præſtare, videaris. Solent enim plerique non ita commendare & venerari laudatis patribus natos, ut eos qui patrum ſævitiam & immanitatem nulla ex parte imitantur. Quicquid enim boni mortalibus præter expectationem offertur, id omnibus in rebus longe gratius eſt, quam ea, quæ uſitata & legitima ratione contingunt. His igitur conſideratis, quærendum tibi & ſolicite cogitandum, quibus modis, & quorum opera,

quo-

quorumque conſiliis, tum urbis calamitates emendes, tum cives ad beneficentiam & modeſtiam cohorteris, atque efficias, ut & ſuavius & ſecurius ævum exigant, quam ſuperiori tempore. Nam hæc officia ſunt bonorum & cordatorum Principum. Quibus nonnulli contemptis in id unum intenti ſunt, ut cum ſumma licentia voluptates atque libidines ſuas expleant, eiectis aut ſpoliatis optimis & prudentiſſimis civibus. Ignorant illi nimirum, decere viros prudentes in hoc honorum & dignitatis faſtigio collocatos, non ex aliorum miſeriis ſuas parere voluptates, ſed ſua ſolicitudine & laboribus civium felicitatem augere; neque acerbitatem & ſævitiam in omnes exercere, ſuamque ſalutem negligere; ſed imperium ea clementia & æquitate adminiſtrare, ut nemo eis audeat inſidiari; & non minore vitam ſuam diligentia munire, quam ſi omnes in eorum exitium conſpiraſſent. Hac ratione fiet, ut & ipſi extra periculum ſint, & apud Græcos cæteros gloria floreant. quibus majora bona invenire difficile eſt. Inter ſcribendum autem in mentem mihi venit, ſecundiſſima tibi omnia accidiſſe. Opum enim abundantiam, quæ ſine tyrannide parari nequit, pater multa violentia &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

magnis odiis partam tibi reliquit. His vero bene & humaniter uti, in tua manu eſt, & in eo te ſummo ſtudio elaborare decet. Quæ mihi igitur conſulta videantur, hæc ſunt. Sic autem ſeſe res habet. Si pecunias, magnamque potentiam, & pericula, ſine quibus hæc parari nequeunt, adamas; alii tibi in conſilium adhibendi erunt. Sin tibi harum rerum abunde eſt, virtutis vero & honeſtæ famæ ac popularis benevolentiæ deſiderio teneris; & orationi meæ obtemperandum erit, & cum illis certandum, qui præclare ſuas urbes adminiſtrant, non modo ut par illis evadas, ſed etiam ut eos ſuperes. Nam & Cleomium audio, qui Methymnæ dominatur, cum in aliis actionibus boni viri & prudentis fungi officio; tum tantum abeſſe ut quemquam occidat, aut in exilium agat, aut proſcribat, aut ſimili clade afficiat; ut cives ejus in ſumma ſecuritate degant; ut patria pulſos ab exilio revocet; ut reſtitutis poſſeſſiones, unde ejecti fuerant, reddat; iis vero, qui eas tenuerint, tantum pro eis numeret, quanti emerunt; neque iis contentus, cives omnes armis inſtruat, exornet; nihil metuens nequi novarum rerum ſtudioſi inſidias ipſi ſtruant; quod ſiqui audeant, mortem oppetere, ſatius eſſe ducit, in

tanta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

tanta humanitate & benignitate erga cives, quam, crudeliter in eoſdem graſſando, vitam ultra uſitatum mortalium terminum producere. Plura fortaſſe de iis & accuratius tecum diſſeruiſſem, niſi mihi hæ literæ cum magna feſtinatione ſcribendæ fuiſſent. Sed alias iterum tibi (niſi me ſenium prohibuerit) conſilium dabimus. In præſentia vero de privatis rebus agemus. Autocrator, qui literas has tibi reddit, eſt mihi familiaris. nam & iiſdem ſtudiis delectatur; & ejus arte uſus ſum; ſæpe denique illi author fui, ut ad te proficiſceretur. His omnibus de cauſſis eum honorifice ita que tractes velim, ut noſtrum utrique expedit; ac præ te feras, quicquid officiorum in eum contuleris, aliqua ex parte, mea quoque gratia fieri. Neque mireris, me tam expedite ad te ſcribere, qui à Clearcho nihil unquam petierim. Nam fere omnes, qui iſthinc ad nos navigant, te ſimilem eſſe dicunt præſtantiſſimis eorum qui nobiſcum una verſati ſunt. Clearchum vero, quo tempore apud nos fuit, fatebantur omnes, qui rei aliquid cum eo habuerant, liberaliſſimum eſſe, & manſuetiſſimum, & humaniſſimum inter diſcipulos: poſtquam autem principatum eſt adeptus, ita mutaſſe animum viſus eſt, ut omnes, qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

eum prius noverunt, demirentur. Ob eas igitur cauſſas factus ſum ab eo alienior. Te vero & amo & probo; ac vehementer velim, te nos complecti familiariter. Sed & tu ipſe quamprimum oſtendes, an idem tuus ſit erga nos animus: &, cum Autocratorem commendatum habebis, tum epiſtolam ad nos mittes, qua vetus amicitia noſtra & hoſpitium renovetur. Vale; &, ſi quid aliud à nobis tibi præſtari volueris, ſcribito.

Iſocrates, Dionyſio.

SAtellites, lictores, caduceatores, & altiſſimi ſolii adeptio, ſapientiæ ſtudio tenebras offundunt: nec ulla res eſt, qua virtus facilius & celerius exterminetur. Non una cum fortuna mutaſti etiam naturam. adhuc pelliceo ſacco amictus es. Nam nativitatis tuæ primordium mortale fuit. Cur igitur inanis iſta gloriola ſectilem utrem ita inflavit? Ingenti amentia repletus es, ô infelix, & naturæ fragilis agnitione ſpoliatus. Itane vero te ſublimes iſti fortunæ motus à vetere contemplatione deſciſcere coëgerunt, eoque redegerunt, ut ſobrium illum furorem deſereres? Fuit olim illuſtris tua moderatio: nunc vero humi depreſſa eſt; fortuna

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

fortuna tua pervenit ad ſummum. A falſa igitur felicitatis umbra recede, & fugitivam fortunam effuge. Cujus levitatem & perfidiam ſi anteverteris, mutatione ſubito ingruente minus percelleris. Vale.

Iſocrates, ad Mitylenæorum Principes.

APhanei liberi, mei nepotes, ab Agenore in muſicis eruditi, me orarunt, ut vos per literas rogarem, ut, poſtquam etiam alios nonnullos ab exilio revocaſtis, & hunc cum patre & fratribus reſtituatis. Quibus ego cum dicerem, vereri me, ne nimis abſurde & impudenter facere viderer, qui rem tantam à viris, cum quibus nunquam prius vel collocutus vel familiaritate conjunctus eſſem, impetrare ſtuderem; hac excuſatione audita, rogando multo magis inſtare cœperunt. Ubi vero ſpe ſua prorſus fruſtabantur, omnibus apparebat, eos affici moleſtia, & graviter ferre repulſam. Cum autem eos vehementius dolere viderem, quam decebat: tandem pollicitus ſum, me hanc epiſtolam ſcripturum, & ad vos miſſurum. Atque hæc habeo, quæ recte dicam ad deprecandum ſtultitiæ & importunitatis crimen. Arbitror autem, vos prudenter feciſſe, qui & cum civibus veſtris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

in gratiam redieritis, & operam dederitis, ut exulum numerus minuatur, ſociorum in republica major fiat, & in iſta ſeditione urbis noſtræ exemplum imitemini. Illud autem inprimis laude dignum eſt, quod exulibus ereptas opes una cum patria reſtituiſtis. Oſtenditis enim, & omnibus declaratis, vos, non alienarum opum cupiditate impulſos, ſed reipublicæ metuentes, urbe eos eieciſſe. Verum, etiamſi nihil horum decreviſſetis, nec ullum exulem reciperetis, è re noſtra tamen eſſe putarem, ut iis, de quibus ego ſcribo, patriam redderetis. Quum enim inter omnes conſtet, urbem veſtram peritia muſicæ omnibus antecellere, & viros in ea arte celeberrimos apud vos eſſe natos; turpe fuerit, eum, qui cognitione hujus diſciplinæ ætatis noſtræ artifices ſuperat, tali civitate exulare: &, quum cæteri Græci eos, qui aliquo honeſto ſtudio eminent, tametſi prorſus alienos, civitate donare ſoleant; vos, quorum apud alios hac de cauſſa celebre nomen eſt, ita eſſe negligentes, ut civem veſtrum apud exteros inquilinum agere patiamini. Miror equidem eas civitates, quæ majora præmia victoribus in ludis gymnicis decernunt, quam his qui ingenii ſolertia & induſtria ſua vitæ aliquid utile repe-

repererunt: neque conſiderant, pedum celeritatem, & robur, morte una cum corpore interire; artium autem eam naturam eſſe, ut perpetuo durent, ſuique ſtudioſi ſemper vivant. Hæc prudentibus conſideranda ſunt, ut maximi faciant bonos & juſtos rerum publicarum gubernatores. Proximum honoris gradum iis tribuant qui civitatibus ornamento & gloriæ eſſe poſſunt. Plerique enim, in hæc ceu ſpecimen quoddam intuentes, reliquos cives univerſos talibus viris ſimiles eſſe judicant. Fortaſſis autem dixerit aliquis, ſi qui beneficium petant, non rem ipſam tantum eſſe laudandam, ſed oſtendendum etiam, ipſos non eſſe indignos ea re, de qua verba faciant. Sic autem res ſe habet. Ego reipublicæ adminiſtratione, concionibus audiendis, abſtinui; propterea quod & vox & audacia me deficiebat. non tamen omnino nullus mei uſus, aut nulla fuit authoritas: ſed me his, qui veſtræ cæterorumque ſociorum dignitati ac commodis patrocinati ſunt, & conſiliarium & adjutorem fuiſſe comperietis. Præterea, plura verba feci de libertate & jure ſuo Græcis reſtituendo, quam omnes iſti qui ſuggeſtum crebris concionibus contriverunt. Pro quibus rebus vos mihi merito maximam gra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

gratiam haberetis. Nam hunc reipublicæ ſtatum maxime perpetuo deſideraſtis. Arbitror autem, Cononem & Timotheum, ſi viverent, ac Diophantum, ſi ex Aſia rediſſet, mea cauſſa ſtrenue fuiſſe laboraturos; volentes idem mihi à vobis tribui, quod ſibimet ipſis, ſi veſtra ope aut opera indigerent. De quibus neſcio quorſum attineat plura verba facere. Nemo enim veſtrum ita vel adoleſcens vel obliviofus eſt, quin collata in vos beneficia ab illis noverit. Sic autem de negocio rectiſſime deliberaturi videmini, ſi conſideretis, & quis ſit qui orat, & pro qualibus hominibus intercedat. Reperietis enim, me conjunctiſſimum & amiciſſimum fuiſſe iis, qui vos & alios ſummis beneficiis affecerunt: eos vero, pro quibus intercedo, ejus generis eſſe homines, qui nec ſenioribus & magiſtratu fungentibus moleſti ſint, & adoleſcentes ſtudiis jucundis, & utilibus, & huic ætati convenientibus, exerceant. Nolite vero mirari, me tam facile ſcribere, ac tum de cæteris omnibus, tum mihi chariſſimis, literas ad vos dediſſe. nam & filiis noſtris obſequi, & ſimul oſtendere cupio, etiamſi rempublicam non attigerint, ſed mores dumtaxat & inſtitutũ meum imitentur, fore tamen, ut apud alios in precio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

cio ſint, & magnifiant. Unum adhuc eſt reliquum, ſi precibus noſtris locum dare viſum fuerit, ut Agenori & fratribus ejus ſignificetis, eis mea cauſa ex quadam parte ea tribui, quæ ſibi tribui vehementer optant. Valete.

Theſſali, Phocenſibus S. D.

DIſſimulatis adhuc etiam, Phocenſes, quantum viribus vobis præſtemus? cum nos &, quandiu Græcorũ partes ſecuti ſumus, tandiu priores partes habuerimus. nunc vero apud Perſarum Regem eum locum tenemus, ut pro arbitrio noſtro vos, patria deturbata, ac quaſi ſervos, vendere poſſimus. Sed, tametſi tantum virium habeamus, id ſcelus moliri nunquam auderemus. nihil eſt enim quod facilius quam injurias obliviſcamur. Pollicemur igitur, nos operam daturos, ut vobis, agroque Phocenſis parcatur, ſi nobis quamprimum quinquaginta auri talenta pendantur. Quod cum nobis magno commodo, tum vobis majori uſui futurum ſperamus. Valete.

Phocenſes, Theſſalis.

SI nos non puduiſſet, Græciam per proditionem fallere, neque nobis apud

pud Perſarum Regem honorificentiſſimus locus defuiſſet, nec eſſet quod fortunæ veſtræ aliqua ex parte invideremus. At illud nobis inprimis ſtatutum eſt, omnia extrema potius, quam proditionis notam ſubire, aut patriæ communi deeſſe. Proinde deſinite, vel nobis interminari, vel de fide noſtra quicquam dubitare. Valete.

Mardonius, Perſa, Athenienſibus.

HÆc mihi Arſes meus perſcripſit; Omnes injurias, quibus reſp. Athenienſis me affecit, illi condono. Tu vero, Mardoni, ita etiam facies. Athenienſibus urbem agroſque reddas; aliumque locum, quem maluerint, ſibi deligant; liberi immunesque ſint; Templa Deorum immortalium dejecta & combuſta, quam primum mecum federa percuſſerint, inſtaurentur. Nunc partes meæ ſunt, regis juſſui obtemperare, modo hæc vos probetis. Dicite, quæſo, Athenienſes, qua dementia adverſus PerſarumRegem bellum geritis, quem nunquam vincere, nec ſemper æquare, poteritis? Arbitror, vos ſcire, quas & quantas copias adhuc in acie habeam; quæ tametſi à vobis fugentur ac frangantur, nec propterea otium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

ac quietem ſperare debebitis. nam & major exercitus ac firmior facile cogeretur. Ne patiamini patriam veſtram interire, neve illa voſmet veſtro ſcelere privetis, jam longis laboribus finem imponentes: oblatamque pacem ſine ullo proditionis metu cum maxima veſtra dignitate tandem complectamini; &, quod reipublicæ utile eſt, ſtatuatis. Valete.

Lacedæmonii, Athenienſibus.

HUc nos Lacedæmonii vos oratum miſere, ne quid novi adverſus res Græciæ ſtatuatis, neve barbarorum verbis pro factis fidem aliquam adhibeatis. Hæc vero nullam Græcorum gentem decent, inprimis autem Athenienſes. Vos enim primi abſque conſilio noſtro bellum excitaſtis; quod deinde univerſam Græciam invaſit, noſque pro tuenda libertate veſtra in hæc belli incommoda incidimus. Nec unquam adduci poſſumus, ut pro tantis erga vos officiis Græciam barbaris gentibus prodere ac ſervituti objectare velitis. Majores veſtri aliis tempeſtatibus non modo urbis ſuæ libertatem, ſed & communem omnium, tutati ſunt. Quod ſi primis rerum periculis regio veſtra expoſita eſt, periniquo animo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

animo patimur; eoque magis, quod duarum meſſium fruges vobis ab hoſtibus interceptæ, domusque veſtræ maxima hoſtium clade direptę captæque fuerint. Quod proſpicientes Lacedæmonii, ſociique omnes, vobis filiisq; urbes domusque ſuas totas donant; pollicenturque, imbellem turbam publice alere, quouſquæ Perſas, Medoſque, communes hoſtes, domuerimus. Cavete ne vos Mardonii literæ, Alexandrique Macedonis verba, fallant, qui Perſarum rebus tantum tribuit. nihil enim eſt mirum, Tyrannũ alterum alteri rationibus quibuſcumque favere. Nullum penes vos pondus ea verba habere debent; cum ſciatis, barbaros fidei nullam unquam rationem habuiſſe. Valete.

Athenienſes, Alexandro Macedoni.

NOs amplitudinem Perſarum Regis, viresque maximas, plane cognovimus; & quantum nobis Rex præſtet, facile quivis hominum ſciat: at propterea nihil eſt, quod res noſtras tueri deſiſtamus. Eſt enim virtutis Athenienſium, pro tuenda libertate tandiu pugnare, quandiu ſpritus ipſe nos non deficiat. Deſine igitur nobis ſuadere, ut cum bar-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

baro rege pacem ineamus. Nec illud ſibi Mardonius polliceatur. Cui verbis noſtris illud dices, quandiu Sol proprio curſu circumagetur, nos libertatem noſtram deorum immortalium pręſidio defenſuros; eorum inquam Deorum, quorum ſimulachra & templa flammis comſumpſerunt ac impie demoliti ſunt. Poſtremum hoc à nobis, Alexander, ne petas. Hæc enim non ſine maximo dignitatis noſtræ dedecore agere ac paciſci poſſumus. Nobis amicus ac perfamiliaris, pro mutua neceſſitudine inter nos, nihil tentari niſi honorificum honeſtumque debueras. Vale.

S. P. Q. R., M. Claudio Marcello, Proconſuli.

MIlitibus, qui ad Cannas commilitones ſuos pugnantes deſeruiſſent, nobis prorſus videtur, non recte remp. committi. Si tibi aliter videbitur, facias quod è republica fideque tua duxeris; dum ne quis eorum munere vacet, neu dono militari virtutis ergo donetur, neu in Italiam reportetur, donec hoſtis intra Italiam erit. Vale.

Boſta-

Boſtares & Hanno, Carthaginenſes, Hannibali S.

CApuam abs te proditam, etſi minus dignum gloria tua videatur; at longe indignius, nos Pœnos, de te bene merentes, & præſidium univerſum, omnibus hoſtium cruciatibus expoſitos. Nunciatum nobis eſt, te in Brutios abiiſſe, veluti avertentem te, ne Capua in oculis tuis caperetur. At hercule, Romani ne oppugnatione quidem urbis Romæ abſtrahi à Capua obſidenda potuere, tanto conſtantiores inimici, quam amicus Annibal. Si redeas Capuam, bellumque omne eo vertas, & nos & Campanos paratos eruptioni futuros ſcias. Tu jam meminiſſe deberes, non cum Rheginis neque Tarentinis bellum geſturum tranſiſſe Alpes. ubi Romanæ legiones ſunt, ibi & Carthaginenſium exercitus debet eſſe. Sic ad Cannas, ſic ad Thraſymenum res bene geſta, coëundo conferendoque cum hoſte caſtra, fortunamque tentando. Vale. Capuæ.

Marcellus Conſul, S. P. Q. R. S. D.

ETſi ſcio, vobis, Quirites, non gratum nuncium allaturum, cæſo ad Herdo-

niam Fulvio proconſule collega cum tredecim millibus hominum: verumtamen nihil eſt, quod terreamini. Ego enim idem qui poſt Cannenſem pugnam ferocem victorem Annibalem contudi, adverſus eum cum inſtructis legionibus iter arripui; brevem illi lætitiam, qua exultat, facturus. Quare omnes vos præſenti animo eſſe magnopere volo. Valete. Ex Samnio.

Syphax, Numidarum Rex, Scipioni, Conſuli, S. D.

CUm ad me in Africam veniſſes, id inter nos actum eſt, ut paribus auſpiciis bellum adverſus Carthaginenſes gereretur, tuque quamprimum cum legionibus in Africam traiiceres: nunc vero ea rerum mutatio facta eſt, ut filiam Aſdrubalis Carthaginenſis uxorem duxerim; quem, & jure hoſpitii & affinitate conjunctum, deſerere, ſcelus maximum cenſeri poſſit. Adde etiam, quod publico federe omnia cum populo Carthaginenſi mihi vincta ſunt. Quare te hortor primum, ut procul ab Africa, ſicut adhuc fecerunt Romani, bellum geras; ne mihi intereſſe certaminibus eorum, armaque aut hæc aut illa abnuenti, alteram ſocie-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

tatem ſequi neceſſe ſit. Scias enim velim, niſi Africa abſtineas, &, ſi Carthagini exercitum admoveas, mihi neceſſe fore, & pro terra Africa, in qua ſim genitus, & pro patria coniugis meæ, proque parente ac penatibus, dimicare. Erit igitur tuæ prudentiæ, quod optimum conſilium videbitur, capeſere, dignitatiſque meæ rationem aliquam habere. Vale.

Scipio, Syphaci, Regi, S. D.

NUllus eſt omnium hominum, quem magis fides deceat, quam Regem. tu literis, quas proxime accepi, adeo dignitatis tuæ oblitus mihi videris, ut etiam pro tuendis Carthaginenſium rebus adverſus Populum Rom. in acie ſtaturum dicas. Quare te etiam atque etiam moneo, ne jura hoſpitii mecum, neu cum Pop. Rom. initæ ſocietatis fedus, neu fas, fidem, dextras, Deos teſtes, atque arbitros conventorum, fallas. Si enim harum omnium rationem habueris, polliceor tibi, in meque recipio, futurum, ut & rebus tuis ampliſſimis acceſſiones maximæ fiant, & dignitati nominique tuo optime proſpicias. Vale.

Ioachimus Serralius, Caponio, dictatori Florentino, S. D.

QUoniam non ſemper tuta mihi affertur occaſio ſcribendi, præſentem nactus nuncium nolui differre, quin te facerem de inſtituto negocio certiorem, de quo probe ſcis ex arcano me agere cum gravi illo, quem noſti, homine, maximeque familiari Pontificis. Is mihi retulit, Clementem, ſatis proſpere & firmiter convaleſcentem, eo eſſe animi decreto, ut ſe honeſta conditione cum civitate conciliet, & belli conſilia penitus abiiciat; neque ægerrime ſit laturus, quod populus perpetuo rempublicam adminiſtret, & parta libertatis jura tueatur; modo per æquas conditiones civili more propinquorum ſuorum ratio apud magiſtratus habeatur. Sed quoniam plura ſcribere non licet, à te vehementer petimus, ut ad condictum locum extra urbem colloquendi cauſſa Petrum filium ad me mittas: ab eo enim, cuncta fideliter exprimente, præclare cognoſces, quæ in conficiendo negocio opus ſint. Vale.

Divus Auguſtus, Caio, nepoti, S. D.

AVe mi Cai iucundiſſime; quem ſemper mediusfidius deſidero, quum à me

me abes; ſed inprimis diebus talibus, qualis eſt hodiernus. Oculi mei quærunt meum Caium. at ubicumque fuiſti, ſpero, hunc diem te bene valentem celebraſſe, quartum & ſexageſimum natalem meum. Nam, ut vides, κλιμακτῆρα, communem ſeniorum omnium, tertium & ſexageſimum euaſimus annum. Deum autem Opt. Maximum oro, ut mihi quantumcumque ſupereſt temporis, id ſalvis vobis agere liceat in ſtatu reip. feliciſſimo, fortiter ac viriliter agentibus vobis, ſuccedentibus atque ſuſcipientibus ſtationem meam. Vale. VIII Kal. Octob.

Alexander Macedo, N.

TAbulas teſtamenti ad te dedi perferendas: nam ſæpe periclitor de ſalute, nec corpore rite valeo. Teſtamentum confeci, ut, ſi quid contingat inopinatum, ſine tua injuria proficiſcar ex hac vita; cum tu unus omnium maximo me amore proſequutus ſemper fueris. Quæ mandavimus, diligenter ſervare ſtude, tum propter ætatem, tum propter neceſſitudinem. Eſto memor quantum fidei tuæ committam, & quæ apud te deponam; tuque id molis habes, ut res meæ omnes apud te honeſte depoſitæ ſint. Vale.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Alexander Macedo, N.

EGo me fortuna & gloria te anteire exiſtimo. At diſciplinis, ſtudiisque liberalibus, & perfecta felicitate, quam tute poſſides, longe abs te me præcelli ſentio. Quocirca te orare ſtatui, uti ad me proficiſcaris, ſperans, preces meas apud te maximum pondus habituras. Tu igitur viribus omnibus enitere, ut tua familiaritate quotidiana utamur; id tibi perſuadens, te non mei tantum, ſed omnium ſimul Macedonum, moderatorem ac magiſtrum futurum. Nam qui Macedonum regem erudit, atque ad virtutem impellit, eum & populos univerſos ad fortitudinem ac probitatem vocare certum eſt. Cujuſmodi enim fuerit Dux, tales, ut plurimum, ſubditos fieri neceſſe eſt. Vale.

N. Alexandro.

AMplector tuum maxime diſcendi ſtudium, quod veram, utilem, ac maxime neceſſariam, non popularem, ad pervertendos mores, eruditionem apprehendere inſtituis. Qui enim philoſophiæ amore ac ſtudio tenetur, declinat com-

munem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

munem illam ac vulgarem voluptatem, quæ quorundam adoleſcentulorum animos frangit; cum, non natura modo nobilitatem tueri, verum virtutis inſtituto, manifeſtum eſt. Porro, liberali ac nobili ingenio ſi adiiciatur modica exercitatio, neque deſit præceptoris copia, mature ad perfectam virtutis evadit frugem. Equidem, niſi ſenectus obſiſteret, (ſum enim octogenarius, corpusque præterea invalidum,) ipſe ad te pergerem, ut jubes. quia vero id non datur, quoſdam ex contubernalibus meis ad te mitto, qui animi bonis me minime inferiores ſunt, & corporis commodis exuperant: his ſi tu ſtudioſe congrediare, nihil, quod ad veram pertineat beatitudinem, deſiderabis. Vale.

N. *Piſiſtrato.*

TUam erga nos benevolentiam mirifice amo: ac, niſi apud me ſtatuiſſem jampridem, ibi ſedem habere, ubi reſp. ſit libera, mallem apud te in tuo regno quam Athenis vitam ducere, violenter tyrannidem excercentem, Piſiſtrate. Verumtamen, licet libentius illic ex inſtituto noſtro vivamus, ubi ſunt omnibus æqua & communia jura, veniam tamen ad te, ut tuo hoſpitio tantiſper fruar. Vale.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Solon, Lydiæ Regi S. D.

IUbes me in Lydiam venire, inſpecturum opes tuas. Ego, etſi illas minime adſpexi, nihil ambigo, Alyattæ filium regum omnium eſſe opulentiſſimum. Neque vero nos quicquam amplius habituri ſumus, ſi Sardeis ad te acceſſerimus: auro enim ipſi non indigemus, contenti modico vitæ ſtipendio: veniam tamen, ut tibi perhumano & hoſpitali viro familiaris efficiar.

C. *Fabricius, & Æmilius, Conſules, Pyrrho, Regi.*

NOs pro tuis injuriis, continuo animo ſtrenui, inimiciter bellare ſtudemus: ſed communis exempli & fidei ergo viſum eſt, uti te ſalvum velimus, ut eſſet quem armis vincere poſſemus. Ad nos venit Nicias, familiaris tuus, qui ſibi à nobis pretium peteret, ſi te clam interfeciſſet. Id nos negavimus velle, neve ob eam rem quicquam commodi expectaret: & ſimul viſum eſt, ut te certiorem faceremus, ne quid ejuſmodi, ſi accidiſſet, noſtro conſilio civitates putarent factum, &, quod nobis non placet, pretio, aut præmio, aut dolis, pugnare. Tu, niſi caveas, jacebis. Vale. *Iu-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Iulius Cæſar, Imperator, M. Tullio Ciceroni.

REcte auguraris de me, (unde & tibi ſum cognitus,) nihil à me abeſſe longius crudelitate. atque ego cum ex ipſa re magnam capio voluptatem, tum, meum factum probari abs te, triumpho, & gaudeo. Neque id me movet, quod qui à me dimiſſi ſunt, diſceſſiſſe dicantur, ut rurſus mihi bellum inferant. nihil enim malo, quam & me ſimilem eſſe mei, & illos ſui. Vale.

Turcarum Rex, Romano Pontifici.

COrinthum, Achaiæ nobiliſſimam, Ætolos, Acarnanes, Macedoniam, atque omnem Peloponneſum, armis invaſimus; vicos præterea, agros, & oppida late incendio depopulati; ut mox in Italiam bellum transferamus. Hæc tibi omnia, ſummo Chriſtianorum metu ac detrimento, nunciamus. Vale.

Romanus Pontifex, Turcarum Regi.

QUod Græciam omnem ferro igneque vaſtaveris, non tam crudelitatem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

tem in hac re tuam, quam tot urbium direptiones ulciſci paramus. neque enim victor hoſtibus ignoſcere poteras, qui tuis etiam, immanitate, ſcelere, libidine, nunquam pepercisti. Neque enim pium faſve apud hominem eſſe poteſt, cui, neglecta religione, Deus contemptui ſit. Nos nullum abs te bellum in Italia metuimus: facile enim ſcelerata hominum arma contemnit, qui Dei numine ac præſiduo tutus eſt.

Turcus, Amazoniis S. D.

SI pro tuenda civium libertate, Amazonii, bellum adverſus me ſuſceperitis, non tam vos ipſe hoſtes judicarem, quam, egregios cives pro patria, liberis, ac parentibus arma ſumpſiſſe. Sed nulla quidem ratione perſuaderi valemus, eos nunc virorum imperia recuſare, quos olim regna feminarum tandiu pertuliſſe audio. Vale.

Amazonii, Turco.

AMazonidum Regna, quæ nobis ad contumeliam objicere videris, nos minime quidem aliis parere hortantur. Turpiſſimum quippe ducimus, viros fœmina-

minarum virtute ſuperari. Eos igitur invictos armis & principatu digniſſimos arbitrare, apud quos etiam mulieres imperare didicerint.

Turcarum Rex, Venetis.

CLaſſe veſtra, quam ad belli navalis uſum maximam comparaſtis, Lyciæ maritima infeſtari audio, ac vos, late regni mei fines depopulatos, Attaliam Pamphyliæ urbem armis circumſediſſe. Videte, obſecro, quos tandem exitus hæc habitura ſint. Aliena temere oppugnat, qui ægre ſua bello tuetur. Vos namque poſt amiſſam Chalcidem ſervare potius remp. ac nominis dignitatem retinere oportet, quam armis Imperium quærere.

Veneti, Turcarum Regi.

NEc Peloponneſus, nec Chalcis quidem, ipſo jampridem bello amiſſa, nos ab oppugnatione deterrent; quas, non ipſa virtute militum, nec viribus expugnatas, ſed facta noſtrorum deditione, in poteſtatem redegiſti. Nos tamen, qui non perfidiam, ſed victoriam, armis quærimus, omnia tuis infeſta mari ac terra

claſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

claſſe reddidimus. Nec enim ad generoſi principis animos virtute accedit, qui non jure belli captas urbes, ſed inſidiis proditas, in deditionem accepit.

Demoſthenes, ſenatui Pop. Q. Athen. S. D.

QUod de meo in patriam reditu ſemper omnibus vobis deliberandi copiam fore puto, nunc de eo nihil ſcripſi. Cum vero videam, hoc nunc eſſe tempus, quo vos, ſi recta conſilia ſequamini, ſimul & gloriam & ſalutem & libertatem adipiſci poſſitis, non modo vobis, ſed & reliquis univerſis Græcis: ſin erraveritis, deceptive fueritis, non facile poſſe eandem occaſionem recuperari: quam de hiſce haberem opinionem, in medium proferre duxi. Difficile quidem eſt, per literas conſilium dare. multa enim vos ante rem cognitam ſoletis interpellare. ac dicenti facile eſt, quid velitis, animadvertere, quodque ignoratur, recte explicare. libello autem nullum tale adiumentum ſuppetit contra tumultuantes. Si tamen audire voletis cum ſilentio, ac expectare, dum rem omnem dignoſcatis, ſpero, Diis faventibus, quamquam breves hæ literæ ſint, futurum, ut appareat, me & optimo ſtudio ea conari pro vobis,

bis, quæ deceant, & quæ vobis expediant. Neque vero eo conſilio haſce ad vos dedi literas, quaſi deſint oratores, aliive, qui imparati, quicquid in mentem venerit, dicant: ſed, quæ per experientiam, & ut in gerendis rebus verſatus, cognoſco, cum expoſuerim, ut dicendi ſtudioſis in publico uberem materiam copiamque ſuppeditarem, ac optimorum conſiliorum delectum facilem redderem. Primũ omnium, Athenienſes, vos concordes eſſe propter communem civitatis commodum oportet, ortasque in prioribus conventibus diſſenſiones miſſas facere: deinde, conſentientibus animis, omnes, alacriterque, quicquid decretum fuerit, adiuvare. Nihil enim conſtanter, nihil ſimpliciter agere, nõ modo eſt indignum vobis, & animi parum generoſi, ſed ſummo etiam cum periculo conjunctum. Jam nec illud vobis ignorandum eſt, ea, quæ per ſe ad ſtatum rerum veſtrarum tuendum ſatis non ſunt, ſi ad reliquas copias adiungantur, effectura, ut multo facilius omnia conſequamini. Quæ igitur illa ſunt? Neque civitati ulli, neque aliquibus, qui ſingularum urbium vetera inſtituta defenderunt, iraſcendum eſt, ſed delenda potius ex animis memoria injuriarum. nam hujuſmodi metus efficit, ut,

qui

qui ſe federatis in aperto periculo verſantibus neceſſarios eſſe ſciunt, opem iiſdem promptiſſime ferant: qui, metu iſto liberati, omnes fient mitiores; in quo non parum eſt utilitatis. Per ſingula vero oppida talia inclamare, ſtultum fuerit, immo ne fieri quidem poteſt: ſed prout vos cum civibus veſtris egiſſe viderint, efficietis, ut ita quiſque cum cæteris actum iri expectet. Proinde cenſeo, neque civitatem, neque ducem, neque oratorem, neque plebeium quenquam, qui antehac ſtatum illorum temporum defenderunt, à quoquam vel taxandum vel objurgandum; ſed concedendum hoc eſſe, omnes cives ea egiſſe, quæ oportuerit. Poſtquam, benignitate deum ſervata reſpublica, vobis licitum eſt, de integro arbitratu veſtro deliberare, & cogitare, quemadmodum in navi, cum ii velis, illi remis uti ſuadent, ab utrisque omnia pro ſalute tuenda debeant adminiſtrari. Id vero latiſſimum eſſe conſilium, ab ipſis Diis immortalibus felices & utiles rerum eventus proficiſci. Quod ſi de præteritis, ut dicebam, ſtatuetis, & fidem invenietis apud omnes, & officio bonorum virorum fungemini, & res veſtras non parum erigetis; & eos, qui in urbibus adverſati vobis fuerunt, eo redigetis,

ut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

ut aut conſilia mutent omnes, aut omnino aliqui in culpa eſſe videantur. Quæ igitur è rep. ſunt, ea magnis animis & civiliter adminiſtrate, & privatarum rerum recordamini. Atque hæc ego moneo, non eandem humanitatem expertus apud nonnullos, ſed per injuriam & ſeditionem in aliorum gratiam quaſi propinatus. Verum nec privatæ explendæ iracundiæ gratia reipublicæ commodis nocendum puto, neque ullam privati odii partem publicis utilitatibus admiſceo; ſed quæ aliis ſuadeo, mihi primo facienda cenſeo. Quæ igitur paranda, quæque cavenda ſint, & quibus agendis proſpero eventu rerum uti poſſitis, fere à me explicatum eſt. Quotidianis autem negociis præeſſe, & caſibus ſubitis recte uti, & cujuſque rei intelligere occaſiones, & judicare quæ verborum lenitate obtineri poſſint, quæ item vi extorquenda ſint, Ducum officium eſt, qui rebus præficiuntur. Qua etiam de cauſſa duriſſima eſt dicendæ in conſilio ſententiæ provincia. Nam recte conſulta, & magno ſtudio laboreque probata, ſæpe corrumpuntur; quod ii, qui ea in mandatis habent, inepte exequuntur. Nunc tamen bene ceſſura omnia ſpero. Si quis Alexandrum eo fortunatum putat, quod ei proſpere ſucceſ-

ſucceſſerint omnia, is illud reputet, eum agendo, & laborando, & audendo, non deſiſtendo, fuiſſe fortunatum. Poſtquam igitur nunc mortuus eſt, fortuna quærit aliquos quibus adſit. Ii vos eſſe debetis; & Duces, per quos res geri neceſſe eſt, gratos & jucundos copiis præficere; quodque unuſquique veſtrum facere poterit & volet, id ad ſe ipſum dicat & promittat, caveatque ne mentiatur. Neque, tergiverſandi gratia ſibi data eſſe verba, perſuaſum eſſe, cauſſetur: quicquid enim vos neglexeritis, qui reſarciat, non invenietis. Neque idem periculum eſt in iis rebus, quas cum vultis agere, tum ſæpe conſilia mutare licet, & in iis, propter quas bellum erit gerendum. In hujuſmodi quippe rebus ſententiæ mutatio, nil eſt aliud, quam conſilii & inſtituti clades. Vos vero tale quippiam ne committite; ſed, quicquid acturi eſtis, id generoſis & paratis animis decernite; &, ubi ſemel decreveritis, ductu & auſpiciis tum Dodonæi Jovis, tum reliquorum Deorum, qui multa nobis præclara, & bona, & vera oracula reddiderunt, illorumque ope implorata, votiſque omnibus pro victoria nuncupatis, favente fortuna, libertatem Græcis reſtituite.

Rober-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Robertus, Romanorum Rex, Domino Paduæ Salutem.

PRobatam fidei tuæ conſtantiam quotidie magis ac magis admiramur; inprimis vero invictum animum tuum in obeundis belli muneribus nunquam ſatis laudare poſſumus. Nam & Veronam urbem cum arce munitiſsima Imperio noſtro reſtitui ſedulo curaſti: nec ullis laboribus aut vigiliis peperciſti, ut cæteræ urbes, quæ jampridem ab Imperio noſtro deſciverant, nobis redderentur. Quæ rata & grata habentes, tum multis maximis laudibus te cumulamus, tum acceſsionibus Imperii merito gratulamur. Age ergo, ac perge qua cœpiſti via, Vincentiamque urbem de hoſtium manibus extorque, reliquaque oppida, per Catharinam de Vicecomitibus & liberos ejus minus juſte occupata. Nos profecto fidei ac virtuti tuæ nunquam deerimus, gratoque animo tuo quam liberaliter reſpondebimus. Nam & ſanctiſsimo domino noſtro Rom. Pontifici, Illuſtri Duci Venetiarum, venerabili Patriarchæ Aquileienſi, & aliis noſtris ac ſacri Imperii ſociis, te diligentiſsime commendavimus, orantes, ut tibi in noſtris ſacri Imperii

perii negociis, ac quibuſcumque rebus, præſto eſſent. Quos & certiores fecimus, nos ad te legationem cum locupletiſsimo mandato decreturos, ac in Italiam quamprimum venturos. Veronæ autem reſidebimus, ad negocia & Imperii munera uberius obeunda. Vale. In Caſtro noſtro Heydelbergh, menſis Maii die XII, 1404: regni vero noſtri anno quarto.

Genuenſes, Duci & Reipublicæ Venetorum.

MAximo dolore intelleximus, vos cum domino Paduæ graviter diſſidere, magniſque jam bellicis apparatibus utrinq; acriter confligere ſtatuiſſe. Quod quidem quanto cum periculo partium fiat, vos pro veſtra prudentia judicabitis. Eſtis enim potentes, & proximi: & habet utraque pars ſub ictu quod feriat: ita quidem, ut, niſi opportunæ pacis remedio occurratur, timeri ſane poſſit, nedum partis utriuſque interitus, ſed totius fere Italiæ anceps & periculoſa perturbatio. Nos autem, hæc ipſa animo volventes, qui vos & remp. veſtram, & eundem dominum Paduanum, ſuoſque natu majores, nobis conjunctiſſimos, ſereniſſimoque noſtro Regi devinctos, fraterna pietate

tate complectimur, finem tantis diſſidiis & cladibus imminentibus dari maxime cupimus. Delegimus igitur legatum noſtrum, quem ad vos & ad Carrarienſes Paduam mature mittemus, ut, quantum in nobis erit, legati noſtri opera, & quibuſcumque aliis rationibus, diſſidium veſtrum ſalubri pactione tollatur. Cum vero facilius omnia ſedari poſſint, ſi nondum ad cædes, direptiones, aliaque belli incommoda, deventum ſit, vos mirum in modum rogamus, ſicuti etiam domino Paduæ & Veronæ ſcribimus, ut pacis commoda præ oculis teneatis, &, bellorum clades metientes, ad uſque legati noſtri adventum bello prorſus abſtineatis. Hoc enim & vobis & illi maximo uſui futurum, plane videmus; hoc pacis authori Deo Optimo Maximo inprimis probabitur; & id, quod Sereniſsimo Regi noſtro, nobiſque, gratiſſimum, feceritis. Nihil enim opus erit, ut idem ſereniſſimus rex noſter nobis injungat, ut auxiliis dicti domini Paduani, amici ſui, faveamus: nos potius de mutua inter vos pace, uti volumus, maxime ſperamus. Super quibus omnibus animum veſtrum per eundem Tabellarium cognoſcere optamus. Genuæ, 1404. Conſilium Ancianorum, & officium Proviſionis Genuenſium.

Io.

Io. de Faba, Ducibus Saxoniæ S. D.

VIx adduci poſſum, ut credam quæ indecens rumor ad nos invexit. Aiunt enim, inter vos, ſapientiſſimos & præclariſſimos Principes, ac illuſtrem matrem veſtram, quædam bellorum ſemina excitari. Quod ut magis demirer, tum virtus veſtra facit, qua uno omnium ore huc uſque celebres extitiſtis, tum fama præſtantiſsimæ optimæque parentis veſtræ, quæ innocentia ac fide conjugali inprimis chariſsima vobis omnibus eſſe debuit. Quamobrem, ſi meus erga vos amor apud amplitudinem veſtram quid meruit, vos oro & obſecro, ut, depoſitis quibuſcumque ſimultatibus, recta animi ratione genitricem veſtram complecti velitis. Moveant vos divina oracula, parentes honorare jubentia: rurſum & comminantia, quod, cui mater maledicat, ei funditus omnia evertantur. Moveat ſplendor nominis veſtri: moveat domeſticæ dignitatis integritas; & matris ſanctiſſimum nomen; nomen, inquam, quo uno duntaxat, preſſa Romani Imperii amplitudine, hoſtis Coriolanus devictus eſt, imminenſque urbi amovit excidium. Volvite animo, cum nequeant

queant Principum acta latere, quid populi, quid Principes orbis dicturi ſint, cum talem matrem viduam, jamque ſeneſcentem, tantis filiis eſſe contemptui audient. Siquis alienus à vobis matrem veſtram non modo injuria, ſed vel minima ſuſpicione contemptus dignam duxerit, nonne ad veſtram id ſummam contumeliam & dedecus fueritis accepturi? nonne totis viribus ulciſci contenderetis? Proinde, clariſſimi principes, nepoteſque, date operam, ut hæc omnia rixarum initia ſopiantur. Jungite animos matri; cui tanto naturæ pignore conjuncti eſtis ut majore prorſus non poſſitis; cujus optimæ mulieris conſiliis & res veſtræ domi feliciores erunt, & foris gloriæ nominique veſtro maximæ acceſſiones fient. Valete. Quinto Martii, 1394.

Franciſcus Carrarienſis, Reipublicæ Florentinæ S. D.

QUamquam abunde vobis de ratione jurati federis cum Genuenſibus ſcriptum arbitrabar; quia tamen poſtulatis, eadem vobis expreſſius declarari, pauca etiam ſcribam. Ego ita ſenſi: Vos nobiſcum colligari; optimum fore: ac propterea, ratione federis, pacis tempore, ducenta-

centarum lancearum; belli vero, quadringentarum impenſis teneri: reliquos vero pro ſua rata, ut plane intellexiſtis. Cæterum, ſi quid ſub conditione literæ noſtræ ſignificare videbantur, non erat quod cogitarem pactionibus deeſſe, verum quod novas pecuniarum impenſas nunc omnino pati non poſſem. Addite, quod à federatis ipſis xxv millia ducatorum ex honeſtiſſima ratione mihi debentur, de quibus & inſtrumenta publica, & ſuorum fidejuſſores civium, patent. quem quidem cumulum totum nil gravor impendere pro rata mihi contingente ſolvenda. Additis inſuper, non eſſe bella in pace quærenda. Quod vobiſcum una, pacis avidiſſimus, ipſe confiteor. Profecto nolim, in cujuſpiam mentem venire, bella à me vel expeti, vel tentari: quin, ſi cujuſvis, vel ultimi ſociorum, fines impeterentur, abſque maximo dolore audire non poſſem. Certe nemini adeo pax optanda, adeo formidanda ſunt bella, quam mihi. Eſſemne prudens, in periculum cognitum ruiturus? Veruntamen ſcitis ipſi, comitem Henricum, de cujus virtute nihil eſt quod dubitetis, illius innixum authoritati. quæ apud me quoque exigua non eſt, non autem Ang. qui quanti ſit faciendus, non me fugit: licet hujuſmodi homi-

homines, etſi omnino credendi non ſint, tamen audiri debent; cum ex vaniſsimis relationum verbis contra vera diſcrimina reſides etiam excitemur. Ego tunc quæ ſenſeram, conſcripſi, nequid vobis incognitum foret. Quod ſi vobis minus placere intelligam, à ſignificandis hujuſmodi rebus prorſus abſtinebo. Atqui noviſſime ſcribebatis, legatos Comitis Virtutum de exigendis Italia ſocialibus propoſuiſſe: meamque ſententiam quæſiviſtis. Ego vero eos cenſeo nullatenus audiendos. Hi namque bellorum motus, ii Italiæ tumultus, quo ſerpant, quis ignorat? cum in omnibus, quæ ſecum geſſiſtis, tanta verborum perplexitate, tanta morarum interjectione vos fatigarit, ne dicam fefellerit, ut jam nullum apud vos fidei locum ejus hominis authoritas habitura videatur. Quæ non res ſecum agi cæpta finem nullum ſortita eſt, & non potius aut verbis inanibus, aut verius fraudibus acta, aut mora diuturniore ſuſpenſa? Quare adduci non poſſum, ut eos legatos admitti ac nobiſcum immiſceri cenſeam. Paduæ, v Maii.

Ioannes de Faba, Comiti Friderico de Ortemburgh.

GRaviter moleſteque tuli generoſæ veſtræ prolis occaſum; ac, uti læto animo cuncta vobis felicia audirem, ita ex veſtro hoc tanto doloris vulnere vobiſcum amice condoleo. Veruntamen, ſi diligentius perpendamus, in morte neceſſitas, ordo non eſt. Conſideremus, quanta mala, à quibus hic filius veſter moriendo, jam adepta ſecuritate, quieſcit, immineant victuris. Illud denique meminiſſe debemus, quod divinæ voluntati aſſentiri nos deceat; cui plus æquo dolendo adverſamur. Quæ cum ita ſint, nihil ſupereſt quod doleamus. Illud quoque doloris levamen maximum debet eſſe, vos illum de ſinu veſtro, ſine ullo alio incommodo, ſed omni adhibita cura, innocentem, ſicuti vera fide credere compellimur, Deo, qui dederat vobis, reddidiſſe. Animadvertite inſuper, quod, ætate ſimul cum caſtiſſima uxore florentes, in prole numeroſa adhuc eſtis divino munere permanſuri. Proinde miſſas facite turpes lacrymas, & queſtus: induite vultus cultuſque lætitiæ: ut veſtrorum amicorum ac populorum fractos dolore veſtro

animos erigatis, Deoque Optimo Maximo in hujuſmodi orbitate gratias agatis. Virum illum inſignem imitantes, dicite, Dominus dedit, Dominus abſtulit; ut ipſi placuit, factum eſt. Vale. xxviiii Martii, 1394.

Franciſcus de Carraria, Maſſæo Memo, Veneto.

Æquiſſimum eſt, quem rerum geſtarum merita maxime comprobarũt, non modo dignis honorum præmiis, verum inſuper charitate benevolentiaque ſingulari, complecti. Expertus igitur, ſemeſtri decurſo tempore in Patavina prætura, quam æquus, quam & in adminiſtranda urbe mea ſollicitus, omnibusque civibus acceptus fueris; decrevi, & volo, quæ tua eſt virtus, pro futuro quoque ſemeſtri tempore, die xviiii menſis inſtantis Aprilis feliciter inchoando, te ad illam ipſam præturam, ſtipendiis, honore, emolumentis, conditionibuſque quibus primum, vocari & confirmari. Sicque accipio, & harum literarum ſerie te confirmo. Quam præturæ confirmationem ut grato animo, ad commodum, & noſtram populique Patavini jucunditalem accipere velis, quæſo. Ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

hujus autem præturæ promulgationem faciendam, ſapientem virum, D. Antonium de Sancto Leonardo, civem Patavinum, jureconſultum, ſtatui tranſmittendum. Cui in hac parte veram fidem dari plane volo. Paduæ, XVI Aprilis, 1394.

Franciſcus de Carraria, Reipublicæ Florentinæ S. D.

EX legatione mea nuſquam deceptus ſum, quin captiones & fallacias allatura eſſet, quarum vos non modo conſcii jampridem eſſe debetis. Quando enim vir ille bonus verba non dedit? quando non implicavit ambagibus? quando per irritas ſponſiones non traxit? quid ſolidi certive unquam reportavimus? Quo magis miror, vos oculatiſſimos dominos, rerum & hominum, inprimiſque hujus hominis expertiſſimos, hoc non videre. Quid iis moliri voluminibus cenſeamus, niſi ut in ſtructas ante inſidias imprudentes aliquot præcipites agat? Illa dudum, & nunc, Petri vox omnibus audienda: Vigilate, quoniam infenſiſſimus hoſtis veſter tanquã leo circuit, quęrens quem devoret. Tandẽ igitur deſinite de veſtræ fidei ſynceritate illius verba metiri: excitemini; vel potius, excitatos

vos

vos dudum eſſe, fateamini; ea nimirum ratione, ut, quod hactenus factum fuiſſe præſtitiſſet, M.F. V. P. me. D. B. in conſtituenda creandaque Ba. velitis conſilium imitari, quo nimirum alæ (ut dici ſolet) ſuper alios nitentis cadent; & improbæ ſpei pennæ decreti hujuſmodi forcipe truncabuntur. Prædico vobis, quantum illi fiduciæ decreſcet, tantum rebus veſtris, tantum animis ſociorum, tantum communi paci, quam ſummopere inviolatam ſervare deſidero, veſtriſque foveri ſuffragiis, tantum firmitatis acceſſurum vobis, & in gerendis facultatem pleniorē:& utiliſſimo tutior ſilentio cauſſa reddetur, ſi, ſepultis in paucorum optimatum pectoribus quæ agenda decernitis, omnis conſcius repellatur. Quid nempe ſalubrius pro veſtra republica? quid tam illius adverſum conatibus, quam ſi ei facultas aliena conſilia ſciſcitandi ſubtrahatur? Certe videre mihi videor, hunc doloſum hominem nihil iniquiore animo accepturum fore, quam ſi Ba. dignitatem ſuis fraudibus objectam eſſe cognoverit: ad quod amplitudinem veſtram pro viribus hortor, & hortationibus cumulatiſſimas preces addo, ut, cum omnium animi, oculi, fortunæ, ad hoc unum præſidium intenti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

ſint, velitis pro amplitudine veſtra, pro ſalute communi, pro ſpe ſociorum, ad creandum hunc magiſtratum animos veſtros intendere. Valete.

Franciſcus de Carraria, Bononienſibus S. D.

ETſi vigiliæ veſtræ diligentiſſimæ, ardorque animi, pro communi omnium utilitate, in providendo, agendo, conſulendoque, cognitus hactenus fuerit; nunc vero veſtris ita literis patefactus eſt, ut de prudentia, conſilio, ac magnitudine animi veſtri nuſquam dubitandum jam ſit; in hoc præſertim, quod, deprehenſis tenebris, quas oculis omnium Comes Virtutum ingerere nititur, opportuniſſimas atque oppido ſalutares M. F. V. per me. K. D. F. pro creando Ba. officio, cohortationis ardentibus luminibus occurriſtis; ut, quos non moverent exempla, ſaltem conſilia excitarent. Profecto nec ſanctiore, nec laudabiliore fungi opera potuiſtis, quam ſi veſtra id ſuaſione in illa urbe officium ſtatuatur. Erit enim hamus quo ſuos allapſus intercipi metuat; erunt obices, quibus, ſe irrito, labi ſciat. O utinam cæteri veſtra ſecuti veſtigia eo recurriſſent! multum enim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

nim ſuſpicionis, multum curarum, pectoribus noſtris demptum foret; ei vero, qui pacem omnium turbare contendit, adjunctum foret. Ego, quamquam hanc creari dignitatem, ut firmitati ſociorum ſaluberrimam, maxima animi cupiditate expectabam; nuper tamen, veſtris excitatus exemplis, omni contentione hortationeque eoſdem D. Florentinos nitor animare, ut vel nunc, atque utinam non ſero, ad Ba. creationem intendant; quippe qui non modo rempublicam, ſed & tutos ſecuroſque ſociorum animos facturi ſint. Ut autem cognoſcatis quo fervore animi ſcripſerim, incluſum exemplum literarum, quas D. Florentinis ſcripſi, mitto. Valete.

Florentini, Franc. Carrariæ domino S.

VEnerunt ad nos legati Comitis Virtutum. Quorũ verba nihil aliud fuerunt, quã eadẽmet quæ aliorũ. Reſpondimus autem, nos, pro federis debito, & pro commodo colligatorum, & expeditione gerendorum, decreviſſe omnino, ut hæc colloquia in civitate Bononiæ indicerentur; opportunitate loci, ut decuit, commendata. Ad quæ reſponderunt, ſe non poſſe ſuper hoc alibi quam hic agere,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

re, attento reſponſo domini ſui; cui & ipſi ſcripſerunt. Hæc hucuſq; geſta ſunt; quæ ſequentur, ordine literarum cognoſcatis. Volumus te certiorem facere, F. V. nos operam daturos, ut hæc negocia Bononiæ conficiantur. Cæterum, cum V. F. ſit diſpoſita non ſolvere illa decem millia florenorum, adeo populum in dolorem deduxit, ut ne ſcribere quidem poſſimus. Dicunt ſane omnes, vos nolle de ſtipendiis militaribus aliquid ſolvere, quos milites pro tuendis prçcipue veſtris comparavimus: item nihil pro federe Genuenſium, niſi per compenſationis ſupputationem: nunc vos velle præcipitare federatos in bellum, quod nulla poſſit juſtitia palliari. Nos vero videmus, populum noſtrum ita fore affectum, ut, ſi ex hujus ceſſatione ſolutionis contingat, bellum excitari, nunquam poſſit ad exhibenda vobis auxilia perſuaderi. Quamobrem pro tuenda nominis veſtri dignitate, ac ſtatu rerum veſtrarum, & ne quis pacis turbatorem vos dicat; hortamur, ne ſolutionem iſtam negligere velitis, nec ex parte veſtra committere, ut ille D. poſſit contra nos, aut federatos, jure bellum indicere. Datum Florentiæ, die XIII Iunii.

Floren-

Florentini, Bononienſibus S. D.

VIdimus literas vel potius exemplum literarum, quas vobis, non communis tantum, ſed totius libertatis Italiæ publicus hoſtis, in forma ſuperbiſſima deſtinavit. Quarum quidem ſerie vos debetis maxime lętari, videntes cauſſam leviſſimam, qua adverſus vos perditiſſimus omnium concitatur: ubi ſe aſſerit, non propter commiſſa, ſed quæ per vos committi poſſint pro tuęnda republica noſtra, commoveri. O juſtam, o egregiam indicendi belli cauſſam! ô validum hoſtium regiæ amplitudinis, quam ambit, ut arma capiat, fundamentum! Non ob aliquam injuriam, inquit, quam ſubeſſe non fatemur, ſed ne, vobis quietis & intactis, Florentinis ſubſidia miniſtretis; ut hoſtibus noſtris, ab hac die bellum nunciamus. Non proſequitur hic effectum, ſed affectum: nec vult amicos ſub conditione admonere, ſed, quaſi jam conditionem impleverint, inſectatur. Ut ſatis manifeſte animadvertere poſſitis, ipſum non perſequi quod intendit, ſed oppreſſioni prorſus imminere. Arbitratur autem &, vos à nobis, ſi invadimur, habituros non eſſe ſubſidium, ſed ſemper in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

digos noſtri futuros auxilii. ut ſolummodo meditetur, cum vobis bellum indixerit, ſic nos hinc involvere, ut vos juvare nequeamus. At bellum inferat, meditetur, & audeat, quicquid libet: ſemper nos pro tuendis vobis non minus promptos quam pro urbe noſtra cognoſcet. Vos autem, fratres optimi, nolite verbis aut minis terreri; ſed ea animi conſtantia, qua majores veſtri Regis Entii ſuperbiæ reſtiterunt, contra ſerpentis inſidias ac impetus vos confirmate. Nos hinc ita illi occurremus, ut vobis obeſſe non poſſit. Cæterum comminationum & fictionum ſuarum exemplum, cum reſponſo noſtro, his literis vobis deſtinavimus. Valete. Florentiæ, III Maii, 13 Indict.

Galeatius, Comes Virtutum, Reipublicæ Florentinæ S. D.

PAcem Italiæ omni ſtudio curavimus, nec laboribus aut impenſis pepercimus. Optabamus enim, ut, diuturno bello defeſſa Italia, tandem noſtra tempeſtate reſpiraret. Idque tam intenſo animo operam dedimus, ut nonnunquam à pleriſque malevolis id nobis vitio datum fuerit, quod humanitate, benevo-

lentia,

lentia, charitateque, agere nitebamur. Sed hæc omnia irrita & vana fuerunt, cum improborum conſilia præſtiterint. Maluit enim (non dicam, reſpublica veſtra; de qua nihil opinari poſſumus; ſed) paucorum virorum Archiguelphorum rabies bellum quam pacem eligere, & Italiam magna ex parte bellorum motibus involvere, idque, quod majus eſt, in magnum detrimentum magnificorum Senenſiũ, ac Peruſinorum, ignominiamque noſtram; primo occulte quantum fieri potuit, deinde palam federibus ruptis, quæ jampridem maximis cerimoniis percuſſa. Utinam in ipſos ſolos, & non in alios pacis avidos, in ipſorum capita, non ipſam afflictam patriam, peſſima hęc conſilia ſua redundarent! ex quibus, præter naturam noſtram, præterque omne conſilium, ad ulciſcendum illatas amicis injurias accendimur ac inflammamur, & per has literas bellum vobis nunc indicimus. Papiæ, xx Aprilis.

Florentini, Ioanni Galeatio Vicecomiti, Mediolani Duci.

HOdie nobis redditæ ſunt hoſtiles literæ nomine Galeatii Vicecomitis, qui ſe dicit Virtutum Comitem, & Me-

diolani dominum, & Vicarium generalem; totas quidem plenas mendaciis, atque dolis, & tam ſuperbe quam infideliter concludentes. Pacem Italicam omni ſtudio ſcribit ſe quæſiviſſe, nec peperciſſe laboribus, aut impenſis. Quod quidem verbum, quod ejuſdem epiſtolæ primum eſt, quam impudenter & mendaciter adſcriptum ſit, declarat invaſio per ipſum facta contra dominum Veronenſem. Quem, infeliciſſimo bello implicandum, afflixit. Qui miſer bis laceſſitus & victus, vix poterat mœnia urbis tueri. Nec eſt quod illius amplitudinem timere dicat. Adde & illam fidelem ſocietatem initam cum D. Paduano; in qua de partiendo civitates ejuſdem D. Veronenſis ſpecialis conventio facta fuit: cujus obſervatio ſecuta eſt in occupanda Vincentia; quæ Carrarienſi debebatur. Immo, ruptis ſocietatis federibus, bellum eidẽ, invidia & ambitione, diu quæſitis fictis coloribus illatũ eſt. Hæ ſunt pacis rationes, hæc illa ſtudia, quibus tranſmiſſor literarum ſe Italiæ pacem peperiſſe aſſerit. Illud etiam ſatis conſtat, confectis calumniis nobis, magna ſimplicitate ſcribentibus, poſt percuſſum fedus conſilia noſtrorum animorum indicando, publice ſtatuiſſe ipſum, aliqua ratione punire nos, ut qui turpiter

id

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

id erat conqueſtus. Quod idẽ declarant & copiæ, quas oratores ſui revocare promiſerunt, quaſque juxta federis leges in Tuſciam mittere, niſi pro tuendis amicorum rebus, minime debebat. quas omni offenſione ceſſante non modo non revocavit, ſed & potius auxit, &, turbando patriam, peſſima bellorũ ſemina jecit. Scimus, Senenſes pacem deſideraſſe, ſed ſub tali domino nec ſibi, nec patriæ pacem quærere vel tueri potuiſſe. Si rupti federis arguimur: dicat, ſi poterit, in quo fuerit per nos contra pactiones commiſſum aliquid, vel omiſſum. Habebamus copias, quas ipſe ſolas, utpote ſibi ſuſpectas, formidabat; quas noſtris expenſis ſolvimus. Habebamus amicos, & cenſuarios, quibus cum Senenſibus bellum erat; quos ab omni belli conſilio ad pacis & concordię jucunditatẽ duximus convertendos. Sed quid profuit, aut prodeſſe potuit pacis ſtudium apud illum, qui pacis verbum enuncians, bellum totis viribus meditabatur? Nos voluit eſſe irermes, ut læderet: armatos Senenſes & alios, ne poſſent cum veteribus ſuis conjunctiſſimis in gratiam redire. Et tamen audet nobis rupti fœderis notam inurere: qui fœderi non conſenſit, niſi quo poſſet facilius ſupplantare; quique, cum aliis, & nobis,

arma-

armatorum ſocietates etiam diſſolvere pepigiſſet, vix bene ſiccatis literis pactionum, novam armatorum ſocietatem ad colligatorum excidium conflavit: quippe qui non prius hoc fœdus firmare quam rumpere cogitaverat. Quod ſi Montempolitianum, ut promiſimus & tenebamur, adjuvimus; & nobili viro Bertaldo de Urſinis, Comiti Suanenſi & Palatino filio, & cenſuario noſtro, ruptis federum legibus per Senenſes invaſo, ſubſidio fuimus, quod per pactiones communes licitum fuerat: quomodo dici poteſt, nos pactis federibus non ſtetiſſe? Nam de Peruſinis quid loquamur? quorum civile bellum expulſis bonis civibus dici debet. Sed profecto noſmet ipſos vana ſpe deluſi decipiebamus; perſuadentes nobis, illum fore fidelem, qui tam perfidus nepos, & gener, & frater, in patruum, ſocerum, & fratres extiterit; cujus animus ac fides totiens cognita nihil habet conſtantiæ, niſi in hoc, ut promiſſam fidem nunquam ſervare didicerit. Eſſet quod poſſemus illi gratias agere, quod voluntatem ſuam literis ſignificare voluerit, niſi per ſuos Duces, ut facile demonſtrare poſſemus, ante ſtatutum diem jampridẽ agris noſtris multum cladium intuliſſet. Sed hic eſt non optimorũ mos, primum

mum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

mum deſtinatos hoſtes invadere, quam ſe vel verbo vel literis infenſos declarare. Nos autem contra hujuſmodi calumnias obtulimus &, remp. noſtram, juxta federum leges & federatorum, paratam judicium ſubire: quod minus ab ipſo probari animadvertimus. Ex quo poſtquam de jure diſceptare non licet, noſque turpiter & crudeliter invadimur, ut ejuſdem jurati federis verbis utamur, ſuperbiſſime laceſſiti; nos verſa vice tyranno Lombardiæ, qui ſe regem cupit inungere, bellum indicimus,&,pro tuenda libertate populorum, arma capimus: ſperantes, Diis bene fortunantibus, Lombardorum calamitatem defenſum iri:qui Dii hominis unius nequiſſimi ambitionem libertati tot populorum, & ſaluti tot urbium, quot per vim evertit, nunquam præponent. Unum autem omittere nolumus, te maxime tua ſententia falli; quippe qui paucos Florentinos archiguelphos vi tuæ non adverſaturos ſperes. Bellum enim egregia omnium ordinum virtute animoque geretur; cum præſtet omnibus, potius mori, quam ſæviſſimi tyranni jugum graviſſimum ſubire. Florentiæ, XVIII Maii, 1390.

Fran-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Franciſcus Iunior Carrariæ dominus, Marchioni Eſtenſi.

VSu, inſtitutoque majorum, factum eſt, ut priuſquam hoſtiliter aliquid agatur, vel literis, vel oratione, hoſtem quis præmoneat, ut vel reſipiſcat, vel direpta ablataque alteri reddat: ſin autem Mars ſæviat, nullusque locus paci detur, fortunæ belli reliqua committantur. Nos nunquam adduci potuimus, ut vel nobis, vel Florentinis, ac Bononienſibus, ſociis noſtris, quicquam injuriarum fieret; memoria repetentes, qua neceſſitudine atque adeo affinitate conjuncti ſemper fuerimus. quod & vobis, & quibuſcunque gentibus, ſatis eſt cognitum ac perſpectum; eoque magis, cum nullæ belli cauſſæ ſubeſſe videntur. Sed vos, aliorum ſuaſione, in fœderatas urbes, ac in me, quaſi antiquos hoſtes, animum atque manum armaviſtis. Quibus omnibus æqua lance libratis, nolui latere Amplitudinem tuam, me, cum nobilibus illarum rerumpub. legatis, ac earum copiis, Pollicinum armatum veniſſe, ac ibi conſtitiſſe. quod egimus inviti, à vobis, ut jam diximus, injuriis pluribus laceſſiti. Injuria profecto nulla major, quam quæ per amicos & affines

affines illata fuerit. Nos tamen, quam minori poterimus damno veſtro, in iis locis commorabimur, quouſque animum veſtrum exploremus. quem à peſſimis conſiliis reſipiſcere maxime optamus. Quod ſi pertinacius æquitati reluctari volueritis, ſciatis velim, copias noſtras ad quæque veſtrorum pervaſuras, prout belli furor ſuadebit. De quibus à vobis excuſari jure optimo debebimus: Conſtituentes & præfinientes vobis totam diem Martis proxime venturam ad quodcunque malueritis conſilium capeſſendum. In caſtris, ad Abbatiam Pollicini, die XVII Septembris, 1390.

Florentini, Franciſco Carraræ, Paduæ Domino, S. D.

NUnquam ſatis pro rei magnitudine mirari poſſumus, vos adhuc illa decem millia florenorum Comiti Virtutum quæ jampridem ex pace illi debebatis, non ſolviſſe. quod quidem nihil aliud eſt, quam pacem rumpere, & contra vos bellum juſtiſſimum excitare. Quam facile autem viribus veſtris tanti Principis vim ſuſtinere poſſitis, pro veſtra prudentia judicetis. Nam & colligatorum auxilia quo vultu implorabitis, ſi æs alienum non exol-

exolvatis, ſi veſtra ſit culpa, ſi vosmet id bellum concitetis? Quod ſi unanimes cum aliis vos defendere vellemus, qua juſta cauſa poterimus arma movere? quomodo vniverſis hominibus belli cauſſas reddemus? Hoſtis ipſe nos damnabit, ſi per injuriam, quæ debueritis, ſolvere abnueritis. Durum eſt, & difficile, cum potentiori decertare. At ſi cui juſticia etiam adverſetur, qua vi duobus validiſſimis hoſtibus reſiſtet? Omittamus famam, omittamus cauſſam & pericula; nonne declinando nunc hoc onus expenſarum, quas pace ſubire non vultis, longe majoribus ſumptibus atque bello vos implicatis, agros prædiaque veſtra direptionibus ac incendiis exponentes? Vobis igitur id conſilii damus, & per publicam fidem obteſtamur, ut has pecunias ſolvere velitis, ne ſponte veſtra rem eo deducatis, ut aliquando vos pertinaciæ veſtræ pœniteat. Quod autem oporteat nos & alios colligatos cauſſam veſtrã indefenſam inter belli anguſtias ob ſui turpitudinem relinquere, nihil eſt quod dubitetis. nam &, fovendo injuſtam cauſſam, fatuum profecto eſſet, ſi quis ſibi de victoria quicquam polliceri auderet. nos vero, ſolutis quæ jure Vicecomiti debentur pecuniis, nunquam federum legibus deerimus. Vale. Florentiæ. *Fran-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Franciſcus Junior Carrarienſis, Marchioni Ferrariæ.

ACcepi binas literas, Illuſtriſſimo patri deſtinatas. Alteræ ſignificabant, vos copias à caſtro Monbaranzoni abduxiſſe; & veteranis noſtris, qui ad vos miſſi fuerant, collaudatis, eos miſſos facere conſtituiſſe. Alteræ nos certiores faciebant, Marchionem Azonem ad Piſanos conceſſiſſe. Ex quibus facile intelligo, vos Illuſtriſſ. parenti meo omnia conſilia veſtra impartiri. Quare vobis pro veſtra in nos benevolentia immortales gratias ago; hortorque, ut veterani noſtri vobis alicui uſui eſſe poterunt, illorum opera uti quam maxime velitis. nihil eſt enim quod tanti quam amplitudinem veſtram, faciamus. Vale.

Carolus V, Rom. Imp. Auguſtus, collegio Cardinalium.

ALlatum ad nos eſt triſte & lugubre nuncium de obitu felicis memoriæ Pauli III, Pont. Maximi. Quem ſane virum, cum ætate & moribus, tum authoritate venerandum, & longo rerum uſu clarum & inſignem, niſi Deo Optimo

Maximo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Maximo viſum eſſet, in beatiorem illum vitam evocare, Eccleſiæ ſuæ ſuperſtitem diutius optaremus. Verum, quoniam divinæ illius bonitati atque ſapientiæ ita viſum eſt decernere, ejus voluntati nos aptare & ſubiicere par eſt: atque interim ſummis precibus flagitare, ac pro virili ſua quemque contendere, ut populo ſuo alium paſtorem & epiſcopum concedere velit, qui illi gratus ſit & acceptus, & Eccleſiæ ſuæ quam maxime commodus atque utilis. Hujus quidem rei cura vobis Reverendiſſimis patribus præcipue incumbit. Ac, licet nihil dubitamus, vos pro veſtro officio in remp. Chriſtianam, & pietate, provinciam hanc ea prudentia & maturitate geſturos, quam & præſens reipublicæ Chriſtianæ ſtatus, & omnium de ſe expectatio, poſtulat; ac neque noſtræ, neque alterius monitionis, ad eam rem opus eſſe arbitramur: attamen, ut in mentem venit, nos advocati Eccleſiæ munus & provinciam ſuſtinere, eoque nomine ex veteri majorum inſtituto in partem hujus ſolicitudinis vocatos eſſe; non potuimus, neque certe debuimus, officio noſtro deeſſe, quin huic rei omnium maximæ graviſſimæque partes noſtras interponeremus. Quod ut eo magis præſtare cupiamus, & ſtudium re-

ligio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

ligionis nos invitat; & muneris noſtri ratio, ac jurandi religio, qua Eccleſiæ Dei, & huic ſanctæ ſedi, devincti ſumus, ad hoc quaſi adigunt & impellunt. Proinde vos, Reverendiſſimos patres, ſummopere hortamur & obteſtamur, huic rei omnem curam & cogitationes impendere; atque, Dei inprimis cauſa, depoſito omni alio humano affectu, in deligendo uno pontifice hoc ſolum ſpectare velitis, quicumque tandem, ille talis ſit, qui merito Eccleſiæ Dei utilis & commodus cenſeatur, atque, quoad ejus fieri poſſit, his donis ornatus ſit, quæ in epiſcopo & paſtore maxime requiruntur, & patrum monumentis prodita ſunt, eorum præcipue qui prima religionis & fidei noſtrę fundamenta in ipſa alma Urbe jecerunt, ac ſanguine conſecrarunt. Omninoque vos monitos velim, præſentis reipublicæ ſtatus rationem habere, qui talis plane eſt, ut non minor cura religioni inſtaurandæ adhibenda ſit, quam priſci illi patres in illa propaganda jam olim adhibuerunt. In qua re Deo inprimis gratam & acceptam, reipublicæ utilem & neceſſariam, officio veſtro dignam, ac noſtræ omnium expectationi conſonam rem facietis. Quos recte feliciterque valere maxime opto. Datæ in oppido noſtro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

noſtro Bruxellis, die xx Novembris 1459, Imperii noſtri 30, regnorum 33.

Genuenſes, Papæ Calliſto.

NEmo prope eſt, Beatiſſime pater, & Domine nobis colendiſſime, qui neſciat, quantus terror, & animi conſternatio, populos invaſerit Pontici maris, tunc, cum, capta Conſtantinopoli, Machometus, Turcarum Rex, Thraciam, Boſphorum, ita clauſiſſe viſus eſt, ut Pontũ inacceſſibilem feciſſe putaretur. Nam, cum illic Europam ab Aſia anguſtum dirimat fretum, Rexque in utroque littore immania tormenta diſpoſuiſſet; clauſtra inieciſſe mari, non ſine ratione dictus eſt: tantusque pavor in omnes, qui mari negotiantur, effuſus eſt, ut annum nemo introrſum penetrare auſus ſit. Paravimus autem nos ingenti quidem mercede naves duas, in quibus arma, viri, tela, & reliqua neceſſaria Capham mittebantur: ſed navium magiſtri, cum pervenere Peram, falſis pollicitationibus decepti, deſcendentes in urbem, capti & in vincula conjecti ſunt; atque ita conatum noſtrum perfidia regis irritum fecit. Interim terreſtri via frequentes ad nos afferebantur literæ, quibus miſerabiles illi populi opem

pem orabant. Horum cum nos pericula lachrymæque flexiſſent, alias iterum naves, majore ſtipendio conductas, omnia portantes quæ deſiderabantur, Capham penetrare juſſimus. Quæ Aprili ſuperiore ſalvæ eo pervenerunt: tantumque ſpei trepidis populis injecerunt, ut, qui de deſerenda patria conſilia ſæpius agitaverant, non modo in fiduciam erecti ſint, ſed alii quoque, invalida oppida relinquentes, Capham migraverint, arbitrantes, ejuſmodi auxilia ſibi nunquam defutura eſſe. Verum, cum, redeuntibus navibus ipſis, earum altera, tormentis icta, mox obruta mari ſit: certum videtur, civitates illas in priorem deſperationem collapſuras eſſe, nec facile inveniri poſſe navem, quæ audeat, etiam geminata mercede, tam certo diſcrimini ſeſe obiicere. Hæc dum cogitamus, Sanctiſſime pater, facile prævidemus, populos illos, deſperata ſalute, animum abjecturos eſſe, niſi vel novis auxiliis, vel ſpe certa, foveantur. Et, ne quis forſitan putet, pro vili plebecula verba fieri; habet Ponticus ille angulus Imperium Trapezuntanum, claris urbibus frequens; habet Capham, non ambitu quidem mœnium, ſed populorum multitudine Conſtantinopoli facile præferendam; habet Soldajam, habet Simbolum,

bolum, haud contemnenda oppida; habet denique Amaſtram, urbem quondam celebrem, ſed ſanctorum Epiſcoporum fama celebriorem. Præter quos inſuper populos extenditur late ora maritima, quam Hoſtiam vulgo nominamus, quam ſoli incolunt Chriſtiani. Cum igitur, ut perſpicuum eſt, nobiliſſimarum urbium ac maximorum populorum ſalus aperto in diſcrimine verſetur, qui ſine ope Sanctitati veſtræ ſalvi eſſe nequeunt; orandam duximus benignitatem veſtram, velit ad eorum calamitatem animum oculosque convertere; eamque illis opem ferre, quæ pro rerum ac temporum conditione præberi poteſt. Super quibus omnibus venerabilis ſacrarum literarum profeſſor Deodatus à nobis pridem miſſus ad Beatitudinem veſtram. Si quid opus fuerit, particularius verba faciet. Quem ut audire & exaudire dignetur, eam iterum atque iterum precamur. Cui nos, & noſtra omnia, ſupplices commendamus. Data Gen. 1455, die v Novembris.

Petrus, Dux, & Conſilium, Calliſto, Papæ.

LEgimus, Beatiſſime pater, & Domine nobis colendiſſime, literas Sanctitatis

tis veſtræ, XXIII die Maii ſuperioris datas. Legimus item exemplar literarum Reverendiſſimi Domini Cardinalis Sancti Angeli, quas ex Ungaria XVII die menſis Aprilis miſiſſe videtur. Ex his cognovimus, quanta ſit Sereniſſimo illi Regi ſpes repoſita in claſſe Sanctitatis veſtræ, quãque cupiat ea litora, terraſque Turcarum, mox incurſare. Nobis multa cogitantibus verba profecto deſunt, quibus ſtudium ardoremque veſtræ Sanctitatis ad fidei defenſionem digne extollere, ſatiſque laudare valeamus. Quid enim addi poſſe dicemus tanto animi fervori, qui, erogatis auro, argento, gemmis, ſe ipſum cupiat pro ſuo grege in captivitatem dare? Verum, quoniam hæc pia animi veſtri conſcientia, in Deo requieſcens, humanas laudes aſpernatur, miſſa hæc facimus. Quod nos reſpicit, Sanctiſſime pater, non eſt ignotum ſapientiæ veſtræ, hanc Rempublicam, etiam priuſquam Mahometus Conſtantinopoli potiretur, non exiguum Turcici belli pondus ſubiiſſe. Ex eo omni tempore navibus, viris, armis, tritico, urbibus Pontici maris ſuccurrere cœpimus; vixque unquam poſtea ejuſmodi ſumptus ceſſavit. Poſtquam autem à conſpectu veſtræ Beatitudinis recierunt legati noſtri, cum Rhodus, Chi-

us, Leſbus, aliæque urbes & inſulæ, manifeſtis periculis objectæ viderentur, præter Ponticarum urbium curam; ad has quoque terras conſilia convertere neceſſarium fuit. Itaque naves duas cum viris circiter quingentis, armiſque, & inſtrumentis bellicis, Chium miſimus; unam Mytilenas, cum ducentis, & omni telorum armorumque genere: tritici autem tantum conveximus Chium, ut, ſi vel Rhodus, vel alii vicini populi, eſuriant, inde fami eorum ſuccurri poſſit. Capham autem, & ad alias Ponticas urbes, duas item miſimus alias naves, magnam frumentorum vim ferentes: quarum altera omnium maxima, quæ Mediterraneo mari navigarit, fulmine icta, malo & antennis ambuſtis, facta inutilis eſt: ingruitque neceſſitas aliam loco ejus quærere, quæ in Pontum penetret, & onus incenſæ non ſine novo & gravi ſumptu illuc perferat. Hæc quiſquis recte cogitare voluerit, licet ingens aliqua & hoſti formidabilis claſſis à nobis comparata non ſit, inveniet tamen, nos hoc longo & aſſiduo bello tot naves, tot viros armaſſe, tantum pecuniarum profudiſſe, ut longe minore ſumptu prævalida claſſis parari potuerit. Lætamur, claſſem Sanctitatis veſtræ nunc ſolvi, & Orientem petere.
Quæ

Quæ utinam Calendis Maiis, ut fama erat, in Aſiam perveniſſet. foviſſet enim bona ſpe Chriſtianorum populorum animos. quorum quidam perterriti, abjecta ſpe Occidentalium præſidiorum, pacem cum rege Turcarum agitare feruntur. Nos, Beatiſsime pater, quanquam diuturni belli mole defeſsi, non deſinemus tamen terris & inſulis, quas nominavimus, opem ferre, quamdiu vires patientur. Et, ſi reges ac populos Chriſtianos Beatitudo veſtra in unum conſenſum adducet, præclaram aliquam magnificamque expeditionem adverſus Turcas parare; annitemur profecto, ſpei, quam de nobis Sanctitas veſtra concepit, reſpondere; nec promptitudine vel ardore cuipiam cedere conabimur. Qui nos noſtraque omnia benignitati veſtræ propenſius commendamus. Data Gen. die XI Julii, 1456.

Petrus, Dux, & Conſilium, Sacræ Regiæ Majeſtati Angliæ.

ETſi nobiliſsimum illud regnum Angliæ, Sereniſſime & præcellentiſſime Princeps, remotum eſt admodum ab Imperio Turcarum; arbitramur tamen, non eſſe ignotum Majeſtati veſtræ, quanto

in periculo verſentur urbes illæ, inſulæque Chriſtianorum, quæ Turcis propiores ſunt. Chius certe, Leſbus, aliæque his vicinæ inſulæ, & Amaſtrata præterea, ac Simbolum, Caphaque, & aliæ Pontici maris civitates, adeo attonitæ & tremefactæ ſunt, ut, niſi præſidiis noſtris ſervarentur, vix in diem uſque præſentem perdurare potuiſſent. Nos, annus jam tertius elabitur, ex quo his populis adverſus Regem Turcarum naves, viros, arma, triticum aſſidue prope ſubminiſtramus, tanto quidem ſumptu, ut defeſſi & exhauſti vix ſpiritum trahamus. Non ignoramus, præclariſsime Princeps, ex iis, quæ rerum geſtarũ ſcriptores prodiderunt, perraro vel nunquã adverſus infideles bella eſſe ſuſcepta, in quibus inclyti quondam Reges Angliæ, viri Chriſtianiſsimi, & divini cultus zelantiſsimi, magnam laborum ac periculorum portionem non ſubierint. Quæ nos movent, Majeſtatem veſtram orare, ut ad reprimendam inſolitam hanc Turcarum ferociam velit jam oculos & cogitationes ſuas convertere: ita quidem, ut Chriſtiani populi, in Oriente ac Septentrione poſiti, tanti Regis auxilia ſentiant, & Rex ipſe Turcarum, apud quem omnes Reges noſtri irriſui ſunt, ſciat, eſſe ſubli-
mitati

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

mitati veſtræ vires, quæ ſibi terrori ac formidini eſſe poſsint. Cæterum, injecta nobis ſuſpicio eſt, quoſdam tentare, ut cives noſtri, Londinii negotiantes, contra jus, faſque, contraque fedus, & colligationem, quæ multis jam annis eſt cum Majeſtate veſtra, ſubjiciantur novis gravaminibus: de quibus cum aliquando ſuſcitata lis fuiſſet, virtute ejus federis libere ab iis abſoluti fuere. Non arbitramur, æquiſſime Princeps, humanitatem veſtram expectare à nobis hoc loco preces exaggerari. Nam quo excelſiore loco ſublimata eſt ſerenitas veſtra, eo magis decet promiſſorum ſuorum curam habere. Ex quo, ut duorum ſaltem meminerit, ſumma ſit precum noſtrarum. Primum, premi Chriſtianos Turcorum armis; quibus ut quam primum ſuccurratur, æquum eſt. Alterum, noſtros, ut diximus, in reverentiam ejus federis jam dudum abſolutos fuiſſe, quod cum celeberrimæ memoriæ domino quondam parente veſtro Henrico, glorioſiſsimo Rege, contractum eſt; quod ob memoriam ejus decet Majeſtatem veſtram longe majore ſtudio obſervare ac tueri. In cujus gloriam ſumus omni tempore cupide parati. Data Genuæ, 1456, die VII Aprilis.

 Petrus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Petrus, Dux, & Conſilium, Sacræ Regiæ Majeſtati Angliæ.

SI ad memoriam ſuperiorum temporum animum revocemus, Sereniſſime & præcellentiſſime Princeps, & ſeniores noſtros, inclutum illud regnum frequentare ſolitos, audiamus; fuerunt profecto, in quibus non juſtitia modo, ſed leges inſuper, ac mores, omnisque præclara virtus, aulas clariſſimorum quondam regum Angliæ inhabitare videbantur: ipſaque urbs regia Lodinium, non tam una civitas, quam veræ libertatis, incorruptæque juſtitiæ, templum quondam digne vocari merebatur. Quæ dum recogitamus, non miramur modo, ſed obſtupeſcimus, cognito nunc impetu, qui ſuperioribus diebus in mercatores noſtros, cæterosque Italicos, factus eſt. Quis enim non miretur, quoſdam, licet paucos, ex ea plebe, quæ, mitis hactenus, & quieta, leges ac jura venerari ſolebat, tanto furore exarſiſſe, ut more ſævientis alicujus belluæ in homines innocentes irruerint, domos eorum refractis portis irruperint, bona diripere non erubuerint, &, mortem minitantes, à vulneribus etiam & ſanguine non abſtinuerint? Hanc tam barbaram,

baram, tamque inauditam, licet paucorum, inſaniam vix nobis perſuadere quiſquam potuiſſet, niſi jam adeo per omnes terras vulgata eſſet, ut teſtes ultra non deſiderentur. Nec ignoramus, præclariſſime Princeps, ſcelera hæc non minus atrocia viſa eſſe Majeſtati veſtræ, quam iis ipſis, qui ea paſſi ſunt. Nam, eo metu cognito, non premiſit quempiam ſuorum ad opprimendum furorem veſtra ſublimitas, ſed ocius advolavit, &, diſcuſſa multitudine, quoſdam in vincula conjecit, de quorundam capite ſupplicium ſumpſit; de reliquis nondum perlatam eſſe ſententiam, fama eſt. Quæ in ſontes talis animadverſio profecto fuit, qualis eum Regem decuit, qui Deum juſtitiamque reſpiciat, famamque ac dignitatem ſuam vitæ anteponat. Nos, ut de nobis ipſi loquamur, quemadmodum, re cognita, plurimum irritaverat iniuriarum magnitudo, quibus indigne noſtri affecti fuerant; ita dolorem mitigavit ſeveritas pœnæ, qua in reos Majeſtas veſtra uſa eſt; nec mitigavit tantum, ſed fiduciam inſuper præbuit, digna his malis remedia mox adhibenda fore, talia quidem, ut bonorum innocentia etiam inter improbos tuta fiat. Exploratum habet veſtra Serenitas, mercatores illic noſtros ita ne-

gotiari ſolitos, ut magna ab his commoda in alios, & multos quidem, diffundantur. Nec ignorat, non pacem modo nobis eſſe cum ea, ſed fedus quoque, & colligationem, ſanctè à nobis incorrupteque ſervatam, & erga Excell. veſtram, alioſque quondam Reges Angliæ, eam venerationem atque obſervantiam, qua neminem vobis præferendum putamus. Hæc cum ita ſint, oramus Majeſtatem veſtram, eamque iterum iterumque precamur, ut eam ſecuritatem, easque proviſiones adhibeat, per quas ea, quæ indigne direpta è domibus noſtrorum fuere, mox reddantur, & cives noſtri in veſtris regnis procul ab injuria, proculque ab omni terrore ac metu ſecuram vitam degant. Id quoniam ad famam & dignitatem regii nominis pertinet; ſupervacuum duximus, alias ſuper alias exaggerare preces. Quod reliquum eſt, nos, noſtraque omnia, in gloriam ſublimitatis veſtræ parata ſemper deferimus. Data Genuæ, IIII Iunii.

Petrus, Dux, & Conſilium, Sacræ Regiæ Majeſtati Portuſgalliæ.

OBlectaverunt nos, Sereniſſime & præclariſſime Princeps, magnaque ſpe ſimul & voluptate affecerunt literæ Maje-

Majeſtatis veſtræ, pridie Calendas Majas datæ, hodie tamen nobis redditæ. Quibus cognovimus, eam ſtatuiſſe, ſuſceptũ adverſus atrociſſimum Chriſtiani nominis hoſtem Mahometum, Regem Turcarum, bellum pie ac ſtreue juvare. Qui certe ardor veſtræ ſublimitatis eſt hoc admirabilior, & majoribus laudum præconiis extollendus, quo in tam longa navigatione multo plus laboris ac ſumtus ei ſubeundum eſt. Diſcedentibus enim è regno veſtro, quod in extremo prope Europæ poſitum eſt, Thraciamque, & Conſtantinopolim petituris, pars maxima longitudinis terræ habitabilis metienda eſt. Quo fit, ut longe præclarius ſit hoc fidei veſtræ propoſitum, & omni commendationis genere prædicandum. Accedunt, ut literæ pulchre loquuntur, curæ ac labores tuendæ Cæſareæ; quæ in littoribus Mauritaniæ ſita, & infidelibus populis undique cincta, armis ac inſidiis barbarorum peropportuna eſt. Sed has difficultates ac labores contempſiſſe videtur generoſitas animi veſtri: probe ſciens, hanc militiam illi præſtari, cui debemus omnia, per quem ſumus ac ſpiramus; apud quem meritorum præmia, & immenſa ira, perpetua ſunt. Quod autem Excell. veſtra noſſe

 cupit,

cupit, quidnam & nos in id bellum moliamur; quæ, qualiaque paremus; libenter cupiditati veſtræ morẽ gerimus. Nos, quamprimum Mahometus iſte Amuratha patri ſucceſſit, ſuſpectum habere cœpimus ingenium ejus: nam cumque ſævus & ſanguinis avidus ferebatur, tumque in omnes omnis generis Chriſtianos odium profitebatur. Propter quæ naves, arma, propugnatores ex tunc fidelibus populis in Orientem miſimus. Poſtea vero quam Conſtantinopoli potitus, reliquas urbes terrore ac formidine complevit, tum demum, velut ſuſcepto bello, neceſſe fuit, Chium, Lesbum, Capham, Simbolum, Amaſtram, aliaque oppida Pontici maris, aut præſidia mittere, aut infelices illos populos in exitium corporum & animarum ſæviſſimis hoſtibus prodere. Itaque quartus annus circumagitur, ex quo naves, viros, arma, tela, triticum, his aliisque urbibus ſuppeditamus. Qui tam aſſidui ſumptus quamquam nos plurimum exhauſerint, cum tamen Reges ac populi Chriſtiani ingentem aliquam expeditionem parare cœperint, annitemur & nos nec dignitati noſtræ deeſſe, nec ad divini cultus amplitudinem inter poſtremos haberi. Nunc autem neque numerum, neque reliqua ſatis

ſatis explicare poſſumus: idque eo minus, quod Sereniſſimus Rex Aragonum fractis indigne induciis nuper cœpit nos mari terraque vexare. Conatus vero veſtros, Excellentiſſime Rex, ut maximi habendi ſunt, ita nos plurimi facimus; eoque pluris, quod plerique Reges, ac Principes, cum viderint, Majeſtatem veſtram in altero prope orbe poſitam tam multa moliri, dedecori ſibi fore ducent, ſi ipſi propinquiores in communiũ Chriſtianorum bello ceſſarent. Si quid autem eſt, aut erit, rerum noſtrarum, quod huic expeditioni veſtræ conducere poſſit, id, quicquid eſt, & nos ipſos, paratos ſemper deferimus in omnem gloriam veſtram. Data Genuæ, die III Septembris, 1456.

Petrus, Dux, & Conſilium, Illuſtriſſimo & præclariſſimo Principi, Domino Philippo, Duci Burgundiæ, Brabantiæ, & Limburgi; Comiti Flandriæ, Artheſiæ, Hannoniæ, Holandiæ, Zelandiæ, ac Namurci &c.

DUm recogitamus, Illuſtriſſime & præclariſſime Princeps, quantas, quamque præclaras res geſſerit Excel. veſtra,

veſtra, vel ad divinum cultum, vel ad pietatis opera pertinentes; non ſine ratione confidimus, fore, ut humanitas veſtra, Deum reſpiciens, miſereatur tandem Oliverii Maruffi, civis noſtri. Nam, ſive (quod ignoramus) nihil debeat ſublimitati veſtræ, ſed juſta aliqua indignatio adverſus eum concepta ſit; ſatis pœnarum pro ea culpa pendiſſe videtur: ſive multa debeat Celſitudini veſtræ; (quod credibilius eſt;) quales forent hominum cogitationes, quales rumores, ſi pauperrimus hic ſenex in vinculis moreretur? Nec latere arbitramur ſummam prudentiam veſtram, hunc virum ita ſemper deditum in obſequia Excell. veſtræ, cujus multis maximisque beneficiis creverat, ut omnium Regum ac Principum neminem veſtræ ſublimitati adæquaret, laudeſque veſtras adeo profuſe die ac nocte prædicaret ut liquido apparerent. Hæc cum ita vera ſint, ut omnem dubitationē excludant; orandam duximus humanitatem veſtram, quæ libentius ſibi theſaurizat in cœlis, quam inter tineas & fures, ut, memor divinæ admonitionis, quæ ſuadet, eos dimittere liberos qui confracti ſint, dignetur hujus inopis ſenis ærumnas miſerari, eumque, ſive dignum, ſive indignum, plenæ libertati reſtituere.

Si

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Si enim libertate dignus eſt, vinciri non debet: ſi indignus, erit ejus liberatio hoſtia quædam acceptiſſima Deo, cujus intuitu is liberatur qui libertate fuerat indignus. Nos autem, quorum animos calamitas uxoris ac familiæ ſuæ merito torquet, hoc ipſum accipiemus loco ingentis beneficii, cupide ſemper parati in omnem gloriam veſtram. Data Genuæ, 1456, die xx Octobris.

Petrus, Dux, & Conſilium, Sacræ Regiæ Majeſtati Aragonum & utriuſque Siciliæ.

ADmonuerunt nos nuper, Sereniſſime, & præclariſſime Princeps, ex tranſmarinis regionibus ad nos miſsi legati duo Peræ; pavidi adhuc à recordatione periculorum, quæ æſtate ſuperiore ęgre devitarunt; pavidiores à novi terrore belli, quod adverſus Conſtantinopolim & Peram Mahometus', Turcarum Dux, in ver proximum ſumma vi molitur. Namque hic præcipitis conſilii juvenis, recenti Imperio ferox, eo cogitationes ſuas, eo conatus omnes obſtinatiſſimo propoſito vertiſſe videtur, ut has, quas diximus, urbes ferro excindat, & Chriſtiani nominis memoriam in tota regione

ne illa penitus deleat; eo forſitan conſilio, ut, quemadmodum prior Mahometus, direpta Aſia & Africa, inter clariſſimos viros colitur, ita hic ſecundus, armis ſubacta haud ignobili Europæ parte, ingens ſibi nomen ac gloriam comparet. Dumque, implorantibus legatis ipſis, propere ad ſe præſidium mitti, omnia diligentius percunctamur; renunciaverunt nobis, Oratorem ab Imperatore Græcorum ad Majeſtatem veſtram mox eſſe venturum, qui oret, imperio illi, jam ſeneſcenti ac defeſſo, ocius ſuccurri. Nos Imperatoris conſilium & laudavimus ſæpe, & iterum iterumque laudamus, quod, poſt Romanum pontificem, ſpes omnes ſuas in Majeſtate veſtra collocaverit. Nam quem ſperare potuit Chriſtianorum regum æque velle ac poſſe ſibi adverſus hunc Mahometum opem talem ferre, qualẽ in ſublimitate veſtra & ſperare & certo ſperare debuit? Ab his enim regibus orrum ducit clariſſima domus veſtra, qui multis jam ſeculis occupantes Beticam Mauros, vi ac ferro domitos, ex iis ſedibus ejecerunt: plurimaſque urbes, & quidem nobiliſſimas, Chriſtiano cultui reſtituentes, vix unquam poſitis armis à perſecutione infidelium quieverunt. Ac ſic, ſuccedente temporum ſerie,

eo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

eo parente genita eſt Majeſtas veſtra, qui, ſuſcepto adverſum Granatanum regem bello, multas illi terras, multa parvo tempore oppida eripuit: nec infideles modo populos, Hiſpaniam incolentes, ſed ipſam quoque ſummotam freto Mauritaniam, velut fulmen quoddam belli, ſolo nomine plerumque terruit. His accedit, quod veſtra ſublimitas, mari ac terra latiſsime imperans, ſex, & quidem opulenta regna, in ditione habet, longa pace florentia, nullo hoſtis incurſu, nullis minis exagitata: quorum quædam adeo Græcorum imperio vicina ſunt, ut, Cypro excepta, cætera Chriſtianorum regna in eorum comparatione alio prope in orbe poſita videantur. Quæ cum ita ſint, jure optimo exigere creditur Deus, cujus eſt, regna dare, atque eripere, ne patiatur Excellentia veſtra hanc Chriſtiano nomini maculam inferri, ut Orientale Imperium, totque fideles populi, Occidentalibus auxiliis deſtituti, calcandi ac dilacerandi pollutis gentibus relinquantur. Nos, quibus ſolis Peram tueri neceſſe eſt, ut precibus etiam ſalutem illius Imperatoris adjuvemus, Majeſtatem veſtram orandam duximus, ut hæc, quæ dicta ſunt, cogitans, velit, cum pro gloria, tumque (quod majus, certiuſque

præ-

præmium eſt) pro cauſa Dei, infelicibus populis illis ocius ſuccurrere, neque expectare Reges, in longinquo poſitos, & gravibus præterea bellis inplicitos, dum ſero auxilia moliantur, interim ferro Chriſtianorum Imperium evertatur. Nos autem, ne quis otioſos putet, arma, viros, tela, naves, magna feſtinatione paramus, ut, ſi faverit Deus, illuc præſidia noſtra veris initio perveniant; pro viribus ſemper in omnem gloriam veſtram parati. Genuæ.

Sanctiſſimo ac beatiſſimo Patri, & domino nobis colendiſſimo, Domino Caliſto, divina providentia Sacroſanctæ Romanæ ac univerſalis Eccleſiæ digniſſimo ſummo Pontifici, Petrus Dux, & Conſilium Genuenſium.

QUid rei eſſe dicemus, Beatiſſime pater, & Domine nobis colendiſſime, quod, capta jam biennio ab Rege Turcarum Conſtantinopoli, & nunc perdomita aut vaſtata ea parte Mœſiæ quam Serviam vocamus, exterritis aut in ditionem redactis omnibus prope Ægei maris inſulis, omnes ſomno ſopiti eſſe videamur? Eſtne hoc negligentia, an cæcitas potius

potius & amentia quædam multorum flagitiorum noſtrorum, mentibus noſtris innata? Accepimus frequenter ex Lesbo, Chio, Rhodo, Cypro, aliisque inſulis literas, quibus certi reddimur, infelicibus illis populis, exitium ſuum oculis aſpicientibus, omnem eſſe ſalutis ſpem in ſubſidiis regum Chriſtianorum repoſitam. Qua ſi deſtituantur, reliquum eſt, ut aut deſperatione enecentur, aut, abnegato Chriſti nomine, Mahometicarum cœno ſpurcitiarum ſeſe immergant. Hæc ſi ætas noſtra ſpectatura eſt, Sanctiſſime Pater; ſi hæc malorum omnium ſuprema in ævum noſtrum eruptura ſunt; quanto ſatius eſſet, non vixiſſe, & ex utero, ut flens ille cecinit, ad tumulum eſſe tranſlatos? Ad hos præcipue queſtus nos nunc movet, quod fama eſt, ejus Regis claſſem, & quidem prævalidam, jam Chium infeſtam perveniſſe. qua ſi potiatur inſula, fruſtra Cypro, aliisque inſulis, ſuccurretur. Ex quibus orare ſtatuimus Sanctitatem veſtram, dignetur primum, ſi quæ in Italia reliquiæ ſunt contentionum, aut bellorum, vel Iacobi Piccinini, aut aliorum, eas utcunque tollere: quod ſupremæ quidem ſapientiæ veſtræ pronum ac facile fuerit. deinde cogitationes, conſilia, totum denique animum ad defenſionem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Fidei vertere: pacatis enim civitatibus ac populis Italiæ, inveniet profecto Beatitudo veſtra cætera vel prona, vel non admodum difficilia. In his ſi, ut confidimus, verſentur conſilia veſtra, præter laudes humanas, quæ virtuti debentur, expectet Sanctitas veſtra immortales illas divitias, quæ fideli ſervo promiſſæ ſunt. Nos denique, & omnia noſtra, Benignitati veſtræ peculiariter commiſſa eſſe, præcipuum votum nobis eſt. Data Genuæ, XXVI Auguſti.

Illuſtriſſimi Duces Mediolani, ad Sereniſsimum Regem Ferdinandum.

SI juſto animo fortunam tuam metitus fuiſſes, Rex Ferdinande, ad quietem potius quam ad arma conſilium deduxiſſes. Verum, & ſi bellandi cupiditas prævaluit, ſaltem juſtam cauſam ſequi debebas, & in aliud tempus differre, ne, de vindicandi animi libidine dum Italas opes inter ſe conflictare facis, Turcus, qui legationibus muneribusque ſolicitatus, ingenti pene exercitu in Epiro conſedit, veluti hanc contentionem ſpeculaturus, omnes de Italiæ poſſeſſione mox deturbet. Ex eo enim fit, ut tibi, ac cæteris, periculum pares, ingenti dolore tuorum, quibus

quibus publica pax, & gloria tua, ſemper cordi fuerunt. Verum, hac communi temporum atrocitate, privatam ad expoſtulandum tecum dolorem cauſam habemus; ut à quo, ſi quando aliquid gravius incidiſſet, plurimum præſidii expectabamus, ab eo nunc, rupto fœdere, & aſpernato omnis affinitatis jure, laceſſimur. In animum ſiquidem noſtrum deſcendere nunquam potuiſſet, ut tu, quem loco parentis coluimus, nocere nobis ſuſtinuiſſes. Atque, cum jamdiu multa de te deferrentur, moniti ut rebus Genuenſibus caveremus, irritos habuimus omnes nuncios, tanquam falſos & inanes; confirmati ab Oratore tuo, te in fide permanſurum; quia, nulla illata tibi prius injuria, nihil ex te metuendum coniiciebamus. Sed hæc opinio nos fefellit. Nam Proſper Adornus, præſes noſtrorum Genuenſium, ſtudio tuo modo rebellavit. Miſiſti ei Proſpero ſubſidium, triremes tuas, addita pecunia. Ardet itaque nunc ea civitas inteſtina diſcordia per te conflata: & tu: autor hujus mali, ex tua Neapoli quaſi alienum incendium exportare credis. Quod te compulerit, nihil eſt, niſi quod in periculo ſuo Florentinos ſocios noſtros juvamus: quamquam iis ipſis ex federe mutuo tu quoque

que auxilia debes: &, ſi à nobis minus recte fieri opinaris, minus recte ſentis; quoniam, perire, potius, quam fidem fallere, ducimus. Si vero ob periculum noſtrum efficere credis, ut ſubſidia noſtra ab Etruria retrahamus; eodem volveris errore. Nam Superum nobis vires præſto futuras non dubitamus, quibus hanc injuriam tuam propulſemus, & ſocios noſtros non deſeramus. Quod etiamſi in contrarium cederet in populos noſtros; quorum, quam Florentinorum, ruinam fortiori animo laturi ſumus: tamen intereſt inter nos, & fidem tuam, qui ultimo capeſſis arma in eos, qui ex operibus ſuis te juverunt. Et pro juſta cauſſa ſtare ſemper conſuevit Deus. Ille novit, Alfonſo Regi, patri tuo, per Philippum Mariam, proavum noſtrum, inopi & captivo, libertatem & regnum fuiſſe reſtitutum. Ille idem Deus ſcit, clementia primum ſua, deinde Franciſci Sfortiæ, avi, & ſoceri noſtri, beneficio, regnare. Hæc tibi obliterari non debebant: quæ ſi auditu moleſta ſunt, acceptu quidem fuerunt jucundiſſima. At meritorum omnium oblitus, cum pupillo & viduæ arma infers, non multum ſtudes gloriæ tuæ; quæ apud omnes nationes interitura eſt, niſi ſervas fidem.

Neque

Neque ſatis fortûnam agnoſcis. Cujus eſt, in eodem veſtigio nunquam ſtare. Itaque, niſi fallimur, non multo poſt ſeſe aliorſum convertet. De beneficiis quidem tecum certare cupiebamus animo liberali, ut, ſi quando ita occaſio tuliſſet, non exigere avita & vetera auxilia, ſed præſtare nova, parati eſſemus, ad confirmandum Regnum liberis tuis. Contra accidit quam volebamus. Parem itaque dolorem tibi reddere compellimur, quoad movere lacertos poterimus. Mortalis es; & ſuperfuturos, niſi caſus abrumpas, æſtimatione juſta nos putare debes. Quid opum relinquas hæredi tuo in Regno, quod provocaſti, jam nunc potes cogitare. At hoc fortaſſe tanquam alienum judicabis; quaſi longam vitam tibi fata ſpoponderint. Illud certe in præſens reputare debes, quod, rupto per te fœdere, nobis omnia licebunt, quæ te viventem perturbare poſſint: neque te fore quietum ſpera, ubi nos perturbaſti. Perturbaſti enim inclytos quoq; Venetos & Florentinos, quibuſcum nos fedus habemus. Neq; in quemquam noſtrum inſurgere potes, quin ſimul omnes provoces. Quibus, ſi recte vires tuas conſideras, par neque opibus eris, neque juſtitia. Spiritus vero æquales fortaſſe geres. Utinam! modo

do non temere nunc eos ſumpſeris. Sed nos eo propenſius ad dirumpenda hæc tua ſtudia cogimur, quod arma noſtra laus ſecutura eſt pro injuria propulſata: bellum vero à te ſuſceptum ſequetur infamia; quia fedus & affinitatem ultro ſis averſatus. Itaque, niſi conſilium mutes, cogita, nihil nos prætermiſſuros, ut incendium noſtrum mox regnum quoque tuum apprehendat: cum etiam, ſi id volumus, metuere debeas quos terrores juſtos ſis Genuæ habiturus, ſi quando eam urbem retinere non poſſemus. Sed omnia potius experturi ſumus ut vel integram civitatem recipiamus. Quod ubi non licebit, eam diu conflictatam ad poſtremum iis tradituri ſumus quos ſemper offenſiſſimos habuiſti; ut diſcas, nullius graviores eſſe morſus quam pereuntium, & tandem ſuſcepti conſilii te quoq; pœniteat. Vale. Datum Mediolani, xı Iulii, 1478.

Rex Ferdinandus, Illuſtriſsimo Proſpero Adorno, Gubernatori Genuenſium, & XII Capitaneis populi.

MAgnifici viri, amici chariſſimi, legimus literas veſtras, per Magnificum Simonetum de Belprato nobis red-

ditas,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

ditas, ipſumque Belpratum audivimus. Quem cum intra quatriduum remittere ad vos conſtituerimus, pluribus nunc nõ utimur. Mittimus in præſentia hanc triremem cum iis rebus, quas, cum iſtuc applicuerit, intelligetis. & ipſum Belpratum cnm iis rebus mittemus. ut facile ſingularem noſtram in vos voluntatem & præcipuum ſtudium proſpiciatis. Intelligetisque etiam, quam nobis gratiſſima acciderint quæ publicæ utilitatis civitatis iſtius gratia à vobis acta ſunt, & quantopere eas ob res nos vobis debere judicemus. Satisfaciemus cumulatiſſime ſpei opinionique veſtræ. Interim hortamur, ut concordiæ accuratiſsime ſtudeatis; efficiatisque, ut omnes in officio ac fide permaneant. De ipſo Belprato, fuerunt, quæ ſcripſiſtis nobis, jucundiſsima. Et, ſi ſe, qualem ſcribitis, geſſerit, faciet quod maxime cupiebamus, quodque ei à nobis injunctum fuerat. Bene valete. Data in Caſtello novo Neapolis, die XXVII Auguſti, 1478.

Dux Mediolani, Genuenſibus.

Dilectiſsimi noſtri. Longiori ſane epiſtola nos uti oporteret, ad ea veriſſimis rationibus refellenda, quæ, literis noſtris

noſtris reſpondentes, in medium adducitis. quibus oſtendere nitimini, ſuſcepta merito à vobis fuiſſe arma. Verum, omiſſis refutandi argumenta rationibus, conſilia convertimus ad id, quod vobis ſalubrius, iſtique inclytæ civitati conducturum magis, & quietem reſtituturum putamus, ac finem facturum graviſsimis laboribus, impenſis, ac damnis, quibus oppreſsi eſtis; de quo certe, ob ſummam in vos charitatem noſtram, plurimum auguramur. Ut igitur rei veſtræ bene conſuli, & ad eas conditiones deveniri poſſit, quibus quieſcere tandem, & ejuſmodi incommodis ac imminentibus vobis periculis liberari valeatis, operæ precium videtur nobis. Vosque iterum atque iterum hortamur, ut pro rebus componendis ad nos Oratores deſtinetis: qui nos pacis ſtudioſos, ac optimo erga vos animo eſſe, invenient: facturique ſumus quæ non ingrata vobis fore non ambigimus: nec vos unquam eoſdem Legatos miſiſſe pœnitebit: quibus per has noſtras liberum & amplum ſalvum conductum eſſe volumus, tuto & impune accedendi, morandi, & redeundi. Ex Mediolano, XIIII Septembris, 1478.

Rex

Rex Ferdinandus, Reverendiſſ. & Illuſtr. Raphaëli Fregoſio, Duci, ac Capitaneis Genuenſium.

REverendiſsime & Illuſtriſsime Dux, ac magnifici viri, amici cariſsimi. Unum reſtabat, quo effrenis Venetorum dominandi libido palam omnibus foret, ut ſcilicet etiam nobis & regno noſtro bellum inferrent. Sed id nunc contigit, & omnibus in aperto factum eſt. Siquidem (ut arbitramur, vos non ignorare) Veneti ipſi irati, regni noſtri provinciam, quæ Hydruntina vocatur, nuper irrumpentes claſſe, quam ingentem compararunt, Callipolim, quæ ad mare ſita eſt, & nonnulla alia illius provinciæ oppida, per vim occuparunt. Quod hoc tempore illis non admodum difficile fuit, in ea regione præſertim, quæ per ſuperioris Turcici belli incommoda incolis pene denudata eſt. Multaque alia in nos & ſtatum noſtrum iidem hoſtes noſtri omni ſuo ſcelere moliuntur; ut omnibus jam conſtet, eos de ſubigenda ſibi Italia jam diu iniſſe cogitationem. Huic tam effrenatæ cupiditati obviam eſſe eundum, exiſtimantes, robuſtiſſimam equitum & peditum manum illuc quamprimum miſi-

mus, alioſque pene in horas ſingulas mittimus. Claſſem & validam & numeroſam inſtruximus; quæ propediem educetur, eo conſilio, ut pro libertate Italiæ hoſtium conatus infringamus, occupata recuperemus, & illatas nobis & federatis noſtris injurias pro viribus ulciſcamur. Quod, Deo bene juvante, qui juſtis cauſis deeſſe non ſolet, ita brevi futurum confidimus, ut, hoſtes ad pœnitentiam ſui conſilii compelli poſſe, non dubitemus. Memores autem antiquæ noſtræ benevolentiæ, in mandatis dedimus claſſis ipſius Præfecto, ut navibus veſtris, ſi in quas inciderit, nihil incommodi, nihilque moleſtiæ inferat, ſed Genuenſes omnes omnibus amicitiæ officiis proſequatur. Quæ omnia vobis veteribus amicis noſtris inprimis ſignificanda putavimus, ut, quando nemini dubium eſt, Venetos de occupanda Italia cogitare, ad idque conatus ſuos omnes dirigere, expergiſcamini jam tandem; & una nobiſcum in eos, qui vobis, quantum per ipſos licuit, ſemper ſunt adverſati, conſpiretis, tamquam in communes omnium Italorum hoſtes; nec prætermittatis occaſionem hanc, quæ vobis divinitus oblata eſt. Quæ ſi neglecta fuerit, dolebimus non parum Italiæ conditionem.

Sed

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Sed nobis nullo pacto deerimus; qui ſperamus, per hanc terreſtrem & maritimam expeditionem rebus noſtris, & federatorum noſtrorum, ac veſtris, optime iri conſultum. Data in Caſtello novo Neapolis, primo die Iunii, 1484.

Leonardus Maruffus, Chii Præfectus, Genuenſibus.

VIrtus nobiliſſimi viri, Guilielmi Henrici, Harlemani Hollandenſis, nobis merito ſuadet, ut de illa pertinentes ejus laudes in obſcuro eſſe non patiamur. Nam à teneris annis bonis artibus & literarum ſtudiis inſtitutus eſt. Deinde, creſcente ætate, rei militari operam dedit: in eaque cum laude ætatem exercuit. Nam, cum ex ultimis Galliarum finibus, ubi in præclara Hollandiæ urbe generoſis parentibus ortus eſt, in Italiam proficiſceretur, eo animo, ut in Aſiam traiiceret, ſepulchrumque Salvatoris noſtri & loca ſancta viſeret; non detertitus ab eo propoſito quod in itinere à latronibus non levi pecunia ſpoliatus eſt; primum à Magnifico officio Sancti Georgii Genuenſi ſtipendio conductus in eo bello, quod Genuenſes contra Florentinos geſſere; deinde, cum

à Turcis nobis urbique periculum inſtare videretur, cum delecta virorum manu, cui ille præpoſitus erat, ab Inclyta Rep. Genuenſi ad nos miſſus eſt: poſtmodum, adveniente Regis Turcorum claſſe, cum factum propoſitum proſequi in animo haberet, pugnandi contra Turcos ardore permotus, profectionem ſuam remoratus eſt, donec omnis periculi ſuſpicio abeſſet. Poſtea vero quam ea claſſis in Syriam navigavit, tuti ab hoſte, facultatem abeundi Guilielmo conceſſimus: & ita conceſſimus, ut, ſi licuiſſet, talem virum retinere apud nos maluiſſemus. Ita à nobis ille cum honore & gratia dimiſſus eſt, ad loca ſancta profecturus, & honeſtiſſimum deſiderium ſuum impleturus. De his omnibus igitur convenire nobis exiſtimamus, palam notitiam facere, ut hujus virtus non ignoretur, & cæteros ejus exemplo ad virtutem accendamus. E Chio, anno 1488, die XVII Iunii.

Iulius Feltrius de Ruvere, Sancti Petri ad vincula S. R. E. Diaconus, Cardinalis Vrbini, &c. Lectoribus harum literarum, Dominis, & amicis, S. in Domino ſempiternam.

Cum

Cum nobilis & dilectus nobis in Chriſto Dominus Auguſtinus Curio, civis Baſilienſis, familiaris noſter ſingulari pietate, probitate, virtute, nobilitate, honeſtate, doctrina, & ſingularum atque diverſarum rerum peritia præditus, qui aliquandiu hic apud nos ſumma pietate & vitæ integritate verſatus eſt, decreverit ſe ad diverſas orbis terrarum regiones conferre, ut mores naturaſque hominum varias pernoſcat: (quod ad prudentiam comparandam & augendam non parum habet ponderis:) non potuimus ejus conſilium non approbare. Cumque cuperemus, ut talis adoleſcens, tot egregiis virtutibus armatus, ubique locorum noſtram erga ſe benevolentiam cognoſceret & ex operis effectu ſentiret; idque nullo modo melius quam commemdatitiis literis à nobis effici poſſe videretur; eo quod abſentium animi, multo locorum intervallo diſtantium, nullis certioribus teſtibus, quam ipſis literis, ad aliquem amplectendum moveri ſoleant: Omnes & ſingulos Principes, & Dominos; tam Eccleſiaſticos, quam ſeculares; nec non Comites armorum, atque belli Duces; & illorum loca, officia, vel vices gerentes; & univerſaliter atque ſingulatim omnes, cujuſcumque ſtatus, & con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

ditionis, vel gradus, quacunque, Eccleſiaſtica, vel alia dignitate clareant, ad quos hæ literæ pervenerint, rogandos duximus, & rogamus, ut præfatum D. Auguſtinum, ad noſtræ contemplationis intuitum, iis honoribus, favoribus & gratiis proſequantur & accipiant, quibus homines nobis chariſſimos proſequerentur, & acciperent; eique per eorum terras & loca, de ſalvo conductu, & itineris ſecuritate, aliisque rebus neceſſariis, vel profuturis, provideant: ſignificantes & indicantes, id nobis tam gratum fore, quam quod gratiſſimum; noſque ad gratiarum actiones, iuxta relata, & ad debita rependia, obligantes. Datum Fori Sempronii, die XI Iunii, 1558.

Iulius Card. Urbin.
Franciſcus Strozza,
ſecr. de mandato.

Univerſis ac ſingulis, Illuſtribus, Magnificis, Nobilibus, Strenuis, Prudentibus, Doctiſsimis viris: Principibus, ac dominis, & rerumpublicarũ Rectoribus; necnon eorundem Vicariis, Præfectis, Gubernatoribus, atque alia officia gerentibus: ad quos præſentes literæ pervenerint: Nos Franciſcus Oberriedt, Conſul,

Conſul, ac Senatus urbis Baſilienſis, ſalutem à Domino precamur, cum prompta bene merendi voluntate.

SIgnificatum eſt nobis per virum excellentem & Magnificum noſtræ univerſitatis & Academiæ in hac urbe Rectorem, & Cælium Secundum Curionem, virum præſtantiſſimum, quo pacto ante annos aliquot Honeſtus & ingenuus Auguſtinus Curio, legitimus dicti Cælii Secundi Curionis filius, cum ad alias nationes, tum maxime in Italiam, peregrinatione inſtituta profecturus ſit, quo ſuorum ſtudiorum & bonarum artium curſum, quem dudum hic cœperat, bene ac feliciter abſolveret. Verum quoniam peregrinanti, atque apud varias ac diverſas nationes habitanti, varia quoque pericula atque impedimenta obiici atque occurrere interdum ſolent: Orarunt iidem clariſſimi ac nobis chariſſimi viri, ut dictum Auguſtinum Curionem, noſtra ſeria ac benevola commendatione munire dignaremur: nihil dubitantes, eum apud omnes chariorem futurum, atque à periculis & impedimentis tutiorem. Nos igitur, Conſul, ac Senatus reipub. Baſilienſis, nobiſcum perpendentes, quam præclare jam multos annos D. Cœlius Se-

cundus Curio, non ſolum in univerſitate noſtra bonas artes magna cum laude ordinarie profeſſus ſit, verum etiam, ut bonum civem decet, ſe erga cunctos cum ſua familia univerſa, vitæ innocentia, morumque probitate, geſſerit: ideo ipſorum petitioni æquiſſimæ libenter annuimus, parati, ipſis & ſuis in longe gravioribus rebus adeſſe & gratificari. Quamobrem quam maxime ſerio poſſumus, rogamus Illuſtriſſimos Principes, magnificos Dominos, & quicunque horum vices gerunt, ut dictum Auguſtinum Curionem, Cælii ſecundi Curionis Civis noſtri dilecti filium, noſtra cauſa commendatum habere, benigne ſuſcipere, ei favere, & ſua auctoritate ac præſidio adeſſe velint, faveant, & adſint: atque in primis ea benevolentia & gratia proſequantur & accipiant, ut tuto ac ſine periculo, ac detrimento, & moleſtia, ei aditus, tranſitus, reditus, atque commorandi facultas in omnibus ſuarum juriſdictionum locis, oppidis, & civitatibus, benigne concedatur ac permittatur. Quod quidem quia ſperamus, vos, quæ veſtra æquitas & clementia eſt, eſſe noſtra cauſa facturos: pollicemur & nos viciſſim, his liberalibus officiis cognitis, noſtram operam; atque erga veſtras Illuſtriſsimas ſublimitates

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

tes ac dominationes, nec non & veſtros homines, gratos nos ac benevolos ſemper fore. In quorum omnium inviolatam fidem præſentes literas ſecreto noſtræ urbis ſigillo conſignavimus. Datum Baſiliæ, anno Nativitatis Filii Dei 1562, die xx Septembris.

Reverendiſsimo Patri, Domino Ludovico, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinali, Camerarioque ſedis Apoſtolicæ, Laurentius Valla S. P. D.

CUpienti mihi poſt annos quatuordecim reverti in patriam, & matrem, ſororemque, ac cæteros propinquos, reviſere, ſuadebant amici, ut literas commendatitias ab Rege Alfonſo, cujus octavum jam annum ſecretarius ſum, impetrarem, cum ad alios complureis Romanæ curiæ Senatores, tum vero ad ipſum Principem ſenatus ſummum Pontificem; quarum literarum præſidio iſtuc venire, & iſtic agere, tuto poſſem. Mihi autem alia ratio ineunda viſa eſt: voluique, non per alium, ſed per me; non ad alios, ſed ad te, de rebus meis ſcribi. Nam neque cauſſam meam alius efficacius aget, quam ego, &, cum te alloquor,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

totum ſenatum cum ipſo ſenatus Principe alloqui videor. Tu enim, ſicut ab illo ſecundus es, tum virtute, tum poteſtate; ita in hoc negotio primus. Quoniam, quicquid tu agendum putaveris, id ille ratum habebit. Sed, priuſquam me purgem; dicam pauca de iis quæ ad conciliandam benevolentiam tuam pertinent. Cum dico tuam, Papæ dico; quem, ut iterum dixi, alloquor, cum te alloquor. Ego Eugenium, ante Papatum, dilexi atque amavi adhuc adoleſcentulus, cum eidem præceptori Græcarum literarum uterq;operam daremus.Ego paullo poſt, ab avunculo meo Nicolao Tartarino deductus ad eum, majore charitate proſecutus ſum, cum opuſculum meum magnopere laudaſſet. Vellem creationi ſuæ affuiſſem: ſed eo tempore Papiæ eram. Ille tamen, poſtulante ſororis meæ marito, abſenti mihi duo beneficia contulit. Ipſe quoque affinis meus, quod Papæ plurimis annis contubernalis fuiſſet, erat aliqua occaſio, ut jam Eugenium Papam peculiariter, non charitate modo, ſed etiam tota pietate, complecterer. Hæ ſunt cauſſæ quare minime ego peroſus eum fuiſſe videri debeam,ſed dilexiſſe,amaſſe, obſervaſſe:quod ita fuiſſe, res ipſa declarat ac loquitur. Multi alii ultro citroque diſcur-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

diſcurrunt, ut, quod hinc obtinere non poterant, ab hoſtibus impetrarent. Multi ſcripſere in vos, etſi in ſcribendo non ſatis poterant. Ego neque illuc me contuli, cum multi non parva mihi pollicerentur; neque adverſus Papam ſcripſi, cum in ſcribendo atque in omni doctrina tantum poſſem, quantum, ut apertiſsime dicam, quivis unus potuit illorum, qui Baſiliæ aut ſunt aut fuerunt. At, cur de Conſtantini donatione compoſui, hoc eſt quod purgare habeam, ut quod nonnulli obtrectant mihi, & quaſi crimen intendunt. Id ego tantum abeſt ut malevolentia fecerim, ut ſummopere optaſſem, ſub alio Pontifice neceſſe mihi fuiſſe id facere, non ſub Eugenio. Neque vero attinet hoc tempore libelli mei cauſſam defendere, niſi Gamalielis verbis. Si eſt ex hominibus conſilium hoc, aut opus, diſſolvetur: Sin autem ex Deo, non poteritis diſſolvere. Opus meum conditum editumque eſt: quod emendare, aut ſupprimere, nec poſſem, ſi deberem; nec deberem, ſi poſſem, Ipſa rei veritas ſe tuebitur, aut ipſa falſitas ſe coarguet. Alii de illo judices arbitrique jam ſunt, non ego. Si male locutus ſum, teſtimonium perhibebunt de malo: ſin bene, non cædent me verbis æqui judices.

Sed

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Sed opus illud in ſua,quæſo, cauſſa quieſcere ſinamus. Hoc tantum conſideres velim, me non odio Papæ adductum,ſed veritatis, ſed religionis, ſed cujuſdam & famæ gratia motum; ut, quod nemo ſciret, id ego ſciſſe ſolus viderer. Multum etiam nocere potuiſſem, ſi alieno animo fuiſſem in rebus quæ mentem animamque magis ſollicitant. Nam, quod feci, hoc non modo ad pudorem præſentium, ſed mortuorum etiam ac futurorum pertinet. Qui enim nemini parcit, nullum lædit. Verum cum non minus prodeſſe in poſterum poſſim; quantum uno libello offendi? Per ego te ſuperiorum temporum meam in ſummum Pontificem benevolentiam pietatemque, id, quod cum per ſe facile, cum vero tuæ virtuti facillimum, obſecro; non beneficium, non munus, non gratiam, non veniam; ſed, ut ſimilis tibi ſis; ut, quod ſemper feciſti, facias; ut de animo erga me tuo ſummique Pontificis aliter ac ſentis non reſcribas; etiamſi, me tibi odio eſſe, nec licere mihi in patriam redire, dicas; quod (abſit ut dicas) tamen, ſi dixeris, beneficii loco numerabo; & quidem maxime vereor. Parce, quæſo, ſi dico, me vereri: periculum me cogit,aliter, ac volo, loqui. vereor ne forte des fidem mihi,

hi, tuto me venire poſſe; ut præſentem commodius ulciſcaris. An parum tibi videtur, ob tantulam noxam me exilium pati? an ulterior tibi ultio quærenda eſt? Quod ſi miſerationis reſpectus te tangit, orant pro me omnes propinqui mei, qui iſtic ſunt, cupidi me recuperandi. Si reſpectus vitæ; innocentia mea te rogat. Si amor gratificandi; tua te bonitas obſecrat. Si ſtudium clientes obnoxios tibi comparandi; affirmo tibi, non in poſtremis Laurentium, tibi præſentem officio, diligentia, obſervantia, eſſe, comperies. Quare ne pluribus verbis te obtundam, finem ſcribendi facio; avidus cognoſcendi, quid de me ſentias; jubeaſque venire, nec ne. Hoc ſi feceris, voto meo ſatisfeceris aliqua parte: omnino autem; ſi juſſeris ut veniam. Et, poſtquam venero, noli dicere, O Deus! Vale. XIII Kal. Decembris, Neapoli.

Laurentius Valla, Blondo ſuo, Secretario Apoſtolico, Salutem.

Literas tuas facundiſſime ſcriptas Rex legit. ſed interventu Principis cujuſdam non perlegit. Cum præſertim inter legendum interrogaret aliqua, ut fit, ex ipſa materia tuarum literarum inciden-

tia.

tia. Quorum primum fuit, ubinam eſſent octo libri, quos ad ſe mittere ſcriberes. Cupiebat enim videre, tum propter alias hiſtorias, tum propter eas, quæ ad eum pertinent. Eos ego opinabar olim jam in manus ejus perveniſſe. Qua de re miratus admodum ſum, quomodo factum ſit, ut aut ſcripſeris mittere, aut, quod non mitteres, an non pervenerint, ſi miſeras. Illos ergo ſcias expeti atque exigi ab eo ipſo cui promiſiſti. Vides ut res in contrarium recidit. Tu ab rege hiſtorias exigebas, ille abs te potius flagitavit. Dabis igitur operam, ut aviditatem Principis, quam incitaſti, ſitientemque effeciſti, ſuavitate tuarum hiſtoriarum ſaties. Quid autem de hiſtoriis, quas poſtulabas? Ille nullas hic alias habet, niſi eas quæ lingua Hiſpana à rege quodam Alphonſo conſcriptæ ſunt, & quidem earum rerum de quibus Latini ſcripti libri non ſunt. Nam, quod ad recentes pertinet, Gaſpar, ejus medicus, in commentarios retulit pene res ab illo geſtas, ſed ea accuratione, (ut de ſtylo ipſo taceam) nequis prudens ſcriptor aliquid ad fidem veritatis illinc mutuari poſſit. Mandaverat autem mihi jam pridem Rex hiſtorias ſuas ſcribendas, repetitis altius principiis jam inde ab infan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

tia ejus. Quæ, quia non habui à quibus plane docerer, malui non attingere, quam fidem hiſtoriȩ obliviosorum quorundam ſenum memoriæ credere. Tu, ſi vales hujus medici ſcripta cognoſcere, pluſquã te medicum eſſe oportebit, ut de ægroto corpore hiſtoriarum tuas hiſtorias ſanas efficias. Itaque, mi Blonde, omnis tua in te repoſita eſt ſpes. Si quid autem librorum ad hanc rem ſpectantium Rex aut hic aut potius in Hiſpania habet, mittito tu hiſtorias tuas quemadmodum pollicitus es. ſic enim reddes eum ad id, quod petis, alacriorẽ: atque in te promptiorem. Optime quidem de te ſentit, tum quod eruditiſſimus es, tum quod ſibi deditiſſimus. Mihi crede, nihil avidius libentiuſque leget, quam ſi quid de ſe honorificum ſcripſiſti. Quod ſi viderit, perpetuo eum tibi beneficio obſtrinxeris: habebitque tibi ſingularem gratiam; ſperans etiam, cætera, quæ nondũ mandata ſunt litteris, geſta ſua per te memoriæ prodi. Mitte igitur quod promiſiſti, ut regem & me lætitia impleas. Vale. Idibus Ianuariis. Neapoli.

Reve-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Reverendiſsimo Patri, Domino Gerardo, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinali, Laurentius Valla S. P. D.

SI, te Romæ agere, prius quam heſterno die accepiſſem, non hodie primum ad te literas darem. Sed cum Lampugrinus noſter, vir & nobilitate & literis & gravitate inſignis, dum una eſſemus, in patria eſſe dixiſſet, perſeveravi in ea opinione quaſi adhuc abeſſes à ſummo pontifice. Hunc errorem à me heri literæ affinis mei Ambroſii Dardani excuſſerunt. Quibus, ut cauſam meam tibi committerem, admonebat. Ut neſciam, an plus ex illis gaudii, ob ſpem tui, contraxerim; an pudoris, quod parum videor functus officio erga te, nullis literis ad te ſcriptis, qui tantulo intervallo loci hinc diſcretus eſſes; Cujus vetus familiaris, & abs te nonnullis beneficiis auctus, fuiſſem, præſertim poſt iſtam, ad quam aſcendiſti, dignitatem. Sed ſuperiorum temporum excuſationem in aliam epiſtolam differamus. Quod autem ad te non ſcripſerim poſtea quam Roma veniſti, culpam hanc, ſi culpa dicenda eſt, ignorationi rerum remittas: hanc qualemcumque excuſationem, quæ tua manſuetudo eſt,

facile

facile accipies. Itaque ab iſtis ſuaviſſimis moribus, clementiaque vera, poſtulo, ut me non aliter audias, quam ſi ad te cito, ſi frequenter, ſi officioſius ſcripſiſſem. Cauſſam meam, ut opinor, noſti. De opere, inquã, Conſtantinianæ donationis. Ob quod multis ſeculis apoſtolicæ ſedis ſenatoribus inviſus ſum, & reus agor, imo peragor, ab iniquis meis atque invidis. Nam, ipſe de me fateor, ac me quoque accuſo, quod nec hominibus nec diis peperciſſe videar; ſicut de Luciano Lactantius ait, Non deeſt volentibus carpendi materia. Acceſſit huc noviſſimum opus, quo vivos non modo, ſed & defunctos exagitaſſe reprehendor, & à quibuſdam ob id terror mihi proponitur. Quam ego reprehenſionem terroremque, niſi matris cauſa, quæ iſtic eſt pro meo amore, nihili facerem; nec ad te propterea ſcriberem, aut cuiquam ſupplicarem; contentus animi conſcientia; inventionibuſq; felix, ac generoſa quid ſentiam dicendi libertate me paſcens. Sed pietas matris me ad ſe revocat, & quaſi ventus quidam adverſus alio vela flectere ac pene retrorſum cogit. Eam nunc viſendi & amor & ratio mihi neceſſitatem imponit, ut amborum, & ipſius & meo, deſiderio ſatisfaciam: fortaſſe emendatu-

rus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

rus præſens quod abſenti emendare difficile eſt. Huic rei conficiendæ deeſt facultas illa, quam ſalvi conductum vulgo vocant. Ad quam pro me obtinendam, ut Ambroſius noſter perſcripſit, quod alioquin ipſe intelligebam, nemo te magis idoneus eſt, tum propter eximiam gravitatem, tum propter ſingularem ſapientiam. Supereſt igitur, ut, quemadmodum potes, ita & velis. Quid igitur rogem te, amicus amicum, cliens patronum, literatus literatiſſimum, juſta ac pia petens hominem juſtiſſimum, piiſſimumque? Ita me deus, uti videor (mihi crede) diffidere naturæ, virtuti, moribus ac literis tuis, ſi te pluribus rogem. Rogat te itaque, non Laurentius, ſed muſæ, ſed bonæ artes, ſed probitas, ſed ſapientia, ſed virtutes: quæ ut in iſto pectore, tanquam ſacrario, ſemper habitaverunt, habitantque, ita à Laurentio, quaſi procul ac longo intervallo, adorantur & extrema linea amantur. Has ſi audies, facultatem illam pro me impetrandam curabis, niſi rationem hanc non ineundam mihi, aut aliam potius ineundã, exiſtimes. Quam, tuæ probitatis intereſt, aut per temet, aut alium certe, me, ſive meo loco levirum meum, literis edocere. Hoc ſi feceris, ut ſpero, & opto, non me demereberis,

(nam

(nam olim demeruiſti,) ſed ex tuo, ut inquit Plautus, tuiſſimum feceris. Mitto ad te epiſtolam, quam nuper ad amicum miſi: ut ſciam quid de mea ſententia ſentias. Si iſtuc veniam, feram xvi libros Homeri proſa tranſlatos. Itemque octo libros ſuper Novum Teſtamentum. Præterea elegantias meas, cum compendiariis gloſſis, ipſo Opere pene utilioribus. Ad quod agendum & honeſte & vere adductus ſum. Vale. xii Kal. Februarii, Neapoli.

Ferdinandus, Alphonſo, Regi Aragonum, Patri, S.

Quod unum ſemper optavi, Rex triumphator, ac mi pater, ut pro ſummo Pontifice ac matre Eccleſia contra ipſius hoſtes pugnare poſſes, & virtutem tuam oſtendere, id plane Dei numine conſecutus es. Effeciſtique brevi, quod nemo alius majori tempore, pluribus copiis, gravioribus laboribus, potuiſſet. Deſperata enim jam erat Marchia ſummo Pontifici: ad quam recuperandam nec vis Eccleſiæ, nec Papalis auctoritas, nec ulla alia potentia ſuppetebat: eam tu tamen ſcientia rei militaris, tum admiratione victoriarum, nec non fama virtutum, rece-

recepiſti ; ereptamque tyranno, ſummo pontifici reddidiſti. Qua gloria nulla eſt nec novorum nec veterum principum major. Itaque & mihi videris ſolus tu Hannibalem atque Haſdrubalem ſuperaviſſe. Siquidem prius, expulſo ex hac parte Italiæ hoſte tuo, certe Hannibalem expuleras. nam, ut ille multis commoratus annis, ita hoſtis tuus hinc exire coactus eſt. Nunc alter hoſtis, qui ſuperat, ex eadem regione abs te fugatus eſt, ex qua Haſdrubal cum ſuo exercitu fuit ejectus atque vi extractus. Quare, ut iterum dicam, tu unus Hannibalis & Haſdrubalis victor es. Ex quibus rebus licet ego ſummam præter omnes, te excepto, voluptatem capiam, ut debeo: tamen ſummopere optarem, ut me participem hujus gloriæ faceres, ſicut feciſti & regni. Forem enim, mi pater, tuæ gloriæ particeps, ſi tecum militarem, ſi laboris aliquid, imo voluptatis in re bellica ſentirem. Hoc namque modo aliqua pars laudis & victoriæ ad me redundaret. Eo quidem magis, ſumme rex, & optime pater, quod mihi diſcenda eſt ſcientia rei militaris, ſine qua nullus rex, qualem tua benignitas me futurum eſſe vult, vere rex dici poteſt. Hanc ſcientiam ſub quo Imperatore melius diſcere queo, quam ſub

te

te ſummo Imperatore? aut quo tempore melius, quam ineunte ætate? Quamquam, optime pater, non ſolum mea cauſſa hoc flagito, ſed etiam tua; videlicet, ut poſſim pro te nonnunquam in rebus levioribus ſubire labores, gerere negotia, ſuſcipere curas. Quamobrem, ſumme rex, ac ſacroſancte pater, ut mature poſſis ex me aliquem fructum capere, te quæſo ut velis mature mihi procurationem rei militaris injungere. Quod ſi facies, ut opto & ſpero, maturius ſpe tua, prout confido, ex me gaudium fructumque recipies. Vale.

Laurentius Valla, Guarino Veronenſi ſalutem.

LIteras equidem libenter, filium vero tuum libentius vidi. Nihil illo vel totius habitu corporis elegantius, vel ſermone eruditius, vel moribus liberalius. Vera Guarinia progenies: quippe & paterni corporis decorem, venuſtatis pariter & dignitatis plenum reddit; & præceptorem eloquentia ac ſapientia refert; licet non modo te præceptorem, ſed & patrem, à quo multa traducuntur in filios, exhibet. ut in te illud Virgilianum decentiſſime cadat: O felix nati virtute boniſque.

niſque. Quod ſi cæteri filii, quorum magnus tibi proventus eſt, veſtigia patris imitabuntur, nec Metellus quidem ille felix te felicior fuiſſe dicetur. Hunc ego filii loco accipio, amplectorque, tum ſuo ipſius, tum paterno merito. Apud Regem vero noſtrum etſi per ſe eſt commendatus, tamen commendatiorem facere laboravimus. Hæc hactenus. Quandam orationem Plinii, non dico eloquentem, ſed admirabili eloquentia, haberi aiunt: eam ſi tu vidiſti, velim, per literas me certiorem facias. Eſt autem de laudibus Nervæ apud ipſum Nervam. De qua ipſe Plinius meminit prima epiſtola: ubi ait, ſe imitatum eſſe Calvum, quaſi Latinum Demoſthenem. Tametſi miror, quod tota ſit in contentione dicendi, ut ille teſtatur, in laudibus ſi tota verſatur. Eam ſi penes te habes, ad meque mittes, mittam ego tibi viciſſim meam orationem; quæ etiam ipſa prope tota in contentione verſatur de falſo credita & ementita donatione Conſtantini. Dices; Paciſci mecum vis. Minime. ſed, niſi orationem meam non videris, mittendam eſſe non puto tibi. Reſcribes igitur, an Pliniana Laurentianaque oratio in manus tuas venerit. Si utraque, tu Plinianam ad me mittes. Si neutra, ego ad te meam Laurentia-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

rentianam mittam. Si Laurentiana, neuter ad alterum aliquam orationem mittet. Sed quid verſutiis tecum ago, homine probiſſimo? Vale. & me ama.

Laurentius Valla, Auriſpæ ſuo ſalutem.

REddidit mihi literas tuas vir egregius, tuique obſervantiſſimus, Auguſtinus, Marchionis legatus, plenas amoris, officii, ſuavitatis. quid dicam? eloquentiæ: cum nullas unquam accuratius ſcriptas ad me dediſſe videare. cujus rei cauſſa extitit, vel quod ocio pinguiore abundas, vel quod te defendere pariter & me ſubaccuſare neceſſe putaſti. defendis te, tanquam ego, ut tuis verbis utar, aut minus diligentem, aut parum officioſum, te fuiſſe exiſtimem, quod tam diu ad me ſcribere, atque adeo ſcriptitare, intermiſeris. rurſus ſubaccuſas me, quod antea quidē perraro, poſtea vero nihil prorſus literarum dederim, immo ne ſcribenti quidem tibi reſponderim. unde tum adductus es ad tacendum, nolens ſæpius compellare non reſpondentem. Ego, mi Auriſpa, vir optime ac ſuaviſſime, priuſquam negligentiam meam, &, ut tu videri vis, duritiam mentis, atque barbariem, purgem, quæſo ne me ita impotenti ac

ti ac ruſtico exiſtimes animo, ut, quod ipſe crimen admittam, vel negligentiæ, vel ſpreti officii, id alteri objiciam, &c, cum in eodem genere gravius in te peccem, quam tu in me, tibi ſuccenſeam, cum tu potius mihi ſuccenſere deberes. Quid ſi tu nihil peccaſti, quid ſi diligens in ſcribendo, quid ſi officioſus fuiſti; viciſſimque me nonnunquam accuſaſti, quod parum amici officio in ſcribendo fungar? Poteſt in me iſtud, quod objicis, cadere, niſi ut à me ſenſum hominis extirpatum exiſtimes? Quid ergo? negligens antehac fui, nec reſpondi tibi ſcribenti? Equidem affirmare auſim, non pauciores me ad te dediſſe, quam abs te accepiſſe literas; fortaſſe plures. Tu quidem ſcripſiſti; ſed nec tuæ ad me, nec meæ ad te, perlatæ ſunt omnes epiſtolæ. Poſtquam vero Florentia ſummus Pontifex migravit in dextrum, tu à lævo Romam, quo interim loco fuiſti, ubinam ſubſediſſes, ignorabam. Scripſique nonnunquam ad eundem levirum, ut, ubi ageres, certiorem me faceret. A quo nunquam certior fieri potui: primæque tuæ literæ me hoc edocuerunt, ſollicitudineque animi levarunt. Quid enim mihi jucundius, quam te, ſi non coram, ſaltem literis & audire & alloqui? Quod ſi Romam Februario

bruario proximo, ut ais, venies, ego ad te viſendum advolabo. Feram & Elegantias meas cum titulis, & in marginibus compendio comprehenſas omnes quæ in Opere ipſo diſputantur; ſignantes rem propemodum non minus utilem quam ipſum Opus, licet nihil aliud ſint quam Opus ipſum. Non id eo tamen, quod cum illis ſentiam, qui, potuiſſe res illas brevius à me tractari, contendunt, ut ais; quos tu per invidiam hoc dicere confirmas. Nam brevius quam longius, ſi in alteram partem erratum eſt, à me illæ tractatæ ſunt. Veluti circa finem tertii capituli de comparativis. Nam hoc exemplum poſterius addidi. Cicero pro Ligario, Quotus enim quiſque iſtud feciſſet, idem nullus vel rarus. Ovidius de arte, Forma Dei munus; forma quota quæque ſuperbit. Idem Cic., Nulla vel rara ſequitur; non venit in mentem &c. Et duo triave alia addidi, cũ nihil detraxerim. Addã fortaſſis ſeptimum librum. Nam ſcripſi de notis Antonii Raudenſis, qui grande Opus de imitatione compoſuit. Et ſcripſi: tum à noſtro Rege ſollicitatus, ut ſubnotarem quæ mala præcepta crederem: tum à Ioanne Aretino rogatus, qui eiſdem diebus de Opere ipſo me conſuluit: tum ut contumeliam, quam ille mihi faciebat,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

in ipſum refunderem ; ſiquidem elegantiam quandam meam , non apud me lectam , ſed in Lombardia ab auditoribus meis auditam , petulanter neſcio magis an ſtulte exagitat; licet non nominatim; dedit enim hoc amicitiæ noſtræ; nam eſt mihi vetus familiaris. Hunc vel ad te librum mittam , vel feram: conſultaboque tecum, cui ſex ſeu ſeptem elegantiarum libros dedicare debeamus. Adhuc namque ſine viro & ſine tutore errant , tanquam inſulæ illæ, quas poſtea Apollo revinxit invicem,immotaſque coli dedit, ut Virgilius inquit.Feram ad te præterea ſedecim Iliados libros à me proſa oratione traductos: quos niſi judicio tuo ſubiiciam , in manus aliorum tradere non audeo. Præterea libros octo de collatione novi teſtamenti inter Græcum fontem Latinumque rivum:Opus non magni ingenii,licet majus parvitate doctrinæ meæ in Græcis literis ; tuo tamen præſidio ac quaſi numine, qui velut Deus es quidem Græcarum literarum , quicquid in me deeſt, ſupplebitur tua auctoritate. Si modo auctor eris , inſcribetur alicui Eccleſiaſticorum,quos hoc munus proprie decet. Quid multis ? Ne quid in te peccaſſe videar,quem patris loco mihi colendum duco, me meaque tuo arbitrio do, dicoque.

que. Jube quid de me, quid de operibus meis fieri velis. Nihil eſt quod ego te jubente facere recuſem, tum quia toto te pectore amplector, tum quia impietatis crimen mihi incurrere videor, ſi quid officii in te prætermiſero. Quare noli, quæſo, idcirco negligentiam ſcribendi obiicere, ut probes, me parum in amore reſpondere. Nam ne Iohanni quidem Aretino, qui fratris amantiſſimi apud me locum obtinet, jam anno circumacto literas dedi. Cur ita factum ſit, noli quærere. Sic habeto, duos Iohannes, alterum patrem, alterum fratrem, me habere, ad quos jam anno vertente ſcribere non potui; ad quos viſendos etiam ultra Oceanum, quo Ulyſſes apud Homerum ſe contulit, ire poſſem. Vale igitur: & frequentes à me literas expecta: aut, ſi non pervenient, (quod non puto,) nihil vel alienati vel ſeneſcentis mei in te amoris indicii exiſtimato. Vale. Pridie Kalend. Ianuarias. Neapoli. Orationem meam de donatione Conſtantini, qua nihil magis oratorium ſcripſi, ſane longam, reſcribe, an videris; habiturus à me eam, niſi vidiſti. Mandata tua peregi diligenter. Quintilianum me accepiſſe, olim ſcripſi.

Alphonſo, Hiſpaniæ & Italiæ Regi, Laurentius Valla Salutem.

ETſi propediem viſurus auditurusque hominem es, de quo ad te conſtitui ſcribere, eadem pro tua incredibili ſapientia de præſente judicaturum: tamen faciendum putavi, ut de abſente jam ſcribam; ferre non ſuſtinens, quin tibi aut judicium animi, ſi forte hoc ſcire vis, teſtificer, aut ob hunc virum Hiſpani nominis gloriam gratuler. Nam, ut ex tuis regiis laudibus, ſplendidiſſimisque virtutibus, omnis Hiſpania gloriatur: ita de hoc homine, quantum ex privata perſona, & literariæ, non caſtrenſis, militiæ cultore, fas eſt, gloriari poteſt: tuque in primis, qui & bonorum & eruditorum amantiſſimus es: eo quidem magis, quod Senecæ, Lucanique, quos tu ſummo, ut debes, in honore habes, eſt conterraneus conciviſque, &, quod plurimum facias, Senecæ ſeniori, neſcio an corpore, certe memoria atque ingenio, ſimillimus: ut, ſi Pythagoram audire vellemus, putari poſſet anima Senecæ in hoc eſſe homine renata. Etenim ille in Declamationum proœmio refert, quod pene incredibile hactenus, nunc recens iſtius fides credi-

credibile facit, ſolitum ſe eſſe mille verſus ſemel auditos continuo referre, &, ut à quoque acceperat, (nam à ſingulis hominibus ſinguli verſus dicebantur,) ſuum cuique reddere. Idem in duplicato numero ait feciſſe Portium Latronem, qui fuit idem Cordubenſis ac condiſcipulus ſuus. Sed profecto non tantopere illi ſuo tempore admirabiles extiterunt, quantum hic noſtra ætate. Tametſi non omnia me experiri permiſit anguſtia temporis. Siquidem tribus diebus homine uſus ſum, & mecum & cum aliis compluribus diſputante; & ipſe talia ſe quoque facturum pollicetur. Verum de eo, quod expertus ſum, ſive quæ repetit ex diſputatore modo audita, ſive ea quæ in theſauro quodam atque in ærario lecta collocavit, nihil cognovi mirabilius. Quantacunque alloquaris oratione hominem, ipſe eam omnem, vel ad literam, vel ad ſenſum, ſi minus aperte ab altero prolata eſt, repetit, & quidem celerius, expreſſius, doctius, ut eum magis ſua credas quam aliena proferre. Quidquid ab adverſario dudum eſt dictum, quicquid eodem die, quicquid pridie, quicquid nuper, id omne ſic tenet, ut eum nulla ſententia, nullum & verbum effugiat. Adeo multum periculi eſt, ac ſummopere ca-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

vendum, ne quid calore diſputandi, aut curſu orationis, aut multitudine rationum, aut altercandi mora, tibi excidat quod non plane cum cæteris tuis dictis conſtet atque conſentiat. Protenus enim ille inconſtantiæ tuæ te admonet, & loqui contraria aut inter ſe repugnantia oſtendit. Quamquam non deeſt in diſputationibus calliditas mira, atque ſolertia; quin etiam in luctando, ut ſic dicam, robuſtiſſimus eſt: tamen omnes, ut ajunt, palæſtræ numeros ac flexus adhibet, ut eodem momento, & viribus premat, & arte eludat: Simulque pede, & genu, manu, latere, decertat. Et hæc quidem extomporalia. Quid autem illa, ſtudio ac lectione comparata præter ea? de quibus judicare non poſſum. Hebræam dico, Punicam, Chaldaicam linguam. Quæ ita multa ſunt, & quaſi flumine quodam abundantiſſimo pervehuntur, ut mihi miraculum ſubeat ac ſtupor, audienti tantam omnium diſciplinarum, immo omnium auctorum & omnium librorũ, repetitionem. Nihil in Grammatica eſt, nihil in Dialecticis, nihil in Phyſicis, nihil in Metaphyſicis, nihil in Moralibus, nihil in Geometria, nihil in Aſtronomicis, nihil in Medicinis, nihil in Muſica, nihil in Theologia, nihil denique in Ju-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

re, quod ignoret. Ignoret dico? immo quod non habeat in promptu, memoriterque reddat, ac pene decantet. Ita nuſquam in proferendo hæſitat, ita fluit, ita abundat, ut prius dubitare adverſarius deſinat & repugnare, quam ille fidem aliam ſuper aliam facere. Eo loquente omnes ita ſtupent, atque ab eo dependent, ut inquit de Didone Virgilius, Pendetque iterum narrantis ab ore: & Ovidius, Narrantis conjunx pendet ab ore viri. Parum dico; Sibyllam putes, aut aliquam Apollinis vatem, cui omnia, ſi veteribus credimus, cognita erant. Nec unum dicas hominem loqui, ut Priſcianum, Ariſtotelem, Euclidem, Ptolomæum, Galenum, Ariſtophanem, Ulpianum: ſed, hos omnes, & quam plurimas doctiſſimorum hominum animas, hoc hominis corculum inſidere. Eſt ſtatura infra juſtam, & gracili: at certe tot annos vixiſſe in ſtudiis videtur quot Neſtor fuit in vita. Quæris quot annos natus ſit? Dicam triginta? nondum ſatis annorum putabis. Dicam quinquaginta? ne hoc quidem veriſimile eſt. Profecto non credes, niſi tertiam ætatem hominum, quod fertur de Neſtore, vixiſſe dicam. Agit itaque Ferdinandus, (hoc enim nomen eſt noſtro Neſtori,) agit tertiam æ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

tatem, exactis jam duabus; ſiquidem transivit infantiam pueritiamque, in media poſitus adoleſcentia, duodeviceſimum agens annum, aut modo ingreſſus undeviceſimum, nondum malas ſignante lanugine. Quis hoc credat, niſi qui viderit? Quomodo habebunt tam miræ rei poſteri fidem? Quanto minus credituri, ſi, quod utinam ei contingat, diu vixerit? Sileo hoc loco morum, ſermonis, aſpectusque ſuavitatem, modeſtiam, manſuetudinem, ut prope eum non minori benevolentia complectamur quam admiratione ſuſpicimus. Verum ut ſincere de homine judicem, & nihil, vel quod adeſt ei, vel quod abeſt, omittam, lingua Latina, facultas poetica, ars oratoria, tanta ei adeſt, quantam Hiſpania docere aut aliqua provincia potuit. Breviter; Summa, ut dicitur, manus in eo deſideratur; (ſolus namque in Italia nitor ille dicendi, ornatus orationis, vis eloquentiæ viget, ſive in proſa, ſive in carmine) præſertim jactis fundamentis in Græca lingua. Quibus rebus ſi ſub optimo præceptore Ferdinandus, paucos annos dicam, an menſes, operam dederit, profecto videbimus, eum fore ſapientem illum, quem docti imaginantur, quique, cum eſſe poſſit, tamen nunquam fuit,

quaſi mortalem quendam deum. Itaque lecto Catone, Varrone, Cornelio Celſo, Columella, Plinio, de agricultura cum agricolis contendet. Lecto Vitruvio, cæteriſque, cum Architectis de architectura diſputabit. Evoluto Frontino, atque aliis, de re militari cum Imperatoribus decertabit; ne dicam, omnes revincet. Atque item in cæteris artibus itidem rapaci, voraci, tenaci memoria eſt. Quamquam neſcio, pluſne memoriam, an acumen, an judicium prudens ſyncerumque admirer. De quo plurima adhuc dicenda eſſent, niſi nollem verbis onerare, & ſcirem, te paucis diebus tibi ipſi magis, quam mihi, crediturum. Quare ob tam admirandum hominem & tibi & nationi tuæ gratulor; gratulaturus Senecæ tuo utrique, ſi viverent; qui, ſi apud Elyſios campos eſſent, illic, cum de eorum cive audirent, exultarent, ut Achilles de Pyrrho, ut eſt apud Homerum. Vale. VIII Kal. Auguſti. Neapoli.

Florentini, Lucenſibus.

SI antiqua repetantur, magnifici domini, amici chariſſimi, nulla major conjunctio & conformitas animorum per totam Italiam fuiſſe reperietur, quam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

quæ fuit dudum inter civitatem noſtram & veſtram: multaque beneficia, charitatis & amoris plena, ultro citroque facta memorantur, per quæ manifeſte apparet, incredibilem quandam dilectionem & humanitatem duabus iſtis civitatibus exſtitiſſe. Omittimus bella, quæ & Florentinus populus pro populo Lucano, & Lucanus populus pro Florentino ſuſcepit. Omittimus obſidiones urbium inimicarum, communiter ab utroque populo factas. Omittimus expeditiones contra omnes hoſtes, à majoribus veſtris ac noſtris glorioſe ſuſceptas. nullo quippe loco antiquis illis temporibus pugnatum eſt, quin Florentinus & Lucanus in una atque eadem ſteterint acie, ſub eiſdem ſignis ac tubis contra communes hoſtes pugnaturi. Per quæ omnia conſtat, idem velle, atque idem nolle, quæ perfecta eſt amicitia, harum duarum civitatum fuiſſe. Pacis certe temporibus hæc eadem, vel etiam majora, charitatis indicia memorantur. Quorum unum referre libet, dignum memoria ſempiterna. Seditione ſiquidem coorta in civitate noſtra, civibusque ad arma ruentibus, & jam prælia inter ſe committentibus, ſcimus, Lucanum populariter accurriſſe, ad arma de manibus civium noſtrorum extorquenda;

da ; nec prius abiiſſe, quam, rebus compoſitis, civitatem noſtram ſua opera pacatam quietamque viderunt. Sunt inſuper alia multa quæ referre poſſumus, amore fraterno facta vel à noſtris vel à veſtris, cum ſumma benevolentia, & perfectiſſima charitate; quorum commemorationem epiſtolaris brevitas non reciperet. Vtinam perſeveraſſent continuo hujuſmodi tempora! id enim fuiſſet optimum pro civitate veſtra. Sed, quoniam ſive error hominum, ſive fatalis quædam neceſſitas, aliter poſtea induxit: recordemur, quæſumus, primæ illius conjunctionis fraternæ, & hæc poſteriora noſtris ex animis oblivione ſempiterna deleamus. Res enim faciliter ſolet ad priſtinam redire naturam. Cum ergo nunc per Dei gratiam, non ſolum pax & amicitia reducta ſit inter noſtram civitatem & veſtram, verum etiam confederatio & ſocietas inſtituta, propoſitum noſtrum firmiſſimum & indubitatum eſt, veterem amorem ac perfectam voluntatem conſervare de cætero, atque complecti; &, quantum ad nos attinet, providere, ut perpetua ſit hæc amicitia & conjunctio noſtra. Quod & vos ex parte veſtra facturos eſſe ſperamus. Noſtra quidem ſynceritas ac perfecta voluntas de die in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

diem magis per experientiam operum elucebit. Datum Florentiæ, die ſexta Maii, 1438.

Florentini, Duci Venetorum.

ILluſtriſſime atque excelſe domine, amice chariſſime. Quoniam per effectum operum manifeſte deprehendimus, neque inimicis, neque amicis noſtris placere, ut Lucana civitas in poteſtatem Florentini populi deveniret; decrevimus contra, illam non amplius impugnare; ſed nos retrahere à certaminibus & contentionibus illis, in quibus, ut vere dixerimus, nos à ſociis deſertos ac deſtitutos, ab hoſtibus vero totis viribus impugnari cernebamus. Itaque, depoſito contra Lucenſes bello, amicos atque benevolos, quantum in nobis erit, habere illos quærimus; neque in hac parte fatigare ſocios, ut eorum ſubſidia implorare compellamur. Quæ omnia talia ſunt, ut, ſalva fide & honeſtate, ac ſervato jure federis, quod vobiſcum habemus, ea facere poſſimus. Hoc igitur quantum ad nos. De comite autem Franciſco; nollemus fuiſſe præſtitam fidem; juſtis ſuaſionibus noſtris totiens apud veſtram Celſitudinem profecto fideli animo per nos iteratis. Florentiæ, 1438.

Dux

Dux Mediolani, Lucenſibus.

MAgnifici, amici noſtri chariſſimi. Licet omnipotens Dominus permittat aliquando adverſa contingere, ſemper tamen eſt in ejus clementia & benignitate ſperandum. Solet enim humiles & juſtos exaltare, ſuperbis vero uſquequaque reſiſtit. Et, ita nobiſcum ſæpe actum eſſe cognovimus, & nunc ab effectu videmus. Occupaverant hoſtes noſtri diebus elapſis vallem Tellinam noſtram; & ex ipſo illius vallis ingreſſu in tantam elationem ſuperbiamque evaſerant, ut arbitrarentur omnia vincere & ſubvertere, non memores, quod injuſte pugnarent. Sed reſtitit, ut diximus, Deus omnipotens inſolentiæ eorum. Procedente igitur ſpectabili & magnanimo viro Nicolao Piccinino de Peruſio, locumtenente & capitaneo noſtro generali, & præſente ſpectabili & præſtanti viro Comite Guidone Torello, qui totius rei maximus fuit arbiter adverſus ipſos hoſtes, heſterna die, hora circiter XVIII, in nomine Dei, cum ipſis hoſtibus feliciter decertarunt: ita ut contra ipſos noſtri victoriam glorioſiſſime reportarint; captis, inter cæteros, domino Gregorio Cornario, ex primariis

mariis hominibus Venetiarũ; qui proviſor erat & commiſſarius totius exercitus Venetorum; Raddæo Marchione, Cæſare de Martinengho, Graſſo de Venetiis, Paulo de Venetiis, Lipitoccho & Daniele de Solnicho, ac armigeris centum quinquaginta ex præſtantioribus, facientibus conductum equitum duorum millium; peditibus ultra mille ex melioribus, & Cenedibus infinitis. Pigliardus autem generalis capitaneus gentis ſuæ pedeſtris à paëſanis trucidatus. cujus finis talis merito eſſe debuit: quoniam à ſervitiis noſtris imprudenter aufugerat æſtate præterita. Talianus vero, ut dicitur, nondum evaſerat; & ipſe etiam veriſimiliter capietur. Quid plura? Omnes autem mortui, aut cæſi ſunt, & vel nulli vel pauciſſimi evaſerunt. Certumque erat apud noſtros, non ſolum recuperare dictam vallem, ſed longe majora perficere. Eſt aliud felix novum. Exercitus enim, qui, devicto Caſali Pado, & capto in eo perfidiſſimo proditore Franciſco de Corrigio, contra Borſillum proceſſerat, dictum locum prorſus obtinuit, cum rocca & villis ſuis omnibus. Quæ res facit, ut illæ partes noſtræ ultra-Paduanæ tutiſſimum ſtatum habeant, & ampliſſima pace fruantur. Hos igitur jucundos &

fauſtos

fauſtos rerum noſtrarum ſucceſſus amicitiæ veſtræ ſtatim ſtatim duximus intimandos; certi, quod non mediocrem lætitiam ei afferent. Datæ Cuxaghi, die xx Novembris, 1432.

Poggius, Petro Donato, Archiepiſcopo Cretenſium, S. P. D.

Cum viſitaſſem pridie abbatem Montis Roſant, qui hac iter fecit, iturus pro legato in Picenum, poſt verba, quæ primo congreſſu communiter haberi ſolent, quæſivi de te in primis diligenter, & an eſſes Præneſtæ, quo te contuleras pridie quam ego receſſiſſem. Qui cum mihi dixiſſet, Tibur non receptum à Præneſtinis, ob timorem inferendæ peſtis; deteſtans illorum immanem ruſticitatem, admiratus ſum paullum, te repetiſſe eundem locum, quem ipſum fugeras conſervandæ ſalutis gratia, ac non potius alio divertiſſe, præſertim cum & tam multi in ea urbe morbo interierint, & tam multa ſint oppida circum ſalubri aere, in quibus abſque ulla ſuſpicione eſſe potuiſſes. Hoc ſi abs te factum eſt propter animi magnitudinem, ut qui contemnas, quam cæteri reformidant, mortem, & hanc fragilem momentaneamque vitam non pluris

ris, quam à ſapientibus exiſtimanda ſit, facias: laudo certe animum ac fortitudinem tuam, quod ita animatus ſis, ut firmam ſtabilemque vitam huic labenti & caducæ anteponas. Si vero aliud quippiam te movet, ut longius à Pontifice abeſſe nolis, vide an ſatis conſulto feceris, qui conjeceris te in vitæ diſcrimen propter neſcio quam incertam rerum futurarum ſignificationem. Sed tamen ea ſapientia te præditum ſcio, ut, omne conſilium in agendo tuum mature & prudenter à te ſuſceptum, cogar exiſtimare, ut, quamquam tua ſalus me ſolicitum maxime teneat, tamen hoc uno conſoler, quod, gravi ſapientique deliberatione & egiſſe te omnia, & acturum, confidam. Cupio quidem, ut ſuperior cauſſa te impulerit ad redeundum Tybur; quam nos alii propter imbecillitatem mentis animique anguſtias aufugimus, terrore commoti. Et id quoque erat æquius fieri ab eis qui ad aliorũ exemplum conſtituti ſunt. Sed multos tamen pavor exanimat, verentes hoc nomen mortis: tum maxime conſcientia dictorum, ac factorum maxime; quorum aliquando nobis apud illum tremendum judicem æternum ratio reddenda eſt. Libet paullum, mi Petre, philoſophari tecum, qui me non ſolum loquen-

quentem ſerio, ſed fabulantem quoque pro tua ſingulari humanitate libenter ſoles audire. libet autem, non oſtentandi cauſſa; quod vitium longe à me abeſt; ſed tecum ea loquendi, viro omnium eruditiſſimo, quæ ita fert temporis ratio præſentis, quæ, ut timere, ita quoque aliquid dignum viro nos ſapere, docuerit. Equidem non meam, quæ nulla eſt, ſed multorum prudentium, ut habentur, atque excellentium virorum, ſapientiam deſidero. Quicunque intenti exiſtunt ad evitandam peſtilentiam metu mortis, quod corpore, nullam habentes omnino curam mortis animorum, loca tranſmittant, hi ſecretiora quædã petunt, amant ſolitudinem, hominum fugiunt congreſſum, exquiſitioribus utuntur dapibus ad præſcriptum medici, cujus conſilio has parent; atque hæc omnia, ut hæc moles corporea, tum egregium ipſis, tum ſalutiferum opus, diutius conſervetur. Cum interim de animis nullum verbum; ii ſoli, mœſti, ſordidi, inculti, ſqualentes, jacent in tenebris ac carcere cæco, omni ope deſtituti: &, cum ipſi ægri anxiique multis obruantur peſtiferis animi morbis, qui illos ad internecionem ducunt, nullus accerſitur animi medicus, nulla parantur medicamenta. Sed hoc negli-

negligentia noſtra ſinimus. Atque cum multis ex rebus, tum vel ex hoc maxime, perſpicere licet communem hominum inſaniam. Nam cum duplex ſit interitus; corporum alter, alter animorum: corporũ quidem, quanquam nullo pacto vitare poſſimus, ſtudioſiſſime fugimus: animorum vero, qui vivant ne, an intereant, in noſtra eſt poteſtate, etiam ultro appetere audemus, omnis emẽdationis ac rationis expertes. Nos corpus noſtrum colimus tamquam deum: quicquid expetit, damus: vetat, imperat, præſcribit: nos ejus paremus imperio, nos ad illius arbitrium ætatem agimus noſtram; ad ejus cultum, pompam, faſtum, atque ornatum, ſtudia noſtra ponentes; cœlum, terram, maria, deos atque homines pro ipſius augmento fatigantes: quod potius comprimere, ſpernere, exercere debebamus, atque ejus vim minuere, tanquam omnium malorum irritamentum. At vero animum, qui ipſe deus eſt in nobis, hoc eſt, divina pars quædam, humilem, abjectum, mœrentem ac ſorditatum, reorum more in compedibus & vinculis captum tenemus; nihil ei opis, nihil damus auxilii in cœno jacenti & ſordibus: qui cum ægrotet, ſitiat, atque eſuriat, & medicum negamus, & cibum. Qui ſi nos illum, prout

decet,

decet, non ſervi, ſed domini loco, habe-remus; ſi bonis artibus excoleremus: næ vitæ ejus, quæ futura eſt æterna, curam aliquam ſubiremus. Si de ejus interitu æque ac corporis perturbaremur, ſoliciti ad fugam: næ æquo animo ſuſciperemus diem nobis conſtitutum, in quo & malorum præſentium finis eſſet futurus, & laborum præmia: noſque ſarcina corporis exui facile pateremur, evolaturi ad liberiorem vitam, in qua nulla eſſet mors extimeſcenda. Sed nos, veluti pecora, dediti ventri, vitio, & otio ignavo, vitam, ut inquit Saluſtius, veluti peregrinantes, tranſimus; quibus corpus voluptati, anima oneri fuit. Videntes, prudentes, ſcienteſque, nos peſſum ire, nullo exemplo, nulla doctrina, nulla ratione retrahimur ab iis curis, quæ in noſtrammet perniciem redundant. Sed hæc hactenus. Redeo ad illud ſuperius, cujus occaſione hæc dicta ſunt. Si tu ob eam cauſſam Tibure te contines, quod vere philoſophus evaſeris; cujus vita, ut noſti, omnis præmeditatio mortis eſſe debet: bene eſt. id quod ſumma laude dignum, tibique gratulor philoſophanti. Verum cupio abs te ſcire, quid agas, quæ vitæ inſtitutio, quæ virtus, in quam philoſophorum ſectam deveneris. Epicurei diſſoluti ſunt

nimis; Stoici ſeveriores; mediocritatem Peripatetici ſervant, admittunt divitias, dignitates non adſpernantur. Hos cenſeo amplectendos. De me autem ſi quæras, quid agam, poſſum id quidem unico verbo expedire: Statur. Vel, ſi pluribus, unico verſu: Vivo equidem, at vitam inſanam per omnia duco. Si tamen ſingularius id cupis, accipe paucis: Prius quam veni Reate, conduxi domunculam penes flumen ingens ſatis, quod præterfluit civitatem. Mane viſito eccleſiam orandi cauſſa. Tum demum, revertens, pertranſeo forum, circunſpiciens, atque emens, ſi quid uſui eſt; & præſertim melones. Quorum cognitionem Muccharus exiſtimabat perdifficilem; & ob eam rem non abſque intermedio emendos cenſebat. Neque exemplum Mucchari, me tantum, quantũ Horatii auctoritas, movet: qui, ipſe Poëta egregius, laudans vitam ſuam, ſcribit, ſe Romæ, urbe omnium celeberrima, ſolitum obambulare forum, percunctantem quanti olus aut far emeretur. Multo magis ego, homuncio præ illius excellentia, in hac urbe ruſticana, quod in uſum meum ſit, emens, nullam reprehenſionem timeo. Tum domi lego aliquid, ac ſcribo, ſedens in accubulatorio propter fluvium ad aquæ

mur-

murmur. Indulgeo deinde corpori quantum ſatis eſt. Magna vero pars temporis conſumitur deambulando. nam & eſt hic aer frigidiuſculus, & loca amœna admodum, & ad deambulationem accommodata. Quod autem facio plurimi, nulla hic audio nova, nulla bella, nullos rerum tumultus: non quæri ſentio, quid Aragonum, quid Francorum parent Reges; quid Dux Mediolani, quid Florentini moveant: non audio noſtrorũ temporum moleſtas archipiratarum terreſtrium militias, quos ultra Sauromatas vellem hinc eſſe abreptos. Fruor quiete animi. nam corpus ſibi conſulit; neque me ſollicitat cupido ulla lucri. Quin potius illa me torquebant cum eſſem Tibure. Si quem conveneram ex noſtris; Heus tu, nunquidnam novi? Unus mortuus eſt, alter morituro proximus. Nunquid aliud novi? Milites conſcribuntur, aliqua obſidio paratur, Tudertum deditionem fecit, Peruſini legatos miſere, neſcio quod caſtellum ſeceſſionem parat: & ſexcenta alia, fætorum plena. Quę dediſcenda eſſent, ſi ſcirentur. Hic vero iis inanibus fabellis honeſte caremus. Hujus vitæ vellem te fieri participem, ſi id eſſet futurum in rem tuam. Nam tunc nihil nobis deeſſet ad abſolutam cumu-

latam-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

latamque ex omni parte voluptatem. Nam hic quoque Epicurum fieri licet, & eum, qui aqua & polenta hoſpitem recipiebat, & eum, qui titillatione ſenſuum vitam effecit beatam. Si aderis, utramvis capere licebit, tibi tamen ſoli, ſi priorem elegeris. Virum clariſſimum Antonium Luſchum, ſi præſens eſt, verbis meis ſalvere jube: & item Ramelem confabulatorem noſtrum. Vale. &c,

Alia.

INgentem benignitatem tuam, vir clariſſime, jam ter ſpectare juſſus ſum: primum, quum declarationem in Senecæ declamationes commodare mihi, qui nulla tecũ familiaritate conjunctus prius fueram, non dubitaſti: deinde, quum commentarium in Auguſtinum de civitate Dei, Bonacurſo nuncio, mihi conſignandum tuo nomine, dediſti: tertio, quum munuſcula mea, dignitate tua longe inferiora, jucunda fronte ſuſcipere dignatus es. Qua in re non te latere velim jocoſam contentionem per me cum ipſis muneribus in ipſa deſtinatione habitam. Cum enim illa mittere deliberarem, nullo pacto pedẽ efferre volebant; & quanto magis tuos petere lares jubebam, tan-

to

to magis reſiſtebant. Horrebant, reor, & quodam rubore præpediebantur magnificum tuum illud ſubire palatium. Nec mirum, ſi tanti nominis tui ſplendore confundebantur. Quis enim genere clarior, quis omni virtutum genere præſtantior, quis fortunæ muneribus abundantior, non tantum tua ipſa in urbe Lucana, ſed tota in Etruria, reperiri poteſt? Tu tantum pro tui animi magnitudine fortunæ fulgorem floccifacere, parvique ducere ſolitus es. Equidem, de manſuetudine tua certior factus, perſuadere illis non dubitavi, ut audacter indubitanterque migrarent. Refocillata itaque oratione mea pudibunda, & rubore ſuffuſa, declivibus oculis ædes tuas ſidereas ſubire conata ſunt. Ubi præter opinionem benigne ſuſcepta, futuris mumeribus tutum pollicentur acceſſum. Quæ ſi tardiuſcula fuerint, pro tua modeſtia tarditatem ipſam manſuete patienterque tolerabis. Voluiſſem tamen tuis illis celeberrimis nuptiis aliquid miſiſſe. Ad quod faciendum me non mediocriter adhortatus eſt Iohannes de Vecchiano, ſacrarum legum interpres egregius. Sed, quia nihil ipſarum ſplendorem condecens occurrebat, in aliud tempus differendum duxi. Nec ipſa tarditate tantorum in me benefi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

neficiorum immemorem exiſtimes, quæſo, ſi meritis tuis non repente ſatisfactum per me fuerit: faxo tamen, ne te, certaſſe priorem, pœniteat. Quod ſi digna non contulero præmia, ne tamen ingratus videar, enitar pro viribus: pectorique meo Maronicum illud ſemper hærebit infixum; In freta dum fluvii current, dum montibus umbræ Luſtrabunt, convexa polus dum ſidera paſcet, Semper honos nomenque tuum, laudesque, manebunt. Et quoniam nullum officium referenda gratia magis neceſſarium ducitur, ſingulari benignitati tuæ, quas poſſum, gratias ago, majores debeo; quas, cum tempeſtivum fuerit, perſolvere non prætermittam. Librum vero tuum ſupra notatum tam benigno commodatum animo, tutum, illæſum, inviolatumque reſervabo; nec illum penes me diu dormitare permittam, ſed bibliothecam illam tuam omni genere librorum copioſiſſimam repetere jubebo. Vale, vir inſignis; & me tuorum ſervitorum numero adſcribe. Ex Piſis, IIII. Kal. Decembres, 1443.

Fran-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Franciſcus Philelphus, Præclaro equiti, domino Pallanti Strozzæ, S.P.D.

SOleo certe nonnunquam, Pallas, vir clariſſime, majorem in modum queri pernicioſam præteriti ſeculi adverſus noſtræ tempeſtatis doctos homines literarumque cupidos injuriam: & illos vehementi quodam odio deteſtari, quorum inerti negligentia factum eſt, ut in amiſſis veterum ſcriptorum illuſtribus ac infinitis prope voluminibus tacitam ipſi cladem ſuſciperemus. Quid enim claris ingeniis aut acerbius, aut calamitoſius accidere poteſt, quam iis carere, quibus ſine, omnis ſuus ſplendor, omniſque magnitudo, & manca & muta eſt? Nemo profecto, mea ſententia, etſi ad equitandum aptiſſimus ſit natura, ſine equis equeſtrem teneat, neque ſine armis militiam, neque navigandi peritiam ſine navigiis; neque architecturam, neque aliam quamvis ſive artem ſive facultatem, ubi hujuſce rei defuerint inſtrumenta, medullitus ſane noſcere quiſquam queat. Cujuſmodi vero quoque bonarum artium inſtrumenta, ob tantum hunc tamque indignum veterum librorum interitum, amiſerimus, ipſe opti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

mus teſtis ſis. Nemo enim eſt unus omnium inter noſtros, qui id te melius ſcire vel poſſit vel debeat. Nam & Græce & Latine eam habes eruditionem, qua medius fidius majorem nemo. Et, ſi quid apud noſtros, externosve, librorum relictum ſit, id omne, pro tua eximia diligentia ac laudatiſſimo doctrinæ ſtudio, tibi, vel potius eruditis omnibus, jam pridem maximis cum laboribus impenſisque comparaſti. Quid enim philoſophos numerem? Qui quo majore numero extiterunt, eo paucioribus nihil naufragii factum eſt. Libros circiter quadringentos Ariſtoteles, ac prope totidem Theophraſtus, ſcripſit; quorum mirum eſt quanta ſit nobis relicta paucitas. Democriti illius Magni, tantique viri, magnum de mundo Opus talentis quingentis æſtimatum perhibent. Uſque adeo multa ſcripſit, ut librarius ſit ab Epicuro appellatus. Epicurus autem ipſe trecenta reliquit volumina. Chryſippus vero, quem librorum Epicuri hujus paraſitum Carneades nominat, quinque ac ſeptingenta volumina elucubraſſe traditur. Permulta Zeno Cittenſis & Cleanthes ſcripſere, permulta Heraclitus, permulta Empedocles; & alii, cum Græci tum Latini Philo-

Philoſophi, quæ complecti numero, labor ſit, permulta nobis & maxima ſuæ ſapientiæ & perilluſtria monumenta reliquerunt. Horum autem omnium nulla prorſus ſcripta extant. Quid autem, ut reliquos, ſive Poëtas, ſive hiſtoricos, ſive alios præſtanti aliqua doctrina & ingenio viros, omittam, quid, inquam, oratorum verſoriam interitusque commemorem? Hoſce propemodum omnes, ad Brutum ſcribens, Cicero; non Latinos ſolum ab ipſo uſque M. Cornelio Cethego, quem ore ſuaviloquenti viguiſſe Ennius decantabat, vel ab illo potius Bruto repetens, qui vim ex urbe Rhegina extruſerit; verum & Græcos ab ipſius uſque Solonis Piſiſtratique memoria, & diligenter, ut aſſolet, & eleganter enumerat. In quibus quanta ſit ſtrages facta, quanta ſuſcepta calamitas, quis te, nobiliſſimo Equite & homine doctiſſimo, melius omnium unus noſcit? Nonne igitur jure ſuccenſebimus, deteſtabimur, execrabimur, quorum deſidia ignaviaque tantam nobis jacturã factam intuemur? Attamen in tanta veterum librorum paucitate, ſumma diligentia, & ſtudio incredibili, id aſſecutos nonnullos cernimus, ut honori apud omnes admirationique habeantur. Nec certe dubitandum exi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

ſtimo, quin multos hodie Leonardos, permultos haberemus Ambroſios, ſi priſcis bibliotecis liceret frui. Quarum aliquota pars cum in omnem Italiam diffuſa eſt, tum potiſſimum in hac urbe patet, ubi divina quædam ingenia germinant. Nec diffido tamen, quin aliqui brevi ex hac ipſa emerſuri ſint, qui ſua & cura & induſtria & ingenio tantæ huic jacturæ cladique medeantur: quo pacto cum Iarnottium Manetum hunc noſtrũ, & Carolum Aretinum, diſertos & doctos homines, tum alios pleroſque, ad eloquentiæ eruditionisque decus evaſiſſe, atque indies magis evaſuros, jam probe video. Sed de his hactenus multa. In eo autem veterum ſcriptorum naufragio inſignis eſt Lyſiæ oratoris procella. Is enim orationes quadringentas vigintiquinque ſcriptitaſſe fertur. Quarum ducentas ac triginta Dionyſius Cœcilius indubitatas illius exiſtimabat: Reliquæ vero creduntur adulterinæ. Hiſce autem in omnibus, & id duntaxat ob malignitatem cauſſæ, eum ſuccubuiſſe Plutarchus refert. Scripſit & rhetoricas artes, & conciones, & laudationes, & epiſtolas, orationesque, tum amatorias, tum funebres, ac Socratis defenſionem. Ex hac autem tanta ſuorum ſcriptorũ multitudine vix quinque

que & triginta orationes extant; reliqua vero omnia periere. Quanta is vero dicendi luculentia majeſtateque floruerit, princeps eloquentiæ, & optimæ nullius expers diſciplinæ, plurimis in locis diſſeruit, ac nos fortaſſe propediem alio quodam in loco commodius expoſituri ſumus. Id tamen abunde dignoſci poteſt ex ea funebri oratione, quæ ab hoc ipſo Lyſia pro iis Athenienſibus edita eſt, qui adverſus Lacedæmonios Corinthiis auxilium ferentes, poſt urbem jugo ſolutam triginta tyrannorum, forti & atroci prælio interiere. Hanc ſi frequentiſſime antea Græce lectitaveris, nunc Latinam à nobis factam ut & Latine legas, & cæteris legendam des, te vehementiſſime rogo. Vale.

Franciſcus Philelphus, Claro equiti, Pallanti Strozzæ, S. P. D.

FUere nonnulli & prudentes & docti viri, præſtantiſſime Pallas, qui id, inter Lyſiæ oratoris, Platoniſque Philoſophi ſcripta, maxime intereſſe judicarent, quod propemodum alii quidam, & ipſi homines haud vulgares, inter Demoſthenem & Ciceronem voluere. Nam huic nil adiici, illi detrahi nil poſſe.

Id quid aliud eſſe dixerimus, quam, quod vel Platonis eſſe cernimus eximiam quã-dam exuberantemque dicendi copiam, vel Lyſiæ elimatum graviſſimumque orationis filum? Quod quidem acutiſſimorum hominum judicium cum ſemper maxime facere conſueveram, tum vero, poſtea quam Græcas literas deguſtaſſem, admiratus ſum adeo, ut vix quicquam aut verius aut ſubtilius judicatum exiſtimarim. Nam, ut reliquos nunc omiſerim, quid de Lyſia ipſo dicam? cujus peregregia dicendi quædam divinaque elegantia, caſtigata verbis, ſententiis affluens, tantum de ſe ſtuporem ſplendoremque legentibus ingerit, ut hunc profecto eum fateri oporteat, qui unus in primis inter Græcos primas eloquentiæ partes teneat. Hic eſt ille Lyſias, cujus diſertiſſimis orationibus ſi quod ſubtraxeris verbum, etſi id commode feceris, de ſententia ſubtraxiſſe tamen appareas; uſq; adeo ab eo ſunt omnia mirabili quodam ſuo artificio & ordine lucubrata, dicta, poſita, colligata. Is præterea cum cæteris in rebus præſtiterit plurimum, tum quoque ſingulari perſpicuitate & nitore claruit. Quem etſi nobilis rhetor Socrates imitatus fere ſit, tamen neque hunc, neque Demoſthenem ipſum, eloquentiæ princi-

pem,

pem, neque alium quemquam ex illuſtribus illis decem oratoribus, aſſequi potuiſſe, omnis una voce teſtatur Græcia. Quam vero hiſce omnibus ſubtilitate anteceſſerit, ex gravi Ciceronis in libris de Oratore judicio intelligi licet. Sed de iis alias. Nunc autem ad rem, de qua agitur, revertamur. Cum igitur hanc Lyſiæ uberem luculentamque brevitatem facilitatemque dicendi amatoribus noſtris mirifice probatam laudatamque intuerer, libuit animi gratia aliquas, ſi poſſem, ex illius orationibus Latinas efficere: quo non ſolum alieno teſtimonio, verum & re ipſa, & ipſa quaſi oratoris præſentia ac voce, ejus vis omnibus, divinumque ingenium, innoteſceret. Quare cum ipſe ſuperiorem convertiſſem, volui & illam ad noſtros orationem traducere, quæ in Acoſtonem adulterum habita eſſet. Hoc enim in adulterio deprehenſo atque interempto, ſui pro eo cauſſam necis agunt. Lex autem haud negatur: Sed mœchus jure cæſus defenditur. Argumentum omne narratione patet. Verum ne, quem tanti facio, imitari omnino neges, id eſt, ne in brevi oratione prolixior ſim; de hac re ſatis ſuperque. Jam Lyſias ipſe dicere incipiat. Vale.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Leonardus Aretinus, ad Cyriacum Anconitanum.

LEonardus Cyriaco ſalutem. Quid mihi dabis, Cyriace, ſi de urbe Anconitana tibi multa ac præclara vetuſtatis monumenta oſtendam, quæ tu nunquam vidiſti? licet Achaiam totam, cum omni etiam Italia & Bœotia, luſtraris; ac Peloponneſum, Spartamque, & Argos, inſpexeris; & quicquid antiquitatis eſt in illis, erueris; & Athenarum propylęa nobis deſcripſeris. Ego tamen, dum tu peregrinando aliena conquiris, ipſe, manendo domi, patriæ tuæ monumenta tibi inviſa incognitaque perſpexi. O magnam vim animi noſtri penitus divinam! Siquidem, dum ſtamus domi, ipſe peregrinatur; nec modo locis diſtantia adit, verum &, quæ jam mille annis geſta ſunt, tanquam præſentia intuetur. Sed ne te per longa demorer, aperiam quid rei ſit. Scripſi noviter libros quatuor de bello Italico, quod Libellarius & Narſes, Iuſtiniani Duces, adverſum Gotthos geſſere. In illo bello multa ac præclara de patria tua Anconitana repperi, ac reperta libens perſcripſi. Nam & obſidio ejus urbis, terra, mari, à Gotthis agitata, & pugna

gna

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

gna navalis egregia & inſignis, circa eam commiſſa, in qua ſeptuaginta quinque naves longæ pugnaverunt, & ſitus oppidi qui tunc erat, ac cætera permulta memoratu digna, referuntur. In quibus ſcribendis tu etiam aliquid mihi caloris & impetus addidiſti: quod tibi & civibus tuis hæc placitura exiſtimabam: & ſunt maximo ornamento veſtræ civitati. Eſt autem non hæc tranſlatio, ſed opus à me compoſitum: quemadmodum Livius à Valerio Antiate, vel à Polybio Megapolitano, ſumpſit, & arbitratu ſuo diſpoſuit. Hanc vero hiſtoriam meam inſpicere ſi voles, non aliter tibi oſtendam, quam, ſi omnia epigrammata omniaque vetuſtatis monumenta, quæ in toto terrarum orbe collegiſti, ad me feres. Vale. Prid. Calend. Sept.

Guarini Veronenſis, Oratoris præclariſſimi, ad Illuſtrem Leonellum, heroëm Eſtenſem, gratulatio, pro equeſtris dignitatis ſumptis inſignibus.

HOdierna die, mi rex, & dive Leonelle, cives tui, quia, equeſtris dignitatis inſignia tibi tam honorifice addita, ſeu potius reddita fuiſſe, cogno-

ſcunt, privatim ac publice magnam egere lætitiam, & præcipuum in templis honorem divis pro ſua vita, illuſtremque genitorem tuum pietate & obſervantia celebrarunt. Nam, cum tantas tibi & animi & corporis dotes, ab natura ingenitas, tûaque induſtria expolitas, & ſtudio auctas, eſſe cernant; iſta ipſa ornamenta ad decus & ad dignitatem, quaſi conſummationem quandam amplitudinis, adveniſſe gloriantur. Qua in re tibine magis, vir magnifice, an ornamento ipſi gratuler, in ambiguo ſum. Non enim ſum ignarus, hujus generis decorem magnam tibi hominum exiſtimationem commendationemque conciliare, & egregiam apud eos, quorum commodis, honori, & ſaluti conſulturus es, auctoritatem comparare. Hac ratione antiquos Perſarum reges varios ſibi colores concinnaſſe, Cæſarem inuſitatos vulgo habitus multo auro multisque gemmis induiſſe, teſtis eſt Xenophon, ut vel ſic inter ſuos venerationi eſſent. Præterea clam me non eſt, iſtos honores & inſignia virtuti in teſtimonium adduci, ceu bene inſtitutæ Majeſtatis præconia. Quocirca milites ſtrenuos, fortiſſimos, ducesque ſapientiſſimos, haſtis, phaleris, vexillis, equis, ſtatuis,

tuis, &, quod maximum votorum eſt, triumphis, donari & inſigniri legimus. Accedat ad gratulationem meam, quod ornatus auratos, & equeſtrem dignitatem, per ſe ſatis ingentem, ingentiorem facit imponentis donatoris amplitudo ſimul & gloria. De cujus magnificentia, rebus præclare geſtis, clementia, æquitate, cæterisque virtutibus, ut taceam; quid Imperatore Romano, quid Cæſare, quid Auguſto excellentius, quid admirabilius, religioſius æque, humanum genus habet? Ejus poteſtatem poëta maximus paucis verbis exprimens, ait; Diviſum Imperium cum Iove, Cæſar, habes. Quippe, Imperium Oceano, famam qui terminet aſtris. Subinde antiquum genus Eſtenſe perpendo, & illuſtrem majorum tuorum, patrisque, progeniem; quorum liberalitas, ſapientia, manſuetudo, ſempiternam famam adepta eſt. Eorum nomini & laudibus ſplendorem adjungit tua in deum pietas, in parentes obſervantia, in propinquos amor, in amicos fides, in omnes bonitas, charitas, diligentia, plurimarum & optimarum rerum cognitio: præſertim cum ad paternam animi magnitudinē doctrina uberior accedat. Addo virtutes, ſobrietatem ſomni parcitatē. Addo venationis, aucupiorum, ludo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

ludorum frequentiam; ſagittandi ſolertiam. nam & his quoque ſolatia nonnulla inſunt. Et librorum ſtudioſus omneis corporis ſenſus domas: & ita domas, ut intra modeſtiæ gyrum frenati ſe contineant. Quid morum ſeveritas? qua factum eſt, ut vita, in teneris adoleſcētiæ annis & regia licentia nil juvenile redolens, mature ſapiat Neſtorem. Per hæc atque alia in te ornamenta in eam venio ſententiam, ut longe magis abs te equeſtria decorentur, quam tu equeſtribus decoreris inſignibus. Idque jure quidem & merito. Nam plurimi ſine virtutibus equitum geſtamina uſurpant. Neque regem illum eſſe crediderim, qui majora poſſideat prædia, aut purpurea in veſte gemmas; quique fronti coronam impoſuit, metus & diri mala pectoris: ſed illum, ut à Biante dictum eſt, qui ſua ſecum portat: alioquin larvatum in ſcena Hiſtrionem Agamemnonē, vel Priamum, liceret appellare regem; cum is viliſſimus ſit, & fortaſſe mancipium. Nec vero, Leonelle, vir illuſtris, inferiorem dixerim dignitatem equeſtrem tuam, quam pacis artibus meruiſti, quam illam quæ rapi ſolet. Hæc namque cum cædibus mortalium, civitatum direptione, ſtrage regnorum, cumque calamitatibus aliis, uſurpa-

ſurpa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

ſurpatur. quas ſingulatim apud Criſpum Cæſar explicat.quales ſunt:rapi virgines, pueros divelli à complexu parentum,matres familiarum pati quæ victoribus collibuiſſet: fana atque domos ſpoliari; cædem, incendia fieri: poſtremo armis, cadaveribus, cruore atque luctu omnia compleri.His ſane indignum eſt,tot dierum ſupplicationes indici. Iſta altera, vel urbana munificentia,integritate,juſtitia, vel bene de civibus merendo,patriæ commodis conſulendo,honorem ſuorum augendo, quæritur. Qua in re Titum Flaminium triumpho digniorem fuiſſe cenſuerim, quia Græciæ ſuas vivendi leges & mores reſtituerit, quodque mille ac ducentos cives in priſtinam libertatem è ſervitute revocarit, quam quod Philippum Macedonaſque debellarit. Crudele enim eſt, & ab humanitate abhorrens, ex hominum malis atque miſeriis prædicationem tituloſque ſibi quærere. Aurum, quo te inſignitum eſſe hodie cernimus, ceu grande ſpeculum vitæ propoſitum eſſe tibi, conſiderabis. Etenim, cum aurum ſplendore, precio, immortalitate, metallis reliquis antecellat: ſic & tu vivendi puritate, virtute, excellentia, honeſti animi conſtantia, ſicut inter cæteros mortales emines, ita te ipſum

indies

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

indies ſuperare contendas. Id egregia fide feceris, ſi nullam tibi cum hæreticis concordiam eſſe ſines, nulla niſi juſte ac legitime indicta bella ſuſcipies, pupillorum ac viduarum tutelam in tuam fidem accipies. Tria hæc perpetua virtute profiteberis. Ne autem longior mea tædio te afficiat oratio, pro mea in te fide ac pietate tuis novis inſignibus gratulor & congaudeo: quibus non minus decoris, laudis ac dignitatis à te edis, quam quantum ceperis. Idque tibi ac tuis bonum, fauſtum, felixque ſit, oro. Munuſque Cæſareum pro mea virili parte fulcio, accendo, ad perennitatemque produco. Nulla ſiquidem tanta ſunt hominum conſtructa manibus opera, quæ non ruant, obſcurentur, & vetuſtatis morbos non reformident, niſi literarum monumenta ſuſtentent ea, illuſtrent, & juveneſcere faciant. Ad quod quidem conficiendum puſilla hæc mea ſcripta doctiſſimos viros & diſertos invitant; quorum ope atque opera hujus facti memoriam nulla unquam delebit oblivio, quam diu legetur & ad poſteros hoc perveniet. Sigiſmundus Cæſar Auguſtus, cum, ſedato adverſus Ligurum ducem bello Veneto, ab Eugenio pontifice maximo corona inſignitus aurea, ad Baſilienſe concilium profe-

profecturus, Ferrariam Roma petens, in Illuſtris marchionis Nicolai ædes divertiſſet, illuſtrem Leonellum Eſtenſem, ſextum & vigeſimum agentem ætatis annum, equeſtris excellentiæ donavit inſignibus. Quæ & præſentibus & venturis, ſignum hoſpitii & monumentum, in pignus amoris relinquat. Vale. Ex Ferraria. Recitata Idibus Septembribus, anno Chriſti 1433.

Ejuſdem Oratio, in laudem Regis Angliæ.

QUum ſtatuiſſem, ſereniſſime Rex, hoc tempore maxime aliqua in re memoratu digna & tardum & hebes ingenium meum exercere; nihil ſane æque dignum repperi, in quo meam operam conſumendam putarem, quam hoc ipſum, ſcilicet, ut ſereniſſimæ Majeſtatis tuæ virtutes celebratiſſimas, & præclara geſta tua, literarum monumentis æternæ, ut ita dixerim, memoriæ mandarem. Quę enim eſſe poteſt, non dixerim, heſterna; ſed vix unius ſeculi memoria? Sine ſcriptorum opera jaceret. Namque apud inferos Hercules, aut, ſi ſic malumus, cum diis nemini metuendis, obſcurus & gloriæ omnis prorſus expers foret, niſi poëticis

ticis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

ticis fabulis illuſtratus eſſet. Suo jā igne conſumptum eſſet Ilion, nomenque una cum memoria periiſſet inter tam multos ignes, ni & à Græcis & Latinis auctoribus exuſcitaretur. Magnus ille Alexander, gemini Atridæ reges Agamemnon & Menelaus, belli fulmina Achilles & Hector, Priamides magnus Æneas, callidus Ulyſſes, Pœnorum Dux Hannibal, Pyrrus rex Epirotarum, &, ut Italico ſplendori non invidiſſe videamur, pater urbis Romulus, Numa Pompilius, Ancus Martius, Tarquinius Priſcus, Servilius Tullus, diis hominibusque tremendi Iulius Cæſar, Cæſar Auguſtus, Gemini Scipiadæ, Gneius Pompeius, Caius Marius, magnus Fabritius, cæterique Duces, reges & Imperarores, qui apud Romanos clari habiti ſunt, penitus jam oblivione traditi eſſent, nullaque in hunc uſque diem eſſet de tantis viris memoria, niſi hiſtoria, ac poëtarū fabulæ & figmenta tales celebraſſēt. Quæ cum omnia ante oculos haberem, Sereniſſime rex, Saluſtianum illud, quod eſt in principio Catilinarii, me prorſus ad hoc capeſſendum munus hortabatur; quod ſcilicet omnes homines, qui ſtuderent præſtare cæteris animalibus, ſumma ope niti deberent, ne vitam ſilentio tranſigerent, veluti pecora,

quæ,

quæ, cæteris omnibus poſthabitis, huic rei ſolum intenta ſunt, ut ventris ingluviem expleant. Verum, cum, una hac auctoritate perſuaſus, me ad ſcribendum accingerem, Ciceronianum illud, quod eſt in Tuſculanis quæſtionibus, me ab incepto non parum deterrebat, Quod, mandare quemquam literis cogitationes ſuas, qui eas nec illuſtrare poſſit, nec delectatione aliqua allicere auditorem, hominis ſit intemperanter abutentis & ocio & literis. Quæ cum ita eſſent, Sereniſſime Rex, ut una ex parte Saluſtianum illud me hortaretur, altera ex parte illud Ciceronianum me deterreret, minimæ cujuſdam diligentiæ, & extremæ, ut ita loquar, confidentiæ meæ, quam vel negligentiæ, vel ſocordiæ, me damnari malui. Et, quamquam ſciam, nonnullos homines (vita & moribus fatuos, diſciplina nequam; cum ex eorum officina nunquam vel ſola oratiuncula deprompta ſit; quoniam, dum hujus arrogantiam, illius inconcinnitatem damnant, alterius nimiam lepiditatem accuſant, nil unquam habent quod probent) etiam hac tempeſtate futuros, qui mihi magnopere vitio dabunt, quod rem tantam inermis & imbecillis adortus ſim: Nihilominus tamen, horum hujuſmodi ſine

magi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

magiſtratu cenſorum garrulitatem ſpernentes, rem noſtram pro viribus proculdubio proſequemur. Tam multa namque intellexi de celeberrimis ac præclaris virtutibus tuis, ut ea prorſus tacere nequeam. Idem enim natura ipſa inſitum, ut, quamquam nullus ſit in me virtutis ſplendor, tamen eos, qui virtuoſi ſunt, vel in quibus aliqua ſignificatio virtutis eluceat, penitus diligam, amem, & obſervem. Verum, invictiſſime Rex, tam multis virtutibus te præditũ intelligo, ut, unde narrandi initium facturus ſim, ego ipſe ambigam: nec id injuria quidem; vereor etenim, ne, cum multa dixerim, plurima, quæ in te celeberrima ſunt, ſilentio præterire opus ſit. Sed, quoniam omnia, quæ in te præcipua & memoratu digna ſunt, tam modico volumine complecti poſſe non confido, nonnulla, quæ in te maxime præcipua ſunt, breviter perſtringam. Te igitur, Sereniſſime Rex, bonis animæ, corporis, & fortunæ, præter cæteros principes & clarere, & claruiſſe intelligo. Quid enim prudentia tua mirabilius, quid gravitate majus? Tu etenim in tam tenera ætate tantam redoles gravitatem, ut maturum illum referas Neſtorem: qui apud Græcos, in bello illo quod contra Trojanos geſtum, & decrepitus

pitus & ſenex, ob mirificam illam prudentiam in tanta exſtimatione eſt habitus, ut gemini Atridæ reges & Græcorum exercitus Duces non dubitarint palam omnibus optare, non decem viros Achilli fortitudine æquales, ſed decem Neſtori prudentia ſimiles: quod ſi fieri potuiſſet, non dubitaſſent dicere, brevi fore Trojam perituram. Tu adoleſcens ætate, maturitate ſenibus ſenior. Tu, rex, & Reverendiſſimo domino Cardinali, & Illuſtriſſimo domino Duci Gloceſtriæ, patrui tuis, non ſecus quam ſi tibi parentes eſſent, morigerus es. Te, licet adoleſcentulum, ob gravitatem & prudentiam tuam, contra callidiſſimum, verſutiſſimum, & potentiſſimum hoſtem, ſeniores Duces, Princeps, Comites, ac populi innumeri, non dubitarunt ſequi ducem. Tu tua prudentia, patruorum tuorũ conſiliis, acquieſcendo, & juſticiam ſubditis tuis æquam præbendo, potitus es rerum. Juſticiam enim tanta cum ſeveritate, ut ita dixerim, ad unguem etiam, quod mirabile dictu eſt, ab extremis adoleſcentiæ annis eo pacto ſervaſti, ut nemini, nec clam, nec palam, ſua ſubripi, nemini aliena dari, nemini vim inferri, nemini injuriam fieri, paſſus ſis. Furta, homicidia, latrocinia, ſtupra, violentias omnes, tantopere

topere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

topere odiſti, ut homicidas, ſicarios, fures, prædones, violentos & peſtiferos homines omnes, ex Angliæ inſula, imo, ut & verius dixerim, è regni tui finibus, prorſus ejeceris. non furtis, non latrociniis, non homicidiis, non ſtupris, in regno tuo locus eſt. Quamquam enim tam aureum tamque execrabile bellum, juſticiæ exequendæ cupiditate, cum inſolentiſſimis factioſisque hoſtibus tot annos geſſeris; tamen in regno tuo non civis civem ſpoliat, non civis civem obtruncat, non civis civẽ opprimit. Quemadmodum in nonnullis partibus fieri ſolet. Et maxime in adverſarii tui regno. Ubi civis concivem impune ſpoliat, necat, opprimit & obtruncat; non pater à filio tutus eſt, non frater à fratre, non filius à patre, non ſocer à genero, non dominus à ſervis. Tanta denique, ut paucis abſolvam, illic eſt perplexitas, tanta confuſio, ut id non hominum, ſed dæmonum regnum merito dici poſſit. Illic triceps Cerberus, illic anguicoma Tiſiphone, illic furiæ infernales, illic ſitiens Tantalus, illic rex umbrarum Pluto, illic omnes dæmonum chori ſuam poſuere ſedem: juſticia ſilet, jura tacent; injuriæ, cædes, rapinæ, ſtupra, violentiæque, vigent. In tuo autem regno longe ſecus eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

eſt. Nam ob ſummum juſtitiæ rigorem cum hoſtibus certamen eſt; inter cives ſumma pax & tranquilla populis quies. Auro namque onuſtus viator omnis Angliæ inſulæ partes inermis ſolus impune luſtrare poteſt, etiamſi opus fuerit inter nemora ipſa vel deſerta cum univerſo theſauro ſuo quietum ſomnum capere. Tu profecto, ut paucis dixerim, Trajanum ſecundum hominibus te præſtas. De fortitudine autem tua quid plura dixero, neſcio: niſi quod ab extrema adoleſcentia tua durum bellum ſuſtinuiſti, invictiſſimũ hoſtem debellaſti, urbes & oppida ſua occupaſti, tam multos conflictus hoſti potentiſſimo dediſti: adoleſcens maturum ætate & callidum hoſtem non formidaſti, non ejus potentiam horruiſti, non vires, non factionem duri hoſtis timuiſti. Quo factum eſt, ut tam multas & præclariſſimas urbes, tot ornatiſſima oppida, tot provincias, tot loca ampliſſima, ex hoſtilibus bonis regno tuo adjunxeris, hoſtemque tuum ad extremam inopiam & intra miſeriæ terminos penitus redegeris. Alexander Macedo vigeſimum attigerat ætatis ſuæ annum, cum Darium regem debellavit. Divus Iulius Cæſar pluſquam vigeſimum quintum egerat annum; nihil tamen ad eam uſque ætatem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

tem maxime memorandum vel maxima laude dignum geſſerat. Caius Cæſar jam grandis natu execrandum parricidium ultus eſt. Tu autem, invictiſſime rex, dum in utero matris eras, horrenda bella gerebas, & permagnæ hoſtibus formidini eras. Lactebas, & hoſtilia mœnia evertebas: puer eras, & grandævum regem debellabas. Poſtea vero quam adoleviſti, ſummum tibi imperium comparaſti. Te itaque, invictiſſime rex, ob ea quæ in hodiernum uſque diem geſſiſti, & Alexandro Regi, & divo Iulio Cæſari, & Caio Cæſari, & cæteris hominibus, quos orbis terrarum claros habuit, vel Reges, vel Imperatores, non immerito prætulerim. Tu enim, sereniſſime rex, liberalitate & largitate Iulium Cæſarem, magnitudine animi magnum Alexandrum, prudentia & facilitate Caium Cæſarem, in hodiernum uſque diem æquaſti: pro mira autem magnitudine geſtorum eos omnes ſuperaſti. Habes inſuper participes conſiliorum tuorum, & in regno ipſo coadjutores, reverendiſſimum dominum Cardinalem, & Illuſtriſſimum dominum Ducem Gloceſtriæ, patruos tuos; qui neque conſiliis, neque auxiliis, aliqua in re tibi defuturi ſunt. Es etiam adoleſcens in florida ætate, agilis, & fortis corpore, robu-

robuſtus membris. Bonam habitudinem corporis poſſides, plurimum ingenio vales, potentiam habes maximam, amicos plurimos, qui mortem, qui exilium, qui pericula omnia, ſi opus fuerit, ob nomen tuum ferre non recuſabunt. Ob quas ipſas res, cum in extrema adoleſcentia tua durum & acerbum bellum tanto tempore & geſſeris & ſuſtinueris, in eam venio de te ſententiam, ut affirmare audeam, te, cum ad virilem ætatem perveneris, non Martium, ſed Martem ipſum futurum; non clarum regem, ſed omnium, qui ſunt, qui fuerunt, qui futuri ſunt, regum potentiſſimum; non in arte militari peritum, ſed omnium peritorum peritiſſimum. Quo fit, ut nunc primum accingar, meque expediam, ut celebratiſſima geſta tua literarum monumentis poſterorum memoriæ mandem. Perge igitur, perge, invictiſſime rex, & tum bello tum pace, tum induciis, da operam, quod hactenus feciſti, hoſtiles injurias à tuis ſubditis & confederatis propulſes. Nam, Audentes fortuna juvat, timidosque repellit. Præterea, cum adoleſcentiæ laudibus Iulium Cæſarem, Alexandrum magnum, Caium Cæſarem, ut oſtendi, jam ſuperaveris; liberalitate vero, facilitate, largitate, magnanimitate, prudentia, ipſos omnes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

mnes æquaveris:eos etiã in iis ipſis virtutibus ſuperare contende. His enim virtutibus, & tua tuorumque conſiliariorum prudentia, brevi apud te ſummum Imperium futurum video. Demum, quum compertum habeam, reges & principes ſummos paucitate verborum maxime gaudere, finem dicendi faciam. Ut igitur, ſereniſſime rex, cum poëtarum Principe Marone Virgilio concludam: Hæc tibi erunt artes, dare tutas civibus urbes; Parcere ſubjectis, & debellare ſuperbos. Amen.

Antonii Panormitæ Oratiuncula, ad Fridericum III Imperatorem.

ILluxit jam tandem felix illa & expectatiſſima dies, Friderice Cæſar, quæ bonis omnibus pacem & tranquillitatem, tibi vero laudem & gloriam ſit ſempiternam allatura. Ecce enim adveniſti, exoptatiſſime Auguſte, tuamque ſacroſanctam Majeſtatem hodierno die coram intueri licet, aut rectius, quaſi Dei cujuſpiam immortalis effigiem venerari. Nam tecum una, quaſi divinum ſidus comitantes, adveniſſe creduntur ſalus atque libertas Italiæ, bonorum ac conſtantiſſimorum hominum exaltatio, pravorum perfido-

rumque

rumque depreſſio. Exultent igitur gaudio, Ieſuque Optimo Maximo laudes ac gratias habeant, quicunque puri ſunt, fidelesque perſtiterunt: iniqui vero ac perpetuo contumaces erubeſcant, formident, profugiant: hujus enim digniſſimi Romanorum regis artes, ſunt Romanæ illæ quidem, Parcere ſubjectis, &, debellare ſuperbos.

Verum, antequam Alfonſi, magnanimi atque invicti regis noſtri, mandata explicemus, à quo ad eminentiſſimam Majeſtatem tuam legati ſumus; pauca admodum, quæ partim ad laudem, partim ad dignitatem tuam pertinent, enarrare nos, pro ſingulari tua humanitate, concedas. Ego vero, à clariſſimis ac illuſtribus collegis juſſus dicere, obtemperabo. Verum ita obtemperabo, ut rationem tuarum occupationum vel in primis ipſo breviloquio videar habuiſſe. Quod igitur à pleriſque oratoribus dictum eſt, neſcire ſe unde principium ſumant, id in præſentia mihi evenire non verbis, quemadmodum fortaſſe illis, ſed re ipſa nimirum intelligo: non ſolum ideo, quia ſunt tuæ virtutes, & variæ, & inter ſe connexæ; verum etiam, quia ita præclaræ omnes, & ita egregiæ ſunt, ut inter ſe ipſas de excellentia concertare videantur, nec fa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

cilis ſit deliberatio, quænam in dicendo ſit anteponenda. Sive enim animi magnitudinem conſidero, nihil non dignum videri poteſt, de quo quam primum enarretur. Sive religionem, aut cerimoniarum cultum, illud omnino cenſebis præferendum. At, ſi juſtitiam & æquitatem contempleris, nihil tam magnum videri debet ut illi anteponatur. Cum vero liberalitatem, humanitatem, moderationem tecum penſitas, quam illarum præponere, aut quam non præponere debeas, ignorabis.

Ego tamen, unde aptiſſimum & congruentiſſimum putabo, inde initium dicendi faciam, à religione videlicet, & cultu divino. Qua in re vel maxime tuam, Friderice, ſapientiam declaraſti; ſiquidem vera hominis ſapientia eſt, pietas, ideſt, Dei cultus. Etenim ante omnia verum creatorem, unicum & ſummum Deum, Chriſtum Ieſum, tibi penitus colendum, cum coæterno patre in ſpiritu adorandum, verendum, animo propoſuiſti; ut erga eum ipſum Chriſtum, à quo terrarum Imperium aſſumpſiſti, pro tanto munere accepto & gratus exiſteres, & hominibus, quibus divina providentia præeſſes, vitæ beatæ viam tui luminis exemplo monſtrares. Maxime quidem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

decet Reges ac Principes, quique ab omnibus timentur, eos ipſos vereri ac metuere Deum immortalem. Quod qui fecerint, ſentient præclarum illud & memorabile Camilli dictum, Omnia proſpere eveniſſe ſequentibus Deos, adverſa ſpernentibus. His tu itaque rationibus adductus in primo ipſo juventutis flore, non maris, non viarum diſcrimina, non barbarorum, & eorum, apud quos Chriſti nomen inviſum eſt, latrocinia atque inſidias veritus, Sepulchrum Domini ex ultimis uſque Germaniæ partibus adiiſti, laborum & velut gloriæ primitias Deo reddens atque ſacrificans. Quid nunc ego Pſalmos, & orationes, quid Miſſarum ſacra myſteria, quid jejunia, atque indictas Chriſtiano ritu abſtinentias, referam? Nihil utique omittis, quod boni & puri Chriſtiani officium eſſe intelligas, quo eum tibi perpetuo places, ac propitium & faventem reddas, cujus ope cives tibi divinitus commiſſos ad veram dirigas felicitatem & ſapientiam.

Cumque animo magno & excellenti præditus ſis in hoc uno, ne Dei ſcilicet voluntatem offendas, mire quodammodo timidus atque anxius prædicaris. Denique cum natura natus ad virtutem videaris, bonitatem naturæ ad Dei volun-

tatem conformas. Ob illud etiam à peccatis atque flagitiis caves, ne tuos cives vitiorum imitatores efficias. Satis enim noſti, exemplo magis, quam peccato, Principes nocere. Inter hæc tam præclara tui animi ornamenta, glorioſiſſime Cæſar, illud in primis admirari licet, atque veneratione complecti omni, quod, cum tam infinita & innumerabilis multitudo, tum domeſticarum, tum exterarum gentium, ſub te degat, nullus tamen adhuc inventus ſit, qui, non dico à te, qui inter mortales juſtitiæ & æquitatis gloria excellis, ſed ne à proceribus quidem tuis, fuerit injuriam paſſus, aut de violentia conqueſtus. Illa quidem lex apud te prima & eſt, & obſervatur, Ne cui quis noceat; ut ſuum cuique in pace & ſecuritate poſſidere permittatur; quæ vero Cæſaris ſunt, omnibus prope modum uti frui fas eſſe. Illudque divi Adriani præclare dictum frequenter uſurpas; Ita te rem publicam geſturum, ut ſciat ſenatus, populi rem eſſe, non propriam.

Jam vero dicendi apud te & loquendi libertas nō minus infimis quam ſummis eſt viris; aditus ſemper patens, audiendi patientia, & lenitas inaudita. O ſæcula aurea! O Cæſarem vere Auguſtum, vere patrem patriæ! O hominem divinum!

O nos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

O nos etiam perbeatos, quibus virum talem intueri, ejuſque ſuaviſſimis atque humaniſſimis moribus frui, datum atque conceſſum eſt!

Beneficentiam vero, ac liberalitatem tuam, Cæſar, admirari magis poſſumus quam oratione percurrere. Quæ cum incredibilis ſit, & tanquam ex fonte quodã benignitatis perpetuo emanans, nunquam tamen aliis eripere viſus es quod aliis largirere, nunquam aliis nocere ut in alios liberalis viderere. Vacat enim injuria liberalitas tua. Quodve tuum eſt, (eſt enim id grande, & ut terrarum domini patrimonium,) id tamen omne in communem hominum utilitatem erogare ſolitus es; ut vere, quæ tua ſunt, ſint, juxta proverbium, communia omnia. Et ſane è toto prorſus Imperio, quod quam amplum & copioſum ſit, omnes intelligunt, nihil tibi retentum videmus præter diſpenſandi poteſtatem. Intelligis tamen quid unicuique conveniat, proque dignitate diſtribuis; tibi ſolummodo hoc reſervans atque ſeponens, quod Cæſareæ rationi ac majeſtati neceſſarium fore arbitraris; nihil omnino cuſtodiens ad voluptatem, nihil ad delicias. Et es quidem natura liberalis atque beneficus, non ut plerique, quadam va-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

nitate ducti, multa largientes, ut videantur benefici, cum non ſint. Vir utiq; purus, ſimplex, atque ſyncerus nihil ad oſtentationem, omnia ad conſcientiam refert. Gaudes, cum bene benigneq; facis, non cum feciſſe laudaris. Neque gratias agi tibi aut rependi admodũ curas, præterquam à conſcientia benefactorũ. Nihil denique tibi arrogas, ſed immortali Deo omnia tribuis; à quo & beneficia & bona omnia proficiſci, ſatis ſingari tua ſapientia cognoſcis. Hoc loco ſingularia prætereo ac propemodum innumerabilia tuæ liberalitatis exempla. Quis enim hac temporis anguſtia recenſere ſatis queat, quot regum filios, quot proceres, quot viros tu, in literis, armis, illuſtres, quotidie ſuſcipias, ſuſceptos exornes, honeſtes, amplifices? Mihi quidem videtur, tuam hanc non curiam modo, ſed academiam, quandam bonarum artium & diſciplinarum officinam, appellari poſſe, ubi de re militari, ubi de literatura, ubi de virtute ac moribus, quoquo te verteris, diſputantes acriter ſimul & erudite circumſpicias. Quo fit, ut omnes, qui aut virtute aut eruditione ſibi ipſi confidunt, huc ad te undequaque divertant, ac velut olim in Olympium montem exercendæ atque oſtentandæ virtu-

tis

tis gratia conveniant. Tu vero, benigniſſime Cæſar, perhumaniter omnes excipis, exerces, acuis, foves, inſtruis, denique indonatũ neminem à te abire ſinis.

His præclaris artibus, Cæſar, mortalium gratiam & benevolentiam conſecutus es. His perardua & excelſa ſemper animo meditaris. His domum relinquens, (quamquam domus tua mundus eſt,) non aſperrimos labores, non infinitos ſumptus, non pericula æſtimas; per mediam Italiam, ſicubi nonnullos ſcis Imperio rebelles, incedis, fiducia animi lætus, ſtrenuus, invictus. Imo vero tantum & virtutis & dignitatis tuæ auctoritas valuit, ut non ſolum ab amicis, ſed etiam ab his ipſis qui jam pridem erga imperium male ſunt affecti, honorificentiſſime fueris ſuſceptus, nihil aliud, ut mea fert opinio, applauſu & gratulatione confitentibus, quam te vere Dominum & Imperatorem eorum eſſe. At tu, hæc omnia animo recondens, Romam ire pergis; ut, quod animo jam dudum magnifice conceperas, tandem adipiſcaris, hoc eſt, Sacram unctionem, & conſuetas Imperatoribus coronas.

Sed, quoniam in coronarum mentionem incidimus, conſideremus, ſi per te licet, humaniſſime Cæſar, quibus ex cauſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

ſis majores noſtri hujuſcemodi coronas excogitaſſe credantur. Hoc enim viſo cognitoque, liquido apparebit, an tu quoque dignus judicandus ſis hujuſmodi coronario, ut ita dixerim, triumpho. Primum vero pervulgatum eſt, palearem illos decreviſſe coronam. quod aliquando receptum, nunc vero, ut pleraque manſuetudinis officia, obſolevit. Cæterum majores illi recte ſane: ſiquidem manſuetudine, & humilitate, non ſuperbia & inhumanitate, ad Imperiale faſtigium ſe aſcenſuros eſſe exiſtimarunt: quod palea denotatum iri viſum eſt. Palea quidem res admodum abjecta atque contempta eſt. Et Imperatorem decet, ſe hominem eſſe, exiſtimare; hoc eſt, ex humo factum, & in humum tandem rediturum. Huic invento perpulchre conſonare videtur Romanorum inſtitutum. Qui triumphanti Conſuli vel abjectiſſimæ conditionis ſervum aſſociavere in eodem curru, & coronam ſuſtinentem, & æqua fortuna triumphantem. Præterea, ut, qui manſuete & humaniter atque benigne cum hominibus agit, is vehementer ab omnibus amatur, & in omnium animos quaſi influere videtur: ſic ex diverſo, qui inſolenter & crudeliter ſeſe habet, odium ſibi omnium generat, & metum, malum (ut ait Cicero) diutur-

diuturnitatis cuſtodem. Secundo loco coronam ferream excogitavere; ea ratione, ut arbitror, ut fortitudinem animi imperaturus aſſumeret. Nam, comparata ſibi prius, quomodo dictum eſt, civium & ſubditorum gratia, intrepidum, conſtantem, invictum, ſeſe præſtare Imperatorem oportet contra pericula ac varios fortunæ caſus; præſertim pro gloria tuenda, ac ſubditorum ſalute, & conſervatione ſocietatis humanæ, divinitus ſibi commiſſæ. Imperio quidem indignus habebitur, qui vim atque injurias aut ſibi aut provincialibus illatas non magno ac præſenti animo propulſaverit. Tertio loco argenteam coronam agſſinaverunt; ut animadvertat is, qui demum Imperator ſit conſtituendus, argenti nitorem atque candorem præ ſe ferre oportere; hoc eſt, ſine labe atque ſpurcitia animum purum & terſum exhibeat neceſſe eſſe. Poſtremo autem loco auream ſtatuerunt. Hæc antiquitus, ut ait Gellius, ex lauro erat, poſtea ex auro fieri cœpta; ut intelligat is, qui demum coronandus eſt, ſe perfectam ac ſplendidiſſimam laudem aſſecutum. Nam, qui manſuetudine & humilitate primo mortalium benevolentiam, deinde benevolentia Imperium adipiſcitur, quod poſtea animi magnitudine, pu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

ritate, atq; juſtitia conſervet, is omnium judicio ſplendidiſſimum ac perfectiſſimum vitæ exemplum poſteris relicturus eſt. Ita immortalitate ac luce perpetua dignus exiſtimabitur.

Numquid non tu igitur his coronis perdignus cenſeberis, Cæſar invicte; qui manſuetudine, animi magnitudine, juſtitia, nemini ceſſeris; imo vero in quo ſummi Imperatoris ornamenta lucent omnia; ut non Cæſar modo; ſed Cæſarum decus, jure ac merito poſſis appellari? Quænam enim à te abeſt Imperatoriarum virtutum? quid autem earum non eſt in te inſigniter? Quærimus clementiam? At tua animi placabilitas ipſam illam C. Cæſaris, quæ ſingularis exempli & admirabilis memoriæ extat apud homines, ipſam, inquam, illam provocare poteſt & vincere. Cupimus fidem? At tuis dictis conventisque nihil firmius, nihil verius, nihil religioſius inquiri poteſt: non id quidem olim apud gentiles aut Sibyllæ folium, aut Apollinis oraculum. Laudamus prudentiam? At, quid tua proſpicientia non videt, quid tua ſolertia non agnoſcit, quid tua denique induſtria non aſſequitur, quod ulli uſpiam cognitum aut perſpectum ſit?

Non eſt autem ullo pacto prætermit-

tenda

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

tenda temperantia tua, Cæſar. Eſt enim non modo inter virtutes pulcherrima, ſed virtutum omnium ſingulare decus & ornamentum. Ita ut, ſi hæc una deſit, cæteræ virtutes imperfectæ exiſtimentur. Nam prudentia, & fortitudo, atque harum ſimiles, interdum etiam eorum ſunt, qui non ſatis probantur. Temperantia vero, proborum & clarorum hominum eſt propria. Illæ, ſæpenumero impetus animi concitant, nec ſinunt obedire rationi: Hæc concitatos ſedat, compeſcitque, & ratione moderatur. Quæ quidem virtus tanta in te uno eſt, quanta in iis Imperatoribus, de quibus legimus, aut accepimus, non fuit. Quem enim tibi continentia comparabimus? Cepiſti uxorem genere nobiliſſimam, moribus excellentiſſimam; forma vero præſtantiſſimam. Cumque ea Senas ad te nuper veniſſet è paterno regno, quoniam dies ſacri & obſervandi erant; eam non ut uxorem, ſed ut ſororem ſuſcepiſti, religionem matrimonio, caſtitatem voluptati anteponens. Alii ab alienis uxoribus vix ſeſe continere poſſunt; Tu à tua, tibi conceſſa, & ea quidem formoſiſſima, te continuiſti. Docuiſti hoc exemplo inferiores, qualiter ſeſe habere & continere circa conjugia debeant: & di-

vini

vini potius cultus, quam humani juris habendam eſſe rationem. Nec illud eſt ſilentio prætereundum, quam ſis vini parciſſimus, quamq; in cibo moderatiſſimus. Neque enim ea parva laus eſt; regis præſertim, & Imperatoris. Legimus, Alexandrum, ne plures memorem, propter vini intemperantiam non parum gloriam ſuam obſcuraſſe: quandoquidem per temulentiam Clitum ſibi chariſſimum in convivio occiderit. Namque, ut ſobrietas Principem ad charitatis ſtudium excitat, ſic ebrietas ad crudelitatem provocat. Nullumque ſcelus aut flagitium eſt, ad quod temulentia principem non impellat aut rapiat.

In ſermone vero quam modeſtus ſis, quam rarus, quam gravis, quanque in iis ſuſcipiendis, qui ad te adeunt, communis & humanus, facile omni Italiæ perſpectum eſt. Siquidem tanta circa omnes manſuetudine uteris, ut te interdum tuæ dignitatis atque auctoritatis oblivio cepiſſe videatur. Quam vero adulatores, ſcurras, & hujuſmodi levitatem, ſpernas, atque oderis, ipſi proſpeximus. O dignum ſummo Imperio principem! Hoc enim eſt, Imperatorem eſſe: Superbiam, faſtidium, arrogantiam effugere: Erga omnes ſeſe manſuetum, faci-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

facilemque præſtare: adſentationem procul amovere, gravem eſſe. Adde quod nec tibi quoque deeſt in conſiliis ſuſcipiendis conſtantia, virtutum haud mediocre condimentum, ſine qua nihil in homine poteſt eſſe laudabile.

Hæ te profecto virtutes, Cæſar invicte, Auguſto illi, omniũ principũ feliciſſimo, hæ te Tito, omnium gratiſſimo, hæ te Antonio Pio, omnium humaniſſimo, parem effecerunt. Per has maxime virtutes ab omnibus laudaris, extolleris, diligeris, prædicaris. Maxime enim commovetur amor multitudinis, ipſa fama & opinione manſuetudinis atque conſtantiæ. Quæ ſi in privato vel mediocri viro laudabiles plurimum atque admirabiles ſunt, quanto magis in eo principe, qui dignitatis principatum inter principes obtinet? Sed jam plura conſulto prætereo, ne modum mea excedat oratio: ſimul, ne inclyti Regis noſtri mandata ulterius differamus. Quæ, ſi tuæ quoque prudentiæ viſum fuerit, melius ac cautius ſeorſum, quam palam, enarrabuntur. Vale, & triumpha. Dixi.

Lauren-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Laurentii Vallæ Oratio, ad ſummum Pontificem Eugenium Quartum.

SI, quibus tui pontificatus annis, Beatiſſime Pater, & abs te & à patriæ abfui, non abfuiſſem; profectò declaraſſem meam erga te, ut fieri debere intelligo, obſervantiam, quæ incepta jam inde ab ineunte mea juventute ad hanc uſque ætatem perſeveravit, & cum annis ſimul accrevit: declaraſſem, inquam, non aſſequendorum ratione præmiorum abs te; qui veluti fons quidam es gratiarum, cum poteſtate dignitatis, tum bonitate naturæ: ſed ut officio meo fungerer, cupiditatique meæ atque eximio in te amori obſequerer & indulgerem. Dulce enim eſt, etiam citra ſpem ei inſervire quem diligas. Ego te, Beatiſſime Pater, cum aliquandiu, vel propter ſingulares virtutes tuas, vel propter egregium literarum ſtudium, veneratus complexusque eſſem, nullum alium quam te magis optavi fore ſummum Pontificem; nec eſſe digniorem exiſtimavi: cui meo & voto & judicio res ipſa eventusque reſpondit. Itaque, audita aſſumptione tua, tunc, cum longe à patria abeſsem, tibi abſenti, veluti præſenti, (abſentes enim amor

quo-

quodammodo præſentes facit, tibi gratulatus ſum; eoque, aliquot poſt annis, cum primum potui, ad pedes Sanctitatis tuæ me contuli; non receſſurus ab Umbria, niſi huc me venire cupiditas compuliſſet viſendi fratris quem novem annos non vidiſſem. Unum mihi ex novem fratribus ſuperſtitem, quem & ipſum intra menſem repereram, & quaſi amiſſum recuperaveram, amiſi. Et quamvis aſſidue ad te redeundi cupiditate urgebar, tamen hactenus redire prohibitus ſum: interea ſemper ex tuis, tum proſperis lætitiam, tum adverſis moleſtiam, capiens; ſimulque ægro animo ferens, tibi, vel tuę gloriæ celebrandæ, vel adverſariis tuis, immo matris Eccleſiæ ac Patris Dei, confutandis, magna prorſus in utranque partem & excellenti ingenio dignæ materiæ, me pro parvitate virium mearum operam navare non poſſe. Nam quod ad gloriam pertinet, quis unquam poſt hominum memoriam ſummus Pontifex glorioſior te fuit? qui ad iſtam dignitatem, tum aliquot oraculis prædictus, tum omni Eccleſia ſuffragante electus es: qui duos Cæſares, alterum Latinum, alterum Græcum, inter ſe illos quidem diſſentientes, ſed in agnoſcenda tua ſanctitate conſentientes,

tibi

tibi ſubditos adſpexiſti. qui tuis conſiliis, curis, ſumptibus, Græciam omnem, quæ olim parens erat Latinorum, ad concilium pertraxiſti, emendaſti, ac prope de duobus ovilibus unum feciſti. qui altero concilio Armenios, gentem hactenus fidei Catholicæ non bene cohærentem, in ipſa Catholicæ fidei veritate collocaſti. qui per legatos tuos bellum pro religione contra ſuperſtitionem geris. qui denique tanta feciſti, & facis, ut permagnus perque latus pateat campus iis, qui geſta tua vel ſcribunt nunc, vel poſtea ſcribent. Sed hæc velut publicæ perſonæ, ac Papalis virtus. Quid? illa propria ipſius hominis, ac privata, quam multiplex eſt, & quam magna? Te enim, cum ſint (quantum ego quidem ſentio) in homine duo genera laudum, unum quidem venerabilem, alterum vero amabilem reddit. Et, ſicuti, horum utrum utri præferendum ſit, ſolemus ambigere; ita, utrum in te magis eluceat, nemo dixerit. Venerationi quidem ſunt nobis gravitas, ſeveritas, conſilium, prudentia, magnitudo animi, fortitudo, patientia, ingenium, doctrina, eloquentia, cæteraque hujuſmodi. Amamus autem humanitatem, manſuetudinem, affabilitatem, & modeſtiam; benignitatem, clementiam, largi-

largitatem,& quæ ſunt id genus. Quemadmodum in his quoque auctoritatem vultus, proceritatem amplitudinemque membrorum, robur, velocitatem, agilitatem, admiramur; & decorem, venuſtatem, ſuavitatem oris, cæteraque corporis, tacita quadam charitate complectimur. Quæ virtutes tametſi inter ſe videantur in aliis contrariæ, ideoque alius in his, alius in illis excellit: quia tamen virtus virtuti adverſa non eſt, ſed pro loco, pro tempore, pro perſona, alia cedit, alia intereſt: univerſæ pro una perfecta agnoſcuntur. Ut non magis dotibus corporis, quæ nulli unquam tot tantæque affuerunt, quam dotibus animi, exornatus ſis. Ex quibus alteræ te dominum exhibent, atque rectorem: alteræ parentem, tutoremque. Illæ reverentiam metumque conciliant, hæ vero dilectionem. Quarũ etſi poſterioribus favemus, magis tamen ſuperiores ſuam dignitatem obtinent, & utræque mutuo præſidio proſunt. Quibus ſi acceſſerit poteſtas, præſertim ſumma, velut in te ſit, quid illæ niſi in terris ſimulacrum Dei quoddam exiſtimabuntur? O te unum ex omni memoria hominem digniſſimum potentia, dignitate, gloria, virtute, ſermoniſque ac corporis Majeſtate! Verum

Deus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Deus ipſe, ſicut in ſummum proſperitatis gradum extulit, ſic per adverſa te exercere voluit, non ut probaret, ſed ut probatiorem redderet. virtus enim mea, inquit Paulus, in infirmitate perficitur. Et ſane probatiorem te reddidit hunc in modum, atque perfecit. Nam quæ tua fuit inter adverſa aut tolerantia aut ſapientia? in quarum altera velut præſentibus fluctibus reſiſtebas; altera futuros providebas, prohibebasque. Quis tuus ille labor, cum inter candentes undas, ſciſſis velis, fracto malo, ſibilante tempeſtate, fulgurante cœlo, ac tonante, navis erat tibi gubernanda, ut vix aliquis quiſpiam ex iis malis fuerit emerſurus? ex quibus tu emerſiſti, & jam, paratis armamentis, procellaque ſedata, conſpicis portum; in quem propediem, invitis fluctibus, incolumi nave, pervenies. Adhuc enim tibi aliquantulū negotii reliquum eſt. Sed quo laborioſius id fuerit, etſi non optabile, eo tamen uberior tua gloria erit. In illis autem aſperitatibus temporū, quod ſuo loco dixi, quis pius, bonorum amator, quis malorum hoſtis, non tuam vicem doluit, ac miſeratus eſt? etſi tua fortitudo ac ſapientia non miſerationem magis quam admirationem merebatur. Quis non inimicis tuis ſuc-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

cenſuit, atque iratus eſt? Quis non te omni ope adjuvandum, ſublevandumque, illos impugnandos, putavit? quamquam ita tulit caſus infeſtus, ut inimicus generis humani perturbaret omnia, ut multi, qui vellent, juvare non poſſent, tum aliis quibuſdam cauſſis, tum vero prohibiti majore poteſtate, nonnulli etiam coacti, ſi virtus cogi poteſt, nonnihil adverſus te facere. Verumtamen omnes boni tui fuerunt, licet non omnes boni à te ſteterunt. In quorum numero, ut ad me redeam, Beatiſſime Pater, me profiteri non dubitem. Nam nec malum me potius quam bonum eſſe opinor, & ſemper concupivi. At laudes tuas attingere, aut cauſſam iſtam, in qua negotium tibi faceſſivit hoſtis, quoad poſſem, adverſus hoſtes inimicosque defendere, cum hactenus non licuerit mihi; velim liceret in poſterum. Et, quamvis permulti tibi ſcriptores graves facundique ſuppeditent; tamen omnes velut in publicum commodum pro ſua quiſque facultate nitemur. Attendetur autem ipſa ex æmulatione ſingulorum induſtria. Res profecto tibi non ſolum honorifica, ſed etiam utilis, ac prope neceſſaria, ut cauſſa iſta, quæ inter te ac patriæ hoſtes verſatur, mandetur literis à circumſpecto aliquo

eximio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

eximioque oratore, ſive ad præſentium temporum patrocinium, ſive ad memoriam futurorum, ne quis unquam aut contradicere, aut in dubium revocare audeat vel innocentiam tuam, vel inimicorum calumniam & conſpirationem. Multum eſt enim, Beatiſſime pater, ſi ſcriptor ingenio probet ſeſe, ſcientia rerum quidquid dicit, confirmet, auctoritate perſuadeat, cæterosque, ſi qui diverſa ſcripſiſſent ab his, ut imperitos malosque convincat. Nam, ut mea fert opinio, qui res geſtas aut principum, aut populorum acute ingenioſeque conſcripſerunt, oppidoquam optime meriti ſunt de iis quorum facta celebrarunt, tum propter alia, tum præcipue quod illorum virtutes ab invidorum inimicorum malevolorumque linguis vindicarunt. An vero parum facere ad tuendum pudorem populi Rom. exiſtimamus Titum Livium, aliosque hiſtoricos, cum cauſſas explicant, cur aut bellum illatum aut non illatum ſit; cur de aliis ſupplicium ſumptum, alii venia donati; alii terrore coërciti, alii beneficio aucti? Ex quo illi, qui narrant, veri probique; & ii de quibus narratur, juſti, æqui, boni, magnificique judicantur. Idem dicere licet de Græcis ſcriptoribus, qui cum aliorũ, tum

Athe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Athenienſium, res geſtas ſapienter ſane & probe ſcriptitarunt: quod niſi feciſſent, non abdicaſſent ſeſe non modo non ab iniquis, qui veritatem juſtitiamque in contrarium verterent, ſed nec ab aliis, qui famæ non crederent. Conſulendum eſt itaque, Sanctiſſime pater, per te, tum gloriæ tuæ, tum rei dignitati. Neque vero ego id dico, ſumme pontifex, quod in me ſit hæc, quantacumque ſit, facultas, quæ tantæ rei ſatisfacere poſſit; (præſto tibi ſunt alii viri longe doctiſſimi:) ſed ut, me talia aggrediente, ſiqui me doctiores ſunt, non, ipſos eadem aggredi, illos pudeat: &, ſiqui aggreſſi ſunt, eos, ut dicitur, currentes incitem; ut ipſe quoque, quantum præſtare poſſum, experiar; præſertim tam excitata ad hanc rem mente, ac quaſi inflata, ut, etiamſi aliorum ſcriptorum, ut ſic dicam, naves ſint majores ac melioribus inſtructæ remigibus, tamen non deſperem, illorum curſum me poſſe æquare, vehementioribus ventis mea vela tendentibus. Pro tua bonitate, Pater ſanctiſſime, credas, velim, aliquid de rebus tuis ſcribere aggreſſurum fuiſſe, ſi compertũ habuiſſem, quam à me de tuis rebus partẽ mandare literis maxime velles. Et eo quidem magis, quod nonnulli ſcripta mea quædam apud te conantur

inceſ-

inceſſere. Et quidem, Beatiſſime pater, ſiquæ data ſunt partim conſiliis quorundam hominum, partim præceptis, partim gloriæ cupiditati, partim conſuetudini diſputandi; in his ita me frui benevolentia tua liceat, ut nunquam neque tuæ, neque tui ſimilium majeſtati atque auctoritati, derogare propoſitum fuit: & , ſi quid retractatione opus eſt, & quaſi ablutione, en tibi me nudum offero: tu, quæ tua abluendi poteſtas eſt, aqua profluenti è petra, quæ eſt Chriſtus, hæc ablues. An ignorem, me unam eſſe tuarum ovium, quas ſoles in lavacro remiſſionis abluere, unumque eorum, qui in navigio, cui tu præſides, navigare ſolent? An ego, cæteris eo, quo curſum dirigi jubes, remigantibus, unus in contrarium remigarem, cum vel ſuſpenſum tenere remum, ſit reprehendendum? Ego vero, Pater ſanctiſſime, ſi tibi forte, aut in adverſum remigaſſe, aut à remigando ceſſaſſe, viſus ſum; id aſſignandum eſt magnitudini tempeſtatis: ubi etiam ſcientiſſimi nautæ, ac præſtantiſſimi gubernatores, perturbantur, & inopes conſilii fiunt; nedum nos remiges, quibus adverſum infeſtas immerſaſq; undas eſt obluctandum; ubi, quo tendas, ubi declines, incertum eſt; & in ipſo conatu inter ſe re-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

mi non modo implicantur, ſed etiam ſæpe franguntur. An non ſic ſatis eſt, ſiquis in hac confuſione rerum admiſit aliquid, quod veniam erroris pĕtat, ac in officio deinceps futurum ſe eſſe promittat, & ſuperiorem vel culpam vel negligentiam compenſare in poſterum induſtria & obſervantia velit? Ac neſcio, an magis dominos agnoſcant atque ardentius ament ii, quibus pœna remiſſa eſt, quam quibus opus remiſſione non fuit. Quodſi hujus generis, D. P., eſt cauſſa mea, cum eſſem mea ſponte ad tua geſta tuasque res celebrandas animatus; quo tandē ardore exiſtimas fore me, ubi tuam videlicet clementiam fuero expertus? Noli, quæſo, ſanctiſſime P., hac me, quā mihi propoſui, ſpe atque expectatione fruſtrare. Non aliter enim animo ſatis fiet meo, ſicque ſolum in Sanctitatem tuam obſequia mea perſtabunt. Omnem aliam vivendi rationem, niſi ſub te, omittere, ſub te imperatore militare, tua ſemper ſequi ſigna, pro tua dignitate aut honeſtam oppetere mortē, aut parta redire victoria, à me conſtitutū eſt. Si licet, in caſtris tuis vel gregarius miles, tamen miles egregius & ſtrenuus, ero; cum ſciamus, aliquando hujusmodi hominē aut primum hoſtiles muros conſcendiſſe, aut reſciſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

reſciſſo vallo ſuis viam pateſeciſſe, aut Ducem hoſtium obtruncaſſe. Sint alii quantumlibet me in bello fortiores, at in turmis equitum, alisque peditum, omiſſa incerta audacia, ac mortis ſecuritate, & quantum in unius hominis manu ſitum eſt, nemini cedo. Nihil modo reliquum eſt, quam ut in hoc bello (adhuc enim bellum durat) aliquo me opere ſtrenuum probem, per quod intelligas, corpus quidem meum abs te aliquandiu abfuiſſe, animum vero ſemper tecum, tuumque, fuiſſe. Vale. Neapolis, pridie Idus Martias.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Nomina eorum, qui has Epiſtolas dederunt ad alios.

A.

AEmylius. vide, C. Fabricius.
Æſchynes, Senatui, populoque Athenienſi. 111.
Aëtius Patricius, Theodorico Regi. 83
Conſulibus Romanis. 84
Alaricus Gothorum rex, Honorio, Imperatori Rom. 80
Alexander, Ariſtoteli. 207
Alexander, Iovis Hammonis filius, Olympiadi matri. 193
Alexander Macedo, N. 271.272
Alexander Magnus, Illyricis populis. 170
Alfonſus, Rex Aragonum, Petro Fregoſio, Duci Genuæ. 72
Amalaſunta, Atalarico, filio, Gothorum Regi. 95
Amaſis, Ægypti Rex, Policrati, Samio Principi. 198
Amazonii, Turco. 276
Anaſtaſius, qui & Arthemius, Imperator

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Conſtantin., Romano Pontifici. 127
Angelus Politianus, *Laur. Medici*. 184
Anonymus. 382
Antonii Panormitæ Oratiuncula, *ad Fridericum Imperatorem*. 408
Ariſtagoras, *Mileſius*, *Cleomeni*, *Lacedæmoniorum Regi*. 202
Ariſtoteles, *Alexandro*. 207
Aribertus, *Longobardorum Rex*, *Iohanni V I I*, *Romano Pontifici*. 126
Arthemius. *vide*, Anaſtaſius.
Athenienſes, *Alexandro Macedoni*. 265
Auguſtus. *Vide*, Divus.
Aurelianus, *Dux*, *Carolo VIII*, *Gallorum Regi*. 100

B.

BAiazetes, *Turcarum Imperator*, *Selymo*, *filio*. 135.138
Balduinus, *Rex I I Hieroſolymæ*, *Calliſto*, *Romano Pontifici*. 153
Bartholomæus Georgianus, *Maximiliano*, *Boëmiæ Regi*. 220
Bartholomæus Iuſtinianus, *Duci Mediolani*. 24

Baſi-

Baſilienſis civitatis conſul, ſenatus, univerſis, &c. 343
Beda ſacerdos, Carolo Martello, Galliarum Regi, & cæteris Regulis. 125
Belliſarius, Totilæ. 79. *Iuſtiniano Imperatori.* 91
Boëmundus, Rogerio Nortm., fratri. 142. 147. 149.
Bononienſes, Comiti Virtutum. 13
Boſtares, & Hanno, Carthaginenſes, Hannibali. 267

C.

Cæſar Auguſtus, C. Mecœnati. 206
C. Fabricius, & Aemylius, Conſules, Pyrrho Regi. 274
C. Pontius, Samnitium Imperator, Herennio, patri optimo. 194
Campſo Sultanus, Selymo, Turcarum Regi. 66
Capuani, S. P. Q. R. 191
Cardinalis Aracœli, Duci Venetiarũ. 122
Cardinalis de Petra Mala, Iacobo de Campo Fregoſio. 9
Carolus, Galliæ Rex, Petro, Aragoniæ Regi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Regi. 163
Carolus Martellus, Eudoni, Aquitaniæ Duci. 128
Carolus VIII, Rex Galliarum, Aureliano, Duci. 102
Carolus V, Romanorũ Imperator Auguſtus, Coll. Cardinalium. 307. *Philiberto Aurantio, Vgoniq; Moncatæ.* 187
Cato, Cæſari. 206
Chii civitates. vide Maonenſes.
Clemens III, Romanus Pontifex, Iſacio, Conſtantinopolitano Imperatori. 156
Comes Virtutum, Bononienſibus. 11
Conſtantinus, Imperator, Benedicto II, Romano Pontifici. 121

D.

Damianus, Epiſcopus Ticinenſis, Archiepiſcopi Mediolanenſis nomine, Patribus ad VI Synodum Conſtantinopolitanam congregatis. 123
Darius, Perſarum Rex, Idanthyrſo, Scytharum Regi. 201
Datys, Perſa, Deliis. 203
Demoſthenes Senatui Populoque Athenienſi.

nienſi. 278
Diogenes Cynicus, Ageſilao. 224
Alexandro Macedoni. 225. 227. Antipatro. 223. 229. Ariſtoteli philoſopho. 228. Græcis. 232. N. 238. Nipponi. 235
Diogenes, legatus, Iuſtiniano Imp. 90. 108.
Divus Auguſtus, Caio, nepoti. 270

F.

Fabricius Carrectus, Rhodi Magiſter, Leoni X, Pontifici Maximo. 143
Fabricius, & Q. Aemylius, Conſules, Pyrrho Regi. 203
Faliſci, S. P. Q. R. 191
Ferdinandus, Alfonſo, Regi Aragonum, patri. 355
Ferdinandus, Rex, Illuſtriß. Proſpero Adorno, Gubernatori Genuenſium, & XII Capitaneis Populi. 334. Reverendiſſ. & Illuſtriß. Raphaëli Fregoſio, Duci, ac Capitaneis Ianuenſium. 337
Florentini ad Malateſtas de morte D. Galeo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Galeoti. 4. *Bononienſibus.* 5. 297. *Duci Venetorum.* 372. *Franciſco Carrariæ domino.* 295. 305. *Henrico Lucemburgico, Imp.* 165. *Io. Galeacio, Vicecomiti, Mediolani Duci.* 299. *Lucenſibus.* 299

Franciſcus Carrarienſis, Bononienſibus. 294. *Reipublicæ Florentinæ.* 287. 292. *Maffæo Memo, Veneto.* 291

Franciſcus junior, Carrarienſis, Marchioni Eſtenſi. 304. *Ferrariæ.* 307.

Franciſcus Cataneus, Genuenſis, Franciſco Foſcaro, Duci Venetiarum. 31

Franciſcus Oberriedt. Vide, Baſilienſis.

Franciſcus Philelphus, Beſſarioni, Cardinali Nicæno. 154. 172. 183. *Dominico, Cardinali Firmano.* 180. 18?. *Gerardo Leandriano, Cardinali Comenſi.* 171. *Ioanni, Marchioni Montisferrati.* 182. *Leonello, Marchioni Eſtenſi.* 173. *Ludovico, Cardinali Aquileienſi.* 183. *Ludovico Gonzagæ, Mantuano Principi.* 176. 178. *Nicolao V, Romano Pontifici.* 179.

179. Pallanti Strozzæ, equiti. 385, 389. Petro Barbaro, Cardinali Veneto. 180. Petro Medici, Coſmi filio. 174. Renato Regi. 177. Senatui populoque Peruſino. 170. Sfortiæ ſecundo. 175. 176.

Francorum Rex, Totilæ. 80

G.

GAleatius, Comes Virtutum, Reip. Florentinæ. 298

Galeotus de Carecto, Marchio Finarii, Regi Arragonum. 29

Galla Placidia, Honorio, ac Theodoſio juniori. 82

Genuæ Dux, & Conſilium, S.P.Q. Mediolanenſi. 51. Legatis. 55. Vide, Petrus. Raphael.

Genuenſes, Calliſto, Papæ. 310. Regi Arragonum. 13. Duci & reipubl. Venetorum. 284.

Gotofredus Bullionæus, Boëmundo, Antiochiæ Regi. 151

Gregorius, Pontifex Romanus, Mauritio, Imp. 110

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Gregorius II, Romanus Pontifex, Leoni III, Imperatori. 129.137

Gregorius III, Romanus Pontifex, Carolo, Galliæ Regi. 13. *Conſtantino V, Capronymo, Imperatori.* 137. *Pipino, Francorum Regi.* 139

Guarini Veronenſis, ad Illuſtrem Leonellum, heroëm Eſtenſem, gratulatio pro equeſtris dignitatis ſumptis inſignibus. 393. *Oratio in laudem Regis Angliæ.* 399

H.

HAnno. Vide, Boſtares.

Harpagus Medus, Cyro Perſæ. 196

Henricus, Angliæ Rex, Iacobo Stuardo, Scotiæ Regi. 120

Henricus, Comes Nivernienſis, Regi Franciæ. 158

Henricus Lucemburgenſis, Imperator, Florentinis. 164

Heraclius, Jmperator, Conſtantino, filio, Imperatori. 117. *Severino, Pontifici maximo.* 118

Herennius, C. *Pontio, filio.* 195

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Honorius, Romanus Imperator, Stiliconi. 81
Hormiſda, Romanus Pontifex, Iuſtino Imperatori. 93

I.

IAcobus Stuardus, Scotiæ Rex, Henrico, Angliæ Regi. 119
Idanthyrſus, Scytha, Dario, Regi. 201
Ioachimus Serralius, Caponio dictatori Florent. 270
Ioanna, Neapolis Regina, Ludovico, Vngariæ Regi. 169
Ioannes de Faba, Ducibus Saxoniæ. 286. *Comiti Friderico de Ortemburg.* 290.
Ioannes Picus Mirandulanus, N.S.R.E.C. 185
Ioannes Prochicius, Martino IIII, Romano Pontifici. 162
Ioannes VI, Romanus Pontifex, Giſulpho, Beneventano Duci. 124
Iſabella, Vicecomes, Ferdinando avo, & Alfonſo patri, Regibus. 105
Iſmael Sophi, Perſarum Rex, Selymo Tur-

Turcarum Regi. 146. *Venetis.* 131
Iſocrates, Philippo, Macedonum Regi. 228. 231. 238. 241. *Alexandro Regi.* 246. *Dionyſio.* 257. *Iaſonis Liberis.* 247. *ad Mytilenæorum principes.* 250. *Timotheo.* 253. 257.
Iulius Cæſar, Imperator, Marco Tullio Ciceroni. 275
Iulius Feltrius de Ruvere, Sancti Petri ad Vincula S.R.E. Diaconus, Cardinalis Vrbini, &c. lectoribus. 340
Iuſtinianus, Imperator Auguſtus, Theodato, Gothorum Regi. 90

L.

Lacedæmonii, Athenienſibus. 264
Laurentii Vallæ Oratio ad ſummum Pontificem, Eugenium IV. 422
Laurentius Valla, Alfonſo, Hiſpaniæ & Italiæ Regi. 364. *Auriſpæ, ſuo.* 359. *Blondo, ſuo, Secretario Apoſtolico.* 349. *Gerardo, S. E. R. Cardinali.* 352. *Guarino, Veronenſi.* 357. *Ludovico, S. R. E. Cardinali, Camerarioque ſedis Apoſt.* 345

Leonardus Lauretanus, Venetorum Dux, Iſmaëli Sophi, Perſarum Regi. 132
Leonardus Maruſſus, Chii Præfectus, Genuenſibus. 339
Leonardus Aretinus, ad Cyriacum Anconitanum. 392
Libanius, Ariſtæneto. 216
Linus Colutius Salutatus, Innocentio Papæ. 204
Ludovicus, Vngariæ Rex, Ioannæ, Neapolis Reginæ. 169

M.

MAonenſes Civitates, & inſulæ Chii, Romano Pontifici. 66
Marcellus, Conſul, S. P. Q. R. 267
M. Furius Camillus, Faliſcis. 190. *S. P. Q. R.* 189
Mardonius, Perſa, Athenienſibus. 263
Mauritius, Imperator, Gregorio, Romano Pont. 109. 116
Maximilianus Sforcia, Helvetiis. 157
Mediolanenſis Archiepiſcopus. vide, Damianus.
Mediolani Duces, ad Ferdinandum, Regem. 330

Me-

Mediolani Dux, Franciſco Barbavaræ, &c. 42.45.47.48.49.53.54. *Ge-nuenſibus.* 52.335. *Lucenſibus.* 373. *Vide,* Philippus.
Morbaſonus. Vide, Orgami.

N.

N. *Alexandro.* 272. *Alfonſo, Aragonum Regi.* 1. 3. *Piſiſtrato.* 273
Narſes, Alboïno, Longobardorum Regi. 102. *Iuſtiniano, Imperatori.* 98.99
Neapolitani, S. P. Q. Romano. 196

O.

O*Lympias, mater, Alexandro Macedoni, filio.* 193.207
Oberriedt. Vide, Baſilienſis.
Oretes, Perſa, Policrati, Samio Principi. 200
Orgami Imperatores, magno ſacerdoti Romanorum. 63
Othanes, Perſa, Phedimæ filiæ. 199

P.

P*Aduani, ad Comitem Virtutum.* 8
Pelagius, Romanus Pontifex, Iuſtinia-

ſtiniano, Imperatori. 106

Petrus Fregoſius, Dux Genuæ, Aragonum, & utriuſque Siciliæ Regi. 69. *vide*, Genuæ Dux.

Petrus, Aragoniæ Rex, Carolo, Gallorum Regi. 163

Petrus, Genuæ Dux, Regi Arrag. 77

Petrus, Genuæ Dux, & Conſilium, S. P. R. Angliæ. 315. 318. *Arragonum, & utriuſque Siciliæ.* 325. *Portugalliæ.* 320. *Philippo, Duci Burgundiæ, &c.* 323. *Calliſto, Papæ.* 312. 328. *Vide*, Genuæ. Raphaël.

Philelphus. Vide, Franciſcus.

Phililippus Maria, Mediolani Dux, ſuis. 43. *Vide*, Mediolani.

Philippus, Rex, Ariſtoteli. 208. *Athenienſibus.* 208

Phocenſes, Theſſalis. 262

Pipinus, Francorum Rex, Gregorio III, Romano Pontifici. 140

Pius II, Pontifex Max., ad Archiepiſcopum Genuæ. 60 *Chriſtophoro Mauro, Duci Veneto.* 217

Plu-

Plutarchus, Traiano, Imperatori. 161
Poggius, Petro Donato, Archiepiſcopo Cretenſi. 375
Policrates, Samius, Amaſi, Ægyptio Regi. 199
Priſtus, Theodoſio juniori, Imp. 85

Q.

Q. *Æmylius. Vide,* Fabricius.
Q. *Q. Fabius Maximus, Magiſter equitum, S. P. Q. Romano.* 194

R.

R*aphaël, Dux Genuæ, Conſ. & Officium, Regi Arragonum.* 15. 22. 34. *Burgundiæ Duci.* 18. *Friderico, Rom. Regi.* 28. *Marchioni Mantuæ, & fratribus.* 38. *Mediolani Duci.* 40. *Nicoto, Niciæ & Provinciæ Ducalis Gubernatori.* 25. *Romano Pontifici.* 17. *Vide,* Genuæ. Petrus.
Ricardus, Angliæ Rex, Cœleſtino III, *Romano Pontifici.* 157
Robertus, Romanorum Rex, Domino Paduæ. 283
Romæ præfectus, Mauritio, Imp. 104

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Romanus Pontifex Turcarum Regi. 275

S.

SAladinus, Iſacio, Conſtantinopolitano Imperatori. 154.155.

Scipio, Syphaci, Regi. 269

Selymus Ottomanus, Baiazeti, patri, Imperatori. 135.138. *Campſoni Gaurio, Sultano.* 166. *Iſmaëli, Perſarum Regi.* 146

Senatus P. Q. R., Aequis. 189. *Marco Claudio Marcello, Proconſuli.* 266. *Porſenæ, Etruſco Regi.* 188

Senenſes, Manfredo, Regi Neapolis. 160

Solon, Lydiæ Regi. 274

Sylverius, Romanus Pontifex, Theodoræ, Auguſtæ. 97

Symmachus, Romanus Pontifex, Theodorico, Italiæ Regi. 92

Syphax, Numidarum rex, Scipioni, Conſuli. 268

T.

TAncredus Normannus, Rogerio, Patri. 150.152

Tarquinius, Rex, Vitelliis fratribus. 187

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Themiſtocles, Ioniis. 216
Theodora, Auguſta, Sylverio, Romano Pontifici. 96
Theodoricus, Oſtrogothorum rex, Clodoveo, Francorum Regi. 89. *Iuſtino, Auguſto.* 94. *Zenoni.* 86. 87. 88
Theſsali, Phocenſibus. 262
Tomumbeius, Sultanus, Iſmaeli, Perſarum Regi. 168
Tomyris, Maſſagetarum Regina, Cyro, Perſarum Regi. 197
Turcarum Rex, Amazoniis. 276. *Pontifici.* 275. *Venetis.* 277
V.
VEneti, Turcarum Regi. 277
Vrbanus II, Romanus Pontifex, Alexio, Conſtantinopolitano Imperatori. 141
X.
ZAcharias, Romanus Pontifex, Proceribus Francorum. 134

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 F 8